

CASA CORPULUI DIDACTIC ALBA
Editura Universul Școlii

„În Irlanda există termenul «revival the things that are lost», recrearea lucrurilor care sunt deja pierdute, trecute în istorie. Această reînviere e absolut necesară. Va veni și în România. Numai că România are o mare șansă: poate să pornească această renaștere în timp ce tradițiile sale sunt încă vii. Și atunci se creează o legătură între ce e trecut și ce e viitor, iar asta o să fie o reușită unică în Uniunea Europeană. “ Peter Hurley

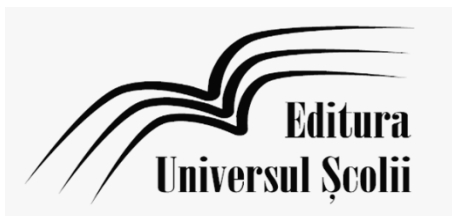
LAUDĂ SEMINTELOR, CELOR DE FAȚĂ ȘI-N VECI TUTUROR!

PUBlicație PERIODICĂ CU LUCRĂRILE
CONCURSULUI

„Laudă semintelor, celor de față și-n veci tuturor”
ISSN 2668-0076, ISSN-L 2668-0076

Alba Iulia
2020

EDITURA UNIVERSUL ȘCOLII
a CASEI CORPULUI DIDACTIC ALBA
Alba Iulia, Str. G. Bethlen nr. 7, Cod 510009
Tel. 0258/826147, Fax. 0258/833101
Web: www.ccdab.ro,
E-mail: ccdab@yahoo.com
concursul_lucian_blaga@yahoo.com

Director CCD Alba:
Prof. Vasilca Doina Carmen
Redactor: prof. Jude Laurențiu
Colaboratori: prof. Crișan Monica,
prof. Nandrea Maria, prof. Oros Ligia
Elena, ing. ec. Onișoru Viorica Gențiana,
secretar Ota Silvia
Tehnoredactare: aj. analist
programator Popa Ioan
Cordonator simpozion: Prof. Jude
Laurențiu

© Autorii, materialelor publicate, conform
legislației în vigoare, răspund în fața legii, în ceea ce
privește plagiatul sau orice altă formă de atingere a
dreptului de autor.

Parafrazându-l pe Dimitrie Gusti :
datoria axială a cadrului didactic și a
învățământului este aceea față
de comunitatea națională care devine astfel
însăși rațiunea existenței acestui învățământ
și a unei asemenea profesii.

SUMAR		Pag.
1.	CUVÂNT ÎNAINTE	8
1.1.	„Ia” cartea cu cea mai veche scriere din lume, alături de scrierea de la Tartaria, scrierea cu hieroglife, cuneiformă și feniciană <i>https://www.facebook.com/Ioan-Sorin-Apan-1522443334681773/</i>	9
1.2.	Irlandezul Peter Hurley, la Vaslui, ANDREI NICOLAE , <i>https://www.activenews.ro/stiri-social/Irlandezul-Peter-Hurley-la-Vaslui-</i>	13
1.3.	Româna e un fenomen fără precedent în lume... <i>https://ortodoxia.ro/index.php/article/emil-cioran-ca-sa-treci-de-la-limba-romana-la-limba-franceza-e-ca-si-cum-ai-trece-de-la-o-rugaciune-la-un-contract</i>	15
1.4.	Biomul pontico-carpato-dunărean înainte de anul 1821, Prof. JUDE LAURENȚIU, Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia	17
2.	Secțiunea ESEU, CRITICĂ ȘI ISTORIE LITERARĂ - elevi și profesori	
2.1.	Tăcerea, o dimensiune existențială a căutării sinelui, Autoare: MARINCAȘ MARINELA ADRIANA, profesoară la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia, jud. Alba, România	48
2.2.	Conotații ale conceptului de cultură în opera lui Lucian Blaga, Autoare: PĂDURARI VICTORIA, profesoară la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, s. Sudarca, r-nul Dondușeni	52
2.3.	Eminescu și Blaga. De la identitate și alteritate culturală la identitate și alteritate interioară, Autoare: MARIANA DEACU, profesoară la Colegiul Național Pedagogic „Constantin Brătescu”, Constanța, jud. Constanța	56
2.4.	„Laudă semințelor celor de față și-n veci tuturor”, elevă ZDRAGUȘ VITALIA la Liceul Teoretic Ștefănești, s. Ștefănești, r-nul Florești. Îndrumătoare Prof. DELEU LUCIA	60
2.5.	Arta vieții în opera lui Blaga, Autoare: VALERIA ROMAȘCAN, elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic “Ion Creangă” din Soroca. Îndrumătoare: Prof. FELICIA VOICU	61
2.6.	Lumină și mit- esențele iubirii, Autoare: BUHA ALEXANDRA-MARIA, elevă la Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu” București. Îndrumătoare: Prof. GEORGESCU DELIA-MONICA	63
2.7.	Tornada îngerilor, Autoare: VERNIGORA ARIADNA, elevă la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Bălți, mun. Bălți. Îndrumătoare: Prof. MARANDICI ALA	66
2.8.	Lucian Blaga, un spirt euphorionic, Autor: MIRON VASILE, elev la Colegiul Național „Ștefan cel Mare”, Târgu-Neamț, Jud. Neamț. Îndrumătoare: Prof. MATEI RAMONA	70
2.9.	Iubirea ... mirabila sămânță a veșniciei, Autoare: LAZĂR MARIA DENISA, elevă la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia, jud. Alba. Îndrumătoare: Prof. MARINCAȘ MARINELA ADRIANA	73
2.10.	Tema operei și vieții lui Lucian Blaga, Autoare: GROSU IRINA, elevă la Liceul Teoretic Ștefănești, s. Ștefănești, r-nul Florești. Îndrumătoare: Prof. BALAN PARASCOVIA	76
2.11.	Lucian Blaga, unic in toate, Autoare: BALEA ALEXIA NATALIA, elevă la Liceul cu Program Sportiv, Alba- Iulia. Îndrumătoare: Prof. MIHALTAN MARIA	78
2.12.	Oglinda trecutului, Autoare: MOROȘAN ANGELINA, elevă la Colegiul Național „Sfântul Sava” București. Îndrumătoare: Prof. PORUMBEL ANDREEA	79
2.13.	Lucian Blaga – o personalitate remarcabilă a secolului XX, Autoare: FRANDEȘ ANCA-VASILICA, elevă la Liceul Tehnologic „Lucian Blaga” Reghin. Îndrumătoare: Prof. POP NATALIA	83

2.14.	Adevăratul visător al întregului neam! , Autoare: GUȚU ROXANA , elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, orașul Soroca. Îndrumătoare: Prof. CRAVEȚ SUZANA	84
2.15.	Satul românesc în viziunea lui Lucian Blaga , Autoare: ELISABETA ȘERBAN , elevă la Liceul Teoretic „Traian” din Constanța. Îndrumătoare: Prof. dr. CRISTINA-MARIA IVAN	86
2.16.	Crezul artistic blagian: „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” , Autor: Elev: MĂCEȘ ANDREI , de la Colegiul Național Pedagogic, Constanța. Îndrumătoare: Prof. MARIANA DEACU	88
3.	Secțiunea CREAȚIE LITERARĂ - elevi și profesori	
3.1.	Hristos și bunicul meu , Autoare: IOAN CASANDRA , profesoară la Școala Gimnazială „Axente Sever”, Aiud, jud. Alba	94
3.2.	Argument pentru eternitate , Autoare: RUSU- BUCICO VERONICA , profesoară la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Bălți, municipiul Bălți	95
3.3.	Teama de copil, Eternitatea unui sat, Luminile sunt stinse , Autoare: STANCU TANIA MIHAELA , profesoară la Școala Gimnazială Nr. 39, București	96
3.4.	Umblăm prin timp fără popas , Autoare: BEJENARI VIORICA , profesoară la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ion Creangă”, or. Soroca	98
3.5.	Femeia din litere, Femeia din hârtie, Suflete de gală , Autoare: dr. ZAHARIA DANIELA , profesoară la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” – București, București	100
3.6.	Nu am nicio fotografie cu tata , Autoare: ENEA GELA , profesoară la Liceul de Arte "Marin Sorescu" Craiova, Județul Dolj	102
3.7.	Laudă semintei , Autoare: DAN ELENA , profesoară la Școala Gimnazială Romuli, Năsăud, Județ Bistrița –Năsăud	104
3.8.	Rana amintirii, Vinovăție , Autoare: SĂLNICEAN CRINA , Profesoară la Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Lăpușel, județul Maramureș	105
3.9.	Tăcere în fața Cuvântului , Autoare: BEJENARI VALERIA , elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, orașul Soroca. Îndrumătoare: Prof. CRAVEȚ SUZANA	106
3.10.	Dor de ea, Corabia emisferei nordice , Autoare: DUMITRU IULIA , elevă la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București, București. Îndrumătoare: Prof. dr. ZAHARIA DANIELA	108
3.11.	Jertfă către Soare , Autoare: GHIȘA ȘTEFANIA-MARIA , elevă la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia. Îndrumătoare: Prof. BUSUIOC CARMEN	109
3.12.	Reculegere, Mai lucidă ca oricând, De chipu-mi , Autoare: BALAN TATIANA , elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ștefan Vodă”, or. Ștefan Vodă. Îndrumătoare: Prof. ȘTEFAN NATALIA	111
3.13.	Tu ești poetul... , Autoare: MIHAELA LUȚA , elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ion Creangă” din Soroca. Îndrumătoare: Profesoară îndrumătoare FELICIA VOICU	113
3.14.	Neatingând omățul..., Văzduhu-n roșu, Sevrajul lui Adam , Autoare: NEAGU MARINA ANDREEA , elevă la Colegiul Național „Ion Neculce”, București. Îndrumătoare: Prof. dr. OLARU CĂTĂLINA	114
3.15.	Din dragoste pentru Tine... , Autoare: ROTARU CORINA , elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, s. Racovăț, municipiul Soroca. Îndrumătoare: Prof. CRAVEȚ SUZANA	116
3.16.	O rază din trecut, memorii , Autoare: CHISTRUGA CĂTĂLINA , elevă la Liceul de Creativitate și Inventică "Prometeu-prim", orașul Chișinău. Îndrumătoare: Prof. BOLOGAN TATIANA	117

3.17.	Mirosul dulce al versului, Mirosul poeziei , Autoare: Elevă: VERNIGORA ARIADNA , de la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Bălți, m. Bălți. Îndrumătoare: Prof. MARANDICI ALA	118
3.18.	Iluzia fericirii , Autoare: CHIȘIU ANTONIA , elevă la Colegiul Economic „Nicolae Titulescu”, Baia Mare, jud. Maramureș. Îndrumătoare: Prof. BUCIUMAN LIVIA	120
3.19.	Când toamna ..., Rugăciune , Autoare: Profesoară MIHALTAN MARIA , de la Liceul cu Program Sportiv, Alba-Iulia	121
3.20.	Definiția feminității țării, Moment de patriotism, Surd în trecut, Binecuvântare , Autor: RADU LEONTE , elev la Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia. Îndrumătoare: Prof. DÂNCILĂ TEODORA	122
3.21.	Toamna, doar tu..., Iubește-ma cum nimeni nu poate, Și plânge copila, N-am să te uit , Autoare: ARION DENISA MARIA , elevă la Școala Gimnazială Berghin. Îndrumătoare: Prof. DRUȚĂ ALINA	123
3.22.	AMINTIRI , Autoare: HATEGAN ADINA LAVINIA , elevă la Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia. Îndrumătoare: Prof. MIHĂLȚAN MARIA	125
4.	Secțiunea TRADUCERI DIN OPERA LUI LUCIAN BLAGA - elevi și profesori	
4.1.	Iubirea în viziunea blagiană , Autoare: RODICA CUCU , profesoară la Liceul Teoretic Rusestii Noi, c. Ruseștii Noi, r. Ialoveni, Republica Moldova.	127
4.2.	Eu nu strivesc corola de minuni a lumii, Pluguri , Autor: UNGUR ANDREI , elev la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București, România. Îndrumătoare: Prof. dr. ZAHARIA DANIELA	129
4.3.	Iubirea, Biografie de Lucian Blaga , Autoare: ORBU ANA-MARIA , elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ion Creangă” Soroca, or. Soroca, Republica Moldova. Îndrumătoare: prof. GRUGINSCHI STELA	131
4.4.	Love-the Guiding Light of the Universe , Autoare: DELIA MALCOCI , elevă la Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-prim”, Orașul Chișinău, Republica Moldova. Îndrumătoare: Prof. DOINA GÂLCĂ	133
4.5.	Traducere din „Hronicul și cântecul vârstelor” , Autor: COSTAN DORIAN , elev la Școala Gimnazială “Axente Sever”, Aiud, jud. Alba, România. Îndrumătoare: Prof. IOAN CASANDRA	135
4.6.	Izvorul nopții / The Spring of Darkness, Trei fețe/ Three Faces , Autoare: BARBUL CORINA , elevă la Școala Gimnazială Ardușat, jud. Maramureș, România. Îndrumătoare: Prof. CICEU OANA	137
4.7.	Filosofia vieții în opera blagiană , Autoare: COBANOGLU MELEK , elevă la Liceul Teoretic Rusestii Noi, c. Ruseștii Noi, r. Ialoveni. Îndrumătoare: Prof. RODICA CUCU	138
4.8.	Lumina (The Light) , Autoare: STOICA ALEXANDRA MARIA , elevă la Colegiul Național Ion Neculce București. Îndrumătoare: Prof. BRÎNDUȘA-ELENA OMELIAN	140
4.9.	Vei plânge mult ori vei zâmbi? Melancolie , Autoare: ANDREEA FORNEA , elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic “Ion Creangă” din Soroca. Îndrumătoare: Prof. FELICIA VOICU	141
4.10.	Izvorul nopții, Vei plange mult ori vei zâmbi, Amintire, Anii vieții , Autoare: CĂTĂLINA IOPCEA , elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic “Ion Creangă” din Soroca. Îndrumătoare: Prof. LUDMILA ȚURCAN	142
4.11.	Mi-aștept amurgul/ I waiting my sunset, Somn/ Sleep , Autor: ROBU CRISTIAN , elev la Colegiul Național „Ion Neculce”, București. Îndrumătoare: Prof. dr. OLARU CĂTĂLINA	144

4.12.	Vară de noiembrie, Lumina Raiului , Autor: VLAD TĂNASE , elev la Instituția Publică Liceul Teoretic "Ion Creangă" din Soroca. Îndrumătoare: Prof. FELICIA VOICU	146
4.13.	Melancholy , Autoare: MARCU PETRA DENISA , elevă la Liceul "Corneliu Medrea" Zlatna. Îndrumătoare: Prof. RUSAN MIRELA	147
4.14.	Visatorul , Autor: MĂRGINEAN DENNIS , elev la Școala Gimnazială Berghin. Îndrumătoare: Prof. DRUȚĂ ALINA	149
4.15.	Legendă, Umblăm pe câmp fără popas, Pământul , Autoare: MIHĂLȚAN MARIA , profesoară la Liceul cu Program Sportiv, Alba- Iulia, jud. Alba	151
4.16.	Mais, où sont les montagues? , Autoare: TOMPA ANA MARIA , profesoară la Liceul Tehnologic Telciu, Loc Năsăud, jud. Bistrița-Năsăud	153
4.17.	Iubire, Portret , Autoare: Prof. PETROVAN ELENA ANAMARIA , la Școala Gimnazială „Nicodim Ganea” Bistra. Comuna Bistra, județul Alba	154
4.18.	Biographie, Mémoire, Nous et la Terre, La source de la nuit , Autoare: BURLACU FELICIA , elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, or.Soroca. Îndrumătoare: Prof. FLOREA ALIONA	156
4.19.	La mănăstire/Au couvent, Prietenilor mei/ Á mes amis , Autoare: STOICA MIHAELA , elevă la Colegiul Național „Ion Neculce” , București. Îndrumătoare: Prof. dr. OLARU CĂTĂLINA	159
4.20.	Chêne vert , Autoare: MAN BIANCA , elevă la Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia. Îndrumătoare: Prof. ONIȚĂ VIORICA	161
4.21.	Iubire, Catrenele dragostei , Autoare: ANDREEA CALDĂRI , elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic "Ion Creangă" din Soroca. Îndrumătoare: Prof. ANA IURCEAC	163
4.22.	Je n'écrase pas le miracle du monde, Le printemps , Autoare: BĂBAN ADINA , elevă la Colegiul Național „Mihai Eminescu” Baia Mare, jud. Maramureș. Îndrumătoare: Prof. SALNICEAN CRINA	165
4.23.	Je ne piétine pas la corolle de merveilles du monde , Autoare: CEBAN MIHAELA , elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, or.Soroca. Îndrumătoare: Prof. FLOREA ALIONA	167
4.24.	Vara , Autoare: TEODORA MARIN , elevă la Colegiul Național Pedagogic „Constantin Brătescu”, Constanța. Îndrumătoare : prof. MARIANA DEACU	169
4.25.	Le Chêne rouvre, La terre, Biographie , Autoare: MUȘCINSCHI NICOLETA , elevă la IPLT „Constantin Stere”, or.Soroca. Îndrumătoare: Prof. FLOREA ALIONA	171
4.26.	Cântecul somnului, Poezia , Autoare: RĂȘTEIU DANA ANTONIA , elevă la Școala Gimnazială „Nicodim Ganea” Bistra, jud. Alba. Îndrumătoare: Prof. PETROVAN ELENA ANAMARIA	173
4.27.	In noapte undeva mai e, Pământul , Autoare: HÎRCEAGĂ MIRUNA , elevă la Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia, jud. Alba. Îndrumătoare: Prof. MIHĂLȚAN MARIA	174
4.28.	Catrenele fetei frumoase, Izvorul nopții , Autor: OSIP BENIAMIN , elev la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București, România. Îndrumătoare: Prof. dr. ZAHARIA DANIELA	175
4.29.	Pluguri, Melancolie , Autor: MOLDOVEAN ARTUR , elev la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București. Îndrumătoare: Prof. dr. ZAHARIA DANIELA	177
4.30.	Inscripție , Autoare: BUDAI BIANCA , elevă la Școala Gimnazială “Axente Sever”, Aiud. Îndrumătoare : Prof. IOAN CASANDRA	178

5. Secțiunea: PREMII EDIȚIA a XV- a, 2020 - elevi și profesori

5.1.	ANEXA 1. TABEL NOMINAL cu premiile de la faza județeană a
<i>județului Alba</i> de la Concursului „ LAUDĂ SEMINȚELOR, CELOR DE FAȚĂ ȘI-
N VECI TUTUROR! ” EDIȚIA a XV- a, 2020	181
5.2.	ANEXA 2. TABEL NOMINAL cu premiile de la faza națională și
internățională a Concursului „ LAUDĂ SEMINȚELOR, CELOR DE FAȚĂ ȘI-N
VECI TUTUROR! ” EDIȚIA a XV- a, 2020	183

1. CUVÂNT ÎNAINTE

Revista

„LAUDĂ SEMINTELOR, CELOR DE FAȚĂ ȘI-N VECI TUTUROR!”

Revista „Laudă semințelor celor de față și-n veci tuturor” oferă un spațiu cultural scris elevilor și cadrelor didactice de pretutindeni în care aceștia să-și prezinte realizările premiate la etapa națională și internațională a Proiectului internațional de literatură și arte vizuale „Laudă semințelor celor de față și-n veci tuturor”.

Proiectul promovează moștenirea culturală a pontico-carpato-dunărenilor, ce constituie plămada filozofică a operei lui Lucian Blaga; moștenire care constituie pentru elevi și cadre didactice o resursă de cunoaștere și înțelepciune de o valoare inestimabilă, în formarea propriei lor personalități în armonie cu spațiul în care trăiesc.

Lucian Blaga ce aparține familiei Zeiței Geea mamă a oamenilor d’aci, a fost un filozof care a cercetat misterul locurilor natale din biomul pontico-carpato-dunărean care pe durate eonice a generat, ca produse firești, anumite mentalități, atitudini, comportamente și realizări ale speciei umane (*Misterul la Lucian Blaga este sinonim cu necunoscutul care este un obiect al muncii de cercetare sau subiect de abordarea a cercetătorului*).

Duratele eonice de maturare a mentalităților, atitudinilor, comportamentelor și realizărilor au dus la o cernere a lor, rămânând peste posteritate doar ceea ce este bun și valid ce s-au constituit într-un excepțional tezaur cultural pontico-carpato-dunărean, cu propria lui rânduială.

Comparativ cu duratele eonice viața unui om și faptele sale sunt infime dar sunt la fel ca boabele de grâu ce bob cu bob umplu „cada de grâu” ori „grămezi de semințe pe arii” și-și derulează existența tenace și cumini; biomul este leagănul ce oferă acestor „semințe” visul eonic de evoluție culturală.

În efervescența culturală europeană actuală abordarea tezaurului cultural pontico-carpato-dunărean își găsește în opera blagiană repere de o deosebită valoare informațională și formativă prin accesul oferit la fluviul de cultură al pontico-carpato-dunărenilor; fluviu ce-și află izvoarele în culturile preistorice și năvălește peste europeni până azi.

Despre importanța europeană a culturii pontico-carpato-dunărenilor irlandezul Peter Hurley spune: *„În Irlanda există termenul «revival the things that are lost», recrearea lucrurilor care sunt deja pierdute, trecute în istorie. Această reînviere e absolut necesară.*

Va veni și în România. Numai că România are o mare șansă: poate să pornească această renaștere în timp ce tradițiile sale sunt încă vii.

Și atunci se creează o legătură între ce e trecut și ce e viitor, iar asta o să fie o reușită unică în Uniunea Europeană. “Peter Hurley

1.1. „IA”

CARTEA CU CEA MAI VECHE SCRIERE DIN LUME, ALĂTURI DE SCRIEREA DE LA TARTARIA, SCRIEREA CU HIEROGLIFE, CUNEIFORMĂ ȘI FENICIANĂ...

<https://www.facebook.com/pages/Toan-Sorin-Apan/1522443334681773>

Romanii au scris de milenii, pe straiile lor istoria lumii și sensul vieții! Scriere asemănătoare cu cea de pe tăblițele de la Tartaria și alte scrieri vechi: scrierea cu hieroglife, cuneiformă și feniciană.

Costumele noastre populare și tot ce ne-au lăsat moștenire străbunii adună într-o scriere veche bogăția spirituală – înțelepciunea - unui neam cu o bogată trăire religioasă unică care ne dă identitate, originalitate, adică specificul nostru pontico-carpato-dunărean. Unele simboluri purifica și protejează! Dacă porți un astfel de veșmant, e ca și cum ai avea o armură.

Costumele, tradiționale erau extrem de importante și aveau permanent rolul un scut activat, un scut menit să ne apere de rele, să țină gândurile și energiile negative departe!

Costumele populare au fost purtate cu mândrie de prințese și regine.

Foto: Marie de Edinburgh în primul ei costum țărănesc românesc dăruită de regele Carol drept cadou de nuntă.

Rochia țărănească română a fost introdusă de festivitățile și ceremoniile curții de către regina Elisabeta a României

(Sursa:

<https://royalromania.wordpress.com/2012/07/07/marie-of-edinburgh-acquiring-the-romanian-identity/>,
Colecția Diana Mandache)

<<O tradiție culturală nu se mai poate transmite astăzi dacă nu îi sunt înțelese semnele, gramatica și mesajul. Artele, tradițiile, obiceiurile țărănești s-au degradat pentru că grupul socio-cultural care le performa și-a pierdut viziunea despre lume, nemaiavănd temei contextual, dar au continuat să subziste cu texte culturale neprecizate și incomunicabile. Astfel, arta populară, costumele tradiționale, cântecul, au fost scoase din contextul sărbătorilor și obiceiurilor, devenind simple valori de schimb.

Autorul folosește analiza cultural semiotică pentru a descrie semnele și codurile, în vederea transmiterii mesajului cultural și eliberării sensului acestuia. El spune că orice text cultural care nu poate fi lecturat ca o narațiune cosmologică, generând o viziune asupra lumii, alunecă la marginea nonculturii sau a kitsch-ului.

Folosind folclorul literar, "Taina Cerului- Astronomie și folclor" este o lectură a cerului tradițional românesc din perspectiva arhaică a țăranului român.

Dumnezeu dintru-nceputu/
Toată lumea o făcutu/ Și ceriu l-o
ridicatu/ Pe patru stâlpi de argintu/ Și
frumos l-ompodobitu/ Tăt cu stele
mânânțele/ Și cu luna cu lumina/
Soarele cu razele...(colindă)

Taina Mării Negre stabilește o legătură între colindele românești care au ca temă marea și descoperirile contemporane de arheologie marină. Folosind o antologie de texte, autorul încearcă să demonstreze că Marea Neagră a avut un rol important în dinamica civilizației și culturii românești tradiționale care a rămas în memoria țăranilor fiind prezentă și azi în texte de colindă.

Vine marea cât de mare/ Dar de
mare margini n-are/ Dar de lină țarmuri
mână/ Dar de tăt cine-o adună...(colind
din Maramureș)

*Foto: Regina Elisabeta a
României (Sursa:*

ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI

<https://familiaregala.ro/presa/articol/documentar-100-de-ani-de-la-moartea-reginei-elisabeta-a-romaniei-1881-1916>

"Bucuria aceasta pe care o ai când îmbraci un costum popular, te face să te simți într-adevăr un om mai puternic, mai motivat, mai legat de începuturile tale. Vedeți, în știință, căutarea principiilor este un lucru fundamental. O știință se dezagregă dacă nu ține legătura cu propozițiile sale prime. Așa este și cu un neam, cu un popor, iar principiile noastre merg adânc în preistorie.

Folclorul este vârful aisbergului care s-a păstrat la lumina zilei și cred că acesta este motivul pentru care simțim noi puterea folclorului, atunci când îl facem, bineînțeles, cu tot arsenalul lui hermeneutic. Intrăm în comunicare cu niște filoane de viață care merg până la originile noastre." >>(Ioan Sorin Apan, sursa: <https://www.facebook.com/pages/Ioan-Sorin-Apan/1522443334681773>)

„Costumul tradițional este un adevărat templu la purtător, o imago mundi care conține o sumă de simboluri, hierofanii, revelații ale sacrului care îi dau o poveste și ne dau în același timp nouă o identitate culturală unică, inimitabilă”.(Prof. Ioan Sorin Apan,

http://www.mesota.ro/muzeu/sorin_apan/)

„Asta este adevăratul brand românesc, templul la purtător - costumul popular tradițional, în care românul știut să-și etaleze de-a lungul vremii valorile, în momentele-cheie ale existenței sale. Atunci

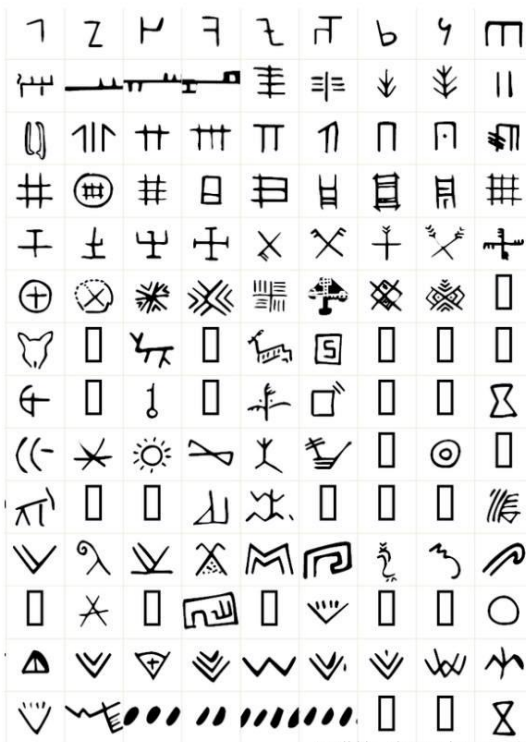
avea și textele explicative, textele de folclor literar, care rezonau cu desenele, cu hieroglifele de pe costume. Căci pe costum este scris același lucru - iată o viziune teologică deja! - anume că omul poate accepta lumea nevăzută pornind de la simbolurile din lumea văzută și astfel să-și taie un drum înspre Dumnezeu.

Un costum nefalsificat trebuie să conțină o narațiune cosmologică, e o minirecapitulare a cosmosului. Și este mai ușor să înțelegi, dacă te ajuți de textul unei colinde, care capătă astfel, alăturată simbolurilor de pe costum, un înțeles aparte: 'Iată vin colindători/ Printr-înșii și Dumnezeu /Îmbrăcați într-un veșmânt / Lung din cer până-n pământ/ Scris e-n spate, scris e-n piept/ Scris e-n șale, scris în poale/ De-amandoua părțile scris câmpul cu florile/ Iar prejurul poalelor scrisă-i marea tulbure/ Pe-ai săi umerei scriși sunt doi luceferi/ Pe umărul de-a dreapta scrise-s Soarele și Luna/ Pe umărul de-a stanga închipuită-i lumea.' (Prof. Ioan Sorin Apan,

http://www.mesota.ro/muzeu/sorin_apan/)

IA, the Romanian blouse

Neolithic, Vinca Script - 6000 BC

Foto: Ie, Sursa: <https://manastirea.petru-voda.ro/2015/01/12/costumul-traditional-romanesc-templu-la-purtator/>

"Acum când cunoaștem vechimea, sacralitatea, funcția apotropaică (alungarea duhurilor rele) a acestor simboluri, înțelegem cu adevărat afirmația lui Ioan Sorin Apan de mai sus. Informația nu ne mai permite să fim indiferenți. Nu dispariția folclorului este pericolul cel mai mare, ci denaturarea, vulgarizarea lui, din păcate uneori chiar de către cei care îl promovează. (...) Nu cu disperate strigăte de alarmă de genul „ne pierdem tradiția!”, „dispare folclorul!” sau „ne pierdem identitatea!”, trebuie să ne apropiem de aceste simboluri, ci cu conștiința mileniilor pe care le avem în spate și mai ales cu multă duiosie." (Harris Wallmen)

(Sursa: http://www.mesota.ro/muzeu/sorin_apan/)

Foto: Regina Maria a României (Sursa: https://www.romaniaregala.ro/jurnal/regina-maria-143-de-ani-de-la-nastere/attachment/tumblr_ldz0kdqxul1qcfftgo1_1280/)

1.2. IRLANDEZUL PETER HURLEY, LA VASLUI

Autor ANDREI NICOLAE

**<<Irlandezul Peter Hurley, la Vaslui:
Pentru mine, a fi român înseamnă o construcție
spirituală, o combinație între limbă, credință,
locul (pământul), tradițiile vii și această cămașă
albă a jertfei pe care ați purtat-o pe parcursul a
sute de ani**

Irlandezul Peter Hurley, cunoscut promotor al satului românesc și al valorilor autentice țărănești, a susținut la Vaslui o conferință intitulată „Tradiție și modernitate, istorie și prezent pentru tânăru contemporan”, informează [Episcopia Hușilor](#).

În cadrul evenimentului, Hurley le-a vorbit tinerilor despre ceea ce înseamnă să fii român și despre admirația pe care o poartă satului românesc și culturii țărănești tradiționale.

El i-a îndemnat pe tineri să nu se lepede de propria identitate, așa cum a făcut-o poporul irlandez, care și-a părăsit limba.

Hurley afirmă că românismul este definit de cinci piloni:

- limba română;
- credința;
- pământul;
- cultura tradițională;
- jertfa.

„Rețeta voastră, ceea ce vă face pe voi să fiți diferiți, unici și prețioși, este foarte simplă, sunt cinci cuvinte:

Primul cuvânt este limba română.

Fiecare neam, fiecare popor poate să spună: noi avem limba cutare, în afară de Irlanda. În Irlanda 0.3% din populație mai vorbește irlandeză.

Nimeni nu poate să îți fure identitatea, dar tu singur poți să o arunci la coșul de gunoi. Acest lucru e foarte important! Vă spun din experiența irlandezilor. Noi am aruncat, acum 150 de ani, limba noastră străveche, la coșul de gunoi, pentru că am fost „educați” să înțelegem că a fost ceva absolut nefolositor. Am fost învățați că nu poți să te duci în lume să prosperi cu limba irlandeză, căci astfel ești un țaran irlandez nefolositor, un

lucru de sfidat. Noi am fost, primii, sclavii Europei”, a spus el.

Cineva mi-a zis la un moment dat: „În fiecare limbă pe care o cunoști ești un alt om”. Eu cred că așa este! Construiești gândurile tale în funcție de vibrația sunetelor.

Limbii română este o limbă latină, dar nu numai o limbă latină. De când am început să citesc despre România, în 1994, am citit că ea este cea mai aproape de limba latină în Europa. Pot să îmi imaginez un munte al limbilor, și pe acest munte este un râu care se numește „râul limbilor latine”. **Româna este acolo unde izvorăște limba latină, mai sus.** Este o limbă atât de frumoasă! Eminescu o folosește cel mai tare.

Când citesc cuvintele rugăciunii în limba română eu cred că au putere și rezonanță. În cuvintele din limba română, sunetul și sensul profund sunt foarte, foarte aproape”.

Peter Harley crede că România are vocația de a fi legătura dintre Răsărit și Apus:

„**Al doilea cuvânt este credința.** Credința în Dumnezeu este foarte puternică. Sunteți singurul popor ortodox latin din lume. Asta vă pune într-o poziție de balama între tot ce este în Est și tot ce este în Vest”.

Pentru el, pământul se identifică cu tradiția:

„**Al treilea este pământul.** Limba, credința și pământul, mai ales Carpații. Carpații sunt coloana vertebrală a poporului român. Stați la fel de confortabil pe partea estică și sudică precum pe partea vestică. Carpații nu au fost niciodată un zid de apărare, ci un copac în care ați urcat în orice moment de primejdie.

Pământ cum găsești în România, nu există în Europa. Din acest pământ atât de fertil și de roditor a izvorât o cultură tradițională, autentică bineînțeles. A izvorât și a crescut o cultură tradițională atât de complexă și de frumoasă, atât de plină de valori! Prof. dr. Ion Bucur, fostul director al Muzeului Astra din Sibiu, vorbește despre țărani din România ca despre o aristocrație a țăranilor Europei. Și cred că așa este!

Eu nu cred să fi fost cultura tradițională irlandeză atât de frumoasă cum este cultura tradițională românească, chiar și astăzi, când este foarte încercată această cultură.

Cultura tradițională este al patrulea cuvânt. Este vorba despre această tradiție vie, această cultură tradițională vie, care încă se găsește în această parte a Europei. Cum a zis Lucian Blaga, această cultură tradițională, pe care o găsim astăzi în România, este o verigă actuală a unui lanț continuu. La noi, în Vestul Europei, lanțul s-a rupt deja”, a explicat el.

Peter Hurley a încheiat astfel:

„A cincea trăsătură care vă definește, care, probabil, este și cea mai dureroasă, este jertfa. Această jertfă este continuă, aparent interminabilă. Pentru mine, a fi român nu este un pașaport sau un loc, ci seamănă mai mult cu o vocație, a fi român înseamnă a avea o vocație. A fi român nu înseamnă drepturi. Aproape niciodată nu a însemnat drepturi, din păcate, dar înseamnă responsabilitate. A fi român înseamnă o responsabilitate asumată, o cruce pe care să o iei, dar nu în sensul negativ, ci în sensul pozitiv al conceptului.

Acestea sunt cele 5 trăsături pe care cred că le-am cristalizat foarte pe scurt. Pot fi pentru noi un fel de busolă când ne gândim ce înseamnă a fi român. Nu înseamnă o clădire, un imn național, un război sau o victorie și nici un templu, ci este această construcție spirituală, o combinație între limbă, credință, locul (pământul), tradițiile vii și această cămașă albă a jertfei pe care ați purtat-o pe parcursul a sute de ani”. >>

(Sursa: **ANDREI NICOLAE** ,
<https://www.activenews.ro/stiri-social/Irlandezul-Peter-Hurley-la-Vaslui-Pentru-mine-a-fi-roman-inseamna-o-construcție-spirituală-o-combinatie-intre-limba-credinta-locul-pamantul-tradițiile-vii-si-aceasta-camasa-alba-a-jertfei-pe-care-ati-purtat-o-pe-parcursul-a-sute-de-ani-157539>)

1.3. ROMÂNA E UN FENOMEN FĂRĂ PRECEDENT ÎN LUME...

Articol redistribuit SILVIA RADECHI

<<Emil Cioran zicea, mai în glumă - mai în serios: "...ca să treci de la limba română la limba franceză e ca și cum ai trece de la o rugăciune la un contract." De ce e limba română așa o limbă unică? Nu că vrem noi, românii obișnuiți, ci c-o admiră de la înălțimea propriilor studii chiar lingviștii și istoricii străini, cărora nu le putem reproșa subiectivitatea.

Așadar, să auzim 11 motive, care saltă limba de baștină a lui Brâncuși pe podiumul "pietrelor" rare ale omenirii.

1. Română este singura, din grupul de limbi romanice, care a supraviețuit în părțile acestea ale Europei. Rămâne un mister: cum de s-a întâmplat așa, în condițiile în care pe-aici au trecut valuri peste valuri de barbari, cu ale lor limbi slavice (din estul Eurasiei) sau uralice (din nordul Eurasiei).

Altfel spus, popoare cuceritoare cu graiuri "bolovănoase", puternice, care-au îngenucheat limba latină pe oriunde au trecut. Mai puțin la noi.

2. Româna-i veche de 1700 de ani. Și că-i veche n-ar fi cine știe ce motiv de lauri, dar e veche în acel fel în care, de-am călători în timp în Țara Românească acum 600 de ani, nu ne-ar fi chiar atât de deosebit de greu să înțelegem ce le spunea unul ca Mircea cel Bătrân ostașilor săi.

Poate vă pare de la sine înțeles, dar adevărul e că foarte puține limbi din lume și-au păstrat "trunchiul" întreg. Limba lui Shakespeare sau cea a lui Napoleon nu se pot lăuda cu așa o stare de conservare.

3. Dintre limbile latine, doar româna are articolul hotărât "enclitic", adică atașat la sfârșitul substantivului. Spunem "fata", "băiatul", "tabloul", și nu "la fille", "le garçon", "le tableau", cum ar fi în franceză.

Chestia asta ne conferă o melodicitate intrinsecă-n grai, plus o concizie-n exprimare. Practic, ne e de-ajuns un singur cuvânt, ca să ne facem înțeleși atunci, când ne referim la un obiect sau la o ființă anume. Ei, majoritatea popoarelor au nevoie de două cuvinte pentru asta.

4. "Se scrie cum se aude." Se scrie cum se aude, dar vine la pachet cu sute de particularități de pronunție pe care noi, români fiind, le punem în aplicare ușor, natural, fără să le pritocim.

N-avem nevoie de manualul de fonetică la capul patului, pentru ca organul din cavitatea bucală să se miște într-un fel când rostim "ceapă", și în alt fel când rostim "ea". Chiar dacă grupul de vocale e același. Pentru vorbitorii de arabă, de pildă, regula asta se învață cu creionul sub limbă – sunt dintre cei cărora le vine greu.

5. Lingviștii spun că, cel mai și cel mai bine, româna s-ar asemana cu dalmata, din care istoria păstrează doar câteva sute de cuvinte și propoziții. Problema cu dalmata e că nu mai circulă. Sunt 0 vorbitori de dalmată pe Terra în acest moment, și probabil c-așa vor rămâne până la finalul veacurilor.

Dalmata a fost declarată limbă moartă pe 10 iunie 1898. Este data decesului ultimului ei vorbitor, croatul Tuone Udina, care o stăpânea parțial. Înainte să moară, Udina a mărturisit, că limba îi e familiară încă din mica copilărie, că și-i amintește "ca prin vis" pe părinții lui conversând, uneori, în această limbă.

6. Româna e limba cu al treilea cel mai lung cuvânt din Europa.

"PNEUMONOLTRAMICROSCOPICSILICOVOLCANICONIOZĂ", 44 de litere. Definește o boală de plămâni care se face prin inhalarea prafului de siliciu vulcanic. Interesant e, că boala nu prea se face, deci nici cuvântul nu se folosește.

7. Limba română e intrată în patrimoniul UNESCO, aidoma Barierei de Corali din Australia, Marelui Zid Chinezesc ori Statuii Libertății. Româna a intrat în patrimoniul imaterial al lumii prin două cuvinte. E vorba de "dor" și "doină", două cuvinte intraductibile, concluzionează UNESCO.

"Dor" și "doină" se comportă mai degrabă ca niște diamante roz, decât ca niște alăturiări de sunete – exprimă emoții, într-atât de specifice culturii noastre, încât traducerea lor în alte "glasuri" ar fi o

contrafacere. Nu mai e nevoie să precizăm, că tot ele trec drept cele mai bogate în sens substantive din română.

8. Alt aspect unic în lume, româna “dirijează” cuvintele latine după regulile balcanice. Vocabularul e, vorba vine, “italienesc”, dar rânduicelile gramaticale sunt de tip slav. Apar și coabitări între cele două registre, latin și slav.

Concret, genul dativ și genitiv au aceeași formă (ca-n latină), timpul viitor și perfect se formează după o regulă hibrid între latină și slavă, dar infinitivul se evită (ca-n limbile slave).

9. Nicio altă limbă nu folosește atâtea zicători și expresii. Româna e printre puținele limbi în care “câinii latră și ursul merge”. E limba cu cele mai absurde imagini proverbiale, dar și limba în care proverbele, deși tot un fel de metafore, sunt considerate limbaj accesibil, limbaj “pe înțelesul tuturor”.

Proverbele astea, spun specialiștii, exprimă cea mai intimă preocupare a poporului român – sensul să fie bogat, dar fraza scurtă. Să spui mult în foarte puține cuvinte (la asta se referea și Alecsandri în celebra “românul s-a născut poet”). Cu titlu de curiozitate, cele mai numeroase zicători autohtone au ca subiect înțelepciunea – aproximativ 25% din totalul frazelor-proverb.

10. La fel de luxuriantă se dovedește româna și-n ceea ce privește numărul de cuvinte. Președintele Academiei Române, Ioan-Aurel Pop, ne dă de înțeles că româna-i între primele 8 limbi ale lumii. Ultima ediție a “Marelui Dicționar al Limbii Române” adună 170.000 de cuvinte. Asta-n condițiile în care autorii au lăsat de-o parte diminutivele, și alea vreo 30.000.

11. La cât de veche e pe teritoriul european, româna ar trebui să aibă dialecte în interior, teritorial – adică limba locuitorilor din Banat, de pildă, să fie mult-diferită de cea a locuitorilor din Maramureș (vezi triada spaniolă-bască-catalană din Spania).

Și totuși, nu-i cazul limbii române, în “curtea” căreia există graiuri și regionalisme, însă nu dialecte. Filologi ca Alexandru Philippide și Alf Lombard susțin că, iarăși, din punctul ăsta de vedere, româna e un fenomen fără precedent în lume...>>

(articol preluat de pe siteul: <https://ortodoxia.ro/index.php/article/emil-cioran-ca-sa-treci-de-la-limba-romana-la-limba-franceza-e-ca-si-cum-ai-trece-de-la-o-rugaciune-la-un-contract>)

Articol

redistribuit. **Silvia Radetchi**

1.4. BIOMUL PONTICO-CARPATO-DUNĂREAN ÎNAINTE DE ANUL 1821

Prof. Jude Laurențiu

Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia

Revista „Laudă semințelor celor de față și-n veci tuturor” oferă un spațiu cultural scris elevilor și cadrelor didactice de pretutindeni în care aceștia să-și prezinte realizările premiate la etapa națională și internațională a Proiectului internațional de literatură și arte vizuale „Laudă semințelor celor de față și-n veci tuturor”.

Proiectul promovează moștenirea culturală a pontico-carpato-dunărenilor, ce constituie plămada filozofică a operei lui Lucian Blaga; moștenire care constituie pentru elevi și cadre didactice o resursă de cunoaștere și înțelepciune de o valoare inestimabilă, în formarea propriei lor personalități în armonie cu spațiul în care trăiesc.

Lucian Blaga ce aparține familiei Zeiței Geeea mamă a oamenilor d’aci, a fost un filozof care a cercetat misterul locurilor natale din biomul pontico-carpato-dunărean care pe durate eonice a generat, ca produse firești, anumite mentalități, atitudini, comportamente și realizări ale speciei umane (*Misterul la Lucian Blaga este sinonim cu necunoscutul care este un obiect al muncii de cercetare sau subiect de abordarea a cercetătorului*).

Duratele eonice de maturare a mentalităților, atitudinilor, comportamentelor și realizărilor au dus la o cernere a lor, rămânând peste posteritate doar ceea ce este bun și valid ce s-au constituit într-un excepțional tezaur cultural pontico-carpato-dunărean, cu propria lui rânduială.

Comparativ cu duratele eonice viața unui om și faptele sale sunt infime dar sunt la fel ca boabele de grâu ce bob cu bob umplu „cada de grâu” ori „grămezi de semințe pe arii” și-și derulează existența tenace și cumini; biomul este leagănul ce oferă acestor „semințe” visul eonic de evoluție culturală.

În efervescența culturală europeană actuală abordarea tezaurului cultural pontico-carpato-dunărean își găsește în opera blagiană repere de o deosebită valoare informațională și formativă prin accesul oferit la fluviul de cultură al pontico-carpato-dunărenilor; fluviu ce-și află izvoarele în

culturile preistorice și năvălește peste europeni până azi.

Despre importanța europeană a culturii pontico-carpato-dunărenilor irlandezul Peter Hurley spune: **„În Irlanda există termenul «revival the things that are lost», recrearea lucrurilor care sunt deja pierdute, trecute în istorie. Această reînviere e absolut necesară.**

Va veni și în România. Numai că România are o mare șansă: poate să pornească această renaștere în timp ce tradițiile sale sunt încă vii.

Și atunci se creează o legătură între ce e trecut și ce e viitor, iar asta o să fie o reușită unică în Uniunea Europeană. “Peter Hurley

1.4.1. Dependența de resurse. Biomul

Biomul reprezintă un ansamblu de ecosisteme, între care există anumite conexiuni specific ce-i conferă ansamblului o comportare de întreg; cu anumite forme de organizare socială generate de biotop, structuri funcționale, structuri economice; cu proprietăți și funcții comune întregului ansamblu ce-l individualizează comparativ cu alte biomuri.

Un exemplu de biom este spațiul pontico-carpato-dunărean care datorită specificității sale – dată de sursele de existență ale omului: resurse¹ naturale, factori abiotici specifici, o floră și o faună specifică etc. - a determinat o anumită evoluție a speciei umane pe durate eonice dezvoltând un complex cultural specific.

Există abordări politice diferite cu privire la existența unui biom cu bogate resurse naturale și în același timp extrem de căutate – cum ar fi: sarea, aurul, fierul, arama, grânele, lâna, pieile, carnea, peștele, mielea, ceara, un sol extrem de productiv etc. – văzute ca avantaje sau dezavantaje:

- **un avantaj.** Există convingerea că: cu cât un teritoriu are resurse naturale mai bogate, cu atât locuitorii sunt: mai prosperi și mai respectați de străini; se dezvoltă economic, își creează locuri de muncă pentru băștinași bine retribuite; producători de bunuri competitive. Exportul de produse manufacturate – nu materie primă - de calitate constituie o sursă importantă de venituri pentru băștinași și ca o consecință firească populația are un trai mai bun. Educația, instrucția, sănătatea,

cultura și evoluția societății sunt planificate și organizate pentru o dezvoltare durabilă pe termen lung de sute de ani.

Forța economică și militară asigură respectul vecinilor și un rol important în relațiile internaționale.

Ceva asemănător s-a întâmplat în mileniul I d.Hr. când imperiile pontico-carpato-dunărene având armate puternice țineau la distanță pe potențialii hrăpăreți;

- **un dezavantaj.** Există convingerea că: în lipsa unei armate puternice și a unei conduceri competente și unitare un teritoriu bogat și descentralizat politic va fi împărțit între vecinii puternici. Fără un rol important în relațiile dintre țări, înapoiate economic², disprețuite pentru incapacitatea de a-și apăra resursele etc.

Chiar dacă aparent li se respectă integritatea teritorială, biomul este stăpânit de puteri străine prin intermediul unor conducători marionetă. Politica descentralizărilor inițiatorie de autonomii locale, a cultivării orgoliilor unor mărunți lideri locali în schimbul resurselor, de sprijin acordat grupărilor rebele declanșatoare de războaie civile etc. sunt de o eficiență deosebită - exemple sunt numeroase în continentul african bogat în resurse dar cu o populație săracă și dezbinată.

Veniturile rezultate din comercializarea resurselor pleacă în afara țării în folosul celor care controlează resursele, cu consecințe firești în educație și instrucție, sănătate, cultură și evoluția societății pe termen lung de multe sute de ani. Educația și instrucția răspunzând nevoilor investitorilor străini căutători de mâna de lucru ieftină și disponibilă este focalizată pe învățarea limbilor străine.

¹ Bogățiile naturale avute de o țară nu aparțin unei singure generații, ci tuturor generațiilor viitoare, și de aceea este o mare responsabilitate pentru generația decidentă atunci când gestionează resursele, cine le deține, cum se exploatează și cine le controlează direcția veniturilor, cine este beneficiarul principal? Decizia privind utilizarea veniturilor obținute din comercializarea resurselor și transformarea în alte forme de capital poate fi sub control autohton sau străin: poate ajuta atât generațiile prezente cât și cele viitoare; poate contribui la dezvoltarea durabilă a țării încât generațiile viitoare să nu aibă de suferit.

² Din punct de vedere economic: sunt exportatoare de materie primă ieftină și importatoare de produse finite scumpe generatoare de deficit comercial. Nu transformă materia primă în bunuri de valoare adăugată mare, nu se dezvoltă economic, nu are locuri

de muncă, băștinașii fiind determinați să caute locuri de muncă în străinătate sau să lucreze în condiții mizere pe salarii mici (exemplele sunt numeroase în Africa). Conglomerat de acțiuni generatoare de sărăcie, inegalități economice ridicate, corupție ridicată, eficiență guvernamentală scăzută, probabilitatea de război civil și cheltuieli militare mari.

„Deși dispunea de mari bogății pământene și subterane, mai ales cositor, Bolivia, din cauza instabilității politice (loviturilor dese de stat), a devenit unul din cele mai sărace state din America Latină. De menționat este că la sfârșitul secolului al XIX-lea, Bolivia cade pradă expansiunilor monopolurilor engleze și americane.”(Sursa: <https://playtech.ro/stiri/s-a-decretat-starea-de-catastrofa-nationala-tara-nu-mai-face-fata-la-calamitati-213602>)

Fenomene politico-economice întâlnite în principate în mileniul al II-lea d.Hr. când o oligarhie politico-administrativă de proveniență străină le-a controlat politic, în colonii și țările foste colonii- republici „bananiere”.

<< Republică „bananieră”- o țară ce funcționa ca o întreprindere comercială pentru obținerea profitului privat, care este condusă de o complicitate între monopolurile favorizate de stat, și pentru care profitul obținut din exploatarea domeniului public este proprietate privată, în timp ce datoriile generate de o astfel de exploatare sunt de responsabilitate publică. [...] Conducerea țării se realizează de către un guvern cleptocratic care este manipulat de către interese corporatiste străine și funcționează cel mai adesea ca și un guvern ceremonial care nu este responsabil în fața cetățenilor săi. Angajații ocupând funcții influente în sectorul public își exploatează funcțiile pentru obținerea de foloase necuvenite (prin deturnare de fonduri, fraudă, mită etc.), iar deficitul bugetar rezultat este rambursat de către clasa muncitoare.” (Bianca RADU, *Dependența de resurse naturale – un avantaj sau o povară pentru economia unei țări?*, <https://rtsa.ro/rtsa/index.php/rtsa/article/download/484/481>). >>

Aventura europeană a pontico-carpato-dunărenilor. Mileniul I d.Hr.

Mileniul I d.Hr. este mileniul fenomenalei „aventuri europene a pontico-carpato-dunărenilor” ce au remodelat politic Europa.

Invazia³ armatelor romane și crearea capului de pod peste Dunăre nu a însemnat cucerire și pacificare ci declanșarea unui război pe durata a sute de ani cu numeroase bătălii și campanii militare peste Dunăre. Are loc mutarea mai în nord a centrului politic al carpato-dunăreano-ponticilor, Maramureșul Istoric devenind un centru politic de primă importanță în noua conjunctură politică europeană, iar Vistula devine un fluviu dacic în această Dacie Nordică.

³ Invazia romană îi pune pe pontico-carpato-dunăreni în fața unui inamic extern comun în înaintare peste Dunăre și a unui inamic intern: trădările și pactizarea cu dușmanul ca oportunități a unor crai locali aflați în solda Romei și răspunzând la comenzile acesteia- trădări ce au înlăturat și pe Decebal de la conducere.

⁴ Punctul slab și în același timp tare al acestor structuri politice de tip imperial era luarea hotărârilor

Pentru a răspunde coerent vecinilor din sud, au loc transferuri de putere ce pun bazele unui imperiu și a noii dinastii⁴ a Amalilor - la putere peste jumătate de mileniu - urmate de alte dinastii: Dinastia Balților, Dinastia Hunică, Dinastia Ardaric, Dinastia Krum în mileniul I d.Hr.

Aventura europeană a pontico-carpato-dunărenilor în spațiul european ce a remodelat politic Europa a fost posibilă datorită existenței resursele necesare unui război de lungă durată.

a) Resurse naturale ale pontico-carpato-dunărenilor mult mai bogate decât ale celorlalți europeni:

- terenuri cultivabile. Câmpiile mănoase, cu o climă prielnică cultivării cerealelor; dealuri pentru pomi fructiferi, viță de vie etc.;

- pădurii ce oferă materiale de construcție și combustibil. Muntele și dealurile acoperite cu păduri sunt bogate în vânat și oferă un mediu complementar propice vieții omului, plaiurile întinse bogate în pășuni oferă locuri pentru pășunatul din timpul verii;

- apele bogate în pește sunt potabile și o resursă importantă de pește, dezvoltându-se pescuitul ca activitate umană;

- zăcămintele de minerale și minereuri aflate din abundență, unele la suprafața pământului, facilitează exploatarea de: sare, fier, cupru, aur, argint etc. O parte a populației se ocupă cu transformarea lor în produse, respectiv comercializarea lor⁵. Pontico-carpato-dunăreni erau renumiți prin calitatea superioară a armelor și o tehnică militară avansată dovedite prin campaniile militare în Imperiul Roman.

b) Resurse umane ale pontico-carpato-dunărenilor:

Condițiile geografice și climatice favorabile existenței speciei umane, soluri productive cu o climă temperată sănătoasă și prielnică pentru agricultură, sunt generatoare de așezări umane extrem de populate și fertile pentru acele timpuri ce vor constitui o resursă umană formidabilă pentru un imperiu puternic și prosper cu rol important pe eșichierul politic european.

prin consens, în unanimitate. De exemplu s-a păstrat acest obicei în funcționarea seimului polonez în evul mediu.

⁵ O rută veche comercială ce viza importante resurse, din interiorul arcului carpatic, una Marea Getică de Marea Baltă (Baltică) ce trecea prin Pasul Buții

Bogăția și splendoarea arcului Carpat, câmpiile întinse, roditoare, numai bune de cultivat, podișurile înalte ferite de eroziunea apelor de primăvară, pășunile întinse și grase adevărată mană pentru animalele domestice, toate benefic armonizate fac din spațiul geografic pontico-carpato-dunărean o adevărată Grădină a Maicii Domnului. Băștinași într-un spațiu bogat în resurse, muncesc pentru a-le pune în valoare, creatori de rase și soiuri autohtone⁶ specifice asigură producții îmbelșugate pentru acele timpuri, ce le asigură din abundență hrana cu o investiție energetică scăzută și le asigură cantități imense de produse pentru export- în mileniul al II-lea d.Hr. principatele erau socotite „cămări” ale capitalelor imperiilor vecine. În antichitate grecii, fiind lipsiți, dezvoltă numeroase puncte de achiziție –cetăți- pe țărmul Mării Negre ce ilustrează bogăția în resurse a hiperboreenilor.

Consecințele prosperității se constată în sporul natural al populației, o natalitate ridicată, o populație numeroasă, sănătoasă și viguroasă creatoare de cultură temeinică cu numeroase activități socio-culturale.

O populație numeroasă, sănătoasă și viguroasă generează o dezvoltare economică prodigioasă cu consecințe firești, mai multe venituri din biruri și mai mulți soldați ce duc la constituirea unei națiuni puternice și prospere. Dări care să susțină campaniile militare pentru armatele numeroase care vor face din mileniul I d.Hr. un mileniu al pontico-carpato-dunărenilor.

Această expansiune populațională și bogăție în resurse generează inițiative sociale ce nu-i îngăduie să somnoleze într-o viață limitată într-un spațiu restrâns și cultură stagnantă. Ocupații ce solicită expansiunea sunt: transhumanța și campanii militare de cucerire pentru asigurarea libertății de a practica transhumanța. Prin transhumanța se realiza cea mai rațională productivitate economică, adaptare la condițiile climatice vară – iarnă și de relief deal-vale; la munte vara, iar iarna în delte, bălțile de la șes și luncile râurilor unde iernile sunt blânde și se găsește hrană din belșug.

⁶ Soiuri și rase care se mai păstrează și azi la țărani și la băncile de semințe autohtone, bănci genetice autohtone etc.

⁷ În prezent suntem tentați să facem ierarhizări între culturi diferite, că o cultură ar fi mai bună decât alta. Ierarhizare ce ar justifica campanii de civilizare. Campanii ce au ascuns în spatele lor acțiuni de jaf efectuat de țări sărace în resurse în teritorii bogate în

Un popor curajos și numeros este constrâns obiectiv să-și caute spații mai mari și ca urmare are și o religie ce să-l sprijine în expansiunea lui și este creator de culturi⁷ prodigioase.

c) Relațiile politice cu vecinii. Darurile solului și subsolului: hrană din belșug, materiale de construcții nelimitate, resurse minerale la discreție nu se poate să nu le fi făcut cu ochiul și străinilor și să nu devină un teritoriu tentant pentru vecini; dar furia getică îi ține departe.

Ne punem întrebarea de ce popoare războinice cum erau perși, grecii, romanii, mongolii, plecați în căutarea de hrană nu au ocupat aceste zone bogate, nu au fost atrași de clima blândă și temperată propice activității umane, nu s-au așezat durabil ci au plecat și s-au mulțumit cu sărăcia din zona mediteranei, a spațiul asiatic, a Vestului Europei.

*„După vremuri mulți veniră, începând cu
acel oaspe,/ Ce din vechi se pomenește, cu Dariu
a lui Istaspe;/ Mulți durară, după vremuri, peste
Dunăre vrund pod,/ De-au trecut cu spaima lumii și
mulțime de norod;/ Împărați pe care lumea nu
putea să-i mai încapă/ Au venit și-n țara noastră
de-au cerut pământ și apă/ -
Și nu voi ca să mă laud, nici că voi să te-
nspăimânt./ Cum veniră, se făcură toți o apă ș-un
pământ.” (fragment din Scrisoarea a III-a de
Mihai Eminescu)*

Motivul este de natură militară: oaspeții au fost alungați de pe aceste teritorii după care au jinduit, de către oștile pontico-carpato-dunărene.

Confruntarea dintre invadatori și băștinași, a fost teribilă, dar localnicii cunoșteau arta războiului și o foloseau în beneficiul lor. Invadatorii înfrânți se întorceau de unde au venit sau căutau spații geografice mai sărace „pentru că furia getică îi ținea departe”.

Inazia armatelor Romei în nordul Dunării a generat un război fratricid între cei veniți de la Roma și cei din spațiul pontico-carpato-dunărean cu numeroase bătălii și campanii militare ce s-a întins pe o durată de sute de ani.

resurse. Exemple sunt numeroase. De exemplu genocidul din Congo Belgian pentru care Regele Belgiei și-a cerut scuze: <https://www.digi24.ro/stiri/externe/moment-istoric-regele-belgiei-si-a-cerut-scuze-pentru-genocidul-din-congo-cum-au-masacrat-belgienii-10-milioane-de-africani-1331073>.

Pontico-carpato-dunărenii aveau o clasă politică de războinici experimentați, hârșiți în lupte, „care au fost mai războinici decât oricare dintre oamenii care au trăit cândva – și aceasta nu numai datorită tăriei trupului lor, dar și pentru că îi convinsese să fie astfel slăvitul lor Zamolxis. Crezând că nu mor, [...] ei sunt mai porniți pe lupte [...]” (împăratul Iulian, 331-363). Pe lângă un armament mai performant decât romanii pontico-carpato-dunărenii aveau cea mai teribilă armă: voința de a lupta până la moarte. Aveau totuși un perfid inamic intern: tendința unor conducători de a trăda și pactiza cu dușmanul, trădări văzute ca oportunități personale pentru îmbogățire, privilegii, înlăturarea rivalului politic, dobândirea tronului etc.

Cu plusurile și cu minusurile lor acești războinici au distrus Imperiul Roman și au impus tribut Romei și Constantinopolului.

Mileniul I d.Hr. îi prezintă pe războinicii pontico-carpato-dunăreni ca luptători feroce, ucigând cât mai mulți inamici posibil, pentru a fi onorați în viața de după moarte. Necesitatea de a se distinge în luptă și dorința de a învinge și de a obține cât mai multă pradă de război au dus la

⁸ <<Intrigile, comploturile, alianțele contra conducătorului –împărat, domnitor, principe, voivod- ca și trădarea fățișă la vreme de război cădeau toate sub incidența hicleniei. Hiclenia se pedepsea cu moartea, mai rar cu surghiunul și întotdeauna cu exproprierea, în ciuda faptului că nici pravilele și nici obiceiul pământului nu prevedeau că pentru vina cuiva ar răspunde penal membrii familiei vinovatului. Acuzația de hiclenie era ca o pecete pe toți membrii masculini ai familiei pentru mai multe generații, mai ales atunci când ea se referea la un furt din veniturile domnești. [...]

Nesupunerea principilor pământeni și pactizarea cu Imperiul Rus sau cel al Habsburgilor nu au fost atât de suparatoare pe cât au fost intrigile și pârile infinite ale boierilor pământeni, care supralicitau birul pentru asigurarea influenței și promovarea intereselor mai întotdeauna antinaționale.

Guvernarea fanariota a fost rezultatul trădărilor boierilor locali și nu o idee pe care turcii au nascocit-o de “florile mărlui”, ci pur și simplu un “antidot” la trădările boierilor pământeni care se trădau între ei, trădau poporul și până la urmă își schimbau și stăpânii “sponsori.” >>(<https://ro.wikipedia.org/wiki/Hiclenie>; <https://politeia.org.ro/editoriale/2012-spre-sfarsit-despre-legitimitate-si-tradare/3903/>).

⁹ Pentru elita hicleană vânzarea unor părți din țară sau chiar întreaga țară însemna o oportunitate. Aceștia erau „morții vii”, cum îi numește Tolstoi sau idioții-utili care după ce erau folosiți erau disprețuiți chiar de cei ce-i foloseau.

acumulări de numeroase tezaure descoperite pe teritoriul României și la **formarea unei clase războinice rebele, lacomă de averi și săracă la minte – o elită ce va pune în pericol propria sa existență.**

Călcâiul lui Ahile în acest spațiu bogat în resurse a fost elita în special cei ce constituiau **elita hicleană⁸ lacomă de averi și săracă la minte** - clasa politică, clasă războinică- care de ce era mai avută devenea tot mai zurbagie alimentând conflictele interne cauzând descentralizări numeroase pentru a-și satisface orgoliile personale⁹.

În mileniul al II-lea d.Hr s-a excelat în activități hiclene, viclenii prin care o elită extrage venituri necuvenite – pot fi legale¹⁰ - de pe urma majorității.

Sucesiunile reunificatoare a pontico-carpato-dunărenilor sub conducerea dinastiilor: Dinastia Amalilor, Dinastia Balților, Dinastia Hunică, Dinastia Ardaric, Dinastia Krum, la fel ca mai târziu Dinastia Asaneștilor, Dinastia Arpadiană, Dinastia Mușatinilor, Dinastia Basarabilor și Dinastia de Hohenzollern-Sigmaringen¹¹ care prin politica lor au readunat

¹⁰ Jaf realizat legal. Un exemplu din multele altele este ceea ce s-a întâmplat în Transilvania. O elită oportunistă a produs legi prin care s-au confiscat proprietăți de la populația valahă schismatică. Consecințele sunt majore de tipul „fură și fugi” generând o societate în care nu se construiește ci una în care se prăduiește. O societate în care o minoritate prin legi nelegiuite jefuiește pe marea majoritate. O societate în care cei ce prăduiesc depozitează în imperiile vecine ce au prăduit în eventualitatea că la un moment dat vor trebui să fugă și să-și salveze agoniseala și viața dacă cei prăduiți se vor revolta. Această elită prădătoare fiind o elită a căror interese nu sunt autohtone... Salvarea este în instrucția și educația corectă nu una prădătoare.

¹¹ De menționat că membrii Dinastiei de Hohenzollern-Sigmaringen nu au germanizat sau au transformat în englezi pe români ci au contribuit la dezvoltarea culturală a țării și mai mult decât atât au respectat dorința poporului mergând în război împotriva Germaniei. Migrați din Germania și Anglia au realizat România Mare. Regina Maria a României și Regina Elisabeta a României, au patronat cultura română, cu realizări pe care așa zisele elite din lumea bună românească de atunci nu au fost în stare nici să le înțeleagă decum să le realizeze. Motivul pentru care unele elite de atunci nu puteau înțelege acțiunile reginelor și le priveau cu dispreț este rezultatul instrucției și educației și a unor cadre didactice ce disprețuiau pe români. Regina Maria a României și Regina Elisabeta a României formate printr-o educație și instrucție fără prejudecăți au putut să compare echidistant cultura

teritoriile – mai multe sau mai puține- care au fost separate de elita zurbagie; au contribuit la dezvoltarea culturală a pontico-carpato-dunărenilor, cultură ce azi o întâlnim sub numele de cultură populară.

Evul mediu timpuriu ne oferă și un alt element unificator realizat cu mult timp în urmă de dinastia Amalilor - unificarea legislativă cunoscută sub numele de „ius valachicum¹²” – cu un areal geografic ce cuprindea teritorii ce azi fac parte din: Polonia, Silezia, Moravia, Slovacia, Serbia, Croația etc.

În mod firesc, într-un anumit spațiu geografic, istoria ne descrie sușuri și coborâșuri, „deal și vale” în viața politică, dar o temelie culturală solidă va asigura flacăra dăinuirii culturale multimilenară a unui popor, în spațiul geografic respectiv, indiferent cine sunt dinastiile conducătoare.

Mileniul al II-lea d.Hr. până la Tudor Vladimirescu - domnul trezirii naționale

ste un mileniu reformativ, al unei Noi Ordini Europene, la care o parte din valahi aderă sesizându-i oportunitățile. Societatea valahă are parte de transformări profunde descrise plastic de Grigore Alexandrescu în fabula „Toporul și pădurea”, în cuvântarea lui Cațavencu care „ultra progresist ... și liber-schimbist... voi progresul cu orice preț [și inevitabil să avem...] faliții noștri” etc.

Începutul de mileniu pare promițător: Dinastia Asaneștilor, Dinastia Arpadiană, Dinastia Mușatinilor, și Dinastia Basarabilor par că vor ctitori o formațiune statală puternică. Dar n-a fost să fie așa!

românească cu alte culturi ale lumii; și cultura românească populară a ieșit câștigătoare.

¹² La sfârșitul mileniului I d.Hr. exista la pontico-carpato-dunăreni un sistem legislativ unitar care a guvernat relațiile sociale răspunzând nevoilor imperiale amale cunoscute mai târziu ca obiceiurile pământului, legile firii, legile pământului, cutume iar de către străini ca „Jus Valahicum”, „Lex Olachorum” etc. Începutul se pierde în negura vremurilor în activitățile de adaptare a oamenilor la ecosistemul în care trăiesc, întărite în timp dacă s-au dovedit valide, devenite rânduiri ale relațiilor dintre membrii aceleiași comunități, promovate de sistemul de cutume, datini și tradiții juridice, dinastiile din mileniul I d.Hr. unifică aceste cutume, datini și tradiții juridice într-o formă unitară într-o lege a țării, a cărei soliditate a fost confirmată în mileniul al II-

Dinastia Asaneștilor își încheie existența destul de repede.

Politică bizantină la nivel înalt. La începutul mileniului în spațiul pontico-carpato-dunărean o altă dinastie își revedică dreptul de posesori de „os domnesc”. Arpadienii ajunși în Câmpia Panonică încep propria „saga” de adunare a teritoriilor descentralizate din vechile imperii pontico-carpato-dunărene.

Evident că Roma și Constantinopolul priveau cu teamă această renaștere imperială la granița lor. Mileniul I d.Hr. le dovedise ce pot face din punct de vedere politico-militar cei d’aci când au o conducere unică.

Ocazia scindării pontico-carpato-dunărenilor apare în momentul în care Voicu dorește recunoaștere europeană. O solicită de la cel mai puternic imperiu de atunci, Romania; Constantinopolul îl refuză cu toate că era tentant, măgulitor pentru împărat că o parte din Europa aderă la partea răsăriteană, dar era prea periculos aducea sub același sceptru pe adversarii romanilor și ai grecilor din mileniul I; așa că-l împinge pe petiționar spre Roma. Roma îl recunoaște în anul 1000 ca rege punând condiții aparent minore. Voicu acceptă și devine regele Ștefan, cu consecințe politice majore privind o nouă divizare religioasă a spațiului pontico-carpato-dunărean. Se înlătură un mare pericol, pentru Constantinopolul și Roma, ce se ivise odată cu apariția în nord a unei dinastii puternice cea a arpadienilor; potențialul conflict cu nordicii anulat prin inițierea germenului scindării interne între pontico-carpato-dunăreni.

lea d.Hr. când valahii au fost divizați sub puteri străine cu alte sisteme legislative.

Jus Valahicum, lex olachorum sunt expresii ce apar în documentele medievale timpurii, ce consemnează punctul culminant al unei dezvoltări legislative ale mileniului I d.Hr. în spațiul pontico-carpato-dunărean; este vechiul drept care a guvernat relațiile sociale relativ unitar. Noile relații sociale ale mileniului II d.Hr. nu pot face abstracție de acestea, într-o primă etapă istorică.

Schimbări sunt de la o epocă la alta, dar soliditatea corpului legislativ al mileniului I d.Hr. este vizibilă și-n prezent; există elemente care s-au transmis din vechime ce dau dreptului nostru o identitate specifică față de dreptul al popoare.

Chiar dacă arpadienii aveau în obiectivul lor politic refacerea imperiului¹³, evenimentele europene distrug ultimele posibilități politice: anul 1204 este un an de lansare a unui program politico-religios european extrem de dur –program de reforme cu măsuri draconice, de confiscare a pământurilor schismaticilor și redistribuirea bunurilor confiscate catolicilor cu consecințe milenare; urmat de anul 1308 când s-a definitivat ruperea politico-religioasă a pontico-carpato-dunărenilor transformându-i din aliați în adversari ireconciliabili. Noii conducători ce au urmat arpadienilor fără forța militară a valahilor nu au mai reprezentat un pericol pentru Roma; Constantinopolul datorită jocului politic de la început de mileniu devenise Istanbul.

Asta înseamnă politică bizantină la nivel înalt!

Ce a urmat sunt amănunte istorice, consecințe firești ale evenimentelor din anii: 1000, 1204 și din anul 1308 ce au dus la un conflict intern: „elitelor autohtone îmbogățite și înobilate” împotriva „elitelor autohtone perdante”.

Pontico-carpato-dunărene intrând într-un șir de descentralizări ce se finalizează politic prin intrarea sub stăpâniri străine care le va nega însăși existența valahilor. Scindările religioase grăbind procesul. Devenind dintr-un popor în fața căruia tremura Roma și Constantinopolul, un popor ce se ascunde în păduri „neam pădureț” în secolul al XVIII-lea.

Politica elitelor

Elitele¹⁴ valahe hiclene, lacome de averi și sărace la minte prin acțiunile lor oportuniste au dus țările la dezastru și au pus în pericol însăși existența valahilor. Elite iubitoare de legi străine au scos în

afara legii pe valahi ce se țineau de legile lor.

O elită care vedea oportunități¹⁵ acolo unde nu erau! De unde și proverbul „dă-i Doamne românului, mintea de pe urmă!”

Elitele zurbagii au descentralizat politic imperiile pontico-carpato-dunărene pentru a-și satisface orgoliile personale; și au văzut în alianța cu țările străine o oportunitate pentru a participa la împărțirea resurselor. Constituite în grupări nobiliare rebele aflate într-un permanent conflict pentru acaparare de teritorii și resurse de la vecin duc la descentralizarea și la fărâmițarea politică..

Slăbiți de certurile interne, conducătorii valahi și elitele solicită sprijinul extern care profită de situația economică și socială dificilă de la un moment dat pentru a se înstăpâni asupra țărilor valahe. Noile țărișoare create nu mai au armate puternice să țină la distanță pe puternicii Europei, mai lipsiți de resurse și mult mai hrăpăreți; noile țărișoare nu mai contează politic ci numai economic ca resursă de exploatat.

Mileniul al II-lea d.Hr. este un mileniu în care pontico-carpato-dunărenii, ca autohtoni, cunosc un trend politic și economic descendent, încât ajung să piardă aproape totul în a doua parte a mileniului: resursele preluate de nobilimea venită în ospeție, teritoriile fragmentate și ocupate, limba disprețuită de noua elită în formare.

Dualismul valaho-arpadian

Descentralizarea imperiului pontico-carpato-dunărean duce la un spațiu geopolitic „bogat în țărișoare” mai mult sau mai puțin unite, conduse de voievozi, crai etc. slabi din punct de vedere militar, în care grupuri boierești rebele, sunt într-o luptă continuă pentru acapararea de resurse și putere politică. Ceva asemănător cu ce era la eleni în antichitate. Nevoia de ajutor militar

¹³ Urmărind etapele pe harta Europei nu se poate remarca această tendință de refacere a vechilor imperii pontico-carpato-dunărene: ieșire la Adriatică, campanii în sudul Dunării, Cetatea Chilia la Marea Neagră, ieșire la Marea Baltică prin regi ai Poloniei – prin alianțe: Congresul medieval de la Visegrád în 1335, idee generatoare a ceea ce azi este Grupul Visegrád.

O altă inițiativă Three Seas (a celor trei mări Marea Baltică, Marea Neagră și Marea Adriatică) reunește 12 țări: Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Ungaria, Slovenia, Austria, Croația, România și Bulgaria.

¹⁴ „Ridicarea unui popor la condiția de popor pivot în istorie este principala datorie a elitelor și unicul criteriu

prin care pot fi ele judecate istoricește. «Drama neamurilor», cum o numea Iorga (sau a «popoarelor», am putea spune), se joacă în mare măsură pe cartea elitelor. În și prin ele se propagă ori se blochează «inspirația etnică» a marilor colectivități și deci se pavează drumul destinului creator al popoarelor.”(Ilie Bădescu).

¹⁵ Elitele hiclene pentru a câștiga bunăvoința înaltelor porți străine se străduiau ca să îndeplinească condițiile grele impuse și chiar mai mult decât se cerea! Rezultatele văzute în prima etapă ca oportunități erau dezastru pentru ei și țară; porți deschise pentru pierderea resurselor și privilegiilor avute. În acest fel o parte din elita valahă ardeleană ajunge în starea de iobăgie- ca exemplu.

extern este stringent pentru oricare parte aflată în luptă, este nevoie de un arbitru....

Este momentul istoric când arpadienii intră în istorie. Venirea arpadienilor a fost relativ pașnică – pentru acele timpuri; ceva asemănător cu intervenția lui Filip al Macedoniei în Grecia. Chiar dacă inițial s-au declanșat lupte între boierii autohtoni și nobilimea arpadiană în atac, repede s-au încheiat păcile, eventual căsătorii între părțile în conflict urmată de un dualism valaho-arpadian la conducerea politică și militară.

Arpadienii mai mult au profitat de luptele dintre pretendenții locali ai structurilor politice descentralizate aliindu-se când cu unii când cu alții pe principiul „cel ce împarte pacea, parte-și face”, și de cele mai multe ori îi dominau pe amândoi beligeranții ca și garant al păcii; ceea ce explică progresia lentă a avansării Regatului arpadian în Transilvania, avansare pe durata a aproape 300 de ani¹⁶.

Elita valahă la rândul ei, se conduceau după principiul – vizibil în basme- „vă primim, vă omenim, ne încuscrim!”. Ceea ce a generat o clasă conducătoare, boierime, nobilime cu sânge foarte amestecat ce nu mai era nici valahă, nici arpadiană.

După anul 1000, în funcționarea dualismului valaho-arpadian se implică călugării catolici ce introduc treptat modelul politic apusean. Se realizează căsătorii mixte, înobilări după modelul vestic și convertiri la catolicism. Pentru a întări pacea instaurată, în cetățile importante garnizoanele sub conducere arpadiană sunt garantate ale păcii instaurate între țărișoare. Această evoluție politică îmbracă forma unei uniuni în jurul dinastiei arpadiene, în care crăiile valahe se integrează treptat într-un nou curent politic.

Unitatea valaho-maghiară era atât de puternică încât mai târziu la Posada valahii transilvăneni îl salvează pe regele angevin chiar dacă este un rege ce lupta împotriva valahilor din sud; unitate dovedită prin sacrificiul suprem al valahului transilvan în locul regelui Ungariei. Boierii valahi înobiți și nobilii arpadieni tot una sunt, și când devin clasă politică (stare) alături de starea sașilor și starea secuilor; adică una din cele trei clase politice a celor ce au împărțit resursele țării.

Evenimentele din estul și sudul Carpaților privind reorganizarea domniilor sub protectorat vestic sunt asemănătoare cu cele din Câmpia

Panonică și din Transilvania la început de mileniu al II-lea.

Campaniei din anul 1241 condusă de Batu Han și Subotai obligă, în anii următori, ca țărișoarele din est și sud să renunțe la orgolioasele descentralizări sub patronaj vestic și să intre într-o altă evoluție politică de sine stătătoare ce vor ctitori Valahia și Moldova.

După moartea ultimului rege arpadian, sunt aduse la tron dinastii din Apus care iau măsuri ferme de integrare a Transilvaniei, Moldovei și Valahiei în curentul ideologic europeană.

Cadrul legal

La început de mileniu, valahii transilvăneni sunt legal transformați în nobili catolici sau legal lăsați fără avuții prin jocul politic „alba-neagra”. „Alba-neagra” asigurând un transfer rapid de capital iar cei ce pierd ca în orice joc sunt înlăturați.

O lege este viabilă atât timp cât există instituția statală să o susțină cu o forță armată corespunzătoare. Un stat unitar și centralizat, cu o armată puternică, va genera o lege puternică, corectă și respectată și de străini.

Pontico-carpato-dunăreni descentralizându-și imperiul într-o mulțime de crăii fără importanță politică, aflate într-o permanentă gâlceavă, fac ca legile pontico-carpato-dunărene să-și piardă puterea aplicativă, ele devin treptat istorie, și se creează vidul legislativ care va fi umplut de cei ce, cu toate că sunt străini, au forța managerială să impună respectarea de noi legi de o nouă corectitudine înlăturând treptat din relațiile oficiale pe cele vechi.

La începutul mileniului noii veniți cu legile lor, sunt puțini și slabi, fără șanse de reușită în lipsa ajutorului din partea unor valahi. De aceea vor folosi o armă puternică – competiția – jocul politic. Competiția pentru îmbogățire individuală ca joc economic și socio-politic cu regulamentul stabilit de noii veniți, rezervându-și roluri de arbitri, judecători și moderatori. Valahii intră în joc căzând în capcana propriilor ambiții de îmbogățire. Ca la „alba-neagra” majoritatea pierde tot. Când își dau seama este deja prea târziu, pentru că nu mai au nimic..., iar o parte din valahi vor fi complicii și gardienii celor care manageriază jocul; oștile lor vor fi argumentul forte că jocul este corect, adică dreptul lor este corect!

¹⁶ Cercetătorul Kurt Horedt: în jurul anului 900, ungurii au ajuns abia până la Someșul Mic, în jurul anului 1000, valea Someșului Mic și Mureșul, la 1100

au ajuns pe Târnava, în următorii 50 de ani s-au deplasat până la linia Oltului, iar abia către 1200 au ajuns la arcul carpatic.

Cine are puterea face legea corectă și o aplică; incredibil că în Transilvania puterea nouă s-a sprijinit pe oștenii valahi care nu au înțeles că intră într-o capcană luptând pentru o putere politică potrivnică și un rege potrivit interesului lor spre pieirea lor și neamului lor.

Valahii transilvăneni aveau proprietățile garantate de un sistem legislativ care nu mai avea în spatele lui forța militară necesară să-l susțină așa că inevitabil vor pierde tot. Se salvează cei ce trec de partea noilor veniți și cu care participă la „festinul social” al depozitării celorlalți valahi de bunuri.

Astfel că valahii ce se țin de legile vechi ajung în afara legii. Alții văd oportunități noi - ca urmare a ambițiilor personale și competiției pentru îmbogățire creată ca momeală de noii veniți și legea nouă –joacă politic „alba-neagra”- cei ce trebuie câștigă ceilalți pierd.

Legiferări nelegiuite

Papa Inocențiu al III lea în urma Cruciadei a IV a din 1204 împotriva Bizanțului, a declarat pe schismatici că sunt și eretici, cu drept de depozitare¹⁷ cu forța a valahilor schismatici de

¹⁷ „După 1204, documentele papale și regale ungare se referă frecvent la episcopii și mănăstiri răsăritene care urmau să fie trecute în mâinile bisericii române, la pământuri, țări, cetăți, districte etc. ale românilor ”schismatici”, confiscate cu forța și preluate de catolici” (Ioan Aurel Pop, Regatul Ungariei între Apus și Răsărit).

¹⁸ Pentru prima dată în Transilvania, Ludovic de Anjou în 1366, emite un decret discriminatoriu bazat pe criterii etnice. „Actul a fost dat la cererea „tuturor nobililor țării noastre transilvane”, care s-au plâns că suferă „nenumărate neajunsuri din pricina semeței viclenii a feluriților răufăcători, mai ales valahi.” Condițiile impuse de decret pentru menținerea și/sau accesul la statutul de nobil (în special condiția apartenenței la Biserica Romano-Catolică și a posesiei unui certificat regal de donație asupra pământului stăpânit). Ca urmare, suveranul a dat nobilimii dreptul „de a stârpi și nimici din pomenita țară pe răufăcătorii de orice națiune, în chip precis pe valahi”.

¹⁹ Nobilii transilvăni au fost permanent atenți la apariția unor personalități de excepție în rândul valahilor; și în cazul în care apărea un tânăr cu capacități deosebite era ridicat în anturajul nobilimii și extras din masa valahilor, reeducat și școlarizat conform cerințelor vestice, apoi de regulă trimis cu misiuni și onoruri în altă parte. Acest procedeu eficient de recoltare a indivizilor cu capacități deosebite a sărăcit valahii transilvăneni de personalități care să-i ridice din starea de robie. Procedeu practicat de otomani care:

pământuri și bunuri după bunul plac al catolicilor. Mai mult chiar, uciderea sau jefuirea acestor schismatici acum și eretici nu era un păcat, ci, cum se afirma adesea în cruciade, era „drumul către rai”. Această declarație a dat undă verde acțiunilor de integrare a Transilvaniei în marea familie europeană prin spolierea valahilor și marginalizarea lor politică.

Pentru aceasta era nevoie de un cadru legal adecvat care să asigure transferul resurselor de la schismatici la catolici.

Decretele regale emise de Ludovic I al Ungariei în 1366 la cererea nobililor legiferează stărpirea valahilor schismatici din zonă ca „răufăcători”, „rebeli” și „schismatici”. Se intră într-o nouă etapă politică, de război intern cu valahi schismatici de confiscare a posesiilor: starea nobiliară (ca și regele) se află în război civil cu valahii.

După 1366¹⁸ valahii transilvăneni nu pot să devină o stare¹⁹ și nu pot să mai participe la adunările de stări ale Transilvaniei²⁰ pentru că nu reușesc să-și constituie o elită politică responsabilă²¹.

Acest cadru legal este completat cu alte acte normative și de alți regi, apoi cu actul Unio Trium

- formau în cultura otomană copii purtători de „os domnesc”, trimiși mai târziu ca domni în principate;

- formau în cultura otomană copiii cei mai isteți și mai dezvoltati, nemusulmani, din ținuturile vasale; îi formau ca buni soldați, administratori etc. elite în armata și administrația otomană. Acești copii reeducați mai târziu ca ieniceri prădau, ucidau și luptau împotriva creștinilor din ținuturile de origine. Alți datorită educației au contribuind decisiv la islamizare și dezvoltarea culturii și societății otomane cu toate că la origine erau creștini.

Fenomenul nu este izolat: și-n prezent olimpicii și alți elevii cu capacități deosebite sunt selectați de către unitățile de învățământ din vest pentru a fi formați în cultura respectivă. Profilul educațional dobândit îi va face utili culturii asimilate. Să ne reamintim ce concluziona Mahatma Gandhi: „O elită instruită de către colonizatori este principalul dușman al poporului său”. Exemplul educațional otoman este edificator.

²⁰ Dualismul a fost funcțional la început de mileniu: valahii figurau printre națiunile egale convocate la adunările voievodatului menționați în documente în anul 1291 la adunarea de la Alba Iulia și ultima dată în anul 1355 la adunarea de la Turda.

²¹ Elită politică responsabilă apare mai târziu în momentul în care se constată că nu mai este loc la „festinul social”. Singurul rol ce li se oferea în „lumea bună” era de „țucălari”.

Nationum (Fraterna Unio) încheiat în anul 1437 în timpul Răscoalei de la Bobâlna, Tripartitum-ul lui Ștefan Werboczi întocmit după Războiul condus de Gheorghe Doja. Pachet de legi reaprobat de Dieta Transilvaniei în 1540 și de *Diploma Leopoldină* din 1691 s-au aplicat în Transilvania în practica tuturor instanțelor de judecată până la *Revoluția de la 1848*.

O nouă nobilime în formare - de fapt un partid

Angevinii au reorganizat regatul social, economic, militar și confesional în conformitate cu normelor europene de atunci. Au fost reglementate aspectele privind proprietatea asupra resurselor - pământului - pe bază de danii regale. Calitatea de nobil și asimilarea altora la calitatea de nobil condiționată de apartenența la catolicism și a posesiei unui certificat regal de donație asupra pământului stăpânit. Eliminarea (limitarea) altor confesiuni și religii etc.

Noii veniți ca „hospites – oaspeți investitori” în timpul arpadienilor și mai târziu aduși de următoarele dinastii primesc donații, privilegii, de la regi stipulate prin bule, diplome, certificate sau alte acte emise de cancelariile regale după cum era obiceiul în vest conform noului cadru legal.

Marea majoritate a valahilor transilvani, fiind băștinași, aveau posesiile conform altor norme juridice acum caduce – nu mai exista instituția statală să le susțină. Neavând „tipizatele” cerute de noile legi: certificate regale de donație și apartenența la catolicism nu mai aveau nici un drept asupra pământurilor moștenite, așa i-au găsit regii angevini, așa i-au tratat confiscându-le proprietățile. **De reținut caracterul legal de confiscare** cu forța a proprietăților valahilor, episcopiilor și mănăstirilor răsăritene.

Noul cadru legal de confiscare al proprietăților este întărit și de evoluția politică europeană.

În urma confiscărilor au fost constituite marile domenii regale, nobiliare, ale bisericilor și mănăstirilor catolice, autonomiilor săsești și secuiești.

Bunurile confiscate acum în proprietatea regală, conform legii erau donate de rege cu acte conform tipizateelor europene boierilor valahi ce treceau la catolicism și înobilați, „hospites – oaspeți investitori”, mănăstirilor catolice, coloniștilor veniți din apus și altor nobili din anturajul regal.

Sesizând oportunitățile generate de noile legi o parte din boierimea valahă participă la acest „festin social” de reîmpărțire a resurselor și va deveni componenta cea mai bogată a nobilimii și printre cele mai bogate familii nobiliare din Europa.

Influența apuseană și nobilimea eclesiastică accelerează procesele de implementare a noului cadru legal cu trecerea resurselor în mâna unui număr mic de boieri catolicizați ce devin magnați/conți/baroni/grofi care alături de nobilii veniți din apus și cei eclesiastici – foarte variată ca origine etnică- vor forma o grupare politică cu interese specifice – o stare, un ordin, o națiune, un partid - ce treptat captează puterea economică și politică.

În această etapă istorică Transilvania cunoaște importante reforme implementate cu ajutorul unui cadru juridic apusean.

Valahi schismatici dați spre jaf și pradă conform legii

O mare parte dintre boierii valahii, posesorii ai domeniilor din moși-strămoși conform legilor vechi erau refractari la toate aceste noutăți europene și nici nu aveau „tipizatele” de posesie cerute de noile autorități venite din vest, și locurile la „festinul social” se cam ocupaseră. Alte comunități valahe, adevărate țărișoare, extrem de numeroase, aveau pământuri, păduri etc. în suprafețe mari organizate în devălmășie în conformitate cu cadrul legal din mileniul I d.Hr.

În aceste condiții acești valahii care nu se încadrau în prevederile legale (nu aveau acte de dănie a regalității ca proprietar general), adică încălcau legea, erau priviți de regii angevini drept „răufăcători”, „răzvrătiți” la care se adăuga mereu apelativul de „schismatic” ce atrăgea o altă cerință de a fi „dați spre jaf și pradă”, adică deposeați de bunuri, fără ca aceasta să mai constituie un păcat, o ilegalitate ci o necesitate pentru a aduce la „masa festinului social” noi domenii, proprietăți, de împărțit.

Confiscările generau revoltă a populației valahe și de multe ori chiar luarea înapoi cu forța a bunurilor sau pământurilor contrar legilor noi – ceea ce era extrem de grav și ilegal ca urmare făptașii, vechii proprietari, erau pedepsiți cu moartea sau fugeau peste munți. Autoritățile și nobilii constatau că valahii sărăciți sunt greu de supus ca urmare se va interveni în forță împotriva lor pentru a-i aduce la ascultare și mai ales lăsați

fără resurse, deci fără putere, și transformați în slugi.

Infrațiunile îndreptate împotriva legilor regale fiind sancționate legal invariabil ca pedeapsă cu moartea.

Și cu toate acestea valahii țineau la legile vechi și doreau să-și ia înapoi proprietățile „*restitutio in integrum*”, fiind o amenințare permanentă pentru nobili și „hospites – oaspeții investitori”, care-i puteau ține în ascultare pe valahi numai prin teroare.

<< **Nobil ungar din Ardeal:** „*Să fi fost orice, numai valah să nu fi fost! Pentru că intrând un valah (Mihai Viteazul – n.m.) în Ardeal, a ținut mânia valahilor, pe care noi i-am ținut de slugi și din cauză că dinainte de intrarea lui Mihai în Ardeal, furcile, spânzurătorile, locurile de osândă erau pline de valahi, aceștia ne urăsc, și acum au un domn din neamul lor.*” >> (Ioan Aurel Pop)

Lupte grele s-au dat contra valahilor în vederea implementării noilor reforme regale ce umpleau vidul legislativ creat prin pierderea puterii politice de către valahi.

Treptat valahii schismatici dezorganizați pierd totul: drepturi, libertățile religioase, elite, reprezentarea politică, legile vechi devin cutume; nici viața nu mai era a lor ci la bunul plac al „domnului de pământ” – marea boierime era de partea regelui ca urmare a participării la reîmpărțirea pământurilor confiscate – marea boierime era acum marea nobilime a regelui.

Primul partid cu doctrină de apartheid

Această nobilime în mare parte boierii valahi catolicizați la care se adaugă investitorii din apus și nobilimea ecleziastică catolică, devine extrem de bogaă, depășind bogățiile nobililor din Apus. Aceștia pentru a-și apăra bunurile au nevoie de sprijin politic și militar tot mai mult odată cu creșterea nemulțumirilor valahilor, tot mai sărăciți, nemulțumiți și violenți²².

Pentru a-și păstra domeniile și a-și menține în posesie bunurile acaparate se aliază cu sașii și secuii, care aveau și ei ca inamic comun valahi sărăciți și le era teamă că aceștia își vor lua înapoi pământurile – prin revolte ce vizau „*restitutio in integrum*”. Sașii ofereau și sprijin politic făcând legătura cu Apusul, iar secuii contribuție militară importantă.

După cum se constata din numeroasele revolte ce puneau în pericol domeniile și viața noilor nobili această alianță impune în Transilvania o stare de război civil continuu între o grupare cu doctrină de partid și o populație numeroasă dar fără capacitatea de a se organiza.

Primul partid cu doctrină de apartheid se realizează în anul 1437 - Unio trium naționum (Fraterna Unio)- împotriva oricărui dușman care le va amenința resursele acumulate. Unio Trium Nationum nu era încă în mod explicit o alianță împotriva valahilor, dar nu include grupul etnic Universitas Valachorum la forme de participare politică sau socială- valahii nu existau ca și clasă politică ci numai ca slugi. Era o alianță a stărilor privilegiate un "pact de alianță mutuală militară și politică" încheiat pe parcursul Răscoalei de la Bobâlna cu consecințe politice importante. **Programul politic al** Unio trium naționum (Fraterna Unio) este reluat în „Tripartitum-ul lui Ștefan Werboczi”.

Câștigul imens al aliaților constă în eliminarea valahilor transilvăneni schismatici ca adversar politic odată cu confiscarea proprietăților acestora; valahii devin popor de slugi "tolerați"²³ necesari pentru a le lucra moșiile, pentru că „altfel ar trebui stârpiți”.

Și nici nu vor mai fi pomeniți în calitatea de națiune. Dispar ca și clasă politică. „Neavând o elită oficializată a lor, chiar dacă erau numeroși, ei nu mai erau primejdioși”, arată Ioan Aurel Pop în „Istoria Transilvaniei. Fără drept de a fi proprietari – li s-a luat tot la fel ca la incași și azteci- nu mai au resursele necesare pentru a renaște politic.

Pentru a preîntâmpina o renaștere valahă s-a practicat o ridicare a valorilor din rândurile valahe în grupul celor trei națiuni aflate la putere: Persoanele valahe ce posedau calități deosebite erau ridicate din starea înapoiată de valahi, instruite și educate conform cerințelor și culturii apusene; apoi promovate în funcții administrative, slujbe nobiliare, ecleziastice sau militare adaptându-și numele și comportamentul stării sociale în care au fost adoptați; favoruri ce asigurau o anumită stabilitate societății transilvane cu o elită ce se lepăda de neamul valah acționând din interior împotriva propriului neam odată cu reeducarea și ridicarea pe trepte superioare ale societății. În felul acesta se modifica compoziția etnică prin creșterea

²² Transilvania evului mediu are un șir continuu de răscoale ale valahilor ce pun în pericol reformele și cadrul legal instituit de rege și dietă.

²³ Valahii cu statut de "tolerați" sunt menținuți până în timpul împăratului Iosif al II-lea înainte de 1800.

procentului celor ce susțineau stările privilegiate și scăderea procentului de valahi schismatici.

Poporul valah era permanent prigonit și decapitat permanent prin pierderea elitelor pentru a nu se creaa o clasă politică valahă – politică aplicată și azi în țările cu statut de colonie-

Această evoluție europeană începută de regii angevini a fost favorizată decisiv de lipsa de coeziunea de tip etnic a valahilor schismatici și de catolicizarea boierimii valahe ce a văzut o oportunitate importantă pentru viitor în participarea la împărțirea proprietăților confiscate de la schismatici cât și de cadrul legal ce le proteja bunurile acaparate.

Fenomenul este asemănător cu ce s-a întâmplat în sudul Africii:

- albi ajungând în sud au constatat că pământurile sunt bune productive și bogate în resurse. Clima era blândă favorabilă locuirii umane;

- au creat oportunitatea- vidul legislativ pe care l-au completat cu legi privind proprietățile conform modelului european. Au constatat că autohtonii: xhosa și zulu nu aveau acte de proprietate asupra terenurilor folosite conform „tipizatelor” europene, deci legal nu erau proprietari;.

- atunci albi și-au produs acte de proprietate conform legilor europene; țara a devenit proprietatea albilor iar pe băștinași iau „tolerat”;

- fiindcă nu se puteau lipsi de forța de muncă nu se puteau lipsi de „tolerați”. Aveau nevoie de forță de muncă să le extragă resursele, să le construiască clădirile, palatele să le întrețină etc.

Și pentru ca albi să fie în siguranță, au creat politica de apartheid.

Moldova și Valahia cu acte în regulă, spre cadru legal european proiectat la Istanbul

Din cauza perpetuării dinastiilor imperiale băștinașe și stării sociale total diferită de cea din Transilvania scenariul transilvan este pus în aplicare și-n Valahia și Moldova de către greci cu ocazia domniilor fanariote dar cu întârziere de o jumătate de mileniu.

²⁴ Împărații de la Roma și Constantinopol purtau cununi de lauri și nu coroane ca și cei din nordul Dunării. Excepție o fac cei proveniți din spațiul dunărean, și cei ce au condus oșteni recrutați la Dunăre - și au abordat un comportament pentru a le câștiga adeziunea.

Început de mileniul al II-lea d.Hr. în Moldova și Valahia este al continuității dinastiei imperiale vechi prin dinastiile Mușatinilor și Basarabilor, înfățișați în tablourile votive cu coroane și haine imperiale, dovezi sacre de coborâtori din case imperiale de demult altele decât cele de la Roma și Constantinopol²⁴.

Înrudirea celor două dinastii și comportamentul asemănător sugerează existența unui strămoș imperial comun...

Nu mai au forța militară a Dinastiei Amalilor, ca urmare nici imperiile vecine nu le mai recunosc poziția imperială uzurpându-le titlurile, preluându-le coroanele și îmbrăcăminte²⁵, interzicându-le să mai poarte coroană și canață. făcându-i vasali.

Aflați într-o continuă prăbușire, treptat dispar din istorie, numai pe urmașii lor îi întâlnim și azi, purtători ai numelui de Basarab și Mușat; care nici nu știu că sunt coborâtori din dinastii ilustre.

Populației băștinașă avea statutul de răzeși sau moșneni și-și aveau moșiile, proprietățile, protejate cu legea veche a cărei aplicare și existență era garanta de domniile pământene Mușatine și Basarabe.

Moșiile moștenite de la străbuni și pământul roditor le asigura bunăstarea și libertatea.

Probleme socio-economice majore apar în secolul al XVIII-lea în timpul domniilor străine fanariote când armatele turcești, rusești și austriece se aflau în principate sau când investitorii străini greci erau dornici de îmbogățire rapidă.

După Transilvania << Țara Românească este de-a lungul întregului secol al XVIII-lea un tărâm perfect al experimentelor sociale, politice, militare, diplomatice, al experimentelor în general de tot felul, un tărâm al tuturor posibilităților bântuit de lipsa de securitate pentru toate categoriile sociale, al tuturor abuzurilor nesfârșite care atingeau adeseori sfere ale inimaginabilului.

Un tărâm al contradicțiilor flagrante, adeseori insolubile și aparent inexplicabile. [...] marcat în primul rand de o serie de experiențe ticăloase, nefericite și nenorocite recurente (care au adus grave prejudicii, dacă nu chiar prejudicii insurmontabile în timp, dezvoltării armonioase și

²⁵ Cantemir a scris că Radu Negru vodă (...) și Dragoș (...) sunt de fapt urmașii unui alt Bogdan voievod, care la rândul său, descindea din „Ioan (Asan al II-lea). Descendența imperială a lui Ștefan cel Mare este recunoscută de țarul Rusiei care s-a și încuscrit cu Ștefan.

durabile a principatului valah pe termen lung, atât din perspectivă politică, cât și economică sau socială, precum și în materie de moravuri, maniere și mentalități), dintre care prima (absolut traumatizantă pentru memoria colectivă valahă) este de ordin politic și constă în exercitarea actului guvernamental în Țara Românească în mod tiranic, arbitrar și samavolnic de către niște străini – greci din Fanar puși exclusiv pe căpătuială la București, al căror unic obiectiv a fost administrarea coruptă a treburilor publice în statul valah (în dorința de a acapara și secătui resursele naturale și financiare de care dispunea Țara Românească pentru ca acestea să fie risipite în achiziții nemăsurate de lux, dar mai cu seamă în scopul lăcomiei și contra-lăcomiei permanente la Constantinopol a tronului valah). [...]”>> (Sursa: (Bogdan Bucur - Devălmășia valahă (1716-1828): o istorie anarhică a spațiului românesc)

<< „Cetățeanul Parrant”, primul viceconsul trimis în Moldova [...] în raportul pe care-l trimite lui Talleyrand, la 11 iunie 1798 [...]

Provincia aceasta are și un stăpân, însă un stăpân străin, care o jefuiește, care este silit să o jefuiască și să facă acest lucru cu o grabă necrezut de mare. Miniștrii de lângă el știu să facă întocmai ce face el. Toți slujbașii au grijă să le urmeze pilda, încât întreaga cârmuire nu este altceva decât un jaf; toți membri ei sunt niște lipitori dornice să sugă ultima picătură de sânge a unor mulțimi vlăguite.

La Constantinopol, în fiecare an, în fiecare zi, în fiecare ceas, se vor risipi, prin fel de fel de căi, bogățiile Moldovei.

Din doi în doi ani, cel mult la trei ani, Poartă îi dă un nou domnitor; acesta, secătuit de cheltuielile făcute ca să-și țină rangul și de prețul dat pentru scaun, pe care nu-l poate avea decât plătindu-l, vine în această provincie nu doar ca să domnească, să-și plătească datoriile și să adune altă avere, **ci și ca să-și îmbogățească neamurile, prietenii și pe toți cei ce-l slujesc.**

Așadar, din trei în trei ani, o nouă legiune de astfel de vampiri ajunge în Moldova, săraci cu toții, amărâți și din trei în trei ani, pleacă de aici încărcăți de aur și de bunuri, lăsând după ei doar amintirea necazurilor și gustul pentru o nepotită lăcomie pe care vrednicii lor urmași o vor arăta negreșit”>> (Sursa:

<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/tara-moldovei-in-viziunea-unor-calatori-straini>)

În ceea ce privește rezultatele dezvoltării socio-economice în urma venirii investitorilor străini sunt evidente în descriile diplomaților străini de la București și Iași.

<< Disperarea în care se găsea Țara Românească la sfârșit de epocă fanariotă este evidențiată și de faptul că oamenii simpli își pierduseră definitiv speranța într-o ameliorare a traiului cotidian determinată de posibilitatea schimbărilor domnilor pe tronul valah, pentru că toți domnii fanarioți, cu extrem de rare excepții, erau în mod egal de răi și de venali. [...]

De când Poarta a început să vândă la mezat, și pe termen scurt, această „biată” Țară Românească, acelaia dintre greci care oferea mai mult, „abia de poți crede asupririle, tiraniile, stoarcerile, ticăloșiile și cruzimile” de toate felurile pe care aceste „lipitori” [...] le-au săvârșit pentru a se despăgubi repede de marile sume pe care le-au antamat la Constantinopol pentru cumpărarea domniei și deci pentru a grăbi îmbogățirea și pricopsirea mai înainte ca Poarta otomană să-i mazilească și să vândă altora același „privilegiu nedemn de a jefui nestingheriți” nefericitele principate dunărene. La aceste „nenorociri îndelungate și obișnuite” îndurate de Țara Românească s-a adăugat și pustiitorul război rusoturc dintre Rusia și Poartă (care s-a purtat pe teritoriul Țărilor Române în perioada 1768-1774 și care timp de șase ani în șir a avut ca teatru de lupte Țara Românească), care a avut drept rezultat distrugerea orașelor și satelor valahe, pustiirea ogoarelor, devastarea pădurilor, prăpăduri „exercitate tot atât de turci și de tătari, ca și de ruși și de cazaci”.

[...] folosită adesea ca teatru de luptă, „nelegiuirile și cruzimile nemaipomenite” pe care le fac trupele beligerante (otomane, țariste și habsburgice) în trecerea lor prin Țara Românească, în care „nu păzesc nici ordinea, nici disciplina, și calcă deopotrivă în picioare legile, religia și omenia, despre care ei n-au avut niciodată nici cea mai mică noțiune” și în sfârșit, ciurma pe care o aduc în principatul valah, „pășind” în urma armatelor străine de ocupație. [...] husarii jefuiesc și fură în așa hal încât nici nu se poate descrie. [...]

Abuzurile săvârșite de trupele combatante inamice pe teritoriul valah erau încurajate și chiar răsplătite adesea de cele mai înalte autorități politice ale Țării Românești. [...] sub „stăpânirea domnului Necolae Mavroghene, orânduit de împărăția otomanicească cu mulți ostași turci asupra nemților”, avea „acia bătlie pă vârful munților” și „pă cine găsea, măcar și creștin, îl tăia,

îi lua capul și îl duce la Mavroghene”. Domnul valah răsplătea cu generozitate aceste acte de bravură ostășească, oferind „celanguri dă argint și capoate roșii”, chiar dacă printre victime erau și „dă ai noștri”.

[...] În acele vremuri nenorocite în care se poartă confruntări armate pe teritoriul Țării Românești], românii găsesc în munți un refugiu sigur împotriva mâniei tiranilor lor, care nu îndrăznesc să meargă să-i caute acolo, temându-se de cursele și de dârzenia celor care îi locuiesc. >> (Bogdan Bucur - Devălmășia valahă (1716-1828): o istorie anarhică a spațiului românesc).

Dar timpul scurt al domniilor fanariote cât mai ales revoltele sub formă de haiducie a generat teamă în rândul „hospites – oaspeților investitori” de a se implementa în mediul rural și de a-și constitui domenii sigure. Ridicarea organizată a valahilor sub o conducere unică în anul 1821 cu mesajul clar al lui Tudor Vladimirescu la întâlnirea față-n față cu Ipsilante: „**eu sunt pornit a cere de la sultan depărtarea grecilor din țara mea, căci ei au prăpădit-o în decursul unui veac, și să-l rog să ne dea dreptul nostru strămoșesc a ne alege domn, mitropoliți și episcopi români, să ne cârmuim țara cu boierii noștri, cum a fost ea cârmuită din moși strămoși**” (Dimitrie Papazoglu). Prin revoluția sa, Tudor Vladimirescu stopează procesul de lichidare a valahilor din istorie și mai mult decât atât readuc clasa politică valahă la putere în cele două principate, oprind prăbușirea valahilor. Începând cu Tudor Vladimirescu valahii se lansează pe un parcurs istoric ascendent.

Curente social-politice valahe

În mileniul al II-lea d.Hr. în societatea pontico-carpato-dunăreană se conturează două tendințe de evoluție politică:

- **curentul integraționist în imperiile străine vecine.** Adepții curentului vedeau numeroase oportunități prin accentuarea descentralizărilor ca șansă ca împreună cu investitorii străini să ajungă să stăpânească mai multe resurse. Curent boieresc – nobiliar integrator ce-și vedea protecția averilor cu ajutorul armatelor imperiilor străine garante. Curent ce percepea integrarea ca o sursă de sinecuri, slujbe în structurile administrative ale imperiului bine plătite, privilegii etc. Integrarea presupunea și descentralizări, o sursă de noi funcții administrative și alte sinecuri. Fenomenul însoțit

inevitabil de deznaționalizare mai puternic în Transilvania apare și-n Moldova și Valahia dar mult mai târziu. Dacă în Transilvania era preponderent sub controlul vestului în celelalte principate boierii se integrau spre Polonia, apoi spre Rusia și Turcia. În sec. al XVIII-lea fenomenul era de grecizare a boierimii ;

- **curentul non-integraționist în imperiile străine vecine.** Adepții curentului vedeau numeroase oportunități în valorificarea resurselor pontico-carpato-dunăreni de către autohtoni și dezvoltarea socio-economică prin „noi înșine”. Pentru aceasta vedeau ca o condiție importantă reunirea teritoriilor ce au fost separate în început de mileniu al II-lea d.Hr. pentru a deveni un partener credibil și important pe eșichierul politic european. Doreau ca valahii să fie ce au fost și chiar mai mult decât atât. Curentul antiintegrator în imperiile vecine se manifesta puternic la popor care spera în diminuarea birurilor și obligațiilor generate de o cultură străină felului lui de a fi, de a fi folosit ca și carne de tun în războaiele purtate de împărați pentru interese care nu erau ale valahilor și nici nu-i priveau pe valahi.

„Împărate, Împărate, pune pace, nu te bate,/ Nu mai sunt feciori în sate,/ Fetele-s nemăritate/ nu mai sunt feciori la plug...” (Cântec: Dinu Iancu Sălăjanu)

„Frunză verde ciocalină, / Vai de robia străină,/ Când te-apucă Neamțu’n mână/Îți dă drumu’n țară strină,/ Unde n’ai tată nici mama, ... Când bătea înceta,/ Pe cătane le stringea,/ Și’n groapă le arunca,/ Var pe ici așeza/ cu pământ îi astruca...” (Poezii populare din Banat, E Hodoș)

Nici nobilimea, boierimea, ce nu a vrut să-și schimbe religia și etnia nu priveau cu ochi buni curentul integrator..

În primele ¾ din mileniu al II-lea d.Hr. clasa politică a curentului integraționist și descentralizator devine tot mai puternică și duc spațiul pontico-carpato-dunărean într-o situație economică dezastruoasă cu toate consecințele ce decurg de aici. Pericolul devenise evident „*Ce e rău în robie nu e atâta robia, rău îi că dacă trece prea multă vreme omu se învață cu ea; cu robia, cu frica, cu supunerea, cu sǎru`mâna, să fie batjocorit și să nu-i mai pese, se învață ca pasărea cea proastă cu colivia, care uită c-o și știut zbura oarecândva, sau se teme să nu afle stăpânul că n-o uitat să zboare. Numai că amu cu voie de la împărat ori ba, am învățat că se poate!*” (replică a personajului Vasile Ursu Nicula zis Horea, în filmul *Horea*, realizat în 1984)

Chiar și soarta elitei hiclene autohtone în secolul al VIII-lea „nu mai este ce a fost”; constată că nu mai este loc la „festinul social” și singurul rol ce-l mai poate avea este cel de „țucălar”.

<<Odată numit, domnul numea în funcțiile de mare răspundere oameni de-ai săi, uneori chiar dintre cei care l-au creditat, iar boierimea locală primea posturile administrative de mică însemnătate sau unele doar simbolice. Unii dintre însoțitorii domnitorului fanariot, indiferent de statutul lor social anterior sau de averea pe care o aveau, puteau fi făcuți pe loc sau la scurt timp de la instalarea domnitorului, boieri de rang înalt, cu toate avantajele și privilegiile care decurgeau din aceasta.>> (Bogdan Bucur - Devălmășia valahă (1716-1828): o istorie anarhică a spațiului românesc).

Se renaște o elită politică responsabilă care se socotește dezmoștenită ca urmare a trădărilor înaintașilor. Caută mijloace prin care să-și recâștige poziția socio-politică a străbunilor: „nobilime și iobăgie să nu mai fie”(1784 Horea), *Supplex Libellus Valachorum Transsilvaniae* (1791) și „dreptul nostru strămoșesc [...], să ne cârmuim țara” (Tudor Vladimirescu 1821).

Curentul non-integraționist și unificator ca urmare a dezastrului produs în secolele anterioare câștigă susținere și se impune treptat după anul 1821 când prin Revoluția lui Tudor Vladimirescu „se sună trezirea națională”, urmată de ridicarea din genunchi sub domnitorul Alexandru Ioan Cuza, obținerea independenței sub Carol I și afirmarea europeană ca regat sub Ferdinand I și Regina Maria a României.

Transilvania exportatoare de populații valahe și importatoare de „hospites – oaspeți investitori”

Valahii din interiorul Arcului Carpatic fiind foarte numeroși vor face din Transilvania un exportator masiv de valahi în Valahia și-n Moldova iar mai târziu în lume: Rusia, America etc.

Transilvania încă de la începutul mileniului al II-lea d.Hr. este supusă unor valuri de reforme și presiuni culturale reformiste enorme din partea vestului. Noua cultură acționează asupra valahilor prin diferite mijloace, ca un piston, împingând pe o parte dintre ei peste Carpați în Moldova și Valahia:

-Dinastiile Basarabilor și Mușatinilor cu origini transilvănene, moștenea de la vechile

imperii din mileniul I d.Hr. importante teritorii în interiorul Arcului Carpatic;

- într-o primă etapă vestici ocupă teritoriile Valahiei până la Carpați, iar o parte dintre valahi cu familiile lor vor trece munții;

- Mușatinii trec în Moldova alungați din vechile teritorii. Acesta este motivul real pentru care Matei Corvin restituie mușatinilor posesiuni în Transilvania, ca urmare a unor drepturi mai vechi. Dar și aici vestici ocupă teritoriile Moldovei până la Carpați, iar o parte dintre valahi cu familiile lor vor trece munții în Moldova;

-pentru a fragmenta masa compactă de valahi, vesticii vor aduce numeroși „oaspeți-investitori” în Transilvania pe care-i așează în cele mai bune locuri. În acest proces de rearanjare teritorială și populațională, o parte din valahii deposezați de moșii iau calea bejeniei, peste Carpați în Valahia și Moldova;

- schisma și bulele papale ce deposează legal de drepturi și proprietăți pe schismatici, creează alte valuri de emigrări spre spațiile ortodoxe de peste Carpați;

- condiția imperativă legală pentru a fi nobilul era de a fi catolic. Duce la deposearea legală de titlurile nobiliare a celor ce nu sunt catolici producând alți emigranți valahi din Transilvania spre spațiul moldav și valah;

- numeroasele răscoale ale valahilor împreună cu alte păături oropsite din Transilvania vor duce la Codul de legi juridice civile și penale: *Tripartitum opus iuris consuetudinarii inlycti Regni Hungariae partiumque adnexarium*, din 1517, prin care se definește conceptul de „popor”, care îi cuprinde doar pe nobilii catolici, și conceptul de „plebe”, atribuită celor care nu erau nobili. Se legiferează o politică de apartheid, valahii sunt excluși complet de la viața politică a Transilvaniei; și în mod legal, generând emigrări peste arcul carpatic;

- răscoalele și războaiele curuților vor genera alte fugi, a celor învinși, peste Carpați;

- o altă parte dintre valahi pentru a fi liberi se retrag la adăpost în zona muntoasă a Carpaților populându-i, pendulând în funcție de contextul politic de o parte și de alta, așteptând vremuri mai bune.

„acești săraci supuși români, care sunt, fără îndoială, cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori ai Transilvaniei, sunt chinuți și împovărați cu nedreptăți de toată lumea, fie unguri, fie sași, așa de mult, că intra-devăr, soarta lor, când o cunoști, este foarte de compătimit și nu este decât de mirat că se mai găsesc atâția din acești oameni

și că n-au fugit cu toții” (1773, Împăratul Iosif al II-lea); fapt confirmat de rapoartele autorităților administrative din Transilvania care înregistrau plecarea masivă a forței de muncă din provincie spre teritoriile extra-carpătice.

Cei 4 adversari ai mileniului al II-lea d.Hr. în spațiul pontico- carpato-dunărean

În această parte a Europei se întâlnesc 4 adversari redutabili, al patrulea adversar este format din conglomeratul de țărișoare rezultate în urma descentralizărilor imperiilor pontico-carpato-dunărenilor; numai bune de a trece sub stăpâniri străine.

Spațiul pontico-carpato-dunărean era extrem de tentant, și-l doreau ca un giuvaer pentru coroana lor împărăției vecini, sau cel puțin părți cât mai mari din el. astfel că aceste dorințe devin direcții de acțiune politică pe termen lung pentru fiecare dintre ei și urmașii urmașilor lor:

- Imperiul Roman cu capitala politică la Viena are interese geo-politico-economice spre est;

- Imperiul Țarist are interese geo-politico-economice spre sud;

- Imperiul Otoman are interese geo-politico-economice spre vest.

Spațiul pontico-carpato-dunărean este mult mai mult decât un El Dorado al Europei

Ceea ce probabil nu anticipasele cele 3 imperii vecine era opoziția puternică a băștinașilor ceea ce face ca mileniul al II-lea d.Hr. să cuprindă un lung șir de reforme nefinalizate, războaie, dislocări de populații, presiuni externe pentru adaptarea de noi culturi, cât mai multe și mai diversificate – multiculturalismul și integrarea erau convingătoare sub oblăduirea oștilor străine.

Pentru mutarea băștinașilor s-a avut în vedere frânarea pe cât posibil a dezvoltării economice, fără a afecta exploatarea resurselor, tributuri cât mai mari către Înaltele Porți, trecerea în proprietatea străinilor a pământurilor și resurselor, transformări culturale reformiste, fragmentări religioase etc. Atragerea străinilor, ca oaspeți, acordându-le privilegii: cele mai bune pământuri, scutiri de impozite, autonomii etc.; din sud veneau grecii, din vest nemții, francezii, italienii, din est rușii etc.

Ca urmare mileniul al II-lea este un mileniu cu puternice mișcări populaționale în spațiul pontico- carpato-dunărean. Cu toate că sunt date legi ce aparent legau de glie băștinașii, în mod real

acestea aplicate unui popor educat de a fi liber îi puneau în mișcare pe autohtoni. Politica de apartheid dusă în Transilvania duce la un exod permanent de valahi spre Moldova și Valahia, iar de fanarioți duce la exod la turci și la ruși, cât și-n alte părți ale Europei. O mare parte dintre valahi se retrag tot mai mult în păduri și munți, devenind în secolul al XVIII-lea un neam pădureț, codrul fiind singurul prieten al valahului.

În același timp autoritățile atrag imigranți din alte părți ale Europei oferindu-le celor veniți numeroase privilegii: pământurile cele mai bune confiscate de la localnici, scutiri de impozite, autonomii etc.

Pentru băștinași autoritățile impun reforme străine culturii autohtone, pun biruri și obligații greu de suportat obligându-i să ia calea exodului. În Valahia și Moldova sunt favorizați imigranții greci și alte neamuri. Evident că în acest spațiu geografic se ducea o politică de delocalizare a populației băștinașe, „de smulgere din rădăcini” orchestrate de imperiile vecine prin interpușii lor.

Faptul că elitele zurbagii și elitele hiclene au determinat evoluția politică în primii 800 de ani din mileniul al II-lea d.Hr. nu trebuie pusă numai pe seama imperiilor vecine că riscăm să ne retrăim istoria.

Mulți pun toate relele pe seama imperiilor vecine dar nu este așa:

- „O cetate puternică se cucerește din interior” (Învățătură);

- „, Corabia nu se scufundă când este în apă, ci atunci când apa intră în ea. Nu este atât de important ce se întâmplă în jurul nostru, ci ceea ce se întâmplă în interiorul nostru” (Învățătură).

Este pentru aducere aminte că datorită atitudinii lor valahii până în secolul al XVIII-lea d.Hr. reușesc să piardă treptat aproape totul: resurse, independență, teritorii, elite etc. Totul afară de Dumnezeu, sufletul, obiceiuri și tradiții păstrate cu sfințenie de popor, singurul ce mai lupta „Iar **noi locului ne ținem**, /Cum am fost așa rămânem:”.

. Elitele politice ori regresează ca statut politic ori trec în taberele imperiilor vecine integrându-se cu succes în curente la modă.

Cele 3 imperii le refuză până și identitatea; de fapt considerau că problema valahă era rezolvată și valahii eliminați de pe eșichierul politic european.

1.4.2. Cultură umană de creștere a conștiinței, spiritualității sub formă de energie eonică (eonul dogmatic)

Conștiința este o formă de energie superioară rezultată în urma derulării succesiunilor de procese biochimice de natură trofică în „Roata vieții”, care pe axa timpului devine o „spirală a vieții” iar pentru specia umană o spirală de acumulare de cunoaștere și de evoluție culturală ce duce la creșterea conștiinței.

Extinsă pe axa timpului roata vieții devine o spirală de dreapta, „Spirala vieții”. Mulțimea lor, în timp, constituie un solenoid producător de informații în biom, de trecere de la dimensiunile materiale la cele de câmp spiritual.

Privită din punct de vedere al fizicii teoretice

„Roata vieții” este un produs vectorial a unor succesiuni de evenimente trofice care extinse pe axa timpului printr-o rotație spre dreapta generează un vector al conștiinței perpendicular pe roata vieții; vector ce trece într-o altă dimensiune diferită de cea a lumii materiale din care provine, un vector al cărui modul exprimă cantitatea de cunoaștere acumulată, creșterea conștiinței și evoluție culturală.

„Cei vechi înțelegeau prin cuvântul «eoni» perioade istorice lungi, timpuri universale. «Eon» înseamnă pentru noi o noua lume spirituală de lungă durată. Perioadele eonice se caracterizează printr-o creștere enormă a conștiinței, ele sunt mai degajate de mediul cronospațial.” (Lucian Blaga).

Un factor determinant al „bogăției” acestor succesiuni și implicit al producției de energie eonică este productivitatea ecosistemelor din biom.

„Spirala vieții” imprimă o evoluție a speciilor; Lucian Blaga spunea că duce la o creștere a conștiinței ca urmare a dezvoltării psihicului și proceselor psihice. Fiecare spiră își are propria sa contribuție adăugând propriile

cunoașteri și evoluții; cunoașteri ce sunt transmise din generații în generații, unele inconștient, prin intermediul ADN-ului ca o memorie istorică de lungă durată.

Șuvoiul energetic²⁶ care alimentează Roata vieții este format din oferta biotopului (substanțele anorganice din sol, CO₂, din aer N₂, energia radiantă de la Soare) și reglat de factorii de mediu; toate armonizate sunt generatoare de productivitate biologică și de energie eonică.

Specificitatea biotopului și a factorilor de mediu va genera și o anumită biocenoză și o anumită specificitate de energie eonică.

Ca urmare și specia umană va avea anumite caracteristici specifice ca rezultate obiective a biomului în care trăiește; fapt valabil în Univers, la nivel planetar cât și-n biomul pontico-carpato-dunărean; concretizate prin anumite succesiuni de civilizații, o anumită cultură eonică și o anumită conștiință.

Ca o consecință culturile și civilizațiile sunt produse ale ecosistemelor în care populațiile își duc existența. Fapt evident la grupurile populaționale strămutate în alte ecosisteme, grupuri care au fost determinate să se adapteze cultural ecosistemului în care au intrat, devenind altceva comparativ cu rudele din țara de origine²⁷.

Încercările de remodelare prin instrucție și educație după alte modele culturale aduse din exterior se izbesc de factorii limitativi ai ecosistemului ce le readuc în starea de normalitate și de evoluție istorică spontană sau de extincție a culturii și a civilizațiilor sau poate chiar a populațiilor. Importul de culturi generează struțocămi culturale, ce generează haos în mentalitățile și comportamentele membrilor societății.

„...școala n-ar trebui să fie o magazie de cunoștințe străine, ci o gimnastică a întregii individualități a omului; elevul nu e un hamal care-și încarcă memoria cu saci de coji ale unor idei străine, sub care geme, ci un om care-și exercită puterile proprii ale inteligenței întărindu-și aparatul intelectual, precum un gimnast își împuternicește până-n gradul cel mai mare aparatul fizic fie-n vigoare, fie-n îndemânare. [...] O carte de citire nu e numai o enciclopedie națională; ci, dacă e bună și cu îngrijire lucrată, [...] ea revarsă în mii de capete aceleași

²⁶ $E = mc^2$

²⁷ Spaniolii au cucerit Lumea Nouă. Dar lumea nouă i-a cucerit „pas cu pas” pe ei. Spaniolii ce i-au cucerit pe azteci au devenit mexicani. Spaniolii ce i-au cucerit pe incași au devenit peruani. Iar peruani și

mexicani sunt diferiți cultural între ei, și la rândul lor deosebiți de spanioli- să nu uităm că biserica catolică caută să-i țină în aceeași „barcă” ca un puternic factor unificator.

cunoștințe, fără de nici o silă, căci nu se-nvață pe de rost; ea inspiră la zeci de mii de cetățeni viitori aceeași iubire pentru trecutul și brazda pământului lor; ea preface, după o justă observație, o masă de indivizi, ce se-ntâmplă a locui pe aceeași bucată de pământ, într-un popor ce menține o țară.” (Mihai Eminescu)

Cunoaștem exemple de transplantări de culturi cu o reușită îndoielnică: unii primari au adus palmieri și i-au plantat în zonele noastre temperate; spaniolii au dus cultura lor în America peste incași și azteci; în Peninsula Arabă se realizează transplantul civilizației occidentului care va rezista atât timp cât ecosistemele de aici vor fi alimentate cu energie externă pentru a rezista; în momentul în care importul energetic se va sista natura va șterge ecosistemul antropic etc.

Importanța cultivării semințelor în opera blagiană

Pentru contemporani Lucian Blaga ne reamintește că eonul dogmatic autohton „trăiește și se manifestă puternic” și azi în România prin „toate cele ale noastre”, prin construcția culturală eonică în conformitate cu biomul pontico-carpato-dunărean.

*Laudă semințelor, celor de față și-n veci
tuturor pregătite pentru evoluția culturală visată
pe măsura zestrei genetice excepționale:*

*„Un gând de puternică vară, un cer de
înalta lumină,
se-ascunde în fieștecăre din ele, când dorm./
Palpită în visul semințelor/
un foșnet de câmp și amiezi de grădină,
un veac pădureț/
popoare de frunze/
și-un murmur de neam cântăreț./*

[...]

*Culori luminate, doar ele destăinuie trepte
și har.*

*În rânduri de saci cu gura deschisă –
boabele să ți le-nchipui: gălbii,
sau roșii, verzi, sinilii, aurii,
când pure, când pestrițe.*

*Asemenea proaspete, vii și păstoase
și lucii culori se mai văd
doar în stemele țărilor,
sau la ouă de păsări. Semințele-n palme
de le ridici, răcoroase,
un sunet auzi precum ni l-ar da*

*pe-un țarmure-al Marii de Est mătăsoase
nisipuri.”*

(fragmente din *Mirabila sămânță*, de Lucian Blaga)

Dar dezvoltarea lor culturală depinde de ecosistem și factorii limitativi.

*"Ieșit-a semănătorul să semene sămânța sa.
Și pe când semăna, unele semințe au căzut lângă
drum și au venit păsările și le-au mâncat. Altele au
căzut pe loc pietros, unde n-aveau pământ mult, și
îndată au răsărit, pentru că nu era pământul
adânc. Iar când s-a ivit soarele, s-au pălit de arșiță
și, neavând rădăcină, s-au uscat. Altele au căzut
între spini, dar spinii au crescut și le-au înăbușit.
Altele au căzut pe pământ bun și au dat rod: una o
sută, alta șaiszeci, alta treizeci. Cine are urechi de
auzit să audă" (Pilda semănătorului, Matei 13, 3-9).*

Intervențiile externe pot acapara rezultatele produselor culturale, ceea ce azi este evident prin educarea și crearea condițiilor mediu socio-economic ca tinerii absolvenți să plece în străinătate și să contribuie la depopularea masivă a țării.

„Vorbind apoi, a zis Mântuitorul:

*- Căzu din boabe-o parte pe cărări,
Și paseri au venit de sus cu zborul,
Și-obraznice-au mâncat și-au dus în zări
Atâta grâu! Și-amin, zic vouă,
Că-n minte am slujbașii-acestei țări.*

*Din boabe-o parte-n loc fără de rouă
Crescând pieri, dar el de vină nu-i,
Căci Tatăl vrea, și-a lui e că nu plouă.*

*Căzu-ntre spini o parte și-o văzu
Pierind de spini și umbră și cucută,
Și-amin vă zic, c-aceasta-i vina lui.
Și-a fost și-o parte-n bun pământ căzută,
Și patruzeci o boabă fost-a dând,
Și-o seama șasezeci, și multe- o sută.*

*Sfârșitul, Doamne, l-ai păstrat în gând?
Ca oameni răi aduși din multe locuri,
De-acel presimt ce mân-un lup flămând
Spre-alți lupi venind cu bici și cu batjocuri
Bătură omul, și-al lui grâu l-au dus
În lacomul ponor al lor, în docuri.*

*El, bietul, încrezut în Cel-de-sus,
În caldul Prier își va-ncinge brâul,
Să semene din nou,
precum ai spus:*

Ei iarăși vor veni să-i prade grâul.

*Și, dacă-i lași tu, Doamne, - așa mereu,
Din mâna cui să simt-aceștia frâul?
De ce n-ai spus și-aceasta; Doamne,-al meu?
Tăcut, tu poate-ngrămădești mânia?*

*Ori poate, vai, deși ești Dumnezeu,
Nu știi nimic ce-amar e-n România?”
(Parabola sămănătorului, de George
Coșbuc)*

Dar așa-i la noi în această Roată a vieții în
biomul pontico-carpato-dunărean în care visul de
a ieși din acest carusel nefavorabil nu a dispărut.

*„La noi sunt codri verzi de brad
Și câmpuri de mătăasă;
La noi atâția fluturi sunt,
Și-atâta jale-n casă.
Privighetori din alte țări
Vin doina să ne-asculte;
La noi sunt cântece și flori
Și lacrimi multe, multe...*

*Pe boltă, sus, e mai aprins,
La noi, bătrânul soare,
De când pe plaiurile noastre
Nu pentru noi răsare...
La noi de jale povestesc
A codrilor desigur,
Și jale duce Murășul,
Și duc tustrele Crișuri.*

*La noi nevestele plângând
Sporesc pe fus fuiorul,
Și-mbrățișându-și jalea plâng
Și tata, și feciorul.
Sub cerul nostru-nduioșat
E mai domoală hora,
Căci cântecele noastre plâng
În ochii tuturor.*

*Și fluturii sunt mai sfioși
Când zboară-n zări albastre,
Doar roua de pe trandafiri
E lacrimi de-ale noastre.*

*Iar codrii ce-nfrățiți cu noi
Își înfioară sânul
Spun că din lacrimi e-mpletit
Și Oltul, biet, bătrânul...*

*Avem un vis neîmplinit,
Copil al suferinții,
De jalea lui ne-am răposat
Și moșii, și părinții...
Din vremi uitate, de demult,
Gemând de grele patimi,
Deșertăciunea unui vis
Noi o stropim cu lacrimi...*

(Noi, de Octavian Goga)

Visul semințelor de a genera o cultură poate
fi întrerupt de existența factorilor limitativi de
intervenție externă.

Evident că Octavian Goga ne dă de înțeles că
nu este suficient numai să ne plângem; stropirea
numai cu lacrimi a unui vis ce s-a realizat în
mileniul I d.Hr. nu este suficient.

Acum o parte din semințele cele mai
valoroase și mai rare sunt cerute la export chiar
dacă permanent acest popor este vitregit de
veritabila elită:

*„Mă rogi cu-n surâs și cu dulce cuvânt
rost să fac de semințe, de rarele,
pentru Eutopia, mândra grădină,
în preajma căreia fulgere rodnice joacă
să-nalțe tăcutele seve-n lumină.*

*Neapărat, mai mult decât prin orașul
rumorilor,
c-o stăruință mai mare
decât sub arcade cu flori,
voi umbla primăvara întreagă prin târguri
căutând vânzători de sămânță.*

*Mi-ai dibuit aplecarea firească și gustul
ce-l am
pentru tot ce devine în patrie,
pentru tot ce sporește și crește-n izvoarniță.
Mi-ai ghicit încântarea ce mă cuprinde în față
puterilor, în ipostaze de boabe,
în fața mărunților zei, cari așteaptă să fie
zvârliți
prin brazde tăiate în zile de martie.”*

*(fragment din Mirabila sămânță, de
Lucian Blaga)*

Semințe cerute la „export” deși par
neânsemnate dar sunt „după spiță alese”:

*„Am văzut nu o dată sămânța mirabilă
ce-nchide în sine supreme puteri.
Neînsemnate la chip, deși după spiță alese, îmi
par
semințele ce mi le ceri.”*

Sunt dorite să ia drumul spre alte meleaguri,
dar zeii solari nu sunt încântați de tratarea
semințelor în afara tradiției.

*„De-alintarea aceasta mă ține departe
doar teama
de-a nu trezi zeii, solarii,
visătorii de visuri tenace, cuminți.”*

În biom oamenii în funcție de biotop și
biocenoză își au propria evoluție culturală, în
propria lor nișă trofică, propria lor educație și
instrucție. Un pericol permanent pentru existența

lor este existența sau crearea factorilor limitativi, scoaterea lor din ecosistem.

La modul general, intervenția antropică să aibă în vedere starea de normalitate a ecosistemului pentru a asigura starea de armonie.

Tendințe și trebuințe formate și implementate prin educație și instrucție

Tendențele umane

Tendențele umane sunt energii potențiale naturale stocate în interiorul unui organism generatoare de tensiuni interne capabile de a efectua sau nu anumite acțiuni sau de a le favoriza sau nu executarea; apar din subconștient și îi determină pe oameni să facă anumite acțiuni în mod irațional și inconștient.

Se manifestă ca niște forțe oarbe de acțiune spontană ce izvorăsc din organism și sunt orientate spre o anumită țintă. Și lipsa tensiunilor interne exprimă o tendință.

Prin ele oamenii asimilează informații și se adaptează la cultura ecosistemului, la timpul, la locul, la grupul și la societatea în care trăiesc.

Tendențele au un comportament oportunistic – conservator.

Când tendințele umane sunt înțelese și respectate, adulții - la fel ca și copiii -sunt "normalizați", adică au liniște interioară, bucurie, pace. Ei se pot concentra, își pot găsi singuri drumul bun în viață și duc la bun sfârșit ceea ce și-au propus, pot face față frustrării și fac alegeri raționale se bucură de viață se văd împliniți. Se pot adapta, au autodisciplină și autocontrol, sunt independenți și siguri pe sine. Au o încredere în sine echilibrată, au o stimă de sine sănătoasă și sunt conștienți de nevoile celorlalți și atenți la acestea.
Trăiesc în armonie între ei și cu mediul.

Când aceste tendințe care s-au cosacrat fie sunt blocate fie, într-un fel sau altul, împiedicate să se manifeste, omul are comportamente deviate

precum toanele, furia, incapacitatea de concentrare, violența sau timiditatea excesivă²⁸.

Când într-o societate se aduc un număr mare de indivizi cu alte tendințe, tensiunile create împing viața socială spre haos cu numeroase contradicții interne încununate cu revolte. Ca exemplu este spațiul geopolitic balcanic numit de unii diplomați „butoiul cu pulbere al Europei”, creat în urma unor secole de activitate diplomatică pentru a-l putea împărți și stăpâni.

Rezolvarea acestor situații, aparent conflictuale, au ca soluție viabilă o educație și instrucție corectă și realistă.

Trebuințele -nevoile - speciei umane

Trebuințele -nevoile - umane sunt un ansamblu de cerințe ce apar sub formă de *dorințe, așteptări, aspirații* ale oamenilor: *de a avea, de a fi, de a ști, de a-și însuși* bunuri materiale și servicii, *și de a folosi bunuri materiale și servicii* care devin nevoi efective în funcție de educația și instrucția primită, respectiv condițiile de producție existente la un moment istoric și geopolitic dat.

Trebuințele motorul evoluției în biocenoză sunt tot mai complexe pornind de la organismele primare spre specia umană

Specia umană pentru a exista și a-și asigura starea de echilibru are nevoie de produse materiale, produse spirituale, produse informale și produse acționale.

Produsele respective sunt rezultatele activităților, acțiunilor și comportamentelor oamenilor, determinate de anumite motive. Omul nu acționează niciodată determinat de un singur motiv, ci sub influența unei structuri motivaționale. Element central al structurii motivaționale este trebuința²⁹.

Omul caută starea de echilibru într-un ecosistem în care este consumator de resurse sub formă de produse reglându-și comportamentul în funcție de acestea. În aceste conexiuni sunt situații în care echilibrul este amenințat sau chiar afectat,

găsim căi de înlăturare a acestora.”(Sursa: <http://www.casamontessori.ro/educatia-montessori/tendintele-umane/>)

²⁹ Trebuința sau nevoia reprezintă o manifestare interioară naturală, care declanșează căutarea unei anumite categorii de obiecte sau determină tendința de îndeplinire a unui anumit act. Termenul de trebuință desemnează și stările de dependență fiziologică și psihologică ce se dezvoltă ca urmare a consumului repetat de anumite substanțe, alimente etc.

²⁸ „De exemplu, dacă un copil este întrerupt în mod frecvent din ceea ce face, el va avea dificultăți de concentrare, pentru că nu i s-a permis să se dezvolte în această direcție. Să ne imaginăm că, în prezența unui copil de 3 ani, într-o dimineață mai întâi ne îmbrăcăm și apoi ne spălăm pe dinți, în alta mai întâi ne spălăm pe dinți și apoi ne îmbrăcăm, iar în alta uităm să ne mai spălăm pe dinți, s-ar putea ca el să facă o criză de nervi pentru că mediul nu-i oferă ordinea și precizia de care el are nevoie. Așadar, atunci când un copil are un comportament deviant, trebuie să căutăm care sunt obstacolele care blochează expresia tendințelor sale și să

care declanșează comportamente specifice la nivelul organismului în scopul de a ajunge la acțiuni necesare restabilirii echilibrului homeostatic, percepute sub formă de cerințe.

Omul este o ființă *biologică, socială și rațională* a cărei existență și dezvoltarea solicită satisfacerea unor multiple trebuințe proprii ecosistemului sau induse din exterior.

Trebuințele proprii ecosistemului sunt de bază, existențiale, de regulă sunt puțin conștientizate pentru că se găsesc; când din diverse motive ele lipsesc pot declanșa adevărate tragedii individuale și sociale.

Trebuințele induse din exterior sunt străine ecosistemului nu sunt importante, de regulă sunt puternic conștientizate prin reclame; când din diverse motive ele lipsesc, lipsa lor poate trece neobservată de regulă înlocuite cu altele de aceeași valoare individuală și socială. Trebuințele induse sunt create prin aducerea de produse din exterior sau crearea de produse noi care să devină vandabile în urma reclamelor, generând noi trebuințe ce se vor manifesta atât timp cât acestea se importă/ produc și sunt pe piață. Acestea sunt trebuințe de mică importanță biologică dar cu mare importanță în manipularea socială. De exemplu navigatorii, cuceritorii ai lumilor noi, duceau ca produse pentru troc: mărgelă de sticlă, cuie etc. și primeau în schimb medalioane de aur, mari cantități de alimente³⁰ etc.

La trebuințele induse din exterior trebuie discernământ în adopție, o analiză anticipată a efectelor, încât să se evite cele ce perturbă armoniile ... generând de la conflicte sociale până la afectarea stării de sănătate fizică sau psihică a individului.

Piramida trebuințelor umane

Trebuințele situate la baza piramidei trebuințelor în ierarhia Maslow sunt cele mai puternice, primitive, comune atât tuturor oamenilor cât și animalelor, sunt spontane, instinctive.

Cu cât o trebuință este mai aproape de vârful piramidei, cu atât este mai slabă și specifică individului respectiv și supusă unui filtru rațional; în vederea satisfacerii ei asumându-și și responsabilitățile ce decurg ca urmare a acceptării și a satisfacerii ei.

Omul are abordări diferite ale trebuințelor:

- comportament de adaptare față de trebuințele dinspre bază;

- comportament creator de trebuințe sau de împrumut spre vârful piramidei.

Evoluția omului, dezvoltarea sa, se realizează prin și pentru satisfacerea acestor trebuințe în ansamblul lor.

Trebuințele au un caracter sistemic, unitar/integrat, dinamic și nelimitat aflat într-o continuă creștere, diversificare și restructurare pentru a căror satisfacere a generat de-a lungul timpului mari transformări sociale, revoluții, războaie. Unele generatoare de mari frământări sociale au fost trebuințe efemere renunțarea la ele nu au blocat societatea și viața a mers înainte. De exemplu: Japonia pierde războiul, renunță la trebuințele care au împins-o în război dar devine una dintre cele mai mari puteri economice ale lumii, ca urmare a altor trebuințe - un exemplu de ce poate face educația și instrucția înțeleaptă generatoare de trebuințe cu o societate în criză. Un alt exemplu se referă la schimbările în ierarhia trebuințelor și la nivel de individ: oameni care au ajuns în ierarhia socială pe trepte înalte, vipuri, la un moment dat lasă tot ce au realizat, conștientizează alte trebuințe și devin monahi, etc. – exact la polul opus celor inițiale.

Generarea permanentă de noi trebuințe este o caracteristică a dezvoltării și progresului societății care uneori o ia razna prin politica de marketing și dorința de manipulare socială.

Prin educație și instrucție se inițiază convingător trebuințe, generând activități, tehnologii de producție prin care omul își realizează condițiile și produsele/bunurile adecvate satisfacerii trebuințelor inoculate anterior, care la rândul lor sunt generatoare permanente de noi trebuințe ș.a.m.d..

Trebuința este un element esențial al motivației și reprezintă un motor al oricărui mecanism economic. Organizarea societății, managementul socio-politic, presupune gestionarea trebuințelor umane: furnizarea de trebuințe sau ștergerea altora din orizontul public.

Faptul că multitudinea lor nu poate fi satisfăcută cu bunuri luate direct din natură, decât parțial, duce la activitatea economică, reorganizări politice etc. Majoritatea bunurilor ce satisfac trebuințele trebuie creată prin muncă, activitate prin care și în care oamenii, pornind de la

³⁰ „Acolo insularii au adus fructe, găini, porci, pești și bucăți de pânză pe care le-au schimbat cu cuie,

instrumente, perle false, nasturi și alte o mie de fleacuri care erau comori pentru ei.” (Louise-Antoine de Bougainville)

necesitățile lor, își determină interesele, caută și creează mijloace corespunzătoare pentru atingerea scopurilor propuse.

Nesatisfacerea îndelungată a unor trebuințe duce la perturbări majore ale echilibrului psihic al personalității, iar la nivel macro-social la revolte. De aceea, trebuințele prin actualizare politică, generează cele mai puternice motive sau mobiluri de acțiune.

Faptul că trebuințele și stringența satisfacerii lor sunt instinctive constituie motorul, mobilul întregii activități social-economice pe care o desfășoară indivizii și societatea; iar transformate în mobiluri ale activității sociale, trebuințele **devin interese economice iar mai departe politice.**

Trebuințele umane înțelese de oameni și devenite mobiluri ale confruntării sau cooperării lor în vederea dobândirii resurselor și bunurile necesare satisfacerii trebuințelor, *reprezintă interesele politico-economice* purtătoare de rearanjări geopolitice. Utilizarea recompenselor sau a anumitor avantaje poate diminua tensiunea socială generată de trebuințe; fapt aplicat în principate când oaspeții-investitorii străini au fost recompensați cu domenii, privilegii și alte resurse.

Inventarea de trebuințe noi și diseminarea lor în societate poate diminua presiunea trebuințelor nesatisfăcute – fiind un procedeu politic de detensionare a grupurilor umane.

Trebuințele apar ca cerințe ale vieții umane, ale existenței și dezvoltării purtătorilor lor - oameni, grupuri sociale, națiuni - fixate în conștiința oamenilor prin educație și instrucție; intrând în obiceiurile lor, trebuințele capătă un caracter obiectiv.

Trebuințele și motivațiile sunt atribute care ne definesc și ne diferențiază, care determină evoluția socio-politico-economică.

Educația și instrucția constituie un instrument de implementare de trebuințe și motivații de o forță și eficacitate excepțională cu consecințe benefice sau malefice.

De aceea educația și instrucția nu trebuie lăsată la bunul plac a unor reformatori de ocazie ce se joacă inconștient cu destinele umane, ca niște nebuni lăsați la butoanele unei bombe atomice.

Nevoia de transcendență - nevoia de a da un sens vieții

„Prin cenzura transcendentă nu sunt oprite anume cunoașteri la care s-ar putea totuși ajunge. Prin cenzura transcendentă e oprită însăși cunoașterea deplină, pozitivă, nedisimulatoare.

Omul n-are posibilitatea să treacă peste aceasta opreliște, fiindcă ea e înscrisă în ființa și structura sa. Marele Anonim nu va avea deci prilejul să se răzbune.“ spune Lucian Blaga

Matematic, cenzura transcendentă este infinitul pe care nu-l poți atinge; geometric este evoluția asimptotică a unei curbe ce nu atinge asimptota la o distanță finită; geografic este deplasarea spre orizont pentru a atinge cu mâna bolta cerească; social este progresul spre o țință politică; instructiv educativ este calitatea și performanța; astronomic este de a ajunge la marginea Universului, este o matrioșcă a cunoașterii.

Conceptul cenzurii transcendente nu este o limitare a ființei umane într-o „cunoaștere paradisiacă”, nu este o restricționare a rațiunii privind accesul la cunoaștere ci o deschidere spre infinitul cunoașterii umane „cunoaștere luciferică” cu toate consecințele ei la infinit.

Etimologic, *trans* înseamnă dincolo iar verbul latinesc *ce* i se alătură s-ar traduce prin *a te cățăra*. Obiceiul copiilor de a se cățăra în copaci, pe garduri, pe stâlpi exprimă nevoia, tentația de a se înălța, de a se depărta de sol (Solomon Marcus) – o formă primară de transcendență.

Așa începe *transcendența*; să treci dincolo de limitele, de cadrul ce ți-a fost impus prin naștere, să nu rămâi sclavul percepției senzoriale și empirice, să încerci să le depășești.

Transcendența este atât *la destinație* cât și *la origini*, este o *trebuință existențială*.

Reguli, mentalități, aspirații în spațiul pontico-carpato dunărean

Trebuințele și stringența instinctivă a satisfacerii lor determină realizarea în societate a produselor necesare ce să satisfacă cerințele. Realizarea produselor presupune existența resurselor. Trebuințele există în funcție de resurse; iar resursele sunt date de biom. Mai mult decât atât pentru a satisface trebuințele materia primă din resurse trebuie prelucrată pentru a se obține produsele, iar de multe ori trebuie dobândite resursele pașnic sau cu forța generându-se **evoluii economice, sociale, iar mai apoi politice, geopolitice.**

Într-o altă abordare în biom determinate de biom (ca rezultatele firești ale biotopului, factorilor ecologici și biocenozelor într-o relație spontană cauză – efect) vom întâlni anumite: relațiile dintre oameni și natură (prin intermediul

căroră se constituie forțele de producție ale societății), relațiile de producție (care formează baza economică a unei societăți), relații sociale (legate de familie, comunitate, clase etc.), suprastructura instituțională și ideologică (prin intermediul căreia se instituie un ansamblu de relații spirituale și formele conștiinței sociale care mediază aceste relații dintre oameni); forme de organizare socială și evoluție culturală, istoric de la cele mai simple la cele mai complexe,

Formele de organizare socială și, în esență ei, întreaga succesiune istorică a acestora, depinzând de resursele biomului, de transformărilor modurilor de producție datorită evoluției științei și tehnicii.

Indivizii dintr-o generație conștientizează o relativă autonomie din punct de vedere existențial și acțional; dar generație următoare își înscrie activitatea în cercul condițiilor materiale preexistente, modificându-le totodată potrivit noilor trebuințe în evoluție – aici cunoașterea umană ascendentă are rol transcendent spontan.

Formațiunile sociale se nasc una din alta, ordinea lor are un caracter cauzal genetic, iar succesiunea lor ne apare ca un proces istoric determinat, noul se încastrează în vechi, etaj de civilizație după etaj de civilizație pe structurile de rezistență vechi; aspectul exterior zugrăveala se poate schimba, dar pentru a nu se prăbuși nu se afectează structurile de rezistență; chiar mai mult decât atât pentru a da trăinicie etajului următor și a nu se prăbuși se reactualizează structuri de rezistență pornind de la fundament; noi structuri de rezistență cu o continuitate de la bază până la ultimul etaj în construcție (generația ce citorește).

În esență pe durate lungi de timp, fără schimbări catastrofice se citorește etaj după etaj de generație după generație ce se schimbă una după alta odată cu civilizațiile într-o evoluție spontană, continuă și naturală producându-și edificiul cultural. Construcția culturală în ansamblul ei este unitară, fiecare etaj de civilizație îngrindul pe cel precedent și la rândul lui baza imediată pentru următorul, dar mesajul cultural rămâne; în esență lor aceleași rămân structurile de rezistență: regulile, cutumele, mentalitățile, aspirațiile indivizilor generate de ecosistem – sunt tradițiile încremenite în timp.

De exemplu: modurile de producție de tip obștesc din spațiul pontico-carpato-dunărean sunt un produs al biotopului și factorilor ecologici ce participau constant la un proces ciclic „roată a timpului” primăvară, vară, toamnă, iarnă, primăvară ș.a.m.d. –de unde în concepția

intelectualilor satul este atemporal. Forțele de producție care se dezvoltă în sânul satului, resursele materiale nu solicitau relații de producție noi ca urmare lumea era „încremenită” în timpul „roții anotimpurilor”.

O „roată existențială” era în organizare familiei, a societății civile corespunzătoare nevoilor sociale satisfăcute în interiorul obștii, lucrutul pământului prin asolament, pășunatul etc. cu un anumit consum și forme corespunzătoare de schimb într-o succesiune ciclică de dezvoltare socio-economică durabilă.

O roată a schimburile produselor între obști, ca formă de organizare: târgurile, bălciurile, iarmaroacele ce aveau ca prim scop petrecerea, spectacolul, și din acest motiv durau săptămâni și chiar luni, comerțul de bunuri importante era în ultimele zile.

Scranciobul, hora tot acest mesaj al roții schimbărilor ciclice îl implementau cu semnificații religioase ce se pierd în negura timpului; totul se rotește, „ce este a mai fost și va mai fi!”.

Sistemul obștesc de organizare era un sistem politic producător de armonie cu principiul „ceea ce este este!, iar ceea ce este este suficient” generatoare de liniște de starea de bine și de prelungirea timpului „veșnicia s-a născut în obște” de unde și vorba „cātu-i ziua de lungă” și zilele erau percepute de om ca lungi; generând ceea ce astăzi – bineînțeles adaptate la specificul religios-se mai întâlnește în obștiile monahale.

Această excepțională moștenire culturală s-a construit de-a lungul timpului ca bază a existenței omului și societății umane pentru generația următoare; generație care-și aduce propria contribuție la următorul etaj al constructului cultural. În general în acest spațiu geografic constructul cultural fiind un produs firesc al ecosistemului în acțiunea sa asupra omului. Omul nu poate face altceva decât ceea ce îi este permis de către ecosistem, în mod individual, în familie sau societate.

Și relațiile sociale se modifică în funcție de condițiile de mediu (exemplu sugestiv este pandemia cu efect asupra relațiilor sociale) ca rotații cu propria precesie față de axa codului de reguli ale obști și cu propriile nutații (oscilații) de adaptare.

În spațiul pontico-carpato-dunărean ecosistemul a dat unitate normelor - la nivelul obști prin unificarea normelor de la nivelul familiei, generalizate și esențializate la nivelul pontico-carpato dunărean sub forma unui cod de reguli de

dogme cuprinse sub forma legilor blagine. Unitatea mesajului asigurată de călugării din numeroasele dave situate pe înălțimile munților; „călugări învățători a celor drepte și în același timp medici” ce cutreierau spațiul pontico-carpato-dunărean și de hardughiile (școlile) autohtone. Viața religioasă a credincioșilor pontico-carpato-dunărenii depinzând în primul rând de principiul care guvernează lumea – de a nu face rău³¹ - armonia tainică a curgerii naturii în timp. Pontico-carpato-dunărenii i-au înțeles legile și le-au transmis mai departe prin normele înțelepte indicând comportamentele sociale corecte, corectitudine morală, de pace, și de de fiecare dată reînnoite în rituri³².

În prezența „zeilor solari” au realizat unitatea spirituală a ceea ce astăzi constatăm în spațiul pontico-carpato dunărean; unitate ce depășește limba vorbită și nuanțele religioase.

Preocuparea pentru utilizarea piramidelor naturale oferite cu dărnicie de către relieful Carpaților ne duce cu gândul că acești călugări cunoșteau energiile oferite de piramide. O energie psihică, ce se materializează prin interacții interumane nevăzute ce unesc oamenii în grupuri și comunități pentru a-și finaliza acțiunile în lupta pentru existență. O credință într-o conștiință infinită (Dumnezeu) este liantul spiritual despre acestea vorbește Lucian Blaga în eonul dogmatic.

Această unitate spirituală a fost corabia care a purtat pe valahi peste partea nefericită a mileniului al II-lea d.Hr.

Chiar dacă specia umană s-a abătut uneori de la cursul firesc și armonios cu natura factorii limitativi existenței au readus-o la cursul firesc evitând factorii perturbatori ai stării de climax.

Unitatea moștenirii culturale

Moștenire culturală are o anumită unitate generată de numeroși factori de unitate culturală:

- factorii de mediu, îndeosebi factorii limitativi ce au generat anumite comportamente necesare existenței umane în care: Carpații, Dunărea, Marea Getică și poziționarea pe glob au avut roluri decisive;

- bogățiile solului și subsolului;
- clima temperat-continentală, sănătoasă și blândă;

³¹ Legile care fac bine - binele care garantează continuitatea lumii este opusul a celor ce promovează răul, producătoare de dezordine, falsitate, instabilitate și haos.

³² Creștinismul pe care-l cunoaștem este întemeiat pe învățătura și experiența mesajului creștin

- davele centre culturale extrem de numeroase (davele un loc unde se adunau înțelepții), un loc important de promovare a instrucției și educației cele bune și utile concretizate în timp prin Legile pelasgilor, geților, valahilor și azi prin obiceiurile, tradițiile, mentalitățile ce ne individualizează în spațiul european;

- călugări învățători ai celor drepte și în același timp medici ce cutreierau spațiul pontico-carpato-dunărean;

- organizări statale imperiale specifice mileniului I d.Hr. cu o întindere imensă, sub conducerea dinastiei Amalilor și a altor dinastii până la Dinastia Basarabilor și Mușatinilor ce au dus la dezvoltări culturale cu efecte de durată. După câteva secole de prăbușire, pașoptiști, Alexandru Ioan Cuza și Dinastia de Hohenzollern-Sigmaringen au reluat procesul firesc de construcție și consolidare a culturii autohtone.

Toate acestea au acționat unitar, determinate de ecosistem, generând o cultură, ca un cod istoric comun întipărit în ADN –memorie istorică- ce indiferent de limba vorbită transcende în timp și spațiu de mii de ani, ce ne conectează la misterul suprem al existenței. Nu putem să nu remarcăm unitatea mesajului cultural dată de:

- mesajul colindelor ce transcende prin conectarea la divinitate și la timpurile istorice, uneori preistorice. "În viziunea noastră colinda nu este muzică corală religioasă, și nu se execută frontal în fața unui public căruia să-i încânte urechea, ci este un eveniment social complex și profund interactiv ce conține prin participare atât colindătorii cât și gazdele la casa acestora, satul, cosmosul și pe Dumnezeu Însuși. Ceremonialul colindei repune lumea în ordinea principală, reinstalând timpurile Originare, curățând lumea și făcând viața mai suportabilă; sigur că nu erau excluși nici afonii de la bucuria colindei, întrucât conta îndeplinirea ritului de alungare a demonilor cât și a funcțiilor matrimonială și funerară." (Ioan Sorin Apan, [facebook.com/Ioan-Sorin-Apan-1522443334681773/](https://www.facebook.com/Ioan-Sorin-Apan-1522443334681773/))

<http://minisat.home.ro/c1.html>

;

adus de apostoli și o bază religioasă autohtonă. Se știe însă că multe rituri religioase, mituri și simboluri datează dintr-o epocă foarte veche, care-și continuă existența și au o mare popularitate și azi chiar dacă încărcătura religioasă explicită s-a atenuat.

- mesajul basmelor, poveștilor ce transcende conectându-ne la moduri de organizare umană, armonie cu natura și divinitatea;

- promovarea frumosului și binelui, care sunt ca o rază de soare sau un val de iubire; urâtul și răul condamnabile;

- asocierea frumosului cu sacrul;

- mesajul benefic al existenței și accesibilității fericirii; basmele se încheie cât se poate de fericit; așa erau oamenii pe atunci;

- răspunde nevoilor spirituale și fundamentele morale bazate pe dragostea pentru moșie, unitatea familiei și respectul părinților, armonia cu natura; încrederea în viața de după moarte, de aceea oamenii de aici erau renumiți prin vitejia în luptă. arma cea mai puternică în lupta lor fiind lipsa fricii

Soliditatea bazei culturale este generată de construcția în armonie cu ecosistemul pontico-carpato-dunărean, ca un produs firesc al ecosistemului, edificată și validată pe durate multimilenare - începând din preistorie și consolidată în cadrul imperiilor pontico-carpato-dunărene din mileniul I d.Hr.; soliditate ce o face să dăinuie în primii 800 de ani ai mileniului al II-lea d.Hr. când evoluții politice în luptele pentru domnie o pun în fața unui pericol major, pericolul de a dispărea din istorie.

Întâlniri între culturi diferite

Culturile și civilizațiile sunt produse ale ecosistemelor în care populațiile își duc existența sub stricta supraveghere a factorii limitativi ai ecosistemului ce le readuc în starea de normalitate. Importul de culturi generează struțocămile culturale, ce generează haos în mentalitățile, comportamentele membrilor societății sau poate să ducă chiar la extincțiile populațiilor. În timp aceste struțocămile culturale dispar și societatea revine în starea de normalitate. Nimeni până acum nu și-a propus să inventarieze aceste derapaje culturale și costurile lor!

Remodelările prin instrucție, educație etc. dirijată conform culturilor externe se izbesc de factorii limitativi ai ecosistemului ce le readuc în

starea de normalitate sau duc la dezastru instructiv educativ cu consecințe vizibile în atitudinile, comportamentele, competențele, aptitudinile, priceperile și deprinderile generațiilor formate în culturile de tip struțocămile.

Beneficiind de condiții pedoclimatice favorabile, de legături culturale lesnicioas pontico-carpato-dunărene au creat aici bazele unei vieți economice și spirituale înfloritoare. Ne stau mărturie descoperirile arheologice, dezvoltarea meșteșugurilor, moștenirea culturală, superioritatea spirituală a pontico-carpato-dunărenilor în ansamblu.

Ecosistemul a dezvoltat o cultură proprie, ideală pentru menținerea ecosistemului în starea de climax. Orice intervenție culturală exterioară a intelectualilor purtători de pseudocultură neadaptată pune în pericol stare de cvasiechilibru – climax. Efortul de implementare culturală străină, în mod firesc, era percepută ca intervenții străine, iar intelectuali ca marionete ale străinătății și firesc să fie respinși de populație (exemple sunt numeroase și azi în diverse colțuri ale planetei unde sunt violente conflicte culturale).

Fără a fi refractari noului valahii aveau un dezvoltat spirit de discernământ și adaptare în sens bun fără a intra în conflict cu natura oferită de Bunul Dumnezeu.

Pregătirea intelectuală³³ a elitelor venite din diverse ecosisteme imperiale era purtătoare de mesaje diferite și contradictorii, firești de altfel la Înaltele Porți și nu aici. Pentru implementarea culturală Înaltele Porți le ofereau oastea necesară ca ajutor, pentru că exista interesul socio-economic comun de acapararea resurselor; singura deosebire era direcția în care resursele erau duse.

Rezultatul era dezbinarea ce convenea la toți cei ce-i exploatau pe valahi, ajutându-i în numele unei pseudo-dreptăți pe unii împotriva celorlalți și viceversa pentru a se extermina reciproc - o vendetă fără sfârșit din care cobeligeranții pierd în folosul celor ce-i manageriază. Existența unui număr mare de pretendenți la domnie era o condiție importantă pentru a asigura controlul extern în teritoriul valah.

Țărănimea nu era interesată de aceste experimente culturale aiuristice, sistemul de

³³ Pregătirea pe la curțile străine nu le era favorabilă la întoarcerea acasă decât în măsura în care își recuperau investițiile în anturajul străin și obțineau și profit din teritoriile primite spre guvernare spoliindu-le cât mai repede posibil până nu veneau alții cu mazilirea. Nu aveau nici sprijinul poporenilor; pe de o parte ei nu

puteau înțelege starea de normalitate din ecosistemul pe care-l doreau să-l guverneze, pe de altă parte populația îi percepea ca răuvoitori prin distrugerea relațiilor socio-economice și politice funcționale bine verificate ca valabile pe durate de milenii.

referință al lor era extrem de solid adică ecosistemic, dacă munceau conform legităților ecosistemului aveau din ce trăi și era și surplus pentru a umple cămărilor imperiale; dacă se luau după „cai verzi pe pereți” mureau de foame, sete și frig. Ideile intelectualiste importate, vremelnice la modă, nu le asigura existența, le aduceau foametea, mizeria, neajunsurile. Mai ales că elitele de import pentru a-și recupera investițiile (mita, peșcheșurile, darurile etc.) le luau cu japca și bruma de avut ce-l mai agonisneau.

Cultura și educația adusă de intelectuali de la înaltele porți chiar dacă erau într-un ambalaj extrem de atrăgător în fapt nu era utilă - genera probleme socio-economice și politice grave în ecosistem.

Limbajul simplu curat în opoziție cu limbajul plin de politețuri, lingușiri, fals- vorbe hicle- și acțiuni perfide și parșive intră într-o totală contradicție cu vorbirea directă și acțiunea deschisă a valahului de rând.

Diferențe culturale mari și interese diferite generau măsuri administrative nepopulare cu efecte falimentare.

Cultura elementul ce asigură dăinuirea unui popor

**Să faci ce trebuie! ! Numa bine și rău
la nime !!! Să respecti rânduiala!, Să ai un
rost!, Ce zice lumea?**

Pierderea independenței statale și puterii politice este evidentă de-a lungul celor 800 de ani din prima parte a mileniului al II-lea d.Hr. marcat de lupte crâncene pentru tron în interiorul dinastiilor mușatine și basarabe ce duc spre dezastrul politic pentru băștinașii care sunt într-o continuă prăbușire pierzând treptat drepturile și libertățile avute. Principiul „os domnesc pentru a domni” aduce mulți pretendenți la tron, care apelând la oști străine închină țările, când la unii când la alții. Elita devine treptat tot mai dependentă de străini și mai depărtată de băștinași; principatele constituiau pentru elita înstrăinată și elita străină în ospete o sursă de îmbogățire rapidă; elitele nu mai conduceau ci tot mai mult jefuiau.

În Transilvania procesul de transformări sociale este mai rapid; odată cu eliminarea Dinastiei Kan se pierde o șansă, se încheie un capitol istoric de evoluție culturală a elitei alta decât cea de import. Autonomiile politice ulterioare vor fi sub stricta supraveghere a Vestului cu ajutorul elitelor de import în ospete și

autohtonizare, elitele autohtone se vor transforma cultural-se vor înstrăina- în altceva decât ceea ce au fost părinții, străbunii lor; și-n timp renegându-și neamul, vor fi mult mai cruzi cu neamul lor decât străinii. De aceea în Transilvania soarta plebeei este mult mai crudă decât în Moldova și Valahia.

Elitele străine și înstrăinate duc fragmente din spațiul pontico-carpato-dunărean spre integrări în imperiile vecine, și dispariția lor ca entități politice forțând transformări culturale majore, toate prezentate „în culori roz” ca niște evoluții benefice și progresiste pentru autohtoni, cu toate că acești autohtoni ajung în cea mai mare mizerie umană - sclavi la străini.

Spațiul pontico-carpato-dunărean ajunge un spațiu al contradicțiilor definite prin: resursele de mare valoare, bogăția și luxul elitelor străine și înstrăinate, în raport cu sărăcia de nedescris a băștinașilor și blocarea culturală autohtonă.

Transformările sunt așa de puternice și vizibile încât în secolul al XVIII-lea viața culturală a țăranilor este diametral opusă elitelor care-i conducea. Mentalitățile promovate de autorități sunt diametral opuse celor promovate de cultura populară, tradiții, obiceiuri, basme, povești etc. – acestea din urmă venind ca niște mesaje din timpurile vechi. Între viața culturală a elitei și viața culturală a băștinașilor apare o prăpastie ce în secolul al XVIII-lea d. Hr. va duce la mari convulsii sociale. Cei ce conduceau țara nu mai reprezentau interesele țării ci ale străinilor.

Consecința politică pe plan internațional: curțile străine în secolul al XVIII-lea erau convinse că „problema valahă” este rezolvată definitiv, adică valahii vor dispărea din istorie; singura problemă era în întrebarea pe care și-o puneau: Cum își vor împărți între ei acest teritoriu bogat?

Fiecare și le doreau să le împodobească coroana, iar pe valahii datorită cerbiei lor în luptă pe post de „carne de tun” în armii lor. (problema poloneză fusese simplu de rezolvat, fisura culturală se produsese cu sute de ani în urmă și ea lucrase în timp).

Pentru aceasta vorba cea : „cei în mână nu-i minciună”, se permanentizează prezența armatelor străine – turcă, rusă și austriacă-în așa zisele principate; aflate într-un conflict interminabil ce pustia principatele. După ce în prima parte a mileniului II d. Hr. autohtonii trecuseră peste Carpați masiv pentru a scăpa de binefacerile culturale vestice, în secolul al XVIII – lea apare și fenomenul migrației din Valahia și Moldova la

turci și la ruși. O mare parte dintre valahi în Carpații autohtoni își căutau salvarea!

Bogățiile, poziția geografică și cultura veche și solidă au constituit impedimente majore în varianta de soluție finală pe care imperiile vecine și-o doreau pentru valahi!

Dăinuire culturală pontico-carpato-dunăreană

Rezistența în fața tuturor vicisitudinilor mileniului al II-lea d.Hr. ce a asigurat unitate culturală valahă a fost dată de:

- cultura temeinic edificată în obștile înaintașilor noștri;

- Transilvania care în mod continuu a „trimis” valahii din interiorul Arcului Carpatic în Valahia și-n Moldova influențând-le continuu cultural și unindu-le. **Drama transilvănenilor fugiți mențineau permanent visul de a fi din nou ceea ce au fost odată. Transilvania este inima care a pompat în mod continuu valahi și idealuri în spațiul pontico-carpato-dunărean fiind un element de unitate culturală indiferent care erau stăpânii vremelnici ce promovau structuri străine. Indiferent de acțiunile de spargere a unității valahe cu populații străine, prin colonizări pe lângă Carpați;**

- fuga în munți asigura comunicarea și transhumanța ca formă de existență liberă și de comunicare;

- **Carpații nu despărteau ci uneau pe valahi prin adăpostul oferit în vremurile grele ale mileniului al II-lea d.Hr. Nu trebuie uitat nici faptul că cele două dinastii Mușatinii și Basarabii sunt cu origini tot transilvane cu același strămoș imperial Armân (în armână – mușata se traduce prin – frumoasa).**

Este evident specificul pontico-carpato-dunărenilor la care „gândul bun” este un deziderat, „vorba bună” un sfat, iar „fapta bună” un mod de acțiune; o trinitate a cinstei, milosteniei și omeniei; și nu în ultimul rând când situația o cere cerbicia cu care luptă pentru dreptate. „O români! Îmi spun în sinea mea, voi sunteți maeștrii Europei în ceea ce privește ospitalitatea. Această virtute, care la noi a cedat locul egoismului și nu mai este exercitată decât în mare și cu ostentație de către nație, voi o posedați pe deplin.” (J.A. Vaillant, Dan Berindei, *Românii și Europa în perioadele*

premodernă și modernă, Editura Enciclopedică, București, 1997, p.133)

Baza culturală este atât de temeinic construită într-o memorie istorică multimilenară încât prăbușirea politică din mileniul al II-lea d.Hr., pe o durată de cca. 800 de ani la cel mai jos nivel posibil nu reușește să o distrugă, încât odată ce mesajul politic al lui Tudor Vladimirescu a fost spus valahii să renască din cenușa istoriei și să fim ceea ce suntem azi.

Moșteniri culturale într-o continuitate din preistorie până azi

Avem parte de o moștenire colectivă de extraordinar de multe lucruri bune! pe care trebuie să ne străduim să le păstrăm. Aceste lucruri alături de multe altele ne sunt familiare și de la sine înțelese de noi, sunt tradiționale; și foarte mulți dintre noi, de obicei nu le „vedem” nu le conștientizăm valoarea decât în momentul în care le pierdem.

Dar acestea, ce compun tradiția noastră, prin valoarea lor sunt însă vizibile și produc aprecieri extraordinare din partea străinilor care se conectează la tezaurul nostru cultural; exemplele sunt extrem de numeroase, confirmate de persoane cu autoritate culturală, formate printr-o educație și instrucție fără prejudecăți antivalahe, dintre care nu putem să nu menționăm pe Regina Maria a României și Regina Elisabeta a României.

Specificul cultural pontico-carpato-dunărean a impresionat pe străini din antichitate și până azi prin elementele sale identitare:

- cuprinse în creații monumentale ce să dăinuie peste milenii în care portului tradițional este cu grijă scos în evidență pe: Columna lui Traian, Arcul de triumf al lui Constantin, Arcul de triumf al lui Galeriu, statuile din lucrarea lui Leonard Velcescu: „*Les Daces dans la sculpture romaine. Étude d'iconographie antique*”;

- brandul de țară propus de Institutul Cultural Român din New York „ia³⁴” ce-și are parcursul existențial pornit din culturile preistorice. „La blouse roumaine”, element identitar cu valoare de document scris incifrat religios întâlnit prima dată pe obiectele ceramice descoperite de arheologi la culturile Turdaș-Vinca-Cucuteni-Gumelnița-Tiszapolgar; adevărate

³⁴ Ziua Universală a Iei este sărbătorită, începând cu anul 2013, la 24 iunie, odată cu sărbătoarea de Sânziene.

semine de circulație a culturii pontico-carpato-dunărene din vechime până azi. „Ia” românească a fost sursă de inspirație pentru creația vestimentară a unor celebri designeri precum Yves Saint Laurent, Jean Paul Gaultier, Kenzo, Tom Ford, Oscar de la Renta, Agatha Ruiz de la Prada, Anna Sui, Philippe Guilet etc. și purtată de celebrități. „Ia” imortalizată în lucrări de artă: "La blouse roumaine" (1940) tablou al pictorului francez Henri Matisse și în alte tablouri semnate de Camil Ressu, Ion Theodorescu-Sion, Francisc Șirato, Nicolae Tonitza, Dumitru Ghiață ș.a. Pictorul Constantin Daniel Rosenthal a înfățișat-o pe Maria Rosetti, în "România revoluționară".

„Ia” este purtătoarea a celei mai vechi scrieri³⁵ din lume, a cărei citire din indolență modernă a elitei culturale actuale se pierde treptat;

- costumele populare, adevărate enciclopedii la purtător, a cărei scriere este din lipsă de interes tot mai greu citită și înțeleasă. Costumul popular este un „**templu la purtător**”³⁶ spune Ioan Sorin Apan;

- muzeele de tehnică populară sunt un izvor de cunoaștere a realizărilor tehnico-științifice ale pontico-carpato-dunărenilor;

- jocurile populare prin complexitatea lor au un limbaj nonverbal cu o bogată încărcătură informațională religioasă și nu numai a căror origine se pierde în negura timpului;

- colindele, strigăturile etc. prin limbajul paraverbal completează imaginea ce trebuie să ne-o facem despre bogăția specificului cultural autohton;

³⁵ Cămașa tradițională purtată de femei „Ia păstrează vechea tradiție, prin decorare subliniază diferențele de vârstă, ocazii și stare socială și determină compoziția ornamentală a costumului, restul pieselor asociindu-se cu cămașa, cu care trebuie în mod imperios să se acorde ca epocă, vârstă, ornamentală, cromatică” (Varvara Buzilă).

Broderia poate fi inspirată de natură sau poate cuprinde motive geometrice, stilizate, cusute în linii drepte, oblice, sau sub formă de steluțe. Motivele și culorile folosite diferă însă în funcție de zona etnografică și de ocazia cu care se purta acest obiect vestimentar (nuntă, înmormântare sau altă sărbătoare importantă în lumea satului arhaic etc).

³⁶ <<Costumul popular este un „**templu la purtător**”. Ioan Sorin Apan îți poate vorbi zile întregi despre semnificațiile nebanuite ale costumului popular românesc, „un adevărat templu la purtător, o imago mundi care conține o sumă de simboluri, hierofanii, revelări ale sacrului care îi dau o poveste și ne dau în acelasi timp noua o identitate culturală unică,

- „România e singura țară din Europa care își are scrisă istoria în propriul ei aur!!!” (Barbara Deppert Lippitz, cel mai mare expert în aur din Europa). Tablițele de la Sinaia vorbesc peste timp și nu numai ele! Numărul imens de tezaure descoperite în spațiul pontico-carpato-dunărean vorbesc de la sine despre vechimea și bogăția culturală a băștinașilor;

- numeroasele și imensele așezări umane sunt argumente pentru oferta de resurse a biomului pontico-carpato-dunărean din cele mai vechi timpuri până azi.

Istoric toate acestea de mai sus sunt moșteniri culturale ce dovedesc și asigură dăinuirea culturală multimilenară. La acesata se adaugă și faptul că:

- relațiile sociale sunt obiectiv determinate de condițiile de mediu;

- oamenii nu se pot sustrage, nu pot ocoli legile naturale ale existenței viului (în prezent cunoscute sub numele de legile ecologiei) oricât ar încerca să le deformeze, factorii limitativi îi readuc la realitate iar pe cei ce se încăpățânează îi elimină.. Oricât de mult ar dori să forțăm, răspunsul factorilor de mediu, al ecosistemului va fi pe măsură și nu va fi de vină decât nepriceperea noastră.

Iar cultura care este produsul firesc al ecosistemului constatăm că dăinuie într-o construcție extraordinară ce vine din preistorie până azi, într-o dezvoltare și evoluție firească; devenire culturală a băștinașilor ce spun „apa trece pietrele rămân”!

inimitabila” Asta este adevăratul brand românesc, costumul popular traditional, în care românul a știut sa-si etaleze de-a lungul vremii valorile, în momentele-cheie ale existentei sale. Caci pe costum este scris acelasi lucru' iata o viziune teologica deja! 'anume ca omul poate accepta lumea nevazuta pornind de la simbolurile din lumea vazuta si astfel sa-si taie un drum inspre Dumnezeu. Un costum nefalsificat trebuie sa contina o naratiune cosmologica, e o minirecapitulare a cosmosului' Si este mai usor sa intelegi, daca te ajuti de textul unei colinde, care capata astfel, alaturata simbolurilor de pe costum, un inteles aparte' 'Iata vin colindatori/Printr-insii si Dumnezeu/Imbracati intr-un vestmant /Lung din cer pana-n pamant/Scris e-n spate, scris e-n piept/ Scris e-n sale, scris in poale/De-amandoua partile scris campul cu florile/Iar prejurul poalelor scrisa-i area tulbure/Pe-ai sai umerei scrisi sunt doi luceferi/Pe umarul de-a dreapta scris-e Soarele si Luna/ Pe umarul de-a stanga inchipuita-i lumea'.>>(https://www.mesota.ro/muzeu/sorin_apan/)

Vacuumului moral al lumii de azi i se propune ca remediu o renaștere spirituală în spiritul pontico-carpato-dunărean.

Acest spirit nu produce o segregare, ci se adresează tuturor celor care recunosc că la temelia culturii și civilizației celor ce locuiesc azi în spațiul pontico-carpato-dunărean, se află construcția multimilenară pe fundament trainic autohton indiferent că azi se numesc valahi, vlahi, români, maghiari, bulgari, slavi etc.

În opera sa Blaga se oprește la marea masă a pontico-carpato-dunărenilor adică la oamenii țări, la oamenii pământului acesta, la copii Zeiței Geea adică la geți, la oamenii d'aci adică la daci; daco-geți, valahi etc. cum binevoiau să-i numească vecinii...

Operei blagiene nu se oprește la elitele care au trecut în tabăra vecinilor imperiali pentru că: „O elită instruită de către colonizatori este principalul dușman al poporului său” (Mahatma Gandhi) și nici la cei ce se încadrează la grupul populațional „Sărman popor, naivitatea și credulitatea, te vor duce la pieire!” (Mareșalul Ion Antonescu).

Avem o istorie scrisă în aur dar mare atenție! că lucrurile bune pot fi distruse cu ușurință, dar cu greu pot fi create!

Exemple de imense așezări umane:

1. Fortificația de la Cornești - datează de pe vremea Troiei. Are 1.700 de hectare, patru incinte fortificate, dispuse concentric, s-au folosit aproape 1 milion de metri cubi de pamant, s-au defrisat peste 10.000 de hectare de padure, care au fost folosite pentru structura de lemn a valurilor de aparare. „Valurile de pământ” au avut deasupra palisade, înălțimea de aproximativ 4 metri și adâncimea șanțurilor de apărare de cuprinse între 3 metri și 4,7 metri adancime, cu o deschidere între 11 și 15 metri.. Tehnica de construcție sugerează prezența unor indivizi specializați, care au avut cunoștințe solide privind structurile de rezistență și metodele de consolidare a acestora.

„ Insa, ce nu s-a putut calcula, dar care arata totusi un volum mare de munca, dar si o organizare extrem de precisa, este curățarea periodica a șanțurilor de apărare, [...] insumate sunt 32 de kiloemtri lungime. Aceste șanțuri arată faptul că exista o elită războinică, cu un lider suficient de puternic, care avea și măsurile de coerciție, dar și cele de răsplată pentru serviciile respective. Categorie un segment al populației se ocupa de agricultură, un altul de tăiat lemne, altul de păstorit

și alții care apărau cetatea. Cetatea în sine arată că această elită războinică avea un scop nu numai de a proteja accesul către materiile prime care se afla în munții Banatului dar și în Transilvania, un fel de văamuire a traseelor comerciale”

Cetatea nu a avut doar un rol defensiv, ci și unul de expunere al puterii unei comunități, a unei elite războinice. (Alexandru Szentmiklosi. Sursa: <https://www.opiniatimisoarei.ro/puternica-cetate-ce-putea-rivaliza-cu-roma-sau-babilonul-si-se-inalta-langa-timisoara-dezvaluie-noi-secrete-ce-comori-au-gasit-arheologii-foto/28/09/2017>; <https://www.tion.ro/stirile-judetului-timis/timis-fortificatia-de-la-cornesti-de-pe-vremea-troiei-iese-la-lumina-se-va-infiinta-un-punct-muzeal-476871>)

- **Cetatea veche de la Sântana** a fost ridicată cu aproximativ 3.400 de ani în urmă fiind una dintre cele mai mari și impunătoare cetăți din Europa: Fortificație uriașă, care se întinde pe aproape 90 de hectare, și a fost împrejmuită cu șanțuri de apărare adânci de peste patru metri, dar și cu valuri de pământ de peste 20 de metri. La vremea respectivă, cetatea de la Sântana era o capitală a Europei.(Rüdiger Krause, Florin Gogâltan. Sursa: <https://www.aradon.ro/aradon-stirile-judetului-arad/descoperire-uriasa-cetatea-veche-din-santana-de-patru-ori-mai-mare-decat-cunoscuta-troia-84974/>)

- **Orașul fortificat de la Turdaș**, mai vechi decăt piramidele din Egipt, se întinde pe 100 de hectare. Zidurile sale imense de apărare, cartierele gigantice și multitudinea de vase și statuete valoroase oferă ruinelor un cadru estetic aparte.

Oraș cu „case imense și ca înălțime și anvergură, cu podina suspendată”, înconjurat cu un sistem de fortificații compus din 11 palisade și șanțuri successive. Arheologii au „găsit 60 de cuptoare pentru arderea obiectelor de mici dimensiuni și singura concluzie care se poate trage este că aici se făceau statuetele, idolii pentru o țară. Și această mare așezare sacră cu caracter urban livra aceste piese, consacrate deja, spre comunități. E singura așezare din toate cele cercetate până acum din Europa neolitică care are un număr așa mare de cuptoare”

(Sabin Adrian Luca

<https://editiadedimineata.ro/descoperire-senzationala-pe-traseul-autostrazii-sibiu-nadlac/>)

BIBLIOGRAFIE

1. Alexandru Busuioceanu, Zamolxis, Editura Meridiane, București, 1985.
2. Cristinel Nicu C. TRANDAFIR, Valori europene in „obiceiul pământului”specific satelor devălmașe românești(sec. XIV-XIX), <https://www.google.ro>
3. Gabriel Gheorghe, GETICA – Studiu Introductiv de Gabriel Gheorghe, <http://gandirea.ro/getica-studiu-introductiv-de-gabriel-gheorghe/>
4. Gabriel Gheorghe, ANTROPONIMIE ROMÂNEASCĂ, <http://gandirea.ro/antroponimie-romaneasca/>
5. Gabriel Gheorghe, Carpații, “solnița” Europei, <http://gandirea.ro/carpatii-solnita-europei/>
6. Gabriel Gheorghe, LINGVISTICA, ISTORIA... DEFILEE DE ERORI, <http://gandirea.ro/lingvistica-istoria-defilee-de-erori/>
7. Leonăchescu, N.P., Istoria și condițiile la limite tip Dirichlet, GETICA, nr. 3-4, 1992, p. 32-40.
8. Leonăchescu, N.P., Premise istorice ale tehnicii moderne românești, Vol. I, Editura Tehnică, București, 1995, p. 238.
9. Ioan-Aurel Pop, Ioan Bolovan, Istoria Transilvaniei, Editura Școala Ardeleană, 2016.

Secțiunea

ESEU, CRITICĂ ȘI ISTORIE LITERARĂ

– elevi și profesori

Motto:

„Omule, ți-ai spus mai mult, dar e-n zadar,
– și-afară de aceea stele răsar și-mi fac semn să tac
și-mi fac semn să tac”
(Lucian Blaga, *Taina inițiatului*)

2.1. TĂCEREA, O DIMENSIUNE EXISTENȚIALĂ A CĂUTĂRII SINELUI

Profesoară **MARINCAȘ MARINELA ADRIANA**,
de la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan”
Alba Iulia, jud. Alba, România

Se resimte astăzi, parcă mai mult ca oricând, nevoia de a vorbi despre o dimensiune existențială a tăcerii. Goana spre tăcere a literaturii se ivește în atmosfera unui vacarm existențial în care cel mai tare răsună „șipătul” de neputință al omului modern din tabloul lui Munch, vocea apocalipsei și revolta aproape metafizică a omului, corelate cu setea omului de liniște. Parafrazându-l pe Platon, am spune că mamele ne învață să cuvântăm, iar zeii să tăcem. E poate și crezul lui Lucian Blaga care transformă, într-o manieră subiectivă, corolarul conștiinței poetice într-o adevărată artă a tăcerii, hrănită de convigerea că drumul poeziei a încetat să mai fie exclusiv drumul cuvântului. Trăind într-o *Pâlnie dantescă* în care totul este înecat în cuvinte, se cuvine să ne amintim că Universul însuși a fost creat într-o profundă și desăvârșită tăcere. Dacă la început a fost Cuvântul, înseamnă că înaintea lui a fost...Tăcerea. Căci tăcerea, spre deosebire de liniștea primordială, impune cu precădere o prezență, un mister. Cuvintele posedă harul de a releva orice rostire însă tăcerea recuperează mereu ne-spusul. Fiecare cuvânt strivește o infinitate de tăceri, în vreme ce *Nerostitul* poate naște o multitudine de sensuri, chiar dincolo de logos, iar, în sens creștin, cuvântul în sine este Marele Mister. Ca totalitate nerostită, tăcerea nu este nicidecum un vid, o absență, ci este un *intermezzo* între Nimic și Cuvânt. Cât despre căutarea sinelui, poetul avea să-și mărturisească crezul artistic în opera *Pietre pentru templul meu* spunând că dacă cugetarea obișnuită nu e în stare să

dezvelească misterul sfînxului, n-avem decât să privim nemărginirea prin poarta inimii noastre și astfel să o vedem curată, minunată și dreaptă. E vremea să înțelegem o dată că dacă în noi înșine nu găsim contactul imediat cu veșnicia, nu-l găsim nicăieri în altă parte.

În postura de teoretician al tăcerii cosmice și al tăcerii interioare, Lucian Blaga se dovedește a fi un spirit aparte, cufundat în alchimia celor mai ardente problematice ale veacului său, mereu preocupat să regândească relația dintre eu și alteritate, supusă unor întrebătoare tristeți. Pe același filon tematic, A. E. Baconsky, în lucrarea *Panorama poeziei universale contemporane*, considera că ceea ce-i dă dreptul la universalitate poetului veșnic aplecat asupra întrebărilor lumii, e tocmai tăcerea sa. În acest sens, el afirmă: „Există o rostire și mai ales o tăcere care e numai a lui; nu cunosc niciun alt poet european care să fi imprimat tăcerii asemenea ciudate valori expresive, cum o întâlnim în lirica lui. Nu e doar o problemă de ritm, de accent sau de muzică. Tăcerea lui e trena cuvintelor, lumina sau întunericul de care are nevoie. Dar uneori tăcerea lui devine cuvânt mai presus de legile graiului.”³⁷ Poezia se ivește, de aceea, în corolarul viziunii blagiene, din adâncul tăcut al sinelui poetic, la fel cum la început a fost tăcerea.

Efluvii de trăire peste fire, paginile biografice deschid drumuri încă neparcuse de ochiul vigilent al criticii și înlesnesc ideea că există în viața, dar și în creația lui Lucian Blaga o plenară simfonie a esențelor sunetului, căreia îi corespunde,

³⁷ A. E. Baconski, *Panorama poeziei universale*, București, Editura Albatros, 1972, p.35.

negreșit, o simfonie a tăcerii. O adâncă melancolie răzbate din confesiunile autorului și, în mod implicit, de aici se naște tonalitatea care îl caracterizează cel mai bine pe poetul-filozof. E vorba de fraze ale căror nuanțe se exprimă în sonorități ce merg de la strigătul de desperare până la resemnarea mută. Tăcerea poate fi oportună pentru luminarea unui gând înainte de a fi pătruns în lumea Cuvântului, dar se poate vorbi și de o tăcere care zace latent în subteranul ființei și care își ia timp de cugetare, este tăcerea premergătoare creației, liniștea conștientă, necesară concentrării spiritului și fecundării gândului care se plămădește, se decantează, se luminează înainte de pătrunderea în lume prin cuvânt.

Se simte, cu o acuitate aparte, în *Hronicul și cântecul vârstelor*, sfiala de a lua în primire, cuvântul, „păcatul originar al omenirii”, aidoma cu ispita retragerii din lumea cuvintelor, cu dorința muțeniei: „Lăsați-mă să umblu mut printre voi!”, ar spune *Marele Anonim*, dorind poate să mântuie cuvintele de păcatele unei lumi mercantile. Din această muțenie inițială, poetul își înfrânge neputințele și, prin operă, se rupe treptat din tăcerea lui. Ce caută, însă el? Care să fie semnificația muțeniei lui? El are poate sentimentul că nu aparține lumii acesteia muritoare, că, născându-se în sfera cuvântului ar pierde *Paradisul* tăcerii. El e prieten al adâncului, al liniștii, sortit să contemple pururi absolutul androgenic din care s-a dezlipit. Teama de a intra în lumea cuvântului, ca și teama de a ieși dintr-însa, care-l ispitește uneori pe poet, are, în economia sufletului său, un sens metafizic. Aceasta este opera în care căutarea sinelui îl împinge pe autor la o rătăcire în hățișul avatarurilor pe care diferitele identități le-a avut de-a lungul anilor. Ca un colecționar de exuvii, Lucian Blaga păstrează toate aceste identități care devin adevărate personaje, toate fiind variante ale unei ființe complicate. Într-un sens de adâncime, romanul deoalează un spirit goethean, ardent, refugiat în turnul de fildeş al ideilor sale și preocupat de o cunoaștere aproape nepământească.

Lumea logosului, pentru Blaga, este lumea suferinței, a timpului măsurat. Pentru el, ca și pentru Hölderlin, cuvântul este primejdios, căci ascunde în el suferința și stârnește spaima ființei. După luarea în stăpânire a cuvintelor, predispoziția spre tăcere îi va însoți, asemenea unei umbre, întreaga viață, dizolvându-se în introspecție, pecete esențială a

caracterului taciturn, de care omul Blaga a fost de altfel conștient. Preludiu al deschiderii spre revelație, *tăcerea* este, în ceea ce-l privește pe Lucian Blaga, o întoarcere către realitatea ontică, mai fascinantă decât orice tentație profană a existenței. Prin filiația memoriei, în cele mai inopinate situații, gândurile i se concentrau spre tumultul interior: „Se întâmplă uneori, ca după conversații, de ore, să cad în tăcere fără ieșire. N-aveam puterea să le preîntâmpin, și odată înființate, n-aveam mijloc să le curm. Trebuia să le las să-și facă de cap. Erau tăceri a căror prelungire mă stingherea pe mine însumi.”³⁸ Transpare, de aici, comuniunea între viața poetului și opera lui, între lumea sa launtrică și rândurile așternute pe hârtie. Între rostirea cotidiană și cuvântul întemeietor, copilul Blaga a presimțit o prăpastie peste care nu se putea trece decât după experiența tăcerii în fața miracolelor ivite clipă de clipă. Tăcerea a constituit climatul prielnic pentru decantarea cuvintelor mirate în panta curcubeului care după ploaie își bea frumusețea și neînvința. De copilărie se leagă apoi sentimentul de beatitudine pe care îl încerca atunci când se scălda în baia de semințe strălucitoare, izvor al tinereții fără bătrânețe, metaforă concretă a creației. La început, nu cuvântul se impune, ci tăcerea, liniștea străbătută doar de tulburările sevei ori ale sângelui, ori ale luminii: „De pe un umăr pe altul/ tăcând, îmi trec steaua ca o povară”, declară în poezia *Biografie*. Dezavuarea cuvântului și substituirea lui cu făptura obiectivă a lumii, cu chipul tăcut al lucrurilor, al trăirilor, precum și cu tot ce ține de refuzul rostirii în beneficiul unei interiorizări fecunde, validează o poetică a tăcerii care trăiește în creația blagiană.

Poetul, un soi de *Demiurg*, concurând cu Dumnezeu însuși, se interoghează și rămâne pe pânza umbrelor care îi interzice să ajungă la sinele lucrurilor, căci în relație cu Absolutul toată esența cuvintelor se vedește a fi în van. Chiar dacă cerul întreg ar fi de pergament - se spune într-un text poetic armean - dacă toți copacii ar fi pene, dacă toate mările ar fi de cerneală și chiar dacă toți locuitorii pământului ar fi scribi, și-ar scrie zi și noapte, ei tot n-ar putea să descrie vreodată măreția și splendoarea creatorului lumii. Preferința pentru tăcere este, pe această pânză artistică, o opțiune *sine qua non*. Tensiunea dintre tăcere și rostire, ivită mai întâi la simboțiștii francezi, ajunge în literatura română, în forma pe care o înfățișează Lucian

³⁸ Lucian Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*, București, Editura Tineretului, 1965.

Blaga. Tăcerea înseamnă, în fond, revolta celui care consideră cuvântul, o stare captivă o „închisoare” a ființei. Tăcut, însuși universul se înfățișează în „corola de minuni a lumii”, în afara rostirilor. Când totuși apare, cuvântul se revelează șoptit, aproape șoptit pe buzele gândirii poetice, atât timp cât trăirea nemijlocită îl poate substitui. Din bătaile inimii, ca și din vaietul celor care suferă și se simt suferind, se întrupează abia mai târziu: „Cuvintele sunt lacrimile celor care ar fi voit așa de mult să plângă și n-au putut./ Amare foarte sunt toate cuvintele,/ de aceea lăsați-mă să umblu mut printre voi,/ să vă ies în cale cu ochii închiși”³⁹ (*Către cititori*). Muțeniei de la vârsta de aur a copilăriei, pe care copilul, pe atunci, Lucian, nu voia s-o părăsească, îi corespunde muțenia poetului care a gustat din amărăciunea cuvintelor. Poetul are menirea de a întinde o punte magică dinspre universul tăcerii spre cel al rostirii. Statutul său în poetica nou răspândită a tăcerii, este unul superior. Bunăoară, în poemul *Biografie* vorbește despre cuvintele stinse-n gură, rămase nerostite, în locul cărora caută „vibrații fără cuvânt”. Tălmăcite în versurile poetului, aceste chipuri tăcute ale veșniciei depășesc rostirea și se statornicesc sanctuarul ființei.

Tăcerea – spune Blaga într-o cugetare – e umbra unui cuvânt. Între a tăcea sub semnul misterului și a tăcea sub semnul conștiinței se desfășoară drama poetică blagiană. Punerea în decantare a misterelor, decantarea semnelor criptografice revin inițiatului. Poetul devine un inițiat posedat, luând în posesie lumea odată cu revelarea semnelor și tâlcurilor. Dar în aceste revelații nu întâlnește un spațiu protectiv, dimpotrivă, descoperă marele plânset al vieții, al ivirii în lumină. Tainele se lasă cu greu descifrate astfel încât poetul, strecurat prin revelație, în marea taină a universului, înțelege că trebuie să tacă: „Omule, ți-aș spune mai mult, dar e-n zadar, – și-afară de aceea stele răsar și-mi fac semn să tac, și-mi fac semn să tac”. (*Taina inițiatului*) Inițiatul este un mare tragedian, convins că a spune „mai mult” cititorilor este „în zadar”, de aceea preferă să tacă, refuzând să facă auzit marele plânset al ființei, sensul trist al întregului univers. Așadar, poetul folosește cuvintele în starea lor de „grație”, el redă limbajului o funcție recuperatoare a sensurilor pierdute.

Adoptând tăcerea ca atitudine poetică, poetul acordă un spațiu privilegiat și tăcerii muzicale sau tăcerii sonore. Ca un căutător al pietrei filosofale, Blaga nu rămâne în anonimatul

necreatului, ci devine *Orfeu* în căutarea izvorului de frumuseți. Similar tăcerii, cuvântul repune în drepturi tăcerea primordială, dintre poetul purtător de cântec și *lumea-cântare*. Nu o dată, poetul își apleacă urechea spre „a asculta” tăcerea cosmică. Invitația adresată Penelopei de către Ulise, de a rămâne în sfera necuvântului, înlesnește apariția unei tăceri încercate de sonorități tainice: „Să stăm în necuvânt și fără de amintire/ și, ca de sub pământ,/ s-auzi în ce tăcere/ cu zumzete de roi,/ frumusețea și moartea lucrează pentru noi.” (*Ulise*) În această perspectivă orfică, poetul se ivește din spatele umbrei și se înființează în lumea-cântare, revelându-se astfel pe sine. Totul se preschimbă într-o muzică a ideilor menite să înduioșeze sufletele împietrite ale *Hadesului* existențial „Nici o suferință nu-i așa de mare/ să nu se preschimbe-n cântare.” Pe urmele misterului blagian se vede o mișcare ascunsă a eului care se autocontemplă; el încearcă, prin procesul de poetizare, conținând în nuce acel *nescio quid*, să pătrundă fenomenul original pe căi semănând cu cele pe care Mefisto le prezenta ca punți spre mume. L-a urmărit toată viața, obsesiv, această persecuție adâncă a muțeniei, ca un însemn emblematic al pelerinului purtător de mister. În același timp, tăcerea e simbolul ostentativ al încercării, al instinctelor naturii de a se reîntoarce în starea primordială, refuzul acceptării de a lua chip distinct, omenesc.

Lumea, ca organizare stihială a materiei ca și rămânerea în mister și incognoscibil ca solidaritate cu elementele, se convertește în autentice valori lirice: „Dar mi-aduc aminte de vremea când încă nu eram,/ ca de-o copilărie depărtată,/ și-mi pare așa de rău că n-am rămas în țara fără de nume./ Și iarăși îmi zic: nici o larmă nu fac stelele-n cer./ Da, ar trebui să fiu mulțumit.” (*Liniște între lucruri bătrâne*) Dincolo de amiaza vieții, ciclul mitic al existenței se pregătea să se închidă. În anul 1945, evocând în *Hronicul și cântecul vârstelor*, tăcerea ce îi învăluisese primii patru ani de viață, Lucian Blaga anticipa, fără să știe, tăcerea adâncă ce îl va întovărăși constant, de la sfârșitul anului 1948 până la intrarea în neființă. De la tăcere, urcă o treaptă spre cuvânt, încă una spre cântec, până ajunge pe cea mai înaltă treaptă, cea a confesiunii. Omul a cărui viață se topește în operă, adună în pânzele corăbiei sale, precum Ulise, adieri din multe orizonturi, dar absolut toate îl conduc spre pământul făgăduinței, spre pământul vatrei natale. În mod voit, întreaga sa viață poartă

³⁹ Lucian Blaga, *Poezii*, București, Editura pentru Literatură, 1966, p. 123.

pecetea unei tăceri parcă de dincolo de lume, căci cântecul vieții are un început și, mai apoi, un sfârșit botezat cu țărână. Tăcerea poetică este și tăcerea omului Blaga, care, îndrăgostit fiind de Cornelia Brediceanu, mărturisea, într-o epistolă trimisă în 8 decembrie 1918: „Dacă tu ești a mea, dacă tu îți dăruiești eul tău mie, atunci și eu o să-ți dăruiesc ție și tuturor celorlalți lucruri frumoase, unice în felul lor... Altfel, crede-mă, aș închide buzele și aș tăcea viața întreagă, căci nu ar putea vorbi cineva, dacă te-a piedut. Aș tăcea retras în mine, și nimeni n-ar ști după moartea mea, că am trăit. Un singur izvor am pentru tot ceea ce fac: Tu!”⁴⁰

Misterioasă ca o patrie biblică, rămâne opera acestui poet vizionar, purtător al însemnelor geniului și, poate de aceea, ispitit să creeze mituri, să-și protejeze *Marea Operă* cu un sistem de gândire ce va fi stârnit scepticismul unora și uimirea altora dintre meritușii săi exegeți *Lebăda* se întoarce în ținuturile de ceață și lumină ale necunoscutului etern, lăsând în urma ei, un corn ce va suna dulce a pace, a liniște, a întrebare, atât timp cât *Cineva...* undeva va mai citi un vers de Blaga.

Bibliografie cercetată:

1. Blaga, Lucian, *Hronicul și cântecul vârstelor*, București, Editura Tineretului, 1965.
2. Blaga, Lucian, *Corespondență*, București, Editura Dacia, 1989.
3. Blaga, Lucian, *Poezii*, București, Editura pentru Literatură, 1966.
4. Baconski, A. E., *Panorama poeziei universale*, București, Editura Albatros, 1972, p.34-35.
5. Gruia, Basil, *Blaga inedit – efigii documentare*, vol. II, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1981.

⁴⁰ Lucian Blaga, *Scrisoare către Cornelia Brediceanu*, în volumul *Corespondență*, București, Editura Dacia, 1989, p. 230.

Motto:

*„Exodul din cultură ar duce la abolirea umanității.”
(Lucian Blaga)*

2.2.CONOTAȚII ALE CONCEPTULUI DE CULTURĂ ÎN OPERA LUI L. BLAGA

Profesor PĂDURARI VICTORIA

Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”,

s. Sudarca, r-nul Dondușeni, Republica Moldova

Lucian Blaga a elaborat o teorie profundă, multiaspectuală și originală despre cultură și despre om ca ființă creatoare de cultură, a evidențiat specificul etnicului și naționalului în cultură, coraportul dintre cultura minoră și cultura majoră și dintre cultură și civilizație. Cultura sau stilul de viață joacă un rol esențial în medierea dialogului dintre mintea omului și lume. Există o interdependență, între cultura în care trăiește un om și structura contextului său. Rolul culturii este acela de a pune în lumină rațiunile lucrurilor, de a oferi cadrul și a înlesni cunoașterea, de a da reperele sau criteriile după care să fie judecată realitatea. Cultura organizează modul de viață al oamenilor conform rațiunilor proprii (fie că acestea sunt produsul experienței, fie al revelației etc.), având scopul de a-i apropia de adevăr.

Cultura reprezintă un subiect de mare interes pentru toată lumea. De-a lungul timpului mulți autori și mulți filosofi au tratat acest subiect. Se pare ca fiecare are ceva de spus despre cultura poporului din care face parte, dar câte lucruri s-au scris legate pe această tema, atâtea păreri și opinii s-au exprimat. Este normal, oarecum, ca fiecare să aibă o opinie proprie, dar în același timp, este impresionant. Cultura reprezintă un subiect extrem de amplu, care va fi abordat și de acum înainte de mulți filosofi. Personal, sunt impresionată de câte scrieri am găsit legate de acest subiect și despre faptul că, aproape fiecare autor are ceva de spus legat de cultură și chiar dacă nu are un volum scris numai pe această tema, în mod sigur, în una din scrierile lui a amintit ceva despre tema noastră. Sunt extrem de impresionată de acest maxim interes care exista dintotdeauna și se menține la fel de puternic odată cu trecerea timpului, întâlnit și la autorii clasici, dar și la cei contemporani. O definiție a culturii ne-o oferă Lucian Blaga, cel care a fost preocupat tot timpul de cultură. El spune că: „*Prin*

cultură, existența se îmbogățește cu cea mai profundă variantă a sa. Cultura este semnul vizibil, expresia, figura, trupul acestei variante. Cultura ține deci mai strâns de definiția omului decât conformația sa fizică sau cel puțin tot așa de strâns.” [16,50]

Pentru om, cultura, în ansamblul ei, reprezintă mediul specific de existență. Ea delimitează un domeniu existențial, caracterizat prin sinteza dintre obiectiv și subiectiv, dintre real și ideal. În fundamentul cultural al unei societăți se află resortul afectiv și spiritual ce orientează, adesea în forme mai puțin vizibile, opțiunile, deciziile și comportamentele practice ale oamenilor. Cultura definește astfel sintetic modul uman de existență și este simbolul forței creatoare a omului. Destinul omului poate fi descifrat analizând acest imens patrimoniu de creații spirituale și tehnice, acumulat în decursul veacurilor, în cadre geografice și sociale diferite, în societăți având legi, instituții, tradiții și structuri variate.

Cele mai aple contribuții le aduce filosoful Lucian Blaga în domeniul filosofiei culturii. Constatarea aceasta nu trebuie să diminueze întru nimic valoarea contribuțiilor sale la teoria cunoașterii, tot atât de importante. Accentul aici e pe amploare. Vom întâlni și în *Trilogia Culturii* același spirit de sever control al concepțiilor și punctelor de vedere anterior formulate de alții, și mereu noi idei având prospețimea ineditului. Dacă totuși insistăm mai mult asupra acestei trilogii, *Trilogia Culturii*, e pentru că aceasta răspunde mai mult scopului inițial al acestei cercetări: de a analiza cât mai profund ideile de filosofie a culturii a acestui mare filosof român.

Față de toate aceste realități, de o varietate deconcertantă în ordinea vieții umane, în care se îmbină aspectul instrumental și cel simbolic, filosofia culturii are statutul metateoretic de disciplină integratoare în raport cu abordările

specializate, ce vizează domenii particulare ale valorilor și creației umane (știința, arta, religia etc.). Filosofia culturii s-a cristalizat în a doua

jumătate a secolului al XIX-lea și a dobândit un loc central în tabloul disciplinelor filosofice și

socio-umane la începutul secolului XX. Epoca modernă, prin formele ei noi de producție și organizare socială, prin dinamismul creației culturale (științifice și artistice, în primul rând), dar și prin noile mijloace de comunicare și difuzare a valorilor, a impus o idee fundamentală: omul

trăiește într-un univers creat de el însuși, care este în esență un univers simbolic, o lume de forme

și limbaje prin care omul își traduce experiența practică și cognitivă, prelucrează informația și

elaborează proiecte de acțiune. Cum să numim acest univers și aceste activități definitorii pentru

condiția umană: societate, mediu social, natură umanizată, raționalitate, mediu tehnic, gândire

simbolică? Un singur termen a fost găsit pentru a defini sintetic acest univers: cultura. Totodată, ultimele două secole au produs o schimbare fundamentală în mediul de viață al umanității, prin extinderea civilizației de tip industrial, care a dus la instaurarea unor noi moduri de viață, la impunerea unor noi forme de gândire, de expresie și de creație. Acestea au solicitat noi abordări teoretice și științifice. Astfel, filosofia culturii, ca disciplină ce studiază ansamblul creațiilor prin care omul își construiește un mediu specific de existență, s-a constituit sub influența acestor noi experiențe sociale și spirituale.

Pentru abordarea acestor fenomene și concepte a apărut o disciplină cu vocație integratoare – filosofia culturii. În ceea ce privește analiza universului social și uman, gândirea teoretică a trecut de la disciplinele tradiționale – filosofia istoriei, filosofia artei, filosofia religiei și filosofia socială – la cele specializate și elaborate după exigențele demersului științific modern, precum economia politică, sociologia, etnologia și antropologia culturală, consolidate în decursul secolului al XIX-lea. Filosofia culturii este o disciplină filosofică de sinteză, aflată la intersecția acestor discipline și științe socio-umane; ea s-a cristalizat la sfârșitul secolului al XIX-lea, paralel cu întemeierea altor discipline, precum filosofia valorilor (axiologia), filosofia limbajului,

hermeneutica. Toate aceste discipline s-au intersectat și s-au conjugat întrucât ele analizau câte un aspect al unei realități unitare: lumea omului, distinctă de natură. Astfel, se constituie demersuri teoretice care vizau elaborarea unei ontologii a umanului. Dar care este esența realității sociale, a existenței umane privite în datele sale definitorii? Activitatea umană, care se concretizează în creația de valori. Așadar, lumea omului este alcătuită din valori create de om, prin care el își satisface diverse nevoi și aspirații. Cultura este un sistem de valori – iată un alt loc comun al teoriilor. Autonomizarea treptată a câmpurilor de creație culturală în epoca modernă a produs și „teoria” acestor forme de creație, privite în varietatea și unitatea lor.

Analiza culturii devine o preocupare dominantă pe măsură ce interesul gândirii teoretice trece de la marile construcții filosofice tradiționale, de la ontologia generală (a naturii), la

ontologia socială (cercetarea realității istorice și sociale) și apoi la ontologia culturii. Dacă în

lumea omului cultura reprezintă nucleul de concentrație și esențialitate, atunci „chipul” omului

trebuie căutat în această lume a creațiilor sale. Dacă o dată cu omul și „lumea” sa culturală apare ceva nou în lume”, cum spune L. Blaga, o realitate ontologică nouă prin care „*existența se îmbogățește cu cea mai profundă variantă a sa*”, atunci în universul culturii putem descoperi

manifestările și tensiunile caracteristice ale existenței umane.

Revenind la ideea pe care o urmărim, din suita acestor reduții rezultă că ontologia culturii ne poate oferi „cheia” pentru a descifra ontologia umanului. De câte ori ne formulăm întrebarea ce este omul, ca formă specifică de existență, vom porni acum investigația din perimetrul axiologic privilegiat al ontologiei culturii. Această concluzie rezumă demersurile explicative și comprehensive ale științei și filosofiei din timpurile noastre, reflecțiile acumulate din examenul aplicat condiției umane și istoriei sale: „*O ontologie a istoriei este, în realitate, o ontologie a culturii*”, conchide George Uscătescu.[12,74]

Dacă omul se raportează la lume numai din perspectiva valorilor sale – pe care le-a produs, care îl exprimă și pe temeiul cărora își desfășoară existența specifică, în toate dimensiunile ei – atunci e evident că ontologia umanului nu poate fi decât una „axiocratică”, înțelegând prin aceasta că își are pivotul în ontologia culturii, fără a se reduce la ea. Filosofia culturii se intersectează cu o serie de

discipline care studiază fenomenul cultural din perspective particulare sau cu metodologii specifice: sociologia și psihologia culturii, teoria valorilor, teoria comunicării, disciplinele etnologice și antropologice, filosofia limbajului, semiotica etc.

Față de toate acestea, filosofia culturii aduce o perspectivă integratoare și de ordin filosofic. Filosofia culturii are ca obiect central determinarea sensurilor care sunt atașate ideii de cultură, analiza structurii morfologice a culturii și a raporturilor dintre formele de creație culturală. Ea investighează un câmp problematic amplu, care s-a constituit prin diverse abordări teoretice și în care se pot trasa câteva dominante:

□□Raportul dintre cultură și natură, semnificațiile culturii pentru existența omului;

□□Analiza creațiilor umane din perspectiva axiologică, adică din perspectiva valorii pe care le-o acordă indivizii și societățile;

□□Raportul dintre cultură și civilizație, dintre înfăptuirile materiale, instrumentale și creațiile de ordin spiritual;

□□Evoluția istorică a tipurilor de culturii, raportul dintre schimbarea socială și schimbările din sfera culturii, tensiunea dintre tradiție și inovație;

□□Raportul dintre unitate și diversitate în câmpul culturii, dintre diversele tipuri de identități (etnice, naționale, sociale etc) și formele de universalizare istorică;

□□Analiza culturilor ca sisteme integrate de valori și forme de expresie, între care se manifestă solidarități și corespondențe ce pot defini anumite configurații culturale distincte (epoci, stiluri, curente culturale etc.).

Problema fundamentală a filosofiei culturii privește definiția culturii. Filosofia culturii s-a născut în jurul a două concepte fundamentale: valoare și stil. Primul concept vizează semnificațiile pe care le au creațiile umane într-un context dat, iar al doilea - unitatea formelor de gândire și de expresie. Ulterior, la acestea s-au adăugat și alte concepte și realități studiate: forme simbolice, limbaje, forme de comunicare, sens, semnificație, interpretare etc. Noțiunea de cultură este ea însăși un produs al întâlnirilor practice dintre culturile particulare, rezultatul cunoașterii reciproce și al interdependențelor dintre societăți, fenomen care, fără a lipsi în stadiile anterioare, s-a amplificat în epoca modernă și contemporană. *„De-a lungul întregii sale istorii, omul a fost doar vag conștient de existența culturii și chiar acest grad de conștiință l-a datorat numai contrastelor dintre obiceiurile propriiei societăți și obiceiurile societății cu care s-a întâmpnat să intre în contact... Astfel că una dintre*

cele mai importante realizări științifice ale timpurilor moderne a fost recunoașterea existenței culturii”. [21,72]

Conceptul de cultură a început să fie utilizat tot mai frecvent în decursul secolului al XIX-lea, odată cu formarea noilor discipline sociale. El a fost asociat cu cel de civilizație, impus încă din secolul al XVIII-lea, pentru a semnifica progresul cunoașterii și al societății pe baza extinderii gândirii raționale și a mijloacelor tehnice de ameliorare a condiției umane. Opoziția dintre „civilizație” (semnificând progresul uman) și „barbarie” (semnificând faza medievală sau fazele primare ale istoriei umane) a funcționat în epoca Luminilor ca o polaritate fundamentală, însoțită de polaritatea modern/arhaic, sau modern/premodern. Specializarea semantică a celor doi termeni s-a produs după perioada romantismului, când au fost descoperite literaturile populare,

folclorul, elementele de cultură aparținând civilizațiilor rurale.

Gândirea filosofică a dezvăluit faptul că structura, conținutul și funcțiile culturii sunt determinate obiectiv, prin complicate mecanisme mijlocitoare, de interacțiunile ei cu sistemul social global, cu principalele domenii ale vieții sociale. Cultura nu este un adaus facultativ la condițiile materiale, un lux sau o podoabă accesorie, ci o latură indispensabilă a existenței umane, un sistem de creații care răspund unor cerințe existențiale concrete. Nu poate fi imaginată o societate umană care să nu dispună de un minim „echipament cultural” pentru înțelegerea și transformarea mediului; o societate nu-și poate epuiza energiile exclusiv în sfera producției de bunuri de consum, ea nu poate supraviețui fără a produce cultură, adică fără a fi suportul unor creații acumulate și sedimentate istoric care să-i asigure continuitatea eforturilor de umanizare a naturii, de perfecționare a relațiilor sociale, de dezvoltare a personalității umane.

Tot aici ar trebui amintit și faptul că prin cultură se modelează personalitatea umană, întrucât cultura teaurizează și transmite modele comportamentale, atitudini omologate social, reacții dobândite și învățate, întregul „corp” istoric al omului ca ființă socială. Cultura teaurizează experiența socială și cognitivă, deține formele în care se exprimă conștiința de sine a unei societăți, elaborează și întreține mecanismele prin care se afirmă creația umană.

Concluzie: Cultura este privită ca rezultat al efortului de cunoaștere al omului, de transformare

a naturii și de creație, cu rezultatele sale eficiente de a fi realizat un spirit cultivat, de a-l fi deprins cu o cultură estetică, religioasă, etc. Cultura este deci privită ca efort de cunoaștere care are o eficiență în comportamentul, în stările atitudinale, în modul de organizare a vieții fiecărui individ. Omul cult este apt să-și organizeze relațiile interumane pe baza unui sistem de valori acceptat de comunitate și integrat în tot ceea ce întreprinde individul. Cultura se referă la idealul de viață al omului care nu se limitează la viața intelectuală, ci înseamnă înflorirea persoanei în întregul său. Omul cult are un ideal de viață spirituală care înseamnă deopotrivă o viață intelectuală intensă, o viață socială angajantă, militantă pentru instaurarea unor valori culturale și morale, care să aibă ca rezultat armonizarea intereselor oamenilor și realizarea solidarității lor în direcția promovării progresului general al comunității.

Bibliografie

1. BLAGA L. Geneza metaforei și sensul culturii, Mitologia culturii (III), Editura Humanitas, 1994.
2. BLAGA L. Trilogia Culturii ,vol 9 ,Bucuresti,Editura Minerva, 1985.
3. BLAGA L. Trilogia Valorilor,vol 10,București,Editura Minerva, 1987.
4. BLAGA L. Mitologia culturii,București, Editura Humanitas, 1994.
5. DRIMBA O. Filosofia lui Blaga, București, Editura Excelsior-Multi Press, 1994.

Motto : „Eu este un altul ”- Arthur Rimbaud

2.3. EMINESCU ȘI BLAGA. DE LA IDENTITATE ȘI ALTERITATE CULTURALĂ LA IDENTITATE ȘI ALTERITATE INTERIOARĂ

*Profesor DEACU MARIANA
Colegiul Național Pedagogic, Constanța*

Identitatea în spațiul culturii rezultă din eternitatea valorilor românești, unele dintre ele având caracter universal în timp ce alteritatea culturală reprezintă întâlnirea și acceptarea celuilalt. Pot fi remarcate două criterii de determinare a identității, după cum remarcă Derek Parfit⁴¹ și anume un criteriu fizic și un criteriu psihologic. Un criteriu fizic al identității culturii române este reprezentat de continuitatea spațio-temporală a acestei culturi, pe care o putem stabili prin repere stabile date de valori. Însă, pentru a înțelege identitatea culturii române trebuie să inventariem toate momentele esențiale ale acesteia. La început a fost cultura nescrisă, înrădăcinată în folclor. Câteva piese de rezistență, precum Miorița sau Meșterul Manole, individualizează cultura română motivând identitatea acesteia care s-a menținut secole de-a rândul. Cultura scrisă a adus ceva nou în identitatea fizică a culturii române, de la Dimitrie Cantemir până la sistemele filozofice ale lui Lucian Blaga și Constantin Noica. De asemenea prin creația lui Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, cultura scrisă a depășit spațiul național și s-a raportat la cel universal adică la alteritatea care se află dincolo de identitate. Identitatea fizică a culturii române devine una de excepție prin capodoperele lui Constantin Brâncuși, prin muzica lui George Enescu, prin opera științifică a lui Mircea Eliade, prin scrierile lui Emil Cioran, prin invențiile lui Henri Coandă. Acestea pot fi considerate reperele cele mai potrivite care fac trecere de la național la universal, cele care împacă identitatea cu alteritatea.

Celălalt criteriu al identității culturii române, cel psihologic, presupune continuitatea

unei substanțe spirituale. Cultura română este o cultură a memoriei, care presupune atât raționalitatea vieții culturale, cât și inconștientul arhetipal al acestei culturi.

Prin urmare, criteriul psihologic al identității culturale presupune o identitate a-corporală, care se formează pe experiența pe care o avem cu alteritatea, cu ceea ce este dincolo de noi. Identitatea unei culturi, ca și cea a unei persoane, se validează numai prin raportare la diferit.

Pe de altă parte, înainte de a discuta despre alteritatea culturii române, trebuie puse în discuție rosturile alterității. Alteritatea este o categorie filozofică prin care este posibilă trecerea de la Unu la Multiplu. Identitatea și alteritatea reprezintă o dualitate metafizică fundamentală. Spațiul culturii române nu a fost niciodată străin de alteritate. Acest spațiu, care a reprezentat latinitatea nord-dunăreană, a fost înconjurat de elemente străine și a fost nevoit ca, timp de secole, să accepte inserția celorlalți. Aceasta s-a realizat prin conviețuire și înțelegere și poate fi considerat un exemplu de acceptare și de recunoaștere a alterității. Deși a vrut mereu să își păstreze identitatea, cultura română nu a respins niciodată relațiile cu celelalte culturi. Ea s-a îmbogățit permanent și a crescut în timp atât datorită dezvoltării ei interne firești, cât și capacității de a asimila și de a filtra, în registrul propriu, elemente culturale străine. Mai mult decât atât, chiar dacă au existat condiții vitrege pentru creația autentică, ea a fost asigurată atât din interiorul României, cât și de românii care au trăit în străinătate. Exilul românesc după cel de-al doilea război mondial a contribuit substanțial prin Mircea Eliade, Emil Cioran, Eugen Ionescu la creșterea valorică a culturii românești și la intrarea acesteia în universalitate. Astăzi, cultura

⁴¹ Derek Parfit, *Reasons and Persons*, Clarendon Press, Oxford 1984, în *Secolul XXI*, Nr. 1-7/2002, p. 32

română trece, ca toate culturile lumii, printr-un proces de criză care se datorează confruntării tot mai pregnante cu restul lumii. Această confruntare este una valorică, ceea ce presupune concurența, ieșirea din izolare, adaptarea la cerințele globalizării. Globalizarea va produce tot mai mult relativism cultural și va adânci, probabil, criza culturilor naționale, depersonalizarea acestora.

În ceea ce privește subiectivitatea creatoare, identitatea și alteritatea pot fi dezbătute prin raportare tot la o criză, la un fenomen cunoscut în critica și hermeneutica literară sub numele de „criza identității” care se presupune că ar sta la baza „sentimentului alienării” prezent în unele opere poetice, în special în cea eminesciană și blagiană.

În studiul critic „*Identitate și alteritate. Eminescu și Blaga*”, exegetul Rodica Marian⁴² problematizează cele două sensuri distincte ale alterității : „o alteritate interioară, în care alterul este coexistent eu-lui și o altă alteritate, tot neconflictuală, în care eul își regăsește alterul într-o dimensiune a profunzimilor sufletului”. Autoarea descoperă ideea unei alterități construite nu în registrul opoziției - în care, prin reducerea lui *tu* la un *acela* are loc asimilarea unuia de către celălalt, fără păstrarea individualității sau identității proprii a celui asimilat - ci în cel al identității între *eu* și *tu*, înțeles ca un *alter* în care are loc păstrarea individualității fiecăruia în parte, aceasta fiind așadar o soluție fructuoasă pentru explicarea subiectivității creatoare de poezie/ artă. În acest nou sens pe care îl circumscrie autoarea, alteritatea nu se opune subiectivității absolute, ci vine în prelungirea acesteia, mai precis ea ține de ipostazele eului creator și de relația lui cu universul creat în textul poetic. Rodica Marian se distanțează critic de acele exegeze literare bazate pe psihanaliza freudiană, care a sesizat scindările patologice ale eului empiric, scindări ce ar distruge unitatea conștiinței, determinând apariția unei multiplicități de euri lipsite de coerență și unitate. În această ordine de idei, în plan textual, Rodica Marian argumentează că fenomenul alterilor imprimă textelor poetice o „semantică complexă”, în care revelația poetică respinge sentimentul tragismului și a sfâșierii. Acest lucru se realizează, în textul poetic, prin apariția mai multor ipostaze ale eului creator, înțelese ca *alteri* ai eului liric.

Astfel, în acest context, propoziția lui Arthur Rimbaud „*Eu este un altul*” domină opera eminesciană. Dualitatea eului eminescian, o dualitate comună poeziei postromantice, se observă în complexul orfic în care se integrează trăirea labirintului. Cel care conștientiza că „viața este așadar o antiteză” trăia în același timp melancolia unității : „*Antiteza dintre om și natură a decis. Și noi suntem natură. Să restabilim unitatea*”.

Oda (în metru antic) este una din poeziile de sinteză eminesciană, care cuprinde, la nivel ontologic și la cel al limbajului o proiecție a labirintului interior, a dualității trăirii orifice a eului. Se observă la Eminescu pe de-o parte dorul unității , al armoniei („*Căci menirea vieții mele / E pe mine să mă caut*”) iar pe de altă parte teroarea existenței, a labirintului , a amenințării.

În acest context, l-am putea menționa pe Gaston Bachelard⁴³ care nota că „*ființa în labirint este subiect și totodată obiect , conglomerate în ființa pierdută*”. Ființa există și la Eminescu în *Odă* căci poezia este o proiecție, ca viziune și expresie a labirintului. *Oda* își manifestă sensul labirintic printr-un vast oximoron .Labirintul interior se exprimă textual printr-o serie de sintagme oximoronice „*să-nvăț-a muri*”, „*suferință tu, dureros de dulce*”, „*voluptatea morții*”, „*jalnic ard*”, „*nepăsare tristă*”, „*să pot muri liniștit*”. Asemenea Ioanei Em. Petrescu, pentru care *Oda* este „*o odă a Ființei*” ,Edgar Papu o consideră „*cea mai înaltă distilare către esența ființei*”. *Oda* este din toate punctele de vedere o poezie a reintegrării în Ființă. Suferința „*dureros de dulce*” apare în momentul sesizării Celuilalt , prin Eros. *Ochii turburători* , dincolo de imaginea din exterior, există în sine, sunt cei văzuți în oglindă, realitate a relației Eu-Celălalt. Se observă, de altfel, în versul „*Pیار-mi ochii turburători din cale*” poziția sintactică a pronumelui de perosana întâi lângă verb, dar determinând gramatical substantivul „*ochii*”. Eminescu a căutat deseori în limbă această sintaxă a echivocului, care exprimă atât ambiguitatea propriului eu, cât și dorința unității. Implicarea lui *eu* în oglindă este observabilă și în cuprinderea semnificativă a lui Nesus, Hercule și Pasărea Phoenix căci Eminescu se întoarce spre figurile unei mitologii personale.Poetul se vede în actul metamorfozei labirintice, adresându-se unui „*tu*” ca lector subiectiv dar consacrat astfel obiectiv : „*Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus/ Ori ca Hercul*

⁴² Rodica Marian , *Identitate și alteritate în lirica lui Lucian Blaga*, ROCSIR- Revista Română de Studii Culturale, nr 1/ 2006 , p. 16

⁴³ Gaston Bachelard, *Pământul și reveriile odihnei*, Ed. Univers, București, 1998, p. 173

înveninat de haina-i” Este un *tu* transpus în persoana a treia, prin Nesus, Hercule și apoi prin Pasărea Phoenix : *Pot sa mai re'nvii luminos din el ca / Pasărea Phoenix?* ”. Astfel , eu-tu-el devin corespondente, sunt imagini oglindite ale dorului de ființare. Simbolul Păsării Phoenix, cea existentă în sine, sieși sursă a regenerării prin moarte este, ca simbol al eului eminescian, atât o revelație a identității cât și a alterității.

Tema poeziei este expusă de la primul vers, iar relația reversibilă început-sfârșit, în planul existențial coincide cu relația început-sfârșit la nivelul limbajului. De la „*Nu credeam să-nvăț a muri vreodată*” se ajunge la „*Ca să mor liniștit, pe mine / Mie redă-mă*”. Pronumele personal de persoana întâi este în întregime declinat, la toate cazurile, ceea ce are semnificația absolutizării eului, cuprins și lingvistic în metamorfoză.

Dar sensul metamorfozei este vizibil în gradarea cu sens inițiativ a elementelor din grupul nominal, unde, precum în grupul verbal, se află obsesiva persoană întâi : *manta-mi, ochii mei, cale-mi, suferință, voluptatea morții, propriu vis, nepăsare tristă*. Cercul ritualic este recognoscibil și în trecerea de la un *eu* inclus în formele verbale începând cu „*nu credeam*” până la exorcizarea din finalul poeziei : *Ca să pot muri liniștit pe mine / Mie redă-mă*. Se ajunge de la un *eu ascuns* la un *eu aparent exteriorizat*, când, de fapt, el exprimă sensul profunzimii : *pe mine, mie , mă* . În ultimul vers se resoarbe sensul inițiativ al versului cu care începe poezia. În confruntarea dintre persoanele întâi, a doua și a treia din text, se observă alteritatea ca dorință de revenire către sine, către identitate. *Oare eu, tu, el nu e totuna ?* (Mihai Eminescu) . Tulburătorul text al Odei cuprinde atât eșecul , cât și neîncetata interogație și dorința revenirii la starea originară, de la Multiplu la Unu, la Ființă.

Precum Eminescu, Lucian Blaga nu este cutremurat de grija exacerbată și pozitivă a integrității personalității. Dezinvoltura cu care circulă diseminarea eu-lui în gândirea blagiană apare în majoritatea textelor.

În creația celor doi mari poeți adesea nu există limite tranșante între eu și non-eu și, de asemenea, nu apare înghețul tragic în fața scindării trupului de suflet. Așadar cei doi mari poeți resimt nonconflictual relația dintre identitate și alteritate. În expresionism scindarea formativă a eului este promovată programatic, iar eul expresionist blagian este un eu scindat care își valorizează multiplicitatea manifestărilor. Despre poezia „*Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*”, considerată eșantion

reprezentativ și prag liric absolut al creației blagiene, s-au scris multe exegeze, analizându-se semantica negațiilor, precum și antiteza celor două lumini: *lumina mea versus lumina altora* tradusă în cadrul relației *identitate versus alteritate*. Această relație a fost explicată prin conceptele sistemului filozofic blagian congruente temei cunoașterii descrisă prin metaforele revelatorii *lumina mea / lumina altora* care sugerează cele două tipuri de cunoaștere specifice aparatului filozofic dar și eului liric blagian. Astfel, se plasează în opoziție atitudinea poetică de potențare a marilor taine ale Universului – *cunoașterea luciferică* (*eu cu lumina mea sporesc a lumii taină*) cu intenția altora de descifrare a misterului – *cunoașterea paradisiacă* (*Lumina altora / sugrumă vraja nepătrunsului ascuns*) . Se conturează astfel două modalități de cunoaștere a lumii care aparțin aceluiași eu poetic scindat : una rece, rațională și precisă pe care Blaga o numește *cunoașterea paradisiacă* și una „ mistică ” (așa cum o numea și Călinescu) pe care Blaga o numește „ *cunoaștere luciferică* ”.

La fel de evident ca la Eminescu, fenomenul relației identitate-alteritate apare în lirica blagiană ca o coexistență perpetuă, un fel de osmoză antinomică rezolvabilă prin transfigurare poetică : plurivocitatea eului creator, cu o implicită cuprindere a lui *tu și el* , dar și a unor euri simultane, răstoarnă ecuația aparent net antitetică (*lumina mea vs lumina altora*) din poemul program „ *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*”. Aceeași transfigurare este surprinsă în poemul numit sugestiv „ *Liniște* ”: *Atâta liniște-i în jur de-mi pare că aud/ cum se izbesc de geamuri razele de lună. // În piept mi s-a trezit un glas străin/ și-un cântec cântă-n mine un dor, ce nu-i al meu / Atâta liniște-i în jur de-mi pare că aud/ cum se izbesc de geamuri razele de lună / O, cine știe- suflete-n ce piept îți vei cânta/ și tu odată peste veacuri/ pe coarde dulci de liniște, / pe harfă de-ntunerice –dorul sugrumat*. Nicio perplexitate ori durere nu însoțește irumperea în pieptul poetului a unui glas străin, de care în niciun caz nu se simte amenințat. Dimpotrivă, această revelație pare provocată, protejată de o atmosferă de împăcare, de o liniște fără seamăn. Din acest adânc de liniște, în care eul se retrage, prielnic, în sine, apare alter-ul, care nu este posibil să-i pară străin eului locutor, adică conștiinței celui care vorbește. Sfârșitul oarecum retoric al poemului proiectează sufletul alter-ului într-un viitor îndepărtat, reînviind într-un cântec al unui alt piept, în aceleași condiții necesare, „*pe coarde dulci de liniște*”. Oricât de numeroase și răspândite ar fi utilizările ori chiar prezențele persoanei întâi în

versurile blagiene, nu este prea greu de constatat că ele acoperă în esență o alteritate și, în aparență, o falsă subiectivitate. Criticul Mircea Tomuș⁴⁴ pune un accent mai special pe fenomenul adesea sesizat al disoluției eului liric blagian într-o multitudine de ipostaze: „*Lucian Blaga rezolvă poetic cele mai grave probleme ale omului în univers și în eternitate. La el limitele care separă eul de non-eu, subiectul de obiect, sufletul de natură se estompează și dispar. Totul devine mister, dar un mister elocvent și revelator, al unei alte lumi, ale unor lumi de adevăruri mitice și magice, grefate pe metafizic, pe absolut.*”

Oare eu, tu, el nu e totuna? (Mihai Eminescu). *A fi unul însuși este, totdeauna, a ajunge să fii acel altul care suntem și pe care îl purtăm în interiorul nostru.* (Octavio Paz). *Eu este altul* (Arthur Rimbaud). Aceste străfulgerări se regăsesc în modul de gândire poetică prin care se construiesc multe poeme model ale weltanschauung-ului eminescian și blagian.

MARIAN, RODICA, *Identitate și alteritate în lirica lui Lucian Blaga*, ROCSIR- Revista Română de Studii Culturale, nr 1/ 2006

PAPU, Edgar, *Poezia lui Eminescu*, Editura Junimea, Iași, 1979.

PARFIT, Derek, *Reasons and Persons*, Clarendon Press, Oxford 1984, în Secolul XXI, Nr. 1-7/ 2002 (*Ceea ce credem că suntem*), publicație periodică de sinteză editată de Uniunea scriitorilor din România și Fundația Culturală Secolul 21

PAZ, Octavio „*Dubla flacăra. Dragoste și erotism*”, București, Humanitas, 2003

PETRESCU, Ioana Em. – *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*. Minerva, București 1978.

TOMUȘ, Mircea, *Prefață la ediția Lucian Blaga. Poezii*, Editura pentru Literatură, București, 1968.

BIBLIOGRAFIE

1. Surse primare

BLAGA, Lucian, *Poezii*, Pontica, Constanța.

BLAGA, Lucian, *Trilogia culturii, Spațiul mioritic*, Humanitas, București 1994.

EMINESCU, Mihai, *Poezii. Proză literară*, București, Cartea Românească, 1978.

EMINESCU, Mihai, *Fragmentarium*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1981

2. Surse secundare

BACHELARD, Gaston, *Pământul și reveriile odihnei*, Ed. Univers, București, 1998,

HIRGHIDUȘ, Ion, *Identitate și alteritate în spațiul cultural românesc*, Analele Universității „Constantin Brâncuși, Târgu Jiu, Seria Litere și Științe sociale, Nr 3/ 2010.

IRUC, Paul, *Eminescu și devenirea poeziei române moderne*, Editura Europolis, Constanța, 2008

MARIAN, Rodica, *Identitate și alteritate: Eminescu și Blaga*, Editura Fundației Culturale Ideea Europeană, București, 2005.

⁴⁴ Mircea Tomuș, *Prefață la ediția Lucian Blaga. Poezii*, Editura pentru Literatură, București, 1968., p. 97

2.4. „LAUDĂ SEMINTELOR CELOR DE FAȚĂ ȘI-N VECI TUTUROR”

Elevă ZDRAGUȘ VITALIA cl.a-VIII^b-a,

Prof. îndrumător DELEU LUCIA

Liceul Teoretic Ștefănești, s. Ștefănești, r-nul Florești

Copiii, ce reprezintă cu adevărat aceste ființe?

Noi copiii suntem urmașii părinților noștri. Suntem un adevărat rod al mamei și al tatei. Părinții noștri au fost la fel copiii ca și noi, doar că ei erau mult mai „amestecați” în muncă, dar noi suntem niște simpli urmași care au nevoie numai de telefoane și calculatoare performante. Noi copiii ne dorim prea multe în ziua de azi și credem că totul este posibil, că totul la ce ne gândim este o realitate care mereu este realizabilă.

Dar cu adevărat ce sunt aceste dorințe pe care le avem noi copiii un mit sau o realitate?

Revenind la realitatea în ziua de azi noi suntem doar niște copii răsfățați care își „pun” părinții la încercări grele. Nu așa trebuie să decurgă sămânța lor pe care ei o cresc, o hrănesc, o învață cele mai frumoase lucruri. Cuvintele urâte sunt o problemă foarte gravă în societatea noastră de azi. La fel există prieteni care ne influențează la astfel de lucruri. Astfel de lucruri nu sunt o cale spre propria noastră dezvoltare ci mai degrabă mai mult spre influența lucrurilor urâte asupra noastră. Mulțumirea față de părinții noștri trebuie să fie unul dintre lucrurile de bază pe care noi trebuie să o avem ca valoare principală. Sunt o mie de lucruri pe care noi le datorăm părinților noștri care mereu se străduia să ne îndrume spre calea succesului. Noi mereu trebuie să ținem cont de deciziile lor, de sfaturile lor și de implicarea părinților în viața noastră. Sămânța noastră din sec. XXI nu este una premiabilă pentru copilăria, sau chiar și pentru creșterea noastră. Pentru a avea o generație înfloritoare trebuie să fim fericiți, cei mai împliniți, cei mai iubitori copii pentru a avea o copilărie, o

creștere minunată alături de persoanele dragi sufletului nostru. Părinți, profesori care la fel sunt niște persoane importante în dezvoltarea noastră, bunicii, surorile, frații și alte persoane importante pentru viața noastră. Toate lucrurile frumoase se săvârșesc cu ajutorul părinților și al profesorilor.

Calitățile pe care noi le punem poseda sunt foarte multe, iarăși revenind la tema seminței. Sămânța noastră trebuie să fie cea mai lăudată, dar din păcate nu este. Noi generația care a venit după părinții noștri trebuie să ne dăm prea bine seama că familia joacă rolul cel mai important în viața noastră. Sămânța noastră este una plină de egoism și de cruzime, dar poate că următoarea generație va fi altfel, poate va fi mai iubitoare și mai omenească.

Motto:-

*„Când oceanele se umflă în fiecare zi, ridicându-se unul sau doi metri în matca sa, pentru ca apoi
să cadă din nou în sine, cine ar bănuî ca intenția lui reală, tainică este de a se înălța până la Lună ”*

Lucian Blaga

2.5. ARTA VIETII ÎN OPERA LUI BLAGA

Elevă VALERIA ROMAȘCAN,

la Instituția Publică Liceul Teoretic “Ion Creangă” din Soroca, Republica Moldova

Profesor îndrumător: FELICIA VOICU

Suntem cu toții diferiți prin caracter, viziuni, principii, sentimente. Ceea ce ne leagă pe toți este ceea ce ne definește - Timpul. Din primele clipe ale vieții devenim „ceasornice” cu timpul definit pentru fiecare, așteptând cu teamă sau, uneori, cu ardoare, clipa în care vom pași spre Marea Trecere.

Lucian Blaga e poetul care a denumit astfel fenomenul scurgerii vieții. În viziunea sa, sfârșitul existenței unei ființe pe pământ nu este decât o transpunere în altă lume, un nou început. Viața în sine este un drum, un labirint. Cursul vieții nu poate fi modificat sau contrazis. Însă pe acest drum apar persoane care lasă o amprentă, care devin un exemplu pentru ceilalți și/sau un model într-ale artei. Fiecare dintre noi devine eroul propriului destin. Unii lasă în urmă o amintire demnă, pentru care sunt păstrați în memorie și sunt elogiați, iar alții pur și simplu își trăiesc viața fiind duși de val și cuceresc astfel.,

Lucian Blaga a conturat tema condiției umane în multe opere remarcabile ale sale, unele din ele fiind „În Marea Trecere”, „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii”, „Meșterul Manole”, etc. „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” este o ars poetică, pe planul din față al căreia stă autorul însuși, dezvăluindu-ne două aspecte ale propriului său act de creație. Prin operele sale și respectiv, prin exemplul său, Blaga a demonstrat că omul se regenerează prin creație. Artă este locul de refugiu al sufletului, unde pe lângă faptul că poți fi singur cu gândurile tale, mai poți primi plăcere, un soi de catharsis. Creația este balsamul ce tămăduie sufletul, iar poporul român s-a născut cu arta creației dăinuie în interiorul său, pentru ca să-i dea naștere pe parcursul existenței sale. Neamul nostru a acumulat de-a lungul istoriei sale o anumită energie

spirituală, care cernută prin vreme și furtuni, dă mai apoi naștere talentelor ce toarnă această energie în opere. De aceea, arta specifică poporului român este autentică, mai deosebită, mai frumoasă, fiindcă conține o parte din sufletul universul creator al identității noastre culturale.

Nicolae Iorga afirma: „Poeziile lui Blaga sunt bucăți de suflet, prinse sincer în fiecare clipă și redade de o superioară muzicalitate în versuri care, frânte cum sunt, se mlădie împreună cu mișcările sufletești înseși. Această formă elastică permite a se reda și cele mai delicate nuanțe ale cugetării și cele mai fine acte ale simțirii. E și filosofie înăuntru, o melancolică, dar nu deprimantă filosofie, care leagă împreună toate aspectele dinafară ale naturii și, înlăuntru, toate mișcările prin care și noi îi răspundem.” Blaga este poetul ce scoate la iveală cele mai frumoase cuvinte din cele mai adânci tăceri. Fiind conștient de faptul de puterea cuvântului. Cuvântul e forța care ne înalță și/sau ne coboară, indiferent de câtă putere avem în clipa când apelăm la el, Lucian Blaga a încadrat cuvântul în cele mai frumoase aspecte, l-a cântat, l-a proslăvit, l-a simțit și l-a durut. Poezia sa proaspătă ca roua, veche ca biblia, trainică ca piatra și dulce ca patima pătrunde în adâncuri și atinge coardele sufletului.

Blaga este primul poet român notoriu care a reușit să îmbine formele poetice naționale cu cele europene. I-a idolatrizat pe Goethe, Kant, Platon, Hegel, Bergson, etc. Poetul s-a afirmat în epoca apariției pe arena literară a expresionismului. „Poemele luminii” atestă expresionismului, se caracterizează prin sentimentul absolutului, tulburarea intensă a eului creator, retrăirea autentică a fondului mitic primitiv, spiritualizarea peisajului, tensiune maximă...

Cele mai remarcabile opere ale lui Lucian Blaga sunt: „Extaz”, „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii”, „În marea trecere”, „Vei plânge

mult sau vei zâmbi?”, „Gorunul”, „Amurg de toamnă”, „Dorul”, „Femeia”, „Eva”, „Biografie”, „Fata Morgana”, „Către cititori”, „Sonata lunii” ... Blaga fiind antagonistul citatului lui Voltaire : „*O mare de cuvinte, într-un pustiu de idei*”, a reușit să ofere lumii o mulțime de idei spuse în puține cuvinte: „*Cu cuvinte stinse în gură/ am cântat și mai cânt marea trecere/ somnul lumii, îngerii de ceară*”(„Biografie”). Opera de debut a poetului este poezia „Pe țarm” și studiul „Reflecții asupra intuiției lui Bergson”. Volumele sale: „În Marea Trecere”, „Poemele luminii”, „Pașii profetului”, „La cumpăna apelor” și altele sunt adevărate miracole ce proslăvesc arta, limba, dragostea și alte valori primordiale fără de care viața își pierde cursul firesc și sensul.

Poetul afirma „*Dorul este un organ de cunoaștere a infinitului*”. Poporul român are în cuvântul „dor” o afirmație superioară a sufletului său. Lucian Blaga a conturat motivul dorului în multe din operele sale, una din acestea fiind poezia „Dorul”. Poemul dat, încadrat în curentul expresionist, abordează una din temele majore - tema iubirii. Sensul dorului este mai mult decât estetic și mai profund decât psihologic, prezența acestei stări este o consecință a dezintegrării omului din Marele Tot. Cât de paradoxal nu ar fi, dar adevărul este că ne-am născut cu acest sentiment dăinuit în adâncul sufletului. Și ce nu am face, dorul în concordanță cu dragostea mereu vor fi florile inimii omenești.

Blaga s-a afirmat nu numai prin prisma poeziilor, el fiind și dramaturg, filosof, traducător. Cea mai profundă piesa de teatru este „Meșterul Manole”, unde Manole apare ca icoană a durerii și simbol al jertfei pentru creație. Lucian Blaga conturează conflictul psihologic din interiorul protagonistului care se leagă între dragoste și eternitate și a dat expresie unei viziuni filosofice asupra condiției omului de artă. Jertfa devine o tulburătoare dramă umană, conflictul din conștiința lui Manole se adâncește atunci când soarta o hărăzește pe Mira, iar meșterul contopește cele două iubiri: pentru soție și pentru biserică. Originalitatea dramei lui Blaga constă în scopul acestuia de a-și impune punctul de vedere asupra sensului vieții și asupra omului cu arta trecută prin vene, demonstrând că puterea sufletească depășește de mai multe ori condiția fizică, căci curajul este un generator spiritual. Prin această piesă, autorul arată că unele decizii pot să te marcheze pentru toată viața, fiind mai tragice și mai adânci ca moartea.

În lucrarea autobiografică „Hronicul și cântecul vârstelor”, scriitorul a descris cu lux de

amănunte perioada cea mai fragedă a vârstei sale - copilăria. Blaga își amintește cu ardoare de timpurile când a plecat să învețe în altă țară și era pus în fața a numeroase încercări- să își facă prieteni, să învețe bine pentru ca să devină mândria părinților și să se formeze ca personalitate. Spiritul său încărcat cu un bagaj de valori și cunoștințe îl determină să se întoarcă acasă și să se prezinte ca un om nou, complet diferit de cel care plecase.

Lucian Blaga este autorul unui amplu și original sistem filosofic. Ideile sale constituie o operă de artă aparte, dizolvate într-o sinteză originală. Acestea lasă amprente adânci în sufletele cititorilor, fiind simțite pe propria piele. Imensitatea creației scriitorului constituie un ocean nemărginit plin de lumină, care-l putem numi „Apa vieții”, fiindcă după ce parcurgem opera lui Blaga privim lumea cu alți ochi și prețuim cu mai multă ardoare viața. El este într-adevăr un om de geniu, asemeni lui Dante și lui Goethe, despre care se spune că nu vor muri atâta timp cât creația lor trăiește.

În concluzie, vreau să afirm că neamul românesc e mândru de eroul națiunii sale - Lucian Blaga. Opera sa e cartea noastră de vizită și afirmarea că pe acest colț de rai există lucruri sfinte și nemuritoare. Nouă nu ne rămâne decât să transmitem mai departe acest tezaur inedit, fiindcă în noi a fost sadiță sămânța universului pentru ca să dăm roade și să înflorim.

Creația scriitorului reprezintă o originală dovadă a libertății de a gândi a neamului nostru. Mesajele educaționale actuale pe care le transmit operele sale rămân încă prea puțin studiate și aplicate.

Lucrările marelui poet rămân o fereastră deschisă și reprezintă un interesant material cultural, iar valorile acestuia îndreptățesc pe deplin o abordare complexă întru valorificarea literaturii naționale.

Lucian Blaga afirma „E din neamul mare al licuricilor – omul: un vierme ce se transformă în lumină când iubește. ”, iar artistul a iubit cu nesaț...

Motto:
„Din muguri amari înfloresc potire grele de nectar”
Lucian Blaga

2.6. LUMINĂ ȘI MIT-ESENȚELE IUBIRII

Elevă **BUHA ALEXANDRA-MARIA**,
de la Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu” București, România
Profesoară îndrumătoare **GEORGESCU DELIA-MONICA**

Atât lumina, cât și fondul mitic sunt fundamente ce țin de natura ființei umane în viziunea blagiană. Pe când ambele îl vor influența pe autorul *Poemelor luminii* pe tot parcursul artistic, întrucât stau la baza întregului său sistem filosofic, ele își găsesc referentul în plan personal, legându-l de copilărie și familie. Lumina, fie ea viață, divinitate sau chemare, este unul dintre elementele la care omul, în special creatorul, se raportează, așa cum meșterul Manole din tragedia omonimă ce are la bază mitul Mănăstirii Argeșului va fi urmărit de lumină în timpul construcției bisericii și se va pierde odată cu ea. Mitul, de altfel prezent în tragedie prin inspirația autorului și a personajelor, dar și prin simpla considerație de la începutul piesei ce o fixează într-un *timp mitic românesc*, este o constantă a amintirilor sale din perioada copilăriei. *Hronicul sau cântecul vârstelor* este învăluit în povești, în imagini aflate la limita dintre realitate și folclor, construite pe fondul lumii satului transilvănean din care provine autorul. Cu anii, Lucian Blaga va fi purtat pe meleaguri noi, urmând să studieze la Sibiu, Brașov și Viena, iar identitatea etnică, mitologică, îl va urma mereu.

Doare lumina, sunetul doare, lumea doare, spune Manole după zidirea soției sale sub raze de soare ce dădeau impresia că totul este doar un joc de sus. Iubirea lui, viața ei, credința- pe toate le-a jertfit glasului ce nu îi dădea pace nici zi nici noapte, le-a cuprins în taina bisericii sale, dar mai ales în cea a sufletului. Dar ce îi rămâne după ce părăsește lumina? Este o formă fără conținut, lăsată în voia umbrelor, căci odată cu Mira se jertfește și meșterul; în el nu mai există nimic uman (*Manole nu mai este. Privește minile astea sângerate din senin, sunt ale mele? Manole a plecat. Manole nu mai este.*).

Menirea lui Manole este să construiască biserica, un destin ce se transformă într-o caznă de 7 ani (*De șapte ani pierde credință, pierde ziduri și somn*). Idealul devine o capcană. În primă instanță,

bărbatul este surprins în atelierul său, sub luminile candelor ce ar trebui să îi ghideze lucrul, alături de macheta mănăstirii și de călugărul Bogumil (o referință directă la bogomilism). În acea noapte întunecată, Manole ar fi în stare să dea tot ce îi stă în putere pentru a duce planul la final-se pierde în numere și măsurători, încearcă să găsească o metodă rațională de a ridica lăcașul. Creația sa îl depășește, cere de la el imposibilul, iar oricât s-ar împotrivi, singura ieșire vizibilă este prin curmarea unei vieți. Mai mult, nu știe cine îi oferă această scăpare- să fie oare Răul, deși de ce ar vrea să ducă la împlinire un simbol al divinului și purității? Să fie în schimb Binele, dar de ce ar cere sacrificiul suprem, o vărsare de sânge? Întrebările sunt cutremurătoare, căci pun ființa între două forțe cărora nu li se poate opune, nu le mai poate acuza. Oricine ar fi în spatele acestui mister, îi luminează pașii lui Manole spre damnare, dar și împlinire a creației.

Mira este vitalitate, spiritul ce îl ține în viață pe Manole, celălalt destin al său, una dintre lumini. Este jumătate din soțul ei, așa cum este și biserica, pe care la un moment dat bărbatul nu le mai poate diferenția: ambele la fel de sfinte, căi de mântuire (*Pentru el femeia adusă de peste apă nu e tocmai totul, dar să zicem jumătate din tot. Cealaltă jumătate este ea*). Tragedia inimii sale este că cele două nu pot coexista, trebuie să renunțe la cea mai firavă dintre ele pentru a împlini un vis și o poruncă. Stinge o lumină pentru a naște alta. În viziunea Mirei, iubirea lor este suficientă pentru o viață simplă și îndestulată (*Pentru noi lumina cea din colț ajunge*), deși înțelege că Manole aspiră către o lumină mult prea puternică, mistuitoare. Relația lor este strânsă, cei doi fiind de nedespărțit, Mira reprezentând o temelie pe care meșterul se poate baza; mai târziu își va fonda întreaga creație pe ea. Cu toate acestea, se ascunde de soție, prevăzându-i soarta crudă. Nu poate trăi cu gândul că el este călăul propriei iubiri, propriului suflet. Le smulge pe amândouă și le clădește acolo unde umbra cerului i-a dictat.

Lumina nu este doar cea care animă trupurile celor doi, dar și chintesența creației. Biserica se va naște din piatră și lumină- *Clădiți-mi lăcaș din lumină și piatră*, poruncește unul dintre zidari. Ea leagă ce este fără de viață și moarte cu un jurământ de sânge. Mira este clădită între ziduri, crezând că este doar un joc, punându-și toată încrederea în meșter. În descrierea cadrului actului al patrulea, autorul menționează că *pe locul unde Mira e de tot acoperită cade un mănunchi de raze*, sugerând că jertfa nu a fost uitată, ci călăuzită de puterea supremă. În același timp, lumina ar putea fi un simbol al iubirii ucise, un far ce va aduce oameni de pretutindeni să vadă lăcașul sacrificiului. Prin el, se întocmește un pact: lumina Mirei-viață și iubire-devine lumina bisericii-purtătoarea de har divin.

Lui Manole îi este luată lumina ochilor, e văduvit de suflet. Din el rămâne o brumă de de nebunie, o umbră ce nu își mai recunoaște corpul. Manole a plecat cu Mira, e prins în ziduri alături de ea. Îi este greu să își recunoască lucrarea și mai ales ideea de a fi urmat planul din pură credință în ceea ce i se cere. Odată cu terminarea bisericii nu mai crede și nimic nu îl mai leagă de viață. Replicile meșterului răscolesc până în adâncul ființei: *Luminile au fost întâile lui cuvinte, Mira cel din urmă! Dar mie mi-a cerut tot. Am crezut că în clipa cea mai înaltă a încercării va opri cu un semn lucrarea. Dar nu, mie mi-a cerut tot. Din bucuria vieții am închipuit lăcașul. Cel ce se ridică e din suferința morții*. O parte din pedeapsa sa o reprezintă și a trăi mai departe cu amintirea uciderii Mirei pentru restul timpului, preferând să își găsească sfârșitul alături de cele două entități fundamentale, integrate. Actul său este unul de ascensiune, spre lumină, coborând apoi de pe culmile care l-au ridicat și frângându-se pe pământul din care provine. Sufletul său, trecut prin probele crude, este în final eliberat de pedeapsă.

Tragedia meșterului Manole și a capodoperei sale este inspirată din unul dintre cele patru mituri fundamentale, cel al jertfei pentru creație. Și astăzi biserica pare învăluită într-un mister ce nu se va destăina niciodată, așa cum toate locurile invocate în *Hronicul și cântecul vârstelor* par izvorâte din povești. Lucian Blaga este, de altfel, un personaj ce poartă amprenta miticului și care transmite liniștea celor din jur.

Copilăria și-a petrecut-o în casa părintească din Lancrăm, fiind al noulea dintre frații Blaga. Pe tatăl său îl vede ca pe un *pasionat om al cărții*, mama sa fiind figura emblematică, un stâlp al familiei după moartea soțului. Tot ea este cea care îl inițiază în lumea poveștilor cu cele câteva basme pe

știute de fiecare dată când mezinul familiei o cere, preferatul său fiind unul ce semăna cu *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte: voiam iarăși și iarăși s-o aud din gura mamei. De fieștecare dată povestea mă tulbura în toată ființa*. Autorul își proiectează mama în arhaic, considerând-o o ființă primară ce trăiește conform credințelor din folclor și crede în puterile misterioase ale lumii, dar care nu se lasă prinsă în visare. Ochii ei, porți ale sufletului, sunt descriși ca fiind *mari de basm*. Amintirea iubirii pentru mama sa va fi mereu marcată și de aspectul folcloric care o individualizează de orice altă persoană din viața sa.

Spațiul în care se naște și trăiește urmărit de mitic (*Satul era pentru mine o zonă de minunate interferențe: aici realitatea cu temeuriile ei palpabile se întâlnea cu povestea și cu mitologia biblică ce-și aveau și ele certitudinile lor*). Se află la baza munților, între culmi înalte ce îl fac să viseze: *simțeam însă că Munții Apuseni puteau totuși să fie o margine, marginea lumii, și că dincolo de ei nu mai este decât povestea*. Aici începe să-și pună primele întrebări legate de moarte, viață, de bine și de rău, manifestându-și curiozitatea cu fiecare ocazie. În procesul de descoperire, are parte de mici experiențe ce îl vor marca mai departe, precum ideea că cerul se mișcă și îl urmărește pese tot sau episodul cu cărăbușul de aur ce a dispărut din cutia sa, dând vina pe forțele malefice.

Tot în acea perioadă cunoaște viața la stână cu toate obiceiurile și vorbele bacilor (*Vedeam și auzeam de toate la stână. Culegeam vorbele ciobanilor, luam parte, ca privitor, la mulsul oilor, lângă strungă, și mângâiam în celar cașii, înșirați ca pânile, să se dospească, pe polițe curate spălate cu zăr*). Va fi mereu pasionat de viața la munte, chiar și atunci când va fi prins între cărțile de filosofie, facultate și dorința arzătoare de a scrie. Mai târziu, vrea să obțină o sinteză între cunoștințele dobândite în urma lecturilor sale și mitologia ce i-a fost alături întotdeauna. Așa că își imaginează mitul lui Zalmoxe, înhipuindu-l drept un poem dramatic, totuși ceva îl împiedică pe moment- *Nu mă găseam însă câtuși de puțin în dispoziția sufletească de a proceda la întruchiparea artistică*.

Lucian Blaga va păstra o parte din sine în acel timp mitic evocat la începutul operei sale dramatice și va oglindi în viziunea sa despre lume că iubirea își trage sevă din lumină, uneori devenind chiar ea cea care dă viață.

BIBLIOGRAFIE

Blaga, Lucian, Teatru vol 1, Editura
Minerva, București, 1984, pag 318,332,333,
376,392, 394,400,402;

Blaga, Lucian, Hronicul și cântecul
vârstelor, Editura Humanitas, București, 2018,
pag 19,21,31,32,52,262.

Motto:

„Soarta e o prăpastie în care cădem numai dacă privim prea mult în ea.”
Lucian Blaga

2.7. TORNADA ÎNGERILOR

Elevă VERNIGORA ARIADNA

Profesor-coordonator: MARANDICI ALA;
mun.Bălți, Republica Moldova

Biblioteca își extindea măreția incontestabilă ,iar umbra pașilor mei crea personaje hidoase pe suprafața pereților văruiți într-un alb impecabil. Pentru prima oară am resimțit ademenirea suavă în mrejele ameliorătoare a romanelor,pe care adineaori le consideram simple secvențe de celuloză arboricolă descompusă și transformată în ceva învechit,ceva care mereu rezona prin contraversele stârnite printre tinerii promotori ai inovării și poate chiar degradării monstruoase și infinite.

Înaintând tot mai mult spre ușile ce-și ramificau decorul post-interbelic ,resimțeam mirosul bântuitor al poeziilor însoțit de îndrumarea romancieră pentru pătrunderea în aceste culise de gânduri întredeschise de biblioteca visului,ce fuziona până la inconștient scepticismul meu febril și evoluția sau poate exercitarea forței supranaturale asupra trupului ce se zbatea între nălucire și realitate arzătoare.Încăperea de un alb îngălbenit mă întâmpina cu brațele deschise spre roadele imaginației și întruchipării realiste a perfecționării,oricât de personale și neînțelese ar fi ,totuși încingând la nivelul cugetului un farmec necuprins.Biblioteca ce până acum ,cu chipul ăla camuflat în universul romanelor,pe care presupun că le trecea cu vederea,creând un anturaj genial sub lentilele sale groase și îngrozitoare,mișcase uscat și lipsit de însuflețire din buzele subțiate și înconjurat de multitudinea amprentelor răfuielelor de timp prăpăstioase,pronunțând cu o notă de severitate înșelătoare și superioară în glas următoarele:”Prin prisma experienței mele școlare,mai rar întâlnești persoane atât de contraversate și ramificate în două extremități diametral opuse,ce poposesc ca o răfuială de gânduri fulgerătoare,în biblioteca ce primește în brațele sale orice doritor,mai pe scurt -mediocritatea după cum văd,își șterge treptat, chiar

de formal,alunecarea printre circomvoluțiunile tale.”Cel mai jenant era faptul că ,ținând romanul voluminos în mână,mi se adresase atât de familiar și chiar lipsit de excentricitate, încât sentimentul rușinii și inferiorității intelectuale mi-a acaparat momentan gândirea și perplexitatea cu care refuzam orice încercare de pribegie printre pădurea talentelor,pe care cu probabilitate,le putusem revela prin intermediul anvergurii intelectuale.Cu o notă de rebelitate și indiferență ascunsă sub solzii multicolori și trandescenți ai unui cameleon,îi răspunsese ostil:”Eu însă,dragă doamnă bibliotecară,consider că nebunii ascund acel miez de genialitate superioară,ai cărora ipoteză nu prea tangenteaza cu opinia greșită a Domniei Voastre.Recunosc că ,până acum, acumulasem o credibilitate primejdioasă în cinstea faptului că pot viziona totul de sus în jos,dar slovele dvs. pot întruchipa și calea ordinară a muritorilor de rând-care în loc să inventeze,să aplaneze întreaga Cale Lactee cu sumedenie de tehnologii informaționale,comemorează după regretabila stingere din viață, majoritatea persoanelor de artă,ce cu întreg palmaresul de rime,picioare triple și metamorfoze literare,rămân îngropați în țărâna muritorilor și întunecimii apatice,inferioare.”Limba mișcărilor umane avea drept indicator mimica deranjată,a cărei demnități fusese parcă superficial acoperită cu un strat de ceață a tulburării de gânduri pe care le exprimasem,dar revenindu-și din acest astral al concepțiilor reduse personale,mi se adresase :”Hm...ai într-adevăr o gândire bine structurată,dardupă o repriză cu sine însuși continuase...haide să ne oprim la obiectivul tău principal.Așadar,Emanuela,ce adieri de imaginație te aterizează pe suprafața bibliotecii noastre?”Raționalizând de banalitatea expozițiunii sale,răspunsese :”În primul rând,biblioteca nu este una separată,interdependentă, iar eu nu reprezint o ființă superioară de" homo sapiens" precum ar fi "titanii sapiens",ce pot efectua un salt contrariu

tuturor legilor metafizice și fiziologice, de mai bine de 10-20 m și ,întra-doilea ,mă consider mai probabil un căutător de contopiri științifico-fantastice, ceea ce nu neapărat indică proveniența mea nălucitoare, imaginară și abstractă. Dincolo de slovele-mi complexe, necesit o sursă de acumulare a bateriilor galvanice, prin intermediul a ceva poezie filosofica, cugetare ce pornește de la inundarea fantasmagorică a macrocosmosului într-un microcosmos personal, dar încă sunt confuză în privința veritabilității acestor creații geniale, culminante, înfloritoare.”Însoțită de un gest aflat la culmea stupoarei, bibliotecara, după câțva timp de cugetare efectuase stânga împrejur către biblioteca din spatele său și. cotrobăind imperceptibil, își ațintise privirea asupra unui roman pe care, cred că, îl considera cel mai convenabil pentru mine. Romanul materializa o cărțuie de 80-90 pagini, a cărei copertă de față întruchipa farmecul literelor izvorâte “Poemele luminii” de eternizarea grafică a tiparului, având parte de un rărunchi fasciculat de secvențe orbitoare dar totodată liniștitoare a luminii și o îngălbeneală divină, neprețuită a paginilor împestrițate cu slovele aurii și veșnic vibrante. După toate chestiile panoramice și formale ale dobândirii sau restituirii romanului de poezie, care lumina și împresura puntea de gheață vampirică, necuprinsă, într-o undă călduță de licoare împotriva toxinelor mediului înconjurător, mă adresasem entuziasmat și definitiv cu un ton schimbător bibliotecarei:”Resimt palpitarea accelerată a sufletului, iar cel de-al VI-lea simț străbate însemnătatea deschiderii porților spre nemurirea , îndrăgostirea , învăluirea angelică în această rezonanță poetică doar datorită romanului , pentru care vă sunt profund recunoscătoare, lăsând o lacună inexplicabilă a atitudinii mele de odinioară, și încrustând umilința sau sinceritatea acestor recunoașteri esențiale. Deci, pe curând, doamnă bibliotecară!” Fiind fermecată de preschimbarea atitudinii mele corespunzătoare, bibliotecara îmi zâmbise reciproc, luându-și rămas bun : “Fie ca stropii picurați de începutul și copleșirea inovatoare a acestui roman, să-și preschimbe pentru totdeauna conținutul într-un gând filosofic și îndreptat spre ținutul enigmatic al minunilor. La revedere!”.

Prin câteva mișcări pline de eleganță și maiestruozitate, ieșisem din încăperea liceului, contemplând razele purificatoare ale Soarelui, ciripitul ineputabil a privighetorilor din curtea școlară brăzdată de salcâmi și ploi, atmosfera inundată în veritabilitatea farmecului copleșitor, de parcă toate limetele

spulberau inovator libertatea cu care înaintam spre personalul și vibrantul dor. Traversând strada, într-o astfel de euforică preschimbare ,nu deslușisem semnalizarea zădarnică a automobilelor. Peste câteva clipe, fasciculele orbitoare ale unui vehicul, semnalizarea asurzitoare și răstimpul brăzdat între oscilația dintre viață și moarte, și-a instaurat paralizia rațională și musculară , crezând că întunecimea va aclama bezmetic gândirea pentru totdeauna, dar înșelându-mă complet, odată ce întruchiparea de un alb impecabil ,fără a întrevede trăsăturile fizice, mi-a oferit un braț supranatural de ajutor, lăsându-mă ca o biată fărâma a corăbiei naufragiate pe suprafața malului ce devalopa speranța ineputabilă. Întru-un șoc mintal, redeschisem pleoapele după ceva timp, în care străzile supraaglomerate au desfășurat un semicerc în jurul corpului mai degrabă mort decât viu. Intimidându-mă de prezența atâtor persoane, de fețele acestora inundate de înșelătoria cu care doreau să-mi ofere un prim pas de ajutorare, mă ridicasem în capul oaselor, radiind de energia vitală ,sau poate numai momentană, după perioada atât de scurtă de regenerare psihică, ignorând orice întrebare stupidă de simțire personală, de circumstanțe și nedreptatea cu care șoferul și-a camuflat personalitatea printre mii de alte vehicule .Eu însă am rămas incertă acestui fenomen și, cu o privire înspăimântată dar aplanând o doză de curaj personal ,ștersem ultimile particule de praf de pe suprafața uniforme școlare, strângându-mi în repezeală, rechezitele și desigur romanul, care nici de data aceasta nu mă lăsase în primejdie, trimițând un înger păzitor pentru salvarea și binecuvântarea acestui moment renăscător. Dar poate era un simplu joc de iluzie...În orice caz, fără nicio întrebare în legătură cu adevăratul colac de salvare și măreția cu care și-a îndeplinit misiunea înălțătoare, continuasem traiectoria străzii, de parcă o scurtă absență vitală îmi domina gândirea diafană.

Odată ajunsă spre casă, mă refugasem în camera învechită de la mansardă, unde cele mai întunecate concepții enigmatice, radiau cu prodigiosul rezultat al creațiilor literare și anturajului mirific de gravură fenomenală, lecturând arzător poemele sufletului, poemele ce brăzdau întunecimea și meticulozitatea gândirii mele, pentru a încrusta pe vecie însemnătatea nesfârșită a materializării ,dintr-o ascendență de parazitare pseudoindependență, într-o cea mai veritabilă poveste fantastică. Recitind în continuare poeziile blagiene ,observasem cum, în deplinătatea miezului scurgător de noapte, un fascicul straniu, o lumină de bizaritate și naufragiu infinit în propriul nucleu

fantomatic, predomină și-și încinge valoarea ca un cerc magic, chiar în mijlocul camerei de la mansardă. O forță ademenitoare exercită un potențial sporit de atracție arzătoare, către cercul ce contopește și camuflează fantasticul în realist, ce împarte lumea în două sfere a interiorizării și exteriorizării acerbe, pentru ca peste câțva timp, să întrevadă parțial, pe fragmente, trăsăturile fizice, schematizate din flăcările tot mai voluminoase și pâlpâitoare: ba un nas proeminent și puternic arcuit de raza laterală a flăcării, ba o frântură dintr-un deget plâpând ce-și întindea lungimea virtuoză către întruchiparea mea, ba printre focul ce forma cercul paradisaal și totodată mistic, demonic, întrezăream pleoapele închise de-a lungul căror gene se scurgea o lacrimă nestinsă și preluând toate aceste suite de imagini bolnăvicioase, împotriva cărora nu mă puteam nici contrazice, nici adera, formasem o imagine totalitară, asemuind-o cu cea a lui Boga din tinerețea-i încrustată pe coperta cărții ce o lecturasem odinioară, găsiseram tangența cu exactitate. Evrika! De-abia acum îmi dădusem seama de transmiterea simbolurilor dumnezeiești ale destinului, datorită romanului ce devalopa esența cristalinizată de susținere și aterizare pe suprafața vibrantă. Momentan, întruchiparea atât cea ilustrată pe coperta principală a romanului, cât și cea imaginată printre flăcările care dăduse dispariției instantanee, își spulberase existența. Adâncită în fantasmă și iluzii multilaterale, reușisem să înving nenumăratele insomnii, pentru a mă îndestula din morfina poetică, ce o simțisem ca o muza euforică și relaxantă printre vise, paralizându-mi complet vocea, respirația, bătaia sufletului, și lăsându-mă prinsă într-o vrajă neestetică, incompatibilă cu cugetul, ținută doar interiorizat de privirea—mi înspăimântată, care însă, în următoarea dimineață șterse complet din analizatorii informației această mizeră posibilitate de imagine vizuală.

Povestisem aceste fenomene optice, câtorva prieteni școlari, dintre care Chloe-cea mai devotată prietenă cu care restabilisem după 5 ani de despărțire, conexiunea fluorescentă de familiaritate și destăinuire, James-tocilarul clasei ce însă, pe lângă noțiunile relativității lui Einstein și cea a discriminantului, era înnebunit după jocurile fantastice video, destăinuind de fiecare dată istorii tot mai îngrozitoare și mirifice, aplanate de forța negativă, teleptia, invizibilitatea, semi-vampirismul și semi-vârcolăcia încrustate într-o singură doză umană, de transformare neverosimilă—toate după părerea Chloe-i, o invenție copilărească, eu însă regăsind miezul de fragă al existenței negrului și

albului cu concepțiile fantomatice, și bineînțeles Rachel-aventuristă și iubitoarea sportului extrimal, cu a cărei personalitate de o masculinitate profundă, ne înțelegeam de minune și inițiam chiar și în timpul orelor plictisitoare (cu excepția celor de fizică și chimie pe care James le contempla ca o regină a științei arzătoare), consiliile prietenești, amicale, în care tot felul de concepții diametral opuse se expropiau într-o divinitate presupusă. Drept urmare, uitând complet de cele petrecute, viața își scurgea esența din vechea-i albie.

Într-o noapte inundată de brăzdarea mirifică a cuvintelor blagiene despre mistica necuprinsă, mă primblam prin Pădurea Misterioasă, denumire dată de mine și amicii nebunatici, care se afla chiar lângă casa învechită și construită perisaltic. Instantaneu, o briză ușoară de vânt răscolea frunzișul veșted autumnal, precedat fiind de băntuirea viscolului culminant printre pădurea ce striga cu timbrul de înger neputincios și neajutorat. Cerul de un plumburiu înspăimântător, își extinsese nuanța purpurie apocaliptică, iar printr-o fulgerare transversală, ploaia ciobănească și-a răfuit potopul groaznic, care influența încă mai mult viteza vântului singuratic, pierdut prin haosul gândului. O vijelie abia perceptabilă în Nord-Vestul pădurei fulgera cerul, transformându-se treptat, într-o adevărată calomnie-o tornadă ce destrăma orice viețuitoare și dezarma sufletul de răbdare și dorință de viață promulgatoare. Aveam impresia că picioarele-mi înțepenite fugeau pe același loc, iar panorama extinsă încrusta, pe necuprins de veste, chiar cei 3 prieteni, aflați complet neajutorați în fața răfuielii nu doar naturale dar și oculte, scufundate în mistica slovelor mute. Nutream să întăresc conexiunea, doream să strig cu ghiare de coarde vocale, dar gura-mi era impanzită de spini ai durerii, doream să plâng dar ochii-mi erau secați de purificare și neajutoarare, doream să deslușesc slovele deznădăjduite a prietenilor, dar aveam impresia că sunt la mii de kilometri depărtare...Ce se întâmpla? Forțele pozitive și-au transformat esența negativă?

Dintr-odată, prin brazda haosului, un fascicul de lumină a brăzdat tornada, întinzându-mi mâinele și rechemându-mă către paradisaala deconectare de realitate...iar apoi, în jurul meu apăruse sumedenie de îngeri păzitori. Asta era sfârșitul? Mă așteptasem oare la un deznodământ de ultimă rechemare îngerească spre mormânt? Am întins mâinele de un alb bolnăvicios. Pentru un moment, eliberându-mă din ghiarele mirajului realist, mă văzusem față în față celui căruia îi

datorasem viața,cu cel care mi-a străpuns gândurile întunecate de razele luminii înalte,îngerul care acompania orice moment,iar acum,noblețea incontestabilă și aripile de culoarea flăcărei aplanau întreg cugetul meu,contopindu-mă cu acest idol poetic și memorialist,într-un singur eu nestins.Atingând suprafața catifelată a pielii sale prin care puteai invizibil întrevedea lumea înconjurătoare,pătrunsem într-un colț al ringului de luptă dintre demoni,îngeri și farmec presupus,dintre care consideram că demonii furaseră prietenii mei ,iar îngerimea nesfârșită își răsfrângea aripile călăuzitoare asupra creștetelor umane,deslușind,în brazda bătăliei și vărsării sângelui malefic,sau celui înălțător ,ultimile slove ale zeului care mi-a preschimbat existența mizerabilă într-o frumusețe inexplicabilă:"Aici ești în siguranță,iar romanul pe care ți-l expediasc însăși Dumnezeu,te va călăuzi,alături de părinții,prietenii tăi mereu,pentru a gusta din aroma cuvântului artistic.Fie ca zâmbetul angelic să nu-și șteargă niciodată visarea necuprinsă."

Lăcrimând de fericire,el mă conduse către Camera Tainică,unde ,după câte-mi explicase,există o cupă acumulatorie de apă purificatoare dumnezeiască, în care orice persoana putea să-și răsfrângă lacrima pentru ștergerea din amintirea muritorilor sau pentru revenirea în viață,minunea neostenită,visarea regăsită,ce se poate materializa în realitate.Amintindu-mi cele mai intense sentimente alături de brațul ajutător al prietenilor și legăturii vibrante,dragostei purificate,lacrima-unica desbarasare de deșertăciune sufletească,se răsfrânse pe suprafața apei tămăduitoare,și formând încontinuu drepte închise,unde înălțătoare,brăzda mijlocul meu cu lumina,care treptat dispăruse din această periferie a demonismului și divinității coplesitoare,văzându-se din nou în realitatea regretabilă și ameliorătoare.

Mă îmbrățișasem pentru ultima dată cu prietenii mei,după care, mâna călăuzitoare mă conduse pentru totdeauna către porțile paradisului poetic,limpezind zbuciumul dintre viață și moarte într-o imortalizare conștientă.

Motto:

*„Parabola seminței care murind dă rod îmbelșugat devine motivul tipic
marcând ieșirea din apocalipsă, resurrecția”
(N. Balotă)*

2.8. LUCIAN BLAGA, UN SPIRT EUPHORIONIC

Elev: MIRON VASILE

Colegiul Național „Ștefan cel Mare”, Târgu-Neamț

Jud. Neamț

Profesor îndrumător: MATEI RAMONA

Lucian Blaga este recunoscut pentru opera sa beletristică și filosofică, dar este mai puțin evidențiată contribuția sa hotărâtoare la ceea ce a însemnat *redeșteptarea literaturii ardelenice* într-o perioadă în care cultura românească era „amortită”. Este necesară o clarificare a ceea ce înseamnă apelul la deschidere pe care Blaga îl lansează prin amprenta euphorionică a operei sale.

În perioada interbelică, în literatura română se reflectă „criza formativă a tinerei generații”⁴⁵ ardelenice. Personalități marcante ca Emil Cioran, Bucur Țincu și Mircea Eliade subliniază nevoia tinerei generații de a fi conștientă de propria misiune, fiind liberă de *misiuni istorice* (Marea Unire fiind înfăptuită la 1918), liberă să-și construiască un ideal. Dar această generație este ignorantă la ceea ce înseamnă propria menire mai ales din cauza faptului că și-a însușit modele greșite generate de învățământul liceal ardelenesc. Această stare catastrofală este rezultatul unui regim ce a impus profesori valoroși pentru contextul politic și nu pentru bagajul lor cultural și pedagogic. Amintim atât conflictele etnice generate de românii transilvăneni, dornici de a se alătura luptei alături de Vechiul Regat, în speranța unirii cu *Patria Mamă*, cu ungurii și austrieii ardeleni, cât și revoluționarii radicali ai lui Bela Kun, din Ungaria, care în 1919 au declanșat o cruciadă comunistă împotriva statelor vecine, astfel întorcând ungurii transilvăneni împotriva statului român. Așadar, catedrele ardelenice, ocupate majoritar de etnici maghiari și germani, au fost eliberate. Necesitățile au impus numirea în funcția de profesor a unor impiegați de

poștă, preoți sau primari. Rezultatul este această generație tânără inaptă (sau poate doar ignorantă) în a conștientiza rolul pe care îl are în construirea a ceea ce însemna *România Mare*, mai ales din punct de vedere cultural.

De aceea, spuneam că mari personalități fac un apel la redeșteptare, la asumarea unui angajament al tinerilor datori să aducă în prim plan zorii unei evoluții pe plan micro și macro. În literatură, această mutație, atât de necesară, se produce la Blaga, iar Cioran este primul care „vede personalitatea blagiană ca pe o sinteză în miezul căreia se contopește elementul tipic al culturii grecești cu acela al culturii occidentale”⁴⁶, adică ceea ce va însemna, mai târziu, idealul euphorionic al *Cercului literar de la Sibiu*. Un reflex (așa cum îl consideră, de altfel, Ion Vartic) al acestei mutații este apariția *Cercului literar* menționat mai sus. Această grupare literară și are rădăcinile în *Cercul literar studențesc „Octavian Goga”*, care era format, în mare parte, din studenți ai lui Blaga. În 1943, în timp ce Universitatea din Cluj era mutată la Sibiu, în urma Dictatului de la Viena, Ion Negoitescu, membru al *Cercului O. Goga*, decide să formeze o nouă grupare literară la care se vor alătura Ștefan Augustin Doinaș, Cornel Regman, Radu Stanca etc. Dacă la început părea o trădare față de magistrul lor (mai ales prin *Manifestul* publicat în 1943 și adresat lui Eugen Lovinescu), Blaga acceptă schimbarea și decide să li se alăture, acceptând această luare de atitudine ce aclama, în plin război, dorința de libertate.

În evoluția *Cercului de la Sibiu*, apare firesc orientarea spre un ideal pe care

⁴⁵ Ion Vartic, *Vestitorii lui Euphorion*, în *Apostrof*, XI, nr. 1-2, 2000, p. 78

⁴⁶ *Ibidem*, p. 84

cerchiștii îl puneau sub semnul lui Euphorion. În romanul epistolar ce cuprinde corespondența dintre Ion Negoitescu și Radu Stanca din perioada 1946-1947, este surprinsă foarte bine esența acestuia. I. Negoitescu face referire, evident, la personajul goethean, fiul Elenei și al lui Faust, însă dorește să păstreze ipostaza inițială a lui Euphorion, urmărind un deznodământ fericit: „Euphorion e mânat spre dezastru [...] eu voi propune ca țință a noastră pe acel Euphorion inițial al lui Goethe, în care s-au armonizat ordinea, măsura, regula grecească și fausticul-romanticul germanic”⁴⁷.

Din păcate, proiectul Euphorion al *Cercului literar de la Sibiu*, ce avea ca finalitate o revistă văzută ca un *caiet de critică*, nu se materializează. Acesta rămâne la stadiul de propuneri pentru publicare și întâlniri care permiteau ca în acest cadru restrâns să poată fi prezentate lucrări care puteau avea un singur statut: acela de literatură pentru sertar. Instalarea comunismului aduce pentru cerchiști cenzură, șicane și chiar anchete și închisoare. Însă, odată cu libertatea resimțită începând cu 1965, Nicolae Balotă încearcă (și reușește) să regroupeze *Cercul* și să se întoarcă la valorile pe care euphorionismul le promova. Ca redactor al revistei *Familia* va trasa o direcție acestei reviste care să se supună aceluși Euphorion inițial al cerchiștilor.

Ceea ce îi datorează cea de-a patra generație postmaioresciană (cerchiștii) lui Lucian Blaga este *conștiința filosofică* (așa cum mărturisea Nicolae Balotă în volumul *Euphorion*). Astfel, influența lui Blaga „acționează în structurile de profunzime și diferențiat de la un autor la altul”⁴⁸: la Radu Stanca observăm că propune teatrul cu amprente tragice, Doinaș aduce resurecția baladescului (de fapt, Stanca și Ștefan Augustin Doinaș urmăresc această axă a tragicului preluată de la Blaga), iar despre Balotă putem spune că a rămas cel mai fidel lui Blaga prin metoda filosofică pe care o propune critica sa. Putem merge până la a afirma că și ideea resurecției (adusă în atenție de cerchiști) are ca sursă opera blagiană. Aducem ca argument poezia *Marea trecere* care înglobează „parabola seminței care murind dă rod îmbelșugat devine motivul tipic marcând ieșirea din apocalipsă, resurecția”⁴⁹. Iată că Balotă surprinde în aceste cuvinte destinul artistului Blaga, dar, mai ales, ceea ce va dăinui după Blaga: opera acestuia va

reprezenta *întâlnirea cu Poezia* (ne inspiră tot spusele lui Balotă: „Poezia însăși mă întâmpina în versurile lui Blaga”⁵⁰) sau *întâlnirea cu Filosofia*.

Apelul la deschidere despre care vorbeam mai sus nu se referă doar la faustic, adică la ceea ce înseamnă valori occidentale, ci la împletirea apolinicului cu fausticul, adică al ordinii grecești cu *avântul nesăbuit* occidental. Rămâne fidel acestui schelet al gândirii chiar și în perioada în care este cenzurat de la publicare și este nevoit să facă traduceri pentru a supraviețui. Ne gândim, bineînțeles la traducerea operei *Faust* de Goethe.

Așadar, Lucian Blaga este un autentic spirit euphorionic ce produce în literatura ardeleană (și implicit în literatura română) mutații notabile ce vor acționa profund și diferențiat la criticii literari (de exemplu: Ion Negoitescu, Nicolae Balotă etc.), poeții (Ștefan Augustin Doinaș) și dramaturgii (Radu Stanca) pe care i-a influențat. Prin opera sa, filosofică sau beletristică, Blaga reușește să iasă din tiparele unei generații, urmându-și menirea și orientând literatura română într-o direcție evolutivă, cu atât mai mult cu cât contextul social și politic era potrivnic. Chiar dacă ar putea exista voci care să amintească de colaborarea sa cu regimul comunist, menționăm că aceasta a fost, totuși, limitată, deoarece a refuzat un post de conducere în partid, motiv pentru care este înlăturat de la catedră și îi sunt refuzate operele și articolele de la publicare. Această asociere temporară cu regimul comunist este doar un compromis pe care îl face pentru a putea scrie, pentru a-și putea continua activitatea. Suntem datori să-i oferim recunoașterea și atenția pe care Blaga le-a câștigat prin contribuția întregii sale opere la ceea ce înseamnă plus valoare în cultura română. Suntem datori să facem acest lucru *fără a-l obliga să facă compromisuri*, adică avem obligația de a dezvălui fidel fondul operei sale.

Bibliografie

1. Lucrări critice

Balotă, Nicolae, *Euphorion*, Ed. a II-a, Editura *Cartea Românească*, București, 1999

⁴⁷ Ion Negoitescu, Radu Stanca, *Un roman epistolar*, Editura Albatros, București, p. 33

⁴⁸ Petru Poantă, *Cercul literar de la Sibiu*, Editura Ideea Europeană, București, 2006, p. 71

⁴⁹ Nicolae Balotă, *Euphorion*, Ediția a II-a, Editura *Cartea Românească*, București, 1999, p. 393

⁵⁰ Nicolae Balotă, *Peregrin prin patria cuvintelor mele*, în *Vatra*, nr. 6-7, 2008, p. 49

Negoîțescu, Ion, Stanca, Radu, *Un roman epistolar*, Editura Albatros, București, 1978

Poantă, Petru, *Cercul de la Sibiu*, Editura Ideea Europeană, București, 2006

2. Articole în reviste

Vartic, Ion, *Vestitorii lui Euphorion*, în *Apostrof*, nr. 1-2, 2000, p. 77-88

Balotă, Nicolae, *Peregrin prin patria cuvintelor mele*, în *Vatra*, nr. 6-7, 2008, p. 49

Motto:
*„Iubești ...când simțiri se deșteaptă
că-n lume doar inima este,
că-n drumuri la capăt te-așteaptă
nu moartea, ci altă poveste.”
(L. Blaga, Iubire)*

2.9. IUBIREA ... MIRABILA SĂMÂNȚĂ A VEȘNICIEI

*Elevă LAZĂR MARIA DENISA,
de la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia, jud. Alba, România
Profesoară îndrumătoare MARINCAȘ MARINELA ADRIANA*

Privită în încheieturile ei, *iubirea*, această *mirabilă sămânță a veșniciei*, redată prin fragmente poetice sau aluzii risipite în întreaga substanță a operei blagiene, ne poartă prin puhoiul de impresii coborât din uimirea bărbătească în fața *Sfinxului* feminin, de aceea, universul liric blagian ne invită, în calitate de cititori, să simțim vibrațiile autentice ale conștiinței blagiene, preocupată să construiască imagini neparcuse de ochii criticilor întrucât fiecare creație relevă multiple chei de interpretare, iar cum erosul este o componentă esențială a liricii lui Blaga, un resort al jubilației, ni se pare captivant să încercăm a descoperi metamorfozele pe care le comportă *iubirea*, temă născută din raportarea la alteritate. Expresie a vitalității sufletești, aceasta preia atributele unei viori, devenind coarda dulce a sufletului uman, „harpa” care îngână cântecul orfeic al poetului.

Plimbându-ne prin „pădurea narativă” a liricii blagiene, ne răpește vraja celui mai nobil sentiment uman petrecut în interiorul unei lumi complexe, uneori paradoxală, în care poetul își expune concepția despre viață prin intermediul unui stil specific, dominat de acuitate. Încă din cele mai străvechi timpuri, dragostea a fost fie glorificată, fie sancționată de poeți, scriitori sau cântăreți. Ea reprezintă sentimentul celest care ne aruncă în al nouălea cer sau ne poate damna la melancolie în cel mai îndepărtat colț al infernului. Ipostazele eului în lirica lui Blaga nu pot fi concepute în afara întinsei și capitalei arii a poeziei erotice. Astfel, iubirea devine act de identitate primordial în ceea ce privește atitudinea poetului vizionar.

Ca poet al spectacolului universal, Blaga își asumă o viziune de tip heraclitean. Lumea lui Heraclit este lumea noastră, a devenirii. Conform concepției filosofului grec, elementul aflat la baza existenței este focul. Imaginea focului viu își află, la Blaga, întruparea în femeie. Starea de flacăra eternă e frumusețea feminină. O ecuație profund elegiacă se naște între îndrăgostitul pătruns de extază și „urna” cu cenușa lui pe care o vede peste ani în „palmele” iubitei (Frumoase mâini). Femeia este aidoma unei Vestale, chemată să întrețină focul sacru al iubirii și să înlesnească deschiderea spre cerul absolutului: „ia sfatul vestalelor dacă flacăra vrei s-o întreții./ Ți-am zis alte dăți: vezi tu jeraticul, truda în vatră?/ Din fumul albastru ce iese/ mereu cerul se țese.” (Ceas). Iubirea iese astfel de sub tutela dizolvantă a duratei efemere și tinde spre „cerul” ideatic al transcendenței, vreme în care accentul liric se deplasează de pe grija trecerii pe frenezia cu care cuplul întreține flacăra erosului. Iubirea, pentru că ține de regimul luminii, este destinată arderii și, totodată, trecerii din timpul viu în timpul mort, timpul cenușii. Suprema ardere nu mai aparține erosului, ea este un act de aducere aminte, de proslăvire a celor morți și un semn de așteptare pentru cei ce vor veni. Creată de lumânările care ard molcom în sfeșnice, de jăraticul din vetre, această ardere supremă simbolizează o altă lume, lumea celor apuși, inclusiv pe cea a erosului, întrupată într-o lumină-cântec: „Dacă lumina ar cânta/ Vărsându-mi puzderia/ noi am vedea cum cântecul/ consumă materia” (Suprema ardere). Între frumusețe, iubire, zbor și cenușă, legătura este organică, iar perechea, bărbatul și femeia, se exprimă prin ardere.

În mitologia subiectivă a poetului, în înfățișarea ei din ultima etapă a creației, am putea spune chiar că erosul are o funcție hotărâtoare întrucât constituie un factor de transfigurare a eului în procesul alchimic de reasturare a condiției adamice, paradisiace. Dominată de obsesia realizării unității dintre fragment și totalitatea cosmică, viziunea blagiană trebuia să angajeze și dimensiunea erotică a lirismului. Urmărind modurile de reprezentare ale subiectului uman încă din primele poeme, sentimentul iubirii este inseparabil de însăși geneza acestei viziuni. Deja „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” exprimă raportul dintre eu și univers în termenii săi ideali ca o relație fundamental erotică. Această poezie-program așază iubirea la temelia însăși a existenței umane în armonie cu exteriorul, definind-o ca energie integratoare. „Lumina” iubirii, ca substanță a subiectului, era echivalentă aici cu cea a lumii, lumină învăluitoare, izvorând din adâncurile nocturne ale cosmosului. Și dacă „lumina mea” era opusă „luminii altora”, nu același lucru se întâmplă când intră în scenă femeia iubită. Este singura prezență asupra căreia metafora luminii integratoare se extinde, exprimându-se în termeni identici cu cei ce caracterizau însuși subiectul poetic – „lumina mea” („așa-s de negrii ochii tăi,/ lumina mea”).

Stăruind asupra liricii care poartă semnătura blagiană, se nuanțează faptul că femeia este, mai presus de toate, simbolul vag determinat al unor forțe vital-spirituale, manifestându-se exploziv. În viziunea tânărului Blaga, femeia se întrupează într-o prezență telurică, sfințeniei și mândrei străluciri spiritualizate, atașându-i-se voluptatea ascunsă a păcatului, senzualitatea pătimașă ce răscolește furnicarul de porniri. Precum dragostea însăși, ființa care o provoacă, creează locul unde se realizează armonia iubirii, *coincidența contrariilor* și, cel puțin două poeme, așază pe același plan, natura profundă a ambilor membri ai cuplului. Poezia „Vei plânge mult ori vei zâmbi?” vorbește, în subtext, despre „noroiul” adunat în sufletul luminos al bărbatului, sub semnul „înfrățirii” dintre Dumnezeu și Satan, în timp ce „Lumina raiului” pregătește o similară „împăcare” a elementelor opuse, caracterizând natura sufletului feminin, într-o manieră aforistică definitorie pentru multe poezii din întâiul volum al lui Blaga. În legătură cu prezența femeii, vom observa cât de mult comunică lirica erotică, încă din „Poemele luminii”, cu întreaga viziune a lui Blaga. Sub acest unghi, sensul fundamental al erosului rămâne același întrucât face din femeie un simbol al

elementarității, iar din eros o deschidere spre natura primară, trăită mijlocit.

Privită prin lupa pedantă a criticilor, erotica lui Blaga atestă un frenetic elan spre transcendență „Iubind, suntem în tine Elohim” (Psalm), dublat de o trăire a sentimentului în afara cuvintelor: „Să vorbim mai puțin și mai rar” (Domnițele). Între acești doi poli, erosul apare sub formă de chip adorat al *Celuilalt*, al femeii iubite, perpetuă revelație a unei lumi de dincolo, mai presus de fire, și, totodată, întruchipare vie, ardere pură, în existența de scrum a vremelniceii. Iubirea se distinge ca o constantă lirică impresionantă, fapt care îl face pe Șerban Cioculescu să vadă în Blaga „un mare cântăreț al iubirii pe toate coardele lirei, în toate modurile, de la catrenul epigramatic sau madrigalesc, la mediație sau la imnul de neobosită slăvire a sufletului feminin”. Atitudinea generală a îndrăgostiților se înscrie într-o zonă atemporală, „fără ieri, fără azi”, relevantă ca moment sacral, de semnificație metafizică. Vremelnicia contingentului se luminează la prezența iubitei. Iubind, poetul nu mai e singur, femeia, cu forța sa emanativă, îi deschide simultan calea spre un timp al fericirii terestre și spre revelația eternității. Blaga cultivă o iubire metafizică, el vede în relația erotică implicit treapta necesară spre veșnicie.

Poezia iubirii construiește un cadru aparte în economia sufletească a poetului, în care evenimentele sufletești nu fac decât să reprezinte, în mic, o realitate care le depășește, nu în esență, ci în amploare. Un poem precum „Nu-mi presimți” pune semnul egalității între „nebunia” dionisiacă și „iubire”, stări ce ating profunzimile vitalității care dinamizează cosmosul întreg: „Nu-mi presimți tu nebunia când auzi/ cum murmură viața-n mine”, debutează poemul. Setea de lumină, de aventuri, de patimi, setea de lume și soare, sub semnul căreia sunt văzute vremurile Genezei, caracterizează deplin și natura erosului blagian din primele poezii. Astfel stând lucrurile, erosul reînviat în ființa umană va avea în permanență o funcție de regenerare, tocmai pentru că reactualizează timpul mitic.

Lirica blagiană trădează latura lipsită de cuvinte potrivite a poetului în raport cu omagierea unei asemenea frumuseți precum ființa iubită. Sacrificiul în favoarea iubirii se arată a fi fără limite, cu atât mai decis cu cât cuvântul poetic își relevă ineficiența: „Tu, rodie/ tu floare mie, cu puteri de zodie, / unde și când găsi-voi singurul cuvânt/ În cercul nopții să te-ncânt?” (Ardere). Ce îl preocupă pe poet este de a imagina un chip al femeii, în multiplele sale conotații. Blaga nu descrie, nu analizează, nu judecă, pur și simplu arată, invită

privirea, simte cu „ochiul sufletesc” chipurile frumuseții feminine în variatele lor nuanțe. În acest joc imaginar, locul cuvintelor este unul secundar limitat la indicarea unei metafore animate, tăcut sau abia șoptit: „dar inima mi-e grea că nu aud cuvântul” (Ermetism). Necuvântul nu-și are cauza în eventuala sterilitate a spiritului, ci într-un preaplin al vieții în dimensiunea lui plină, în fața căreia rostirea nu se justifică, apare drept convențională, simplificatoare.

Poetul „corolei de minuni a lumii” include poezia sa cu tematică erotică în lirica de meditație filosofică. În volumele „Poemele luminii” Blaga tratează tema iubirii din perspectiva culiselor unui suflet expresionist ce trăiește cu maximă intensitate... iubirea. Trăind marea iubire, ființa unană coboară la straturile originare ale vieții, repetă, într-o experiență subiectivă, vraja începutului paradisiac. Iubirii îi place să se întoarcă în arhaic, generând circumstanțe despre amărăciunile îndurate de om, despre nefericirea de a se ști un damnat al cerului și un frustrat în relațiile pământești. Prin Eros se realizează izomorfismul cu Dumnezeu: „Erosul este singurul Dumnezeu cu infinit de multe ipostaze”, afirma Vasile Fanache. Femeia este una din aceste ipostaze, iar farmecul iubitei este un mister indefinibil și necuantificabil. În universul pur blagian, tragedia condiției umane în lume se estomează profund prin „surâsul” iubirii: „Iubirea este al doilea surâs al tragediei noastre. Sau poate, totuși, întâiul” (Vasile Fanache).

În universul erotic blagian un loc aparte îl ocupă iubirea-amintire, iubirea care nu mai este. Femeia se profilează ca dureroasă absență, prezentă exclusiv în memoria afectivă prin detalii emoționante. Poetul nu contenește să divinizeze iubita care nu mai este și să o perceapă ca fiind tot atât de vie ca și odinioară. Ea stăruie ca prezență imaginară, sublimându-se în cântec: „Trecutul cântă. De aici farmecul amintirii” (Aforisme). Poezia amintirii sau a iubirii care nu mai este evocă focul stins al pasiunii, rămas să supraviețuiască prin cel ce s-a trezit singur. Frumusețea femeii, oricât ar fi de intensă, se supune severității involuției heraclitiene. Contemplând-o, poetul nu poate înlătura gândul că ea este doar o amăgire pe care o mai poate recupera doar cu „măsura” imaginarului. Creația salvează astfel iubirea de la stingerea totală.

Blaga a scris despre iubire pe tot parcursul vieții, a iubit pasional și a fost iubit până la divinizare. Iubirea a intervenit în biografia lui ca un har mântuitor. Datorită ei s-a înțeles pe sine în profunzime, și-a redescoperit energia interioară și a putut să-și dea întreaga măsură a geniului creator.

Iubirea, sentimentul pe care se brodează întreaga existență a omului, este, în fond, mirabila sămânță a veșniciei. Misterioasă ca o patrie biblică rămâne opera acestui scriitor atemporal, purtător al însemnelor geniului și, poate de aceea, ispitit să-și protejeze literatura cu un sistem de gândire ce va fi stârnit uimirea multora dintre meritușii săi contemporani.

Ca într-o poveste, literatura, ca spațiu al interpretării artistice, scurtează pe cărări doar de ea știute, drumul alunecos care duce spre cel mai nobil sentiment uman, iubirea, cea care, potrivit viziunii blagiene, se clădește pe fundația frumuseții ușor atinsă de nefrumusețe. Stare de grație, iubirea devine o împărtășire din substanța originară a lumii, având substrat intelectual. Poeziile născute pe fundalul blazonului blagian sunt, așa cum remarcă Nicolae Iorga, „bucăți de suflet” prinse sincer în fiecare clipă, iar sublimul acestei lumi, *Iubirea*, comunică impecabil cu vibrația molipsitoare a sufletului blagian.

Bibliografie:

1. Mincu, Marin, *Lucian Blaga, Poezii*, Editura Albatros, București, 1983.
2. Muntean, Ironim, Iacob, Oliviu, *Lucian Blaga – azi în școală*, Editura Școala Albei, Alba Iulia, 2001.
3. Pop, Ion, *Lucian Blaga, universul liric*, Editura Cartea Românească, București, 1981.
4. Fanache, Vasile, *Chipurile uitate ale veșniciei în lirica lui Blaga*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2007.

Motto:

“Laudă semintelor, celor de față și-n veci tuturor”

Lucian Blaga

2.10. TEMA OPEREI ȘI VIETII LUI LUCIAN BLAGA

Elevă GROSU IRINA,

de la Liceul Teoretic Ștefănești, s. Ștefănești, r-nul Florești

Republica Moldova

Profesor coordonator: BALAN PARASCOVIA

Sunt tristă, mi-e greu, dar mereu privesc la el, la cine? La cel ce se autodefinește “mut ca o lebădă”, adică scriitorul Lucian Blaga. Unul dintre cele mai importante figuri ale culturii românești. Prin operele sale pline de tristețe, taină și durere a câștigat faima și sufletele multor oameni, care printr-o minune, fascinați de opera sa și în special, eu o adolescentă în devenire citesc scrierile sale până în ziua de azi. Ca să conștientizez mesajul operei sale este necesar să-i înțeleg personalitatea. Ceia ce este un lucru dificil, pentru mine este că el se afirmă ca o personalitate ciudată, chiar dacă scrie despre lucruri reale și pe înțelesul tuturor. Ași dori să-i pun multe întrebări și sunt sigură că va avea răspuns la toate. Cred că sunt multe gânduri și dorințe pe care și le-ar fi dorit realizate. Îmi pare rău că nu m-am născut în anul 1895 pentru a-l ajuta și-ai fi mereu alături ca un prieten de nădejde.

Înstrăinat de libertate ce tot o caută:
“în muta, seculară căutare
de totdeauna,
pâna la cele din urmă hotare”.
(Autoportret)

Eu nu știu cum a fost L. Blaga în viață, când și-a dat seama pentru prima dată că există putere în cuvintele sale sau care a fost cartea ce l-a făcut să plângă pentru prima dată, nu știu multe lucruri, dar prin opera sa încerc să găsesc indicii sau secrete ascunse în versuri pentru a găsi ieșire din acest labirint literar. A debutat în filozofie cu eseul “Reflexii asupra intuiției lui Bergson” ca o lumină într-o noapte sumbră și plină de mister, ucigător de taine. Faza sa poetică a fost deschisă de poeziile “Pe țârm” și “Noapte”. Poetul avea o dorință enormă de a fi și trăi o capacitate enormă de a intui lumea cosmicului și terestruului. Cel puțin aceasta am simțit citind versurile sale. Opera sa este un tot organism, armonios și dinamic. Eul liric apare uneori înfășurat

în singurătate și tristețe:

“Suflet prăbușit în humă ca în perne”
(Lângă Vatră)

Fiecare poezie a sa pornește din trăiri și, din păcate, cel mai adânc el resimțea suflarea morții.

“și mut
ascult cum crește-n trupul tău sicriul,
sicriul meu,
cu fiecare clipă care trece,
gorunule din margine de codru”.

(Gorunul)

Satul pentru poet este un motiv foarte important, deoarece acolo și-a petrecut anii copilăriei:

“Eu cred că veșnicia s-a născut la sat
Aici orice gând e mai încet
Si inima-ți zvâcneste mai rar
Ca si cum nu ți-ar bate în piept
Ci adânc în pământ undeva”

(Sufletul satului)

Această poezie îmi sugerează liniștea și veșnicia satelor noastre românești. Opera prin care intru în veșnicie este “Lauda somnului”: În somn sângele meu ca un val se trage drept la părinți. Și dacă poezia sa ne cucerește prin sinceritatea ei, ea vorbește puternic printr-o substanță făcută din cele mai înalte dureri și neliniști, care atinge sufletul omenesc. După Eminescu, Blaga a fost poetul cel mai profund implicat în construcția unui mit poetic național, căruia a știut să-i confere o valoare universală. În poezia “Amintire” versurile date au o aromă de tristețe și singurătate. Autorul este încins de tristețe, iar amintirile-i trec ca vulturii deasupra noastră. Eu, o elevă, ce sunt fascinată de opera lui Blaga sunt complet de acord cu spusele lui Nicolae Iorga: “Poeziile lui Blaga sunt bucăți de suflet, prinse sincer în fiecare clipă și redată de o superioară muzicalitate în versuri, care frântă cum sunt se mlădie împreună cu mișcărilor sufletești înseși.

Această formă elastică permite a reda cele mai fine
acte ale simțirii”.

Acum când poezia lui L. Blaga m-a
fermecat prin mesajul său, doresc să-i îndemn pe
colegii mei să citească și să recitească opera
Domniei Sale, pentru a putea înțelege tendințele
moderne într-o limbă pură și fluidă.

Motto:
„Nu exista un prieten mai loial ca o carte.”
Lucian Blaga

2.11. LUCIAN BLAGA, UNIC ÎN TOATE

Elevă BALEA ALEXIA NATALIA
Liceul cu Program Sportiv, Alba- Iulia.
Profesor îndrumător: MIHALTAN MARIA

În satul cu nume de Lacrimă, Lancrăm, s-a născut cel mai titrat autor, filozof și diplomat român, a cărui viață pare desprinsă dintr-un roman în care credința inspirată de educația primită, teologia și filozofia au coabitat măiestrit.

Geniul din Lancrăm s-a înscris la facultatea de Teologie din Sibiu mai mult din considerente practice și anume pentru a evita înrolarea în armata austro-ungară. Filozof profund el considera că poți să-ți ajuți mai mult patria cu ajutorul literelor maiestruos însiruite.

Fire introvertită Lucian Blaga a fost un singuratic, și-a adorat familia și a avut puțini prieteni pe principiul: **non multum sed multa**. Sensibilitate dusă până la extrem, poetul era deosebit de afectat de orice comentariu mai puțin pe placul său, la adresa operelor sale. Petre Hossu spune în acest sens în cartea sa "Memorialul Lucian Blaga" că poetul era o natură irascibilă mai ales când cineva avea o părere rea despre operele sale.

De altfel începutul vieții marelui poet a stat sub semnul muțeniei până la 4 ani acesta nu a vorbit ceea ce i-a adus porecla în sat de "Mutul". La vârsta de 4 ani mama sa a avut o discuție "serioasă" cu micuțul taciturn explicându-i că trebuie să înceapă să vorbească pentru a nu face familia de rusine. Fapt genial, copilul a început să vorbească direct în propoziții lungi, chiar sofisticate, spre uimirea tuturor.

Parcursul său educațional a fost unic, iar la universitatea din Viena, unde și-a terminat studiile a cunoscut-o pe viitoarea sa soție. Cei doi au trăit o poveste de dragoste exemplară demnă de cinematografie, rodul dragostei lor fiind fiica lor, Dorli Blaga. Aceasta, ca și mama sa și-a adorat părintele și a continuat să publice după moartea lui din magistrala operă blagiană. În acest sens, Dorli

Blaga a declarat în repetate rânduri faptul că ea a ales de a duce mai departe opera părintelui ca pe o datorie de onoare și de suflet. Se spune că numele fiicei marelui poet și filosof provine de la cuvântul "dor" iar r-ul din nume a fost o provocare pentru poet care nu a reușit niciodată să pronunțe ușor consoana "r".

Lucian Blaga iubea natura, care i-a fost și o sursă nesecată de inspirație, adora excursiile în natură, cu predilecție în Munții Apuseni, memorabilă fiind exprimarea: "România este un spațiu ondulant".

Întocmai unui alt geniu (din literatura franceză, Balzac) Blaga iubea cafeaua consumând în timpul creației cantități impresionante din licoarea preferată.

Poet și filosof de excepție, intelectual de renume el a fost cel mai tânăr membru al Academiei Române și, de asemenea a fost propus pentru a primi premiul Nobel pentru literatură.

- Lucian Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*, Humanitas, București 2012;
- Dimitrie Vatamaniuc, *Lucian Blaga, 1895-1961. Biobibliografie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977

Motto:

*„De la viață să nu aștepti nimic, dimpotrivă, tu trebuie să-i dai totul.
Numai așa vei fi scutit de deziluzii și te poți bucura de tine,
de lupta, de independența și de puterea ta creatoare.”*
(Lucian Blaga)

2.12. OGLINDA TRECUTULUI

*Eleva: MOROȘAN ANGELINA,
de la Colegiul Național „Sfântul Sava” București
Profesor îndrumător: PORUMBEL ANDREEA*

Pe apele învolburate ale Styx-ului, omul și scriitorul se avântă într-o călătorie terifiantă, înfruntând haosul al cărui deznodământ fatidic este inexorabil. Prin puterea artistică a demiurgului, dezordinea aparentă se concretizează într-un univers utopic al sufletului, ascuns lumii exterioare.

Din entropie se naște un refugiu spiritual, puritatea sa absolută ascunzând secretele vastului interior neexplorat. Astfel, ființa umană se spiritualizează, ascensiunea către cunoaștere paradisiacă, dar și luciferică, înălțând sălbatica esență creatoare și străpungând barierele rigurosului regim al realității. Caron își poartă pasagerul pe mări de liniște, tăciunii mocnind ai rebeliunii arzând molcom într-o sobă abandonată, în timp ce artistul se autocenzurează și tace alături de luntraș, meditănd asupra reînnoirii lumii, a cărei cenușă fină, de un alb orbitor asemenea flăcării cele mai fierbinți, se așterne peste ascuțitele vârfuli semețe care au supraviețuit cataclismului istoric. Marele Anonim nu permite ca el, scriitorul, să devină un anonim pierdut sub masca neiertătoare a indiferenței, ci îi pune aura exponențialității în a da glas spațiului mioritic, succesiunii de dealuri și văi ale sufletului românesc.

Pentru a ajunge la adevărta comprehensiune a semnificațiilor romanului postum „Luntrea lui Caron”, trebuie mai întâi să traversăm oceanul dens ca cerneala al imaginației născută din iubire față de originile primordiale, silueta difuză a realității oglindindu-se în apele tulburi ale laturii descătuse, libere a inconștientului. Amintirile sunt îndesate fără milă în sertarele bine organizate ale minții umane, ferecate cu cheia și ascunse privitorului, însă ce se întâmplă odată ce viața însăși frează pe sub stratul superficial al epidermei lemnului, șuierându-și doina de jale? Cu un foșnet de hârtie învechită, de timp îngălbenită, toate faptele și ideile trăsnete se

împletesc într-un straniu vârtej de durere și plăcere, din chinul unei forme străvezii, a anilor demult trecuți, apare cu un licăr de speranță neorânduiala eternă – esența creației originale. Astfel, orizontul spațial al inconștientului devine un spațiu matrice, cum îl numește Blaga, la adăpostul căruia se refugiază în timpul exilului interior. Acuzat de neutralitate, ba chiar mai rău, de complicitate cu regimul terorii roșii, scriitorul dezvăluie însă, după treizeci de ani de la moartea sa, analiza sa minuțioasă referitoare la vremurile corupte și depravate prin intermediul romanului în care a consemnat cele mai sugestive opinii critice, dar și traumatizantele experiențe ale sufletului creator încarcerat. Înlăturând scrumul timpului necruțător, se poate observa temelia dragostei pentru satul tradițional românesc, ce a supraviețuit apocalipticului și a fost conservat în inima scriitorului, spațiul matricial devenind unul mioritic. Detaliile deseori trecute cu vederea în copilărie, a căror importanță eternă a fost alungată în universul efemeridelor, sunt luminate de dorința nestăpânită a retrairii anilor naivității, infantila inocență alinând cunoașterea cicatrizată a sufletului.

Retragerea în universul infinitelor posibilități, unde spiritul se metamorfozează într-un astru selenar ce cuprinde întreg înțelesul lumilor, se transformă în exercițiul de supraviețuire al lui Blaga din timpul izolării sale totale.

Incipitul operei nuanțează ideea de haos ordonat, începutul primăverii profetice constând în chiar sfârșitul libertății intelectuale. Bombardamentele din 1944 surprinse în aceste prime pagini reprezintă factorul declanșator care trezește omul din letargia dulce a unei stări vegetative conform căreia schimbările bruște nu vor modifica radical principiile existențiale. Totuși, pentru gânditorii perioadei respective, evoluția terorii înlănțuite fufese deja prefigurată. Lucrarea cu caracter

autobiografic surprinde viața acestui personaj unic de pe scena literaturii române, Blaga realizând o autoanaliză a propriilor laturi divergente, care se întrepătrund însă atunci când rațiunea și viziunea creatoare se topesc în cruda revelație a lumii irevocabil alterate. Cele două personaje principale, Axente Creangă și Leonte Pătrașcu, sunt alter ego-urile scriitorului, fiecare concretizând atitudinile diferite ale acestuia referitoare la fragedul regim comunist ce urma să se instaleze pe plaiurile României, imediat după cel de-al Doilea Razboi Mondial. Primul eu este întruchipat de poetul situat într-un plan îndepărtat față de istoria în continuă desfășurare, deconectat de la viața cotidiană. Acesta preia în cea mai mare parte autobiografia lui Blaga, fiind un narator relativ detașat de tumultul politic iscat. Înainte de război, eroul este puternic angajat în sistemul diplomatic, după care este înlăturat de la catedră și ajunge să dețină un umil post de bibliotecar. Operele sale sunt criticate și ridică numeroase întrebări legate de metafizică, studiul complex al existenței umane stârnind controverse.

Toate aceste evenimente au fost întrezărite și în viața scriitorului, destinul său fiind profund afectat de tribulațiile sentimentale și obstacolele vremii. Leonte Pătrașcu, filozoful îndârjit care proiectează încă de la început disoluția societății odată cu instaurarea noului regim, păstrează doar câteva amănunte autobiografice, acesta având totuși o simbolică inestimabilă pentru romanul episodic. El este puternic implicat în acțiune, întuchipând un pilon important în fața căruia cursul istoriei se încolățește, încearcă să-l dărâme, apoi își continuă drumul infinit.

Sufocat de destrămarea universului domestic și a celui politic, Lucian Blaga se retrage în misteriosul spațiu mioritic, eliberând inconștientul cosmic. Aici, sufletul renaște, ajungând la dimensiuni astronomice pentru a cuprinde înțelesurile lumii care îl fascinează și care, totodată, îi provoacă o incredibilă repulsie bazată pe disiparea moralității și îndepărtarea de principiile existențiale. Opera lui este generată de însăși această refulare a realității corupte, melanjul dintre furia cauzată de regimul brutal și neșlefuita dorință de creație în esența sa cea mai pură frângându-se în mii de cioburi care reflectă imaginea insolită a romanului blagian. Tumultul ce definește traiul agitat al scriitorului învâluie opera sa într-un văl fumuriu de ceață, iluziile unui viitor prosper licărind prin perdeaua opacă a trecutului destrămat. Captiv într-o distopie crudă, unde violența și înșelătoria controlează oamenii prin teama chinuitoare a morții, Blaga simte nevoia arzătoare de a se confesa,

iscăbind momentele simbol ale perioadei comuniste. Realitatea este transferată pe o peliculă fragilă, irizații ale imaginației colorând un filtru cristalin. Ficțiunea îmbrățișează adevărul ascuns, tesând o broderie a postmodernismului din literatura română, elocventă pentru ororile aduse de influențele rusești.

Intellectualii vremii sunt opresați, forțați să-și cenzureze operele. În caz contrar, pedeapsa capitală mascată de tenebrele închisorilor care nu apăreau pe hartă avea să le fie atribuită. Deși Blaga și-a păstrat tăcerea pe durata traversării Styx-ului, acesta a marcat evenimentele șocante din istorie, creionând un posibil viitor a cărui idealitate propusă nu ar fi fost decât o refracție a României sovietice. Prin iubire, acesta depășește greutățile și probele destinului, recreând o idilă spirituală. Astfel, Axente întreține, pe rând, două relații de dragoste inedite și contrastante, cele două femei din viața sa modificându-i radical percepția asupra întâmplărilor petrecute. Relația întreținută cu preoteasa Octavia este simbolică pentru cunoașterea paradisiacă, raționamentul și cumpătarea împletindu-se cu datoria morală față de societate. O oarecare distanță imperceptibilă este impusă între sufletele celor două personaje, oglinda personalităților contrastante reflecând dorințele și scopurile antitetice care se întrepătrund doar cu ajutorul dragostei învăluită în mister și ceață fumurie, răceala sa nebănuită străbătând trupul fragil al supraviețuitorilor. Finalul fatidic al poveștii amoroase sfâșie balansul dintre calm și complacere în situație, năruind lumea lui Axente. Sinuciderea iubitei sale reprezintă întocmai acel moment declanșator de melancolie și durere din existența personajului, reverberațiile suferinței zguduindu-i întreaga ființă. Răscrucea la care a ajuns simbolizează trecerea de la un univers la altul, lumea interioară întruchipând adăpostul izolat de exteriorul crud, ce aduce alinare spirituală și consolare pentru pierderea aparentei fericiri încorsetate într-o apăsătoare monotonie și rigurozitate a vremurilor. Asemenea unei păsări pheonix, din cenușă, eroul renaște, acesta regăsindu-se pe sine cu ajutorul Anei, o faptură de o deosebită grație și tandrețe, a cărei inimă binevoitoare înalță spiritul acestuia. Treptat, o ușă tainică se deschide între cei doi, invitându-i într-o oază de liniște, dragostea metafizică ajungând la dimensiuni astronomic, prin care poetul percepe întreaga lume. Astfel este dezvăluită inefabila frumusețe a vieții în forma ei neșlefuită, comprehensiunea semnificațiilor ascunse ale traiului omenesc fiind percepută de poet prin filtrul imaginației și a veritabilei simțiri în cea mai

autentică formă a sa. Lumina oribitoare și pasiunea feroce generată de ispitele condiției umane învâluie sufletul armonios al artistului, deschizând porțile nevăzute ale speranței muribunde, a cărei licărire poate fi întrevăzută prin perdeaua fumurie a disoluției sferei intelectualilor. Viziunea lui Axente asupra întâmplărilor vremii este una originală, spiritul său nonconformist transfigurând artistic ororile și teroarea ce bântuia țara în opere sublime.

Mărturiile sale sunt atestate ale furtunii devastatoare ce transforma irevocabil lumea sa, aterând cursul istoriei pentru totdeauna. Confruntarea cu imposibilitatea opunerii demersului evenimentelor este încercarea supremă cu care protagonistul se luptă, sufletul lui sălbatic, liber în spațiul mioritic fiind copleșit de disiparea moralității și propulsia șocantă a violenței oripilante. Zbuciumul dintre dorința de răzvrătire și simpla consemnare alături de criticarea și analiza minuțioasă a faptelor nemaiîntâlnite până atunci creând o fisură în suprafața impenetrabilă a sinelui, crevase străbătând oglinda tracutului. Vechile principii existențiale sunt eliminate, sfărâmându-se sub impactul dureros al schimbărilor. Tulburările politice l-au afectat într-un mod straniu pe Blaga, acesta insuflând înflăcărata dorință de manifestare a nemulțumirii și de transformare a viitorului sumbru după bunul plac personajelor sale. Ele joacă roluri indispensabile în transmiterea realității uitate unor generații care ar putea avea șansa de a învăța din greșelile altora, prețuind libertatea și accesul nelimitat la cunoaștere, accederea la adevărul înțeles al universului reprezentând un simplu capriciu, nu o ilegalitate comisă sub lumina ocrotitoare a lunii. Măhinrea sufletească este apăsătoare, atât scriitorul, cât și eul ficțional suferind pedeapsa cruntă a intelectualilor – cenzurarea operelor și a gândurilor. Deși în ochii lumii, Blaga părea că a găsit o modalitate de a accepta viața tulbură, insipidă și monocromă, refugiindu-se în interiorul propriului suflet stors de vlagă, acesta nu și-a putut stăpâni nevoia spirituală de a judeca și de a reda boala ontologică adusă de negura orientului. Experiențele prin care trec filozoful și poetul sunt probe a căror veridicitate constă în chiar sfârșitul deznădăjduitor al romanului postum, licărul luminii străvezii străpungând vâlul sufocant al rigorilor impuse de noul sistem. Revolta sufletului supus unor chinuri groaznice este domolită de evadarea în planul ireal, lăuntric. Asemenea increatului, spiritul năvalnic al artistului nu poate fi studiat și examinat de restul lumii, acesta putând doar să existe în cochilia trupului firav, arzând preconcepțiile și doctrina comunistă pentru

a remodela din scrumul lor un univers idilic, nealterat de ispita puterii nemărginite. Vigoarea personajelor păstrează tenacitatea autorului, capacitatea lor de autoconservare salvându-le de la soarta cruntă a răzvrătiților pripiți.

Filozoful Leonte se luptă cu inexorabila schimbare, căutând neîncetat un răspuns la întrebarea De ce?. Acesta călătorește pe marea de cerneală a enigmelor de nerezolvat, prevestind sfârșitul generației de intelectuali asupriți de dictatura nemiloasă a unui regim totalitar. Neliniștile care îl cuprind anticipează răsturnare bruscă de situație – metamorfoza universului într-un fluture de noapte, orb și totodată atras de lumina difuză a felinarelor mortale ca de un far salvator, arzând asemenea foilor desprinse de hârtie – se adună asemenea cărămizilor în sufletul gânditorului, fiecare piesă de puzzle aducând un plus de culoare, dar și de suferință, creând astfel un zid impenetrabil de bănueli devastatoare. Zădărnicia îl copleșește, dorul stărnit de îngrădirea libertății în gândire sau exprimare implantând ace de gheață în sufletul său. Leonte duce o luptă aprigă cu filozofia regimului, întrezărind adevăratele intenții mârșave ale sistemului tentacular, ce strangula orice voce care îndrăzea să răsună în vastitatea pustiului păturii intelectualilor. Cu ultima putere de a se opune, realizând că nu există scăpare, acesta se aruncă în Râpele Roșii, luându-și viața.

Gestul său simbolic poate fi interpretat ca un ultim act de sfidare împotriva societății care l-a dezamăgit prin ignoranța ei, trupul profan și spiritul sacru reunindu-se cu pământul care i-a dat viață. Unirea cu divinitatea este momentul simbolic pentru redescoperirea sinelui, pătrunderea în universul vegetal dezlănțuind forțele aievea ale naturii din care provenim, cenușa și sufletul nostru regăsind pacea de mult visată în leagănul vieții. Astfel sunt prefigurate evenimentele devastatoare care vor altera irevocabil lumea, sfârșitul generației intelectualilor proiectându-se pe pelicula cinematografică a vremii. Ura pentru sistem și lipsa puterii de a lupta pentru concepțiile și drepturile sale îl îndeamnă pe Leonte să redevină una cu pământul care i-a dat naștere, ultimul său gest de înfruntare a șarpelui otrăvitor ce controlează lumea postbelică. Atitudinile contradictorii ale personajelor principale nu se exclud, ci pun în evidență conflictul interior al lui Blaga, lupta dintre dorința de a schimba lucrurile, de răzvrătire și instinctul de autoconservare, dezvoltat întocmai pentru a examina cu meticulozitate cursul aprig al istoriei, timpul sfîșiiind orice pact ar fi avut cu cetățenii fideli și întorcându-se împotriva lor prin torenții și furtunile

devastatoare care construiesc din rămășițele unor bibelouri sparte un mecanism de ceas fără cusur, funcționând după regulile neiertătoare și incorecte ale dictaturii. Se observă o simetrie sugestivă între debutul romanului și sfârșitul acestuia, filozoful cu un suflet aprig și poetul care rezidă într-o bibliotecă umilă încrucișându-și drumurile în aceste două momente decisive pentru soarta lor, cât și a lumii.

Conexiunile dintre viziunile celor două personaje sunt strâns legate de percepția lor față de dispariția și exterminarea personalităților culte ale vremii, nenumărați prieteni de-ai lor suferind un final tragic, precum moartea sau înlăturarea progresivă din funcție, așa cum este caul lui Axente.

Închisoarea este cu greu evitată de cei doi, riscul de a-și petrece restul zilelor sub povara denigrării și a întinericului etern care absoarbe lumina nemuritoare învăluindu-i într-o cortină sângerie de teamă. Căile urmate de personalitățile vremii sunt limitate de posibilitățile universului aflat într-o continuă degradare socială și politică. Exilul, izolarea și întoarcerea la origini reprezintă principalele drumuri desfășurate de pe mosorul cu ață al ursitoarelor, destinul croind o țesătură întunecată a viitorului. Un zid invizibil se interpune între Blaga și exteriorul halucinant, a cărui dezordine illogică se transformă în prevestirile catastrofele ale filozofului. Dincolo de sticla fumurie, scriitorul observă și notează tulburările societății românești, dând dovadă de un incredibil spirit critic și o gândire analitică de o acuratețe impecabilă.

Manuscrisul redactat era păstrat mereu într-o servietă, pentru a nu ajunge pe mâna autorităților manipulative. Aici erau consemnate sub forma unui roman autobiografic tribulațiile sufletești ale scriitorului, împletite cu elemente elocvente pentru cruzimea și ipocrizia regimului recent instalat în vârful piramidei. Ideile și suferințele lui Blaga se refractă în oceanul tulbure de cerneală, artisticul Axente preluând viziunea sa unică asupra lumii. Narațiunea devine aproape lirică, nevoia de refulare interioară păstrând încă apreențele cenușii ale poeziei. Fărâme de versuri desperecheate, scăldate în lumină și speranță sunt risipite de vânt peste praful sclipitor al vremurilor trecute, destinul sfărâmanu-se sub apăsarea de plumb a tiraniei. Asemenea unui virus, concepțiile depravate ale sovieticilor penetrează scutul minții, otrăvind gândirea logică și rațională a oamenilor. Mărturia autorului împovărat de adevărul sfișietor al intereselor ascunse dăinuie în fața timpului malițios, ferindu-se de ochii curioși ai ignoranților și închizându-se între filele cărții care urma să ajungă o capodoperă istorică și biografică, a cărei

melodiosă narare eclipsează orice alt roman. Existența fragilă a lui Blaga, odată recunoscut în întreaga țară suferă o dramă incomparabilă cu ale incidente minore care au reverberat prin cavernele tuciurii ale sufletului. Căderea în dizgrație, denaturarea sa și criticarea operelor sale unice în lume dizolvă carcasa de aur a spiritului problematizant, acesta izolându-se în străfundul ființei, acolo unde laudele și minciunile nu l-ar putea atinge, singurul omagiu oferit universului fiind jertfa sinelui artistic. Condiția creatorului este una deplorabilă, oglindită în romanul ce plasează cititorul într-o distopie aproape fantastică, și totuși reală. Divizându-și personalitatea în personajele simbolice, Blaga reușit să transmită ideile radical diferite aflate într-o permanentă convergență – sfredelitoarea dorință de reîntregire cu universul infinit și puterea inumană de a trăi pentru a se confesa, atestând ororile disoluției societății.

Ultimii ani de viață ai scriitorului sunt brodați cu ață neagră pe pânza poroasă a hârtiei, romaul ce întegeste șiragul de opere blagiene, concentrând amalgamul de sentimente contradictorii și viziuni situate în aparentă opoziție. Mărturia sa este un melanj de stiluri și idei despre o lume care se fărâmtează asemenea biscuiților râncezi dintr-o casă părăsită. Mozaicul abstract al versurilor încununate speranței și al întrebărilor fără răspuns se topește într-un vârtej halucinant de culori și senzații, redând plastic imaginea dispariției apoteotice a intelectualilor.

*Motto:
A filozofa.*

*A filozofa înseamnă a încerca să răspunzi cu mijloace supermature
la întrebări pe care și le pun copiii” (Lucian Blaga)*

2.13. LUCIAN BLAGA – O PERSONALITATE REMARCABILĂ A SECOLULUI XX

*Elevă: FRANDEȘ ANCA-VASILICA,
la Liceul Tehnologic „Lucian Blaga” Reghin.
Îndrumătoare: Prof. POP NATALIA*

Lucian Blaga este una dintre personalitățile cele mai importante și semnificative din cadrul literaturii române. Acesta s-a născut pe 9 mai 1895, în satul Lancrăm, din județul Alba, fiind cel mai mic din cadrul familiei sale și a decedat la 6 mai 1961, în schimb își menține vie prezența prin operele, pe care le-a lăsat în urma sa și pe care, cu fiecare generație trecătoare, le valorificăm tot mai mult prin studiul acestora în școli sau de bunăvoie.

A fost un filosof, poet, dramaturg, traducător, jurnalist, profesor universitar, academician și diplomat român, care a marcat perioada interbelică prin intermediul elementelor de originalitate, care îl pot încadra în înscrierea sa în universalitate.

Primele sale scrieri au fost publicate în ziare, cum ar fi „Tribuna”, în care a publicat poezia „Pe țărnm”, în anul 1910, sau ziarul „Românul” cu studiul „Reflecții asupra instituției lui Bergson” în anul 1914. În 1919, a publicat, la Sibiu, placheta de versuri „Poemele luminii”, precum și culegerea de aforisme „Pietre pentru templul meu”.

I s-au tipărit primele traduceri de poezie, în limba germană, în revista „Die Brücke”, în anul 1922. Una dintre principalele teme este dragoste, iubirea, folosind un „limbaj urât” și marcând idei abstracte. Blaga mai utilizează teme cum ar fi moartea sau cunoașterea, acesta prezentând idei filosofice în fiecare dintre poeziile sale, având alte perspective asupra vieții și a componentelor acesteia.

„A filozofa. A filozofa înseamnă a încerca să răspunzi cu mijloace supermature la întrebări pe care și le pun copiii.” exprimă Lucian Blaga în cartea sa „Discobolul- aforisme și însemnări”, prin care explică gândirea sa filosofică și mereu unică și desăvârșită, care îl caracterizează pe poet, pe înțeleptul tuturor.

Acesta a ajutat mulți tineri în formarea lor, mai ales pe cei care făceau parte din cercul literar de la Sibiu, iar principala cale în a-i îndruma în spre bine pe

tineri a fost prin citatele sale filosofice, regăsite atât în cărți, cât și în discursuri și chiar propriile sale poezii, cum ar fi „Dacă vrei să ajungi la fericire, atunci puneți orice țintă, numai un singur lucru nu: fericirea.” fapt care se regăsește în poezii, ca de exemplu „Iubire”, care înfățișează clar și concis că poetul se ghida după acest principiu filosofic. În continuare, poeziile și citatele sale ajută tinerii, și nu numai, în a evolua și a se dezvolta pe plan personal. În anul 1937, a fost membru al Academiei Române, dar și al asociației „Prietenii legiunii”, iar în 1940, a fost încadrat în mișcarea legionară din Sibiu.

Pentru a-l onora, în zilele noastre, noi, românii, facem ceea ce ne stă în putință pentru a-i respecta operele, care se studiază în școală, celebrăm ziua de 9 mai prin amintirea acestuia reflectată în lecturi, scrieri, texte compuse, toate în cinstea lui.

Acesta a compus poezii până în ultimii ani de viață, ceea ce aduce încă un motiv pentru care, Lucian Blaga este cea mai mare personalitate creatoare din secolul al XX-lea, care a rămas, nu doar în istoria României, dar și în inima poporului român.

Bibliografie

Lucian Blaga, Discobolul- Aforisme și Însemnări, Editura Publicom, 1945

Lucian Blaga, Poemele Luminii, Biroul de imprimare COSÎNZEAN, Sibiu, 1919

Webografie

<https://booknation.ro/curiozitati-despre-lucian-bлага/>

http://www.istoria.md/articol/511/Lucian_Bлага_b_iografie

https://www.versuri.ro/versuri/lucian-bлага-iubire-_6e17.html

<https://prezi.com/yjzdvzz9gurb/lucian-bлага-biografie-si-activitatea-literara/>

*Motto: "Viața nu i-am rămas dator nici un gând,
dar i-am rămas dator viața toată!"
(Lucian Blaga)*

2.14. ADEVĂRATUL VISĂTOR AL ÎNTREGULUI NEAM!

Eleva: **GUȚU ROXANA**
de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”,
orașul Soroca, Republica Moldova
Îndrumător: profesor **CRAVEȚ SUZANA**

Lucian Blaga - Marele poet, dramaturg și filosof modernist, care a reușit să-și lase amprenta în literatura română ca un poet al sentimentului cosmic, desăvârșit printr-un fior metafizic și o existență într-un plan filosofic expresionist. El este unul dintre poeții români, care după Eminescu a reușit să dea un sens înalt și profund iubirii. Poezia sa constituie un prim moment de sincronizare deplină a formelor poetice românești cu cele europene. Un poet al gândirii filosofice, ce a cântat frumusețea plaiurilor noastre. E creatorul unor imagini poetice originale cu o valoare incontestabilă care se remarcă prin mai multe etape de creație: ascensiune – cădere – echilibru, astfel, argumentând o traiectorie existențialistă.

Din primul volum de versuri - „Poemele luminii”(1919) ce se deschide cu poemul „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” adevărim prezența artei poetice moderne, o confesiune lirică ce susține aceleași idei formulate și în „Trilogia cunoașterii”. Cu mijloacele liricului, poetul vorbește de dualitatea cunoașterii, deosebind gândirea logică, paradisiacă, de cea poetică, luciferică. Poezia „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” este un manifest, o artă poetică, deoarece autorul își exprimă propriile convingeri despre arta literară și despre aspectele esențiale ale acestora - teme, modalități de expresie, precum și despre rolul poetului - raportul acestuia cu lumea și cu creația, problema cunoașterii.

Tema poeziei exprimă eul stihial care se găsește în centrul întregului Univers și care o descoperă în planul creației numai prin iubire. Fiind o poezie de tip confesiune, lirismul subiectiv se evidențiază prin atitudinea poetică transmisă în mod direct și la nivelul expresiei prin mărcile subiectivității: pronumele la persoana I singular „eu”, adjectivele posesive la persoana I singular

„mea”, „meu”, verbe la persoana I singular „nu strivesc”, „nu ucid”, „sporesc”, „iubesc”, etc.

Poezia e un act de creație, iar iubirea e o cale de cunoaștere a misterelor lumii prin trăirea nemijlocită a formelor concrete. Lumea este văzută ca o uriașă floare cu petale palpitând de bine ca o „corolă de minuni”, aceste minuni transformându-se pe parcursul poeziei în „adâncimi de întuneric”, în „neînțeleșuri și mai mari”. Aceasta ne demonstrează faptul că în centrul demersului poetic se situează eul blagian cu un lirism subiectiv de tip confesiv, raportat la lumea care-l înconjoară. Întâlnim un șir de simboluri ca: lumina, trupul, sângele, ochiul, pleoapa, oglinda, timpul, moara, elementul acvatic, prundul, albastrul, aurul, focul, cenușa, somnul, moartea, etc. Lumina, în planul senzorialului, are sensul de vizibilitate, care, prin similitudine cu vizibilitatea razelor de lună conduce la metafora „raze de lună pentru lumina mea”, având o deschidere a sensului pentru acceptarea luminii drept un simbol al cunoașterii. Identificăm, de fapt, două modalități de cunoaștere a lumii – poetică sau luciferică și rațională sau analitică: „lumina mea” / „lumina altora”. Observăm o cunoaștere poetică plină de tandrețe și iubire, purtătoare de lumină, pe când cea rațională, paradisiacă, este brutală și rece. Spre deosebire de omul de știință, poetul își face apariția mai ușor în miezul tainei, cu ajutorul imaginației, sporindu-i semnificațiile. Astfel, soarele este simbolul de sorginte mitică și descrie un izvor de speranță și aspirație. „Credința mea o sorb puternică din soare”, „spre soare râd”. Soarele semnifică permanența și statornicia vieții. Un al simbol este cel al cerului, în care poetul se regăsește în spațiul luminii și focului cosmic, exprimând, totodată, credința într-o forță divină.

Poezia se caracterizează prin expresivitate, impunându-se prin metafore sugestive „corola de

minuni”, „flori”, „ochi”, „buze”, „morminte”; epitete „sfânt mister”, „largi fiori”; repetiții, antiteze „eu” - „alții”, la care se alătură numeroși termeni aparținând câmpului semantic al misterului: „mister”, „taină”, „zare”, „noptii”.

În poezia „Rune”, volumul „La cumpana apelor”, scriitorul, Lucian Blaga, este vizibil că toată natura, toată ființa, poartă o pecete, un semn. Simbolul își etalează culoarea înțelesului abstract în interiorul materiei, nu înafară, iar acest înțeles este oricum indescifrabil, individualizator. „Stane de piatră, jivine, cucută / Poart-o semnătură cu cheie pierdută”. Cheia este pierdută și nimeni nu poate pătrunde dincolo de ceea ce este permis, de fapt, neavând permisiunea de a descifra toată complexitatea unei ființe.

De asemenea, potrivit mesajului poeziei „Rune”, toată lumea poartă amprenta semnului, a runei în ființa sa. Epitetul „veacuri uitate” se ascunde „în chip de rune”. Păsările, o detașare a materialului de spiritual prin inversiunea „liturgice zboruri” poartă sub aripi semnul runelor. Luna personificată, aflată în slujba luminii poartă pe față semnul vrăjit al runei. Crinii muntelui asemenea astrului ceresc, poartă runele urcându-le spre creștet: „Crinii muntelui - subtlunari - / și-o duc neajunsă pe creștet. Făpturile toate poartă semnul, runa, „Făpturile toate, știute și neștiute, / poart-o semnătură.” Mamele poartă runele pe frunte prin însăși viața care se naște prin ele. Lucian Blaga conturează acest lucru prin metafora „Sub ceruri mumele-o poartă pe frunte.” Timpul devorează, iar existența este o „mare trecere”. Meditația asupra „marii treceri” este o componentă fundamentală a poeziei lui Blaga, poet extraordinar al timpului: „încă un an, o zi, un ceas/ și drumuri toate s-au retras/ de sub picioare, de sub pas. / Încă un an, și-un vis, și-un somn / și-oi fi pe sub pământuri domn / al oaselor ce drepte dorm”. Starea de disperare izbucnește uneori în imagini apocaliptice, în care toate lucrurile plâng și se sfârșesc.

Astfel, Lucian Blaga, rămâne să fie unul dintre cei mai de frunte poeți ai neamului nostru, care va suna veșnic în amintirea nemuritoare și în sufletele aprige ale poporului român. De fiecare dată, revine

în amintiri cu frumoasele și neobositele metafore ce ne răscolesc sufletul, ne alimentează viața, valorile neamului, cugetând la sentimente nobile și clare, încălzite de Soare.

Motto:

„Laudă semințelor celor de față și-n veci tuturor”

2.15. SATUL ROMÂNESC ÎN VIZIUNEA LUI LUCIAN BLAGA

Elevă: ELISABETA ȘERBAN,

de la Liceul Teoretic „Traian” din Constanța

Îndrumător: Prof. dr. CRISTINA-MARIA IVAN

Câți dintre noi mai apreciază satul românesc? Câți dintre noi înțeleg magia unui suflet colectiv? Mai avem noi un ideal național când cei mai mulți se întrec în a pleca din țară sau suntem „condamnați ai vieții”?

Filosof, poet, dramaturg, romancier, memorialist, traducător și diplomat, Lucian Blaga este ales membru al Academiei Române, iar în ziua de 5 iunie 1937 rostește celebrul discurs „Elogiul satului românesc”. Acesta este tradus în germană (1943), în italiană și în franceză (1989), circulând în Occident sub formă de manifest, susținând, în anul căderii comunismului, mișcarea ce se opunea demolării așezărilor urbane din România. Scriitorul ardelean, Lucian Blaga, creionează satul românesc atât ca o matrice a spiritualității individuale, cât și a societății.

În primul rând, lumea satului constituie tărâmul unei existențe trăite din plin. Aici omul nu este limitat de rânduielile civilizației, pierzându-și stabilitatea, sensul tradițional al rolului său în lume, al noțiunii de adevăr („într-o trează tristețe și într-o superficialitate lucidă”), ci caută să înțeleagă rostul vieții, lumea în totalitate („A trăi la sat înseamnă a trăi în zărițe cosmice și în conștiința unui destin emanat din veșnicie”). Din dorința de a înțelege și din nevoie de a explica fenomenele lumii, au apărut credințele și miturile populare. Căci „satul era astfel situat în centrul existenței și se prelungea prin geografia sa de-a dreptul în mitologie și în metafizică” (L. Blaga - 1937). Această reacție mitică, spontană, a sateanului este evidențiată și în romanul memorialistic „Hronicul și cântecul vârstelor” (Lucian Blaga – 1965). Observând că cerul se ține după ei, protagonistul împreună cu Adam al Vicii hotărăsc să meargă în direcții opuse pentru a-l despica și a afla ce fac îngerii. Însă cerul nu se despica și nu se aude „niciun pocnet de grinzii

cerești în înalt.” De asemenea, autorul mărturisește: „Satul era pentru mine o zonă de minunate interferențe: aci, realitatea, cu temeuriile ei palpabile, se întâlnea cu povestea și cu mitologia biblică, ce-și aveau și ele certitudinile lor. Îngerii și Tartorul dracilor, cu puii săi negri, erau pentru mine ființe ce populau însăși lumea satului.” Un alt episod semnificativ îl reprezintă momentul când o bătrână vede în rana copilului mușcat „niște mici căței”. Astfel, ia naștere mitul turbării - „cel puțin tot atât de impresionant ca a fiarei apocaliptice”. Caracterul fabulos al satului este ilustrat și în poezia, publicată în 1943, „Satul minunilor” - „Plin este satul de-aromele zeului, ca un cuib de mirosul sălbăticiunii. Legi răsturnînd și vădite tipare minunea țîșnește ca macu-n secară”. Totuși, această paradigmă de gândire - bazată pe credință, fără vreun „act de rațiune” - nu poate fi înțeleasă de cei care se încăpățânează să creadă strict ceea ce poate fi controlat. Tocmai de aceea, Lucian Blaga afirma: „săteanul nostru reprezintă un tip mult mai superior, mult mai nobil, mult mai complex în naivitatea sa”. Astfel, săteanul se bucură de o cunoaștere profundă a lumii (cunoașterea luciferică), un fel de bucurie de a trăi, de un optimism aparent neîntemeiat dacă luăm în calcul greutățile vieții. Dar mulțumită acestui mod de a trăi, Lucian Blaga își îndeamnă cititorii să se reîntoarcă la rădăcini, la „unanimul nostru înaintaș”, la satul românesc: „Prietene, crescut la oraș, fără milă.... vino să-ți arăt brazdele veacului. Pe dealuri, unde te-ntorci, cu ciocuri înfipite-n ogor sănătos, sunt pluguri, pluguri, nenumărate pluguri: mari păseri negre, ce-au coborât din cer pe pământ. Ca să nu le sperii- trebuie să te apropii de ele cîntînd. Vino-încet.” („Plugurile”)

În al doilea rând, încă de la geneza sa, poporul român a fost legat întotdeauna de sat. Dar

mai mult decât legătura om-natură, este sentimentul de apartenență, magia unui suflet colectiv. Astfel, satul reprezintă izvorul vieții din generație în generație („Copilo, pune-ți mainile pe genunchii mei./ Eu cred că veșnicia s-a născut la sat.”- „Sufletul satului”). De asemenea, în una din operele sale filosofice („Orizont și stil. Spațiul mioritic”), Lucian Blaga susține că satul reprezintă „matca stilistică” a culturii- „Avem un orizont sufletesc al nostru, acel spațiu indefinit ondulat, ca plaiurile țării, manifestat îndeosebi în doină și în cântecele noastre, și nu mai puțin într-un unanim sentiment românesc al destinului”. În poezia „9 mai 1895” evocarea satului cuprinde clipa irepetabilă a nașterii poetului („în cea noapte te-am ales ca prag de lume”), dar și credința populară în destinul omului, în aceea întoarcere definitivă în lut („sunetele lacrimii/ la chemări adânci de mume”). Astfel, cultura noastră autentică a izvorât din sufletul satului - „Desigur, geniul e o condiție. Dar o cultură majoră mai are nevoie și de o temelie, iar această temelie sine qua non e totdeauna matca stilistică a unei culturi populare”. Totodată, scriitorul subliniază faptul că putem înțelege cultura populară doar dacă descoperim sursa: „Să iubim și să admirăm cultura populară, dar, mai presus de toate, să luăm contactul, dacă se poate cu centrul ei generator, binecuvântat și rodnic ca stratul mumelor.” În altă ordine de idei, satul este atemporal, având „tăria fără pereche de a boicota istoria” - „Câte-s altfel-omul, leatul! Neschimbat e numai satul” („Întoarcere”). Dar în ciuda acestui aspect de sine stătător, satul românesc -ca materie- va dispărea odată cu moartea spiritului, prin renunțarea la credință și la idealuri, prin ignoranță. Acest proces de transformare a unui sanctuar într-o groapă de mormânt este conturat în opera „Paradis în destrămare”. („Noaptea îngeri goi zgribulind se culcă în fân: vai mie, vai ție, păianjeni mulți au umplut apa vie, odată vor putrezi și îngerii sub glie, țărâna va seca poveștile din trupul trist.”). Deși acest dezechilibru nu e evident, lupta împotriva lui este considerată deja pierdută. Astfel, legendarul biblic apare în viziunea tragică a neputinței: „Portarul înaripat mai ține întins un cotor de spadă fără de

flăcări. Nu se luptă cu nimeni, dar se simte învins.” De asemenea, disoluția sacralului este redată și prin epitetul „serafimi cu părul nins”, relevându-se amprenta trecerii timpului.

Având în vedere cele menționate, susțin că satul românesc nu este o simplă așezare urbană, ci izvorul spiritualității noastre. Prin spiritul său specific, prin credințele și obiceiurile acumulate, satul românesc întruchipează ceea ce ne reprezintă ca și popor, ceea ce ne face români. Așadar, vă îndemn să nu uităm de această prețioasă temelie, să nu ignorăm satul românesc!

Bibliografie:

Lucian Blaga, Hronicul și cântecul vârstelor, Editura Humanitas, București, 2012;
Lucian Blaga, Elogiul satului românesc, 1937;
Lucian Blaga, vol. Nebănuitele trepte, Editura Doina, 2002;
Lucian Blaga, Lauda somnului, Editura Cartea Românească, București;
[Daniela Șontică](#), Lucian Blaga și fascinația copilăriei la sat, în ziarul Lumina, septembrie 2019.

Motto:

*„Câteodată, datoria noastră în fața unui adevărat mister nu este să-l lămurim,
ci să-l adâncim așa de mult încât să îl prefacem într-un mister și mai mare ”
(Lucian Blaga)*

2.16. CREZUL ARTISTIC BLAGIAN. EU NU STRIVESC COROLA DE MINUNI A LUMII

Elev: MĂCEȘ ANDREI

de la Colegiul Național Pedagogic, Constanța

Îndrumător: Prof. DEACU MARIANA

Ca orice text programatic care deschide un volum („Poemele luminii” - 1919), poemul „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” este o artă poetică, conținând mecanismele prin care poetul își exprimă perspectiva asupra creației. Lucian Blaga modifică esențial conceptul de act poetic care nu mai este înțeles ca meșteșug ci ca o modalitate fundamentală de situare a eului în univers, de a fi în și prin poezie.

Volumul „Poemele luminii” dar și textul „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” conțin toate elementele programului expresionist : sentimentul absolutului, isteria vitalistă (elanul, dorul de viață), exacerbară eului creator, amplitudinea spirituală, interiorizarea și spiritualizarea peisajului, tensiunea maximă între eu și lume pentru că eul tinde să se manifeste stihial, dionisiac (dezlănțuit, pasional) și să acopere lumea (frenezia dionisiacă – trăire exuberantă prin instinctele primare) , Marele Anonim (instanță spirituală ce poate fi comparată cu Hyperion din opera lui Eminescu). Expresionismul este o tendință a modernismului și a apărut inițial în domeniul artelor plastice în Germania între 1911 - 1925. Intrat de prin 1918 în limbajul manifestelor literare, expresionismul tinde să eticheteze diversele moduri de expresie ale febrei spirituale care consumă o serie de poeți germani din epoca de criză a anilor din ajunul, din timpul și imediat după primul război mondial. În versurile expresioniștilor transpare semnificativ drama spirituală umană, senzația de pierdere în haos, perceperea tragică a realității și presentimentul unei iminente catastrofe universale. Așadar, Lucian Blaga este cel mai cunoscut poet afiliat modernismului expresionist.

Poezia „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” este o confesiune a unui crez care cere în

mod expres să se exprime la persoana I. Când Blaga spune „eu” , el deja presupune poezia ca manifestare imperativă a individualității în raport cu lumea și cu ceilalți. Artă poetică „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii ” sintetizează viziunea blagiană despre lume, care implică o dublă perspectivă, poetică și filozofică, dată de vocația autorului. Misterul este un concept fundamental atât al operei filozofice a lui Blaga cât și a celei poetice. În opinia sa, rolul poetului este de a potența tainele lumii prin trăirea interioară și prin forța imaginației. Optând pentru cunoașterea luciferică, poetul desemnează „propria cale”: adâncirea misterului și protejarea tainei prin creație. Rolul poeziei este acela ca, prin mit și simbol, elemente specifice imaginației, creatorul să pătrundă în tainele Universului, sporindu-le.

Prin urmare, tema poeziei este filozofică : este vorba de cunoaștere descrisă prin metaforele revelatorii „lumina mea” / „lumina altora” care sugerează cele două tipuri de cunoaștere specifice sistemului filozofic blagian. Astfel, poetul plasează în opoziție atitudinea poetică de potențare a marilor taine ale Universului: cunoașterea luciferică („eu cu lumina mea sporesc a lumii taină”) cu intenția altora de descifrare a misterului și cunoașterea paradisiacă („Lumina altora / sugrumă vraja nepătrunsului ascuns”). Se conturează astfel două modalități de cunoaștere a lumii : una rece, rațională și precisă pe care Blaga o numește cunoașterea paradisiacă și una „mistică ” (așa cum o numea și George Călinescu) care le aparține poezilor pe care Blaga o numește „cunoaștere luciferică ”.

Titlul este o metaforă revelatorie care semnifică ideea cunoașterii luciferice. Pronumele personal „eu” corespunde influențelor expresioniste (exacerbară eului) și exprimă atitudinea de

protejare a misterelor lumii, atitudine izvorâtă din iubire. Verbul la forma negativă „nu strivesc” exprimă refuzul cunoașterii de tip rațional și opțiunea pentru cunoașterea luciferică / poetică. Metafora revelatorie corola de minuni a lumii, imagine a perfecțiunii, a absolutului, prin ideea de cerc, de întreg, semnifică misterele universale iar rolul poetului este contemplarea și adâncirea tainei care ține de o voință de mister specific blagiană.

În volumul „Geneza metaforei și sensul culturii”, Lucian Blaga conceptualizează două tipuri de metaforă: metafora plasticizantă – cea care sensibilizează imaginea poetică, o face mai plastică, mai expresivă (ex: Zăpada.....,lan de diamanturi” – V. Alecsandri „Mezul iernei”) și metafora revelatorie – îndeplinește calitățile metaforei plasticizante dar, în plus, îmbogățește conținutul ideatic al imaginii, aprofundând, în sens filosofic, înțelesul termenului înlocuit. (ex: „moartea....mândră crăiasă, a lumii mireasă”, „Miorița”- metaforă revelatorie; numele metaforei provine tocmai de la această capacitate rară a acestui tip de metaforă de a dezvălui cugetări profunde, sensuri primordiale).

Crezul poetic blagian începe cu vocabula „eu”, persoana întâi fiind acut marcată textual. („eu” apare de 5 ori). Acest pronume personal deschide secvențele fundamentale ale poemului având funcția de a consemna stilistic egocentrismul absolut al metodei poetice. Textul se scrie ca o manifestare a individualității subiective privită în raport cu lumea și cu alții. (eu – lumina altora)

Eul poetic se afirmă printr-o atitudine negativă încă de la început marcată prin verbe la forma negativă: nu strivesc, nu ucid, desprinsă parcă dintr-un decalog personal. Eul se retrage din fața universului exterior și comunică tainic cu întregul univers interior. Grijă de a nu destrăma „vraja nepătrunsului ascuns” este de fapt grija de a nu dezveli taina propriului eu insondabil, de a nu-l divulga prin cuvânt decât parțial. Taina și misterul sunt fenomene ale căror sensuri nu pot fi ordonate prin logos.

Corola de minuni a lumii este o metaforă revelatorie care se referă la o lume imaginară, la un univers interior constituit din cele mai profunde aspirații ale ființei. Din intenția eului poetic de a „nu strivi, a nu ucide, a nu sugruma, a nu lumina, ci de a păstra o atitudine de reculegere, se nasc atributele lumii care devine astfel o corolă de minuni, metaforă ce se amplifică treptat, potențând ideea de mister prin elemente ca „taine”, „vraja nepătrunsului

ascuns”, „adâncimi de întuneric”, „taina nopții”. Atitudinea de amplificare a misterelor se împlinește prin iubire însă iubirea nu are la Blaga doar o funcție sentimentală. Este mai degrabă un instrument al cunoașterii, o cale de pătrundere în misterele lumii universale. Așadar cunoașterea lumii în planul creației poetice este posibilă numai prin iubire, prin comunicarea afectivă totală: Eu nu strivesc .../ căci eu iubesc.

De asemenea, apare în poezie raportul bipolar eu-lume exprimat prin câteva arhetipuri ale lumii înconjurătoare dar și ale ființei individuale totodată „și flori și ochi și buze și morminte”. Aceste elemente marchează o situație afectivă a eului față de lume („Căci eu iubesc și flori și ochi și buze și morminte”). Lumea pe care poetul aspiră să o cunoască este formată din aceste atribute care simbolizează concretizări ale misterelor: flori (elemente vegetale simbolizând o existență pură, ingenuă și frumusețe), ochii (simbolul conștiinței umane reflexive, al cunoașterii și al spiritualității) buzele

(sugerând deopotrivă rostirea și sărutul), morminte (incluzând marea taină a morții). Enumerarea acestor simboluri nu este arbitrară ci, în ordine crescândă a elementului de mister cuprins în ele. Eul liric blagian se identifică cu toate formele de manifestare a misterelor.

Secvență poetică introdusă adversativ, lumina, devine un sinonim poetic al cunoașterii prin care eul se contopește cu taina lumii („dar eu” / „eu cu lumina mea sporesc a lumii taină”). În sistemul poetic blagian lumina este un simbol totalizator care tinde să desemneze o realitate transcendentă.

Lumea este exprimată printr-o metaforă ca fiind o superbă corolă de minuni (miracole, taine revelate ce se arată eului în toată splendoarea lor) pentru ca apoi pe parcursul poeziei aceste minuni să se obscurizeze treptat, transformându-se în „adâncimi de întuneric” și „ne-nțelesuri și mai mari”.

Scriitorul recurge la o comparație amplă, menită să explice simbolic modul blagian de investigare a lumii și de înțelegere a misterelor: așa cum lumina difuză a lunii nu identifică obiectele aflate sub razele ei, ci le dilată contururile, tot astfel eul liric sporește tainele lumii „cu largi flori de sfânt mister”. Autenticul creator nu numai că întreține misterul deja existent, ci îi amplifică dimensiunile, potențându-l.

La nivel stilistic, toată poezia este construită pe metafore revelatorii. Metafora: „corola de minuni a lumii” va fi un simbol pentru mister; metafora „calea mea” semnifică drumul pe care îl parcurge poetul în creația lui, drumul spre cunoaștere; metafora „lumina altora” semnifică cunoașterea paradisiacă, științifică, rațională (va distruge misterul prin analiză și sinteză); metafora „vraja nepătrunsului ascuns” este sinonimă Marelui Anonim, misterul ontologic, cel care nu se lasă descifrat și care va pune între el și lume cenzura transcendentă; metafora „lumina mea” este în permanentă opoziție cu „lumina altora”, este simbol pentru cunoașterea luciferică; metafora „a lumii

taină”- simbol pentru misterele lumii. „Luna” devine simbol al misterului pentru că razele lunii vor amplifica vraja nepătrunsului ascuns. Sentimentul major care se desprinde din acest crez estetic este acela de contopire până la identificare cu misterele lumii universale, cu substanța ascunsă a lumii, la care eul poetic se simte participând. Actul poetic convertește misterul, nu îl reduce. Misterul este substanța esențială și originară a poeziei. Iar cuvântul poetic nu înseamnă, ci sugerează, nu explică misterul universal, ci îl protejează prin transfigurare.

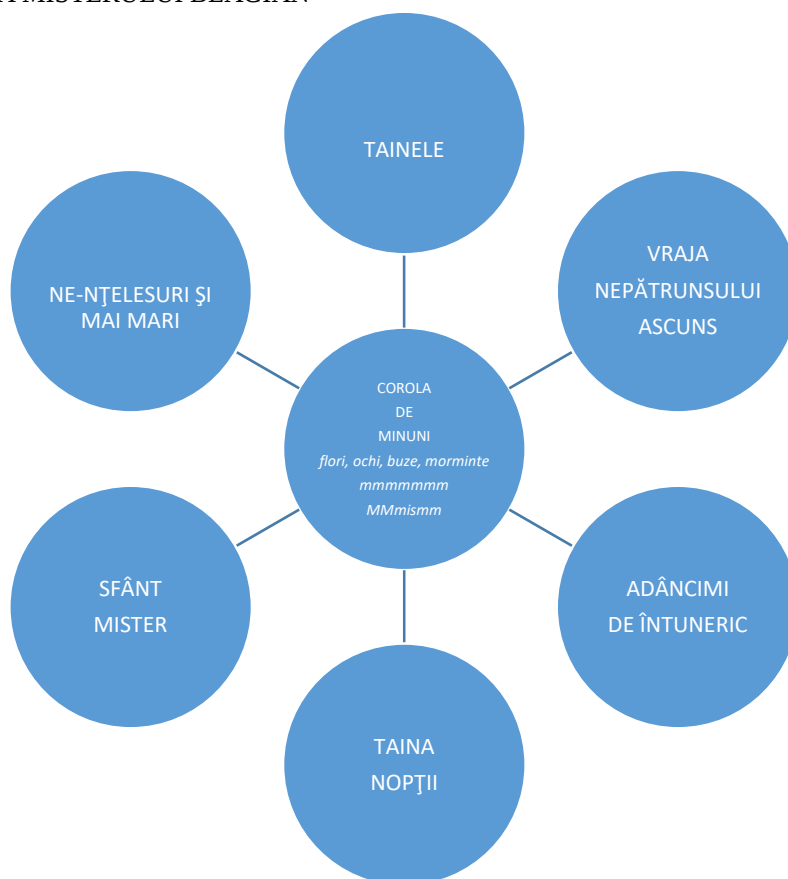
ANEXA 1

REPERE	CUNOAȘTEREA LUCIFERICĂ / POETICĂ Tip II / minus cunoaștere	CUNOAȘTEREA PARADISIACĂ/ ȘTIINȚIFICĂ Tip I / plus cunoaștere
Definire	- proprie filozofiei, religiei, creației artistice; - prin intermediul ei omul înaintază în orizontul misterului cu dorința de a atinge esența lui imaterială (latura criptică - partea care se ascunde). - izvorul ei se află în inconștient iar instrumentele sale sunt intuiția și contemplația; -introduce problematicul, tatonarea teoretică, neliniștea și aventura, tot atâtea momente care repugnă cunoașterii paradisiace; - are ca scop potențarea, adâncirea misterului și nu lămurirea lui; -este specifică sensibilității poetului, care este indirectă și îmbogățește ființa artistică. -cunoaștere mistică”- George Călinescu	- conceptual, își e sieși suficientă; -caracteristică științei, operează empiric și rațional, logic, negând existența misterului; - se oprește la dimenisunea perceptibilă, materială a Universului, ceea ce Blaga numește latura fanică a misterului (partea care se arată). - rece, rațională, precisă.
Astrul simbolic corespondent	LUNA	SOARELE
Scopul	- de a proteja, de a potența, de a spori misterul, tainele lumii prin forța imaginației și prin iubire. - „există pentru ființa omenească o singură șansă de a lua contact cu realitatea însăși, nu prin simțuri, nu prin idei, ci prin punere de probleme, prin deschidere de mistere ca atare” (Lucian Blaga)	- de a explica tainele vrând să lumineze misterul, pe care astfel să îl reducă. - este directă, sortită eșecului, deoarece nu îmbogățește ființa, ci o sărăcește.
Instrumentul	creație / poezie	știință/ logică / raționamente
Exemple din text	„Eu nu strivesc corola de minuni a lumii”	„lumina altora”

ANEXA 2

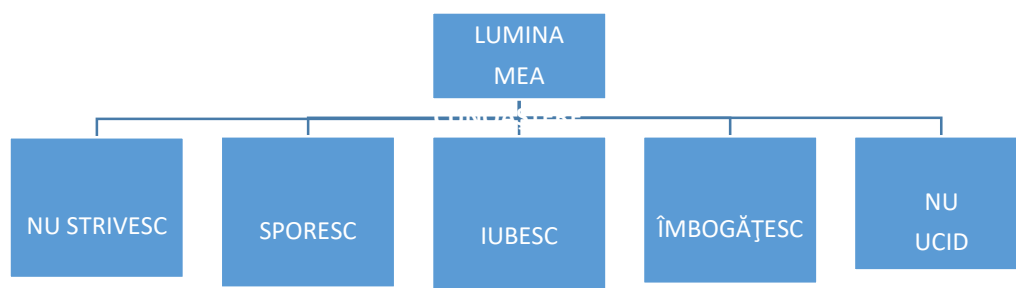
Tip de metaforă	Metafora plasticizantă Plasticizare > expresivitate/ sugestivitate	Metafora revelatorie revelatorie > revela , a dezvălui cugetări profunde, sensuri ascunse, primordiale	
Definire	-sensibilizează imaginea poetică, o face mai plastic, mai expresivă -dă frumusețe limbajului liric fără a-i incifra conținutul; - simplu element retoric în discursul poetic .	-îndeplinește toate calitățile metaforei plasticizante, dar, în plus, îmbogățește conținutul ideatic al imaginii, aprofundând, în sens filozofic, înțelesul termenului înlocuit ; -are rolul de a potența misterul esențial , de a releva conținutul ; - completează neputința expresiei directe , este un act revelator al misterului ; - rezultatul incongruenței dintre lumea concretă și cea a noțiunilor abstracte ; - imagine poetică în care se concentrează un înțeles major despre lumea în care trăim.	
Exemple	Zăpada- lan de diamanturi zale argintie Vasile Alecsandri	Corola de minuni a lumii –misterele, tainele universului; Calea mea- drumul pe care îl parcurge subiectul poetic în creația sa; Vraja nepătrunsului ascuns- Marele anonim, misterul ontologic ; Lumina altora- cunoașterea paradisiacă , rațională; Lumina mea – cunoașterea luciferică, poetică . Adâncimi de întuneric- misterul Lucian Blaga	

ANEXA 3 IZOTOPIA MISTERULUI BLAGIAN

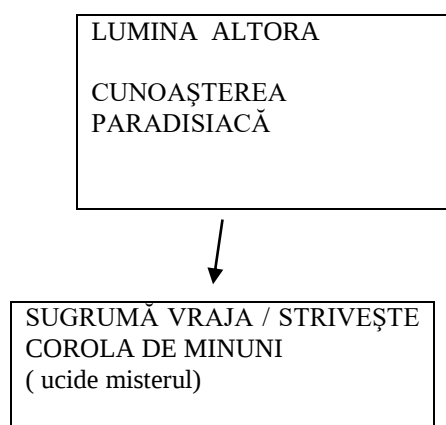

ANEXA 4

„Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

DAR –conj. adversativă/ raport bipolar eu – ceilalți (poet - lume)

Secțiunea

CREAȚIE LITERARĂ

– elevi și profesori

Motto:

« Viața mi-a dăruit prieteni de aur,
smirnă și tămâie »

3.1. HRISTOS ȘI BUNICUL MEU

Profesoară: **IOAN CASANDRA**
Școala Gimnazială "Axente Sever", Aiud

Hristos și bunicul meu

« Toți erau vinovați, toți au făcut
ceva ! »

așa îmi spunea bunicul meu
într-o zi când înfloriseră platanii în parc
și mâna Maicii Domnului.
Treceam pe lângă crucea Lui.
Nu știam Cine este și am întrebat.
Bunicul mi-a povestit cum oamenii
l-au bătut, l-au pironit, l-au scuipat și i-au

pus

o cunună de spini. Și mi-a mai spus că nu
era vinovat.

Acum avea trandafiri la picioarele-i
însângerate.

Iar eu – nu eram om,
fiindcă pe atunci
Nu răstignisem pe nimeni.

Viața

Viața mi-a dăruit prieteni de aur, smirnă și
tămâie.

Cei de aur mă primesc în casele lor și ne minunăm
împreună unii de alții.

Cei de smirnă mă povățuiesc și înțelepciunea și-o
revarsă peste mine

Ca un abur subțire.

Cei de tămâie se arată rar, doar în vis, comunicând
cu mine peste timp.

Aceștia nemaivând trup îmi rostuesc poteca,
Iar rănilor cicatrizate îmi sunt dăre de lumină.

O anumită vechime

Descântec vechi aceste cuvinte șopotind
printre pietre,

Inul îmbibat de apă și sineală
Urzeala inimii, trainică, bătută cu maiul.
Urzeala minții – cârpă lepădată.

Aceste cuvinte șopotind printre pietre
Caprifoiul mut
sub sunetul ritmic al boturilor tăietoare.

Preaplin

Izvorul de cuvinte mustește,
Reavăn pământ îl filtrează.
Pietre îl șlefuiesc și-l diguie.
Izvorul bălțește,
Acum îmbăiază pietre verticale
O adevărată cascadă.

Inima mi-e un ocean de sticle colorate,
Fiecare ceas ivește în ea
Un alt tipar, un miros dulce de vanilie
și de scorțișoară adie dinspre galben,
dinspre stacojiu,
sarea și piperul înfloresc acest caleidoscop
ingenuu.

Toracele cutie de rezonanță uriașă,
cu mâini și picioare ca o țestoasă ;
Sufletul – un păianjen dibuind
Scrișul cu lumină.

Motto:
„Cine crede- n zbor e stăpân peste zare.”
(L. Blaga)

3.2. ARGUMENT PENTRU ETERNITATE

Profesoară RUSU- BUCICO VERONICA,
de la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Bălți, municipiul Bălți

Argument pentru eternitate lui Lucian Blaga

Nu ai strivit corola de minuni a lumii,
Ci ai iubit cu îndrăzneala humii
Înaltul cerului și stelele sihastru,
Ce-și au coroană întinderile-albastre.

Tu ai crezut... și-n plânsul rugăciunii
Ai auzit ce îți șopteau gorunii.
Arcade de lumini ai adunat
În veșnicia care s-a născut la sat.

Privirea ta rupea spinii din soare
Și-i convertea în spații siderale.
Tăcere... clipe lungi în destrămare
Și doruri sfinte, hohote amare...

Tu căutai să mângâi prin cuvinte
Desculțe toamne-n ploi și ierni cumplite.
Nepăsător ardeai în focul nemuririi,
Din coame de poeme creștea și bobul
pâinii.

Trecutu-ți viu cu nimb ce spintec-răul
Aprinde ruguri de lumini în hăuri.
Îngenunchiat în vânt la colț de casă,
Aduni, prin rugi, căldura-n rece oase.

Și tot ce-i ne-nțeles în taină se preschimbă
Și-n zbor semeț de aripi se-nfiripă.
Cenușa nenăscută doarme-n semănătură,
Din ea cresc crinii focului ce ard în
bătătură.

Hotar din mii de lacrimi – lumina cea de
ieri –
Și azi rune cărunte nasc mândre primăveri.
Te caut! Da mi-e sete. Păharul meu e plin...
Dorul de mântuire e psalmul tău divin.

Sămânța nemuririi prin vine azi îmi curge
Și greul cel din lume iar carnea mi-o
străpunge.
M-aplec peste-a ta carte ca valul peste
țarm –
Eu știu: până la moarte cu rugi o să mă-
nsemn.

La marginea speranței

Amestec în cugetul meu ecoul timpului,
pierdut în imensitatea gândului paradisiac.

Gânduri luciferice așteaptă, la marginea
speranței reci,
remediarea visului stingher.

Din cer, precum o descătușare, alunecă
umbrele dorului sihastru-

Vis albastru
de primăvară.

Mai poartă sub umbrela liniștii serii
Cioburi rătăcite din gândul ancestral.

Senzații abrupte...
Spre final?!

*Motto: „Oriunde am pleca și-am fi
Cu gândul tot în sat vom reveni”*

3.3. TEAMA DE COPIL, ETERNITATEA UNUI SAT, LUMINILE SUNT STINSE

*Autoare: STANCU TANIA MIHAELA,
profesoară la Școala Gimnazială Nr. 39, București*

TEAMA DE COPIL

Pe vremea când eram copilă
Priveam la tot cu mare milă,
Mă emoționeam mereu,
Gândindu-mă la tot ce-i rău.

Și mă temeam, strângând din dinți
Că nu voi mai avea părinți,
Că într-o zi de toamnă tristă
Voi strânge lacrimi în batistă.

Și-a trecut timpul ca nebunul
Și azi părinți am...numai unul,
Mi-e greu să știu că fără tată
O să răzbesc prin vânt și zloată.

Dar am putere să mai sper
Că de acolo...de la cer
Mi-o va lăsa mai mult pe mama,
Că numai ea ne știe seama.

LUMINILE SUNT STINSE

M-am reîntors acum la mine-n sat
Să văd cu ochii mei ce s-a schimbat...
Nu mai sunt pomii verzi sau înfloriți
Și nici copii în straie primeniți.

Luminile sunt stinse-n fiecare casă
Și nici perdeaua nu mai pare trasă.
Sunt ani de când o ușă n-a mai fost
deschisă

Sau o lumină n-a mai fost aprinsă...

S-au dus bătrânii, ulița-i pustie
Și nici copiii care s-o învie,
Să fugă alergând la vale,
Ieșindu-le părinților în cale.

Să urce dealul, sus la săniuș
Sau să alunece pe derdeluș,
Să stea-n zăpadă pân la asfințit...
Noi pe la sate așa am tot trăit.

Am mai trăi și azi de-am mai fi mici
Și-am mai avea pe-acolo și bunici...
Dar ei s-au dus demult și-au tras cortina
Și-au stins în fiecare casă și lumina...

ETERNITATEA UNUI SAT

Eternitatea unui sat se naște din sămânță pură
Și omului pornit de-acolo îi vezi în palme viața dură.
E greu să sapi, să ari, să dai la animale,
Dar lucrurile-acestea sfinte, le vezi pe dosul palmei tale.

Și tălpile bătătorite de-atâta umblet și trudire,
Ne umplu ochii greu de lacrimi și sufletele de iubire.
Lăsăm o lacrimă să cadă din colțul ochiului închis
Și o pornim pe brazda fină a gliciei, spre un drum deschis.

Căci Dumnezeu ne-a deschis drumuri spre bucurie...și necaz
Și de-am trudit de mici în sate, asta se vede pe obraz.
Pe-obrazul cel brăzdat de riduri și linii fine, dar adânci
În care poți citi și astăzi cum am trudit din greu, pe brânci.

Nu ne împotrivim nici astăzi la ce e mult și ce-i mai greu,
Pentru că-n brazda din adâncuri e și acum tot neamul meu.
Îl mai stropesc și eu cu lacrimi ce curg în valuri sau șiroaie,
Ca să le ud mereu pământul, în caz că nu vine vreo ploaie.

Motto:
*Umblăm prin timp fără popas,
Întreabă-te cu ce-ai rămas?*

3.4. UMBLĂM PRIN TIMP FĂRĂ POPAS

Profesoară **BEJENARI VIORICA**
de la *Instituția Publică Liceul Teoretic „Ion Creangă” or. Soroca*

Umblăm prin timp fără popas

Umblăm prin timp fără popas
Nici fără-un nume, fără glas.
Hotare, veac, tărâm s-au șters.
Ce-a mai rămas în univers?

Vom pierde tot de n-om păzi,
Până și graiul într-o zi.
De nu îl vom iubi curat
Cum de profeți fură lăsat.

L-a cizelt și El, tăcând, prin vis,
Ștergând tot slinul demult strâns,
L-a lustruit și i-a dat viață,
L-a pus nu-n spate, dar în față.

Umblăm prin timp fără popas,
Întreabă-te cu ce-ai rămas?
De nu vorbești corect și spui
Cuvântu-ales al bardului.

Tăcând...

O tăcere avu-i în preajmă,
O tăcere și doar una,
Care-a fost mereu alături,
Precum soarele și luna.

Precum soarele și luna,
Ți-a vegheat durerea toată,
Precum dorul, precum muma,
Ea te-a așteptat la poartă.

Chiar să-ți fi făcut din deget
Nu erai așa supus.
Și dorind să-mpaci pe toate-
Tu ai scris, dar nu ai spus.

Pana fostu-ți-a și mirul,
Dar și un cuțit tăios.
Vorba-ți plină poate-ajunge
Și pân' dincolo de os.

Îndemn

Într-un secol al vitezei,
Secol fără de răgaz,
Tu, copil al inerției,
Fă măcar un pic popas.

Stai, privește, mai citește,
Cântă, spune, taci de vrei,
Însă nu-ți uita trecutul,
Căci e-n tine, vrei nu vrei.

Colo, pe raft, prăfuită,
Zilnic cartea te așteaptă-
Cu mult drag fu ea gândită,
Pentru tine-o nouă treaptă.

Căci în ea se-ascunde dorul
Și-un mister neîncetat,
Doar din ea oricând afla-vei
Că veșnicia s-a născut la sat.

Și doar din ea vei ști de *Înviere*,
Și de *Balada fiului pierdut*,
Și de un *Drum de toamnă* care duce
Printre culori spre absolut.

Greierușa

Iară bate-ncet la ușă
În lumina blândeii lune,
Cea care aduce dorul
Greierușa, greierușa.

Și ca prin minune totul
S-a oprit. Până și pasul.
I s-a ușurat de-odată
Și necazul.

E vrăjit de-a ei cântare,
De privirea-i jucăușă,
Muza lui de altă dată-
Greierușa, greierușa...

Motto:
„Poetul este singura ființă care-și poartă inima în afară de sine.”
Lucian Blaga

3.5. FEMEIA DIN LITERE, FEMEIA DIN HÂRTIE, SUFLETE DE GALĂ

Profesoară dr. ZAHARIA DANIELA,
de la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” – București, București

FEMEIA DIN LITERE

În Castelul timpului,
e
Galerie de Artă pentru *Femeia din litere*.
Se susține și un *tedium*
pentru nașterea ei din tilde.
Intrarea este liberă, dar orice intrând nu știe
că

.....
cine-a zărit *femeia din litere* devine neom
și rătăcește prin castel
toată viața sa,
trăită apoi

între două coperte,
între două tablouri,
între două corzi.

Neomul nu trebuie trezit din orfism!
Neomul rămâne pe veci închis
în Castelul Artelor –
să-și ducă în spate litera-cruce,
pe cavatinele scări.

(E mai comod, totuși, să-ți iei, în adagio,
un lift.)

FEMEIA DIN HÂRTIE

Încă din antichitate,
de printre zeii Olimpului,
s-a uitat să se scrie și despre
suava *femeie din hârtie*.

În bibliotecă, din lutul cărților,
se ridică spre azur, matinal,
un trup...
Respirări de autori îi dau *sufflare de viață*.
Se naște în fiecare dimineață,
pentru o zi zglobie,
inimaginabila *femeie din hârtie*.
Pornește să trăiască în micul paradis de
artă,
colindă voalurile lumii
prin muzee, teatre, filarmonici...

Apoi, seara, te-mbie
să nu o lași la colțuri de stradă, în pustie,
ci pune-o într-o carte, la presat – file de
artă.

Și-n altă dimineață,
renaște din litere, sunete, culori,
în sinestezie,
ea – mereu suava - *femeie din hârtie*.

SUFLETE DE GALĂ

Să ai mereu sufletul pregătit de gală!

Ding! Dang! Dong!
– de trei ori prelung,
înainte de spectacolul vieții.
Se joacă extraordinar, fără sufleur...
poate că s-a cam exagerat cu fardurile,
cu măștile, cu zâmbetele...
În pauza dintre actele 2-3,
se inversează rolurile:
actorii trec în sală și privesc
piesa publicului.
Oamenii încep: se regăsesc, se salută,
poate se și iubesc.
Dar ce bine le stă așa – cu suflete de gală!
Nu, nu observăm că s-a exagerat
cu fondul de ten,
că nu se mai văd bine inimile.
Știm atât de bine
să ne ascundem „ridurile”.

.....
Se aplaudă, deja se aplaudă?

E un final sau un debut?
Sufletele de gală s-au aranjat iar
- să o ia de la început.

Motto:

Altă zi și n-am șters praful de pe cea de ieri...

3.6. NU AM NICIO FOTOGRAFIE CU TATA

Profesoară ENEA GELA

Liceul de Arte "Marin Sorescu" Craiova, Județul Dolj

nu am nicio fotografie cu tata

ce bine ne-ar fi stat împreună
aș fi lăsat să treacă de la mine/m-aș fi aplecat
puțin
cât să părem la fel de înalți/tata
cu bunăvoința lui firească
mi-ar fi dat să trag dintr-un kent
ca să ies în poză
matur

după divorțul alor mei
ne-am așezat la mese diferite
inconștienți
depresivi
flămânzi
așteptând porția noastră de viață
din mâinile aceleași afurise de chelnerițe
ea întârzia
și... întârzia
dintr-odată
boxele au slobozit *je suis malade*
Lara Fabian/ori Dalida în versiunea vivre
n' importe qui
vocea

vibra peste foamea din noi
o acoperea
aș fi vrut să se apropie mama
tata
s-o danseze puțin
îi și vedeam cum alunecă unul într-altul

de la masa lui
tata nu privea decât farfuria adâncă/pesemne
zeama lungă și acră a despărțirii îi sta în gât
altceva n-a vrut să mai încerce/spunea
orice supă reîncălzită e bună s-o arunci la câini

i-am trimis scrisori/fotografii
în costum de gimnazist/în costum de licean
în costum de îndrăgostit

i-am cerut bani de buzunar

nu știu prin ce subterfugii ale vârstei
buzunarul creștea și el odată cu mine
tata nu s-a plâns niciodată
sau eu mă aflam la celălalt capăt al înțelegerii

azi
îl însoțesc pe ultimul drum
mi-apropii buzele de mâinile tatei
ca de niște crucifixe în noaptea
Învierii

vor mai fi ocazii/îi spun
ca și cum el m-ar auzi/ca și cum
nu acesta este finalul

acasă am găsit o fotografie din ziua nunții lor
scăpată de prăpădul mamei
am tăiat-o frumos/pe jumătate
m-am așezat la mijloc/între ei
să fac un selfie/dar
ieșeam din cadru/eram
prea mare
sau ecranul era prea mic
vor mai fi ocazii/mi-am spus

Sonet

Prin pieptul nostru trec apusuri către lume,
Agonizând în raze ofranda zilei, jar!
Când clipe sparg ades' clepsidrele cu brume,
Viesparul gustă mierea și-nțepă temerar.

La padina stupinei, vârtejul unui roi
În camuflaj de floare, adună pulberi dulci.
Cu franjurile orei ne spânzurăm și noi,
De va muri grădina, în negrele spelunci.

Ieșim din scena vieții prea brusc maturizați,
Cu nordul scris în perne și sud fără noroc,
Ne perforează pieptul insigna de soldați,

Configurând în stele un nimb de iarmaroc!
Străini deja, cât suntem de soartă înfierăți,
Ne vom preface iarăși în lut, apă și foc.

ursoaica

în copilărie
am trăit cu frica teribilă de ursoaică
mănâncă-ți supa că te ia ursoaica/dormi
că vine ursoaica
mergi la grădiniță
(exista și pentru mersul la grădiniță
o ursoaică)

animalele astea fioroase
mișunau prin toate cotloanele
aveau sălaș în case unde creșteau copii
a fi căpăta acolo reflexe insurgente
pline de putere
te luau de guler/te scoteau afară în ger
câteodată
îți luau chiar mărul dosit în buzunar
din felia de pâine cu marmeladă mai primeai doar
jumătate
târziu
am învățat că orice boală are leacul ei/prin urmare
și frica
buzele învinețite se dau cu puțin ruj/mâinile
înghețate se pun în mănuși
pâinea
nu are nimeni dreptul să ți-o înjumătățească
acum
nu-mi e frică decât
că n-o să găsesc cuvinte potrivite să-ți scriu
știu ce vrei să spui
poezia e un fel de sanatoriu/din care
nu mai ieși niciodată întreg la minte
despre suflet să nu pomenim aici/sufletul
nu se lasă palpat în stare vie
este esență tare
doar că și el uneori se-nmoaie
de la rugăciuni
se face precum sânul maicii Fevronia după
vecernie
cald/lunguiet ca o pară cauciucată bună să destupe
trupul
să-i elibereze virtuțile

în ce ne privește pe noi
să-ți scriu înseamnă să mă fac auzită
să-ți demonstrez că am curaj
pot aștepta o nenorocire cum aștepti trenul/deși
bate vântul prin buzunare
în loc de bilet îmi rămâne fantezia oricărei
destinații

spre tabuurile copilăriei
(taci și dormi că te ia ursoaica!)
nu mai aștept nimic de la copilărie
a rămas undeva pe fundul memoriei precum o
clisă de gem
pe fundul borcanului

din iarna asta ce mă sfătuiești să păstrez și ce să-ți
trimit
vine la mine o umbră se prefacă că sunt eu/când
încă nu știam câtă bărbăție se află
într-un plâns adevărat

mi se așază umbra în brațe
și brațele se fac atât de grele încât o rog să mă
scape de ele
promisiuni sunt pe toate rafturile existenței
umbra mi se mută în ochi
globii oculari devin o perfuzie cu ficțiuni/mintea
un ac lung și subțire/de unică folosință
12 cm în pielea realității și nicio sângerare
adevărată

de la mine până la tine înflorea cândva un
câmp cu maci
altfel de sânge într-un altfel de trup
încă o frustrare a copilăriei/vei zice
dar lasă
toate vârstele sunt înșelătoare
toate au o ursoaică ascunsă/care
te-ar sfâșia din te miri ce.

Motto:

*"...Să fim noi înșine, sub stelele noastre, și să îngăduim și celorlalți să fie ei...
tot ei înșiși sub stelele lor." Lucian Blaga*

3.7. LAUDĂ SEMINȚEI

*Profesor **DAN ELENA**,
de la Școala Gimnazială Romuli, Județ Bistrița –Năsăud*

Laudă seminței

La ceas aniversar,
Fără intenții de fraudă,
Se cuvine să-i aducem laudă,
Marelui Blaga, poet priceput,
Mut ca o lebădă...la început!
Cu versul cioplit fără seamăn,
Găsit pe-o cărare din Lancrăm,
Aduce-n mireasma grădinii
Frumoase Poeme- a luminii.
Și cum îi place poetului
Să meargă spre Pașii profetului,
Meditând în profundă tăcere
Numai la Marea trecere,
Aduce prinos Domnului
Prin Lauda somnului,
Ajunge la Cumpăna apelor
Și La curțile dorului,
Tot scriind volume de Poezii,
Toate nespuse de înțelepte
Ce te duc spre Nebănuitele trepte...

Motto:
" Sunt vinovată că am strâns în mine
Pietrișul clipelor ce dor"

3.8. RANA AMINTIRII, VINOVĂȚIE

Profesor: **SĂLNICEAN CRINA**
de la Colegiul Național „Mihai Eminescu” Lăpușel, Județul Maramureș

Rana amintirii

Voi cădea odată din mine.
După mine altul va urma.
Moartea mea va fi poarta, sub care,
Alți oameni se vor săruta.

Fulgi de stea se vor stinge în lacrimi.
Un izvor va sfârși undeva.
Amintirea mea va fi rană,
În cei ce mă vor căuta.

Nu vor ști însă-n ce loc,
Mă răsfir peste crini de zăpadă
Și de greieri în păr mi se coc
Și de pot depărtări să mă vadă.

Numai ropotul ploii târzii
Îmi va umple craniul cu timp,
Să-mi viseze-n orbite lumina,
Unui alt neștiut anotimp.

Vinovăție

Sunt vinovată că am strâns în mine
Pietrișul alb al clipelor ce dor,
Ca lacrima, ce n-a putut să nască,
În zi de sărbătoare un izvor.

Sunt vinovată că mi-am dus de mână
Înspre aiurea cel mai frumos vis
Și l-am împins într-un adânc de toamnă,
Să putrezească-n frunze de cais.

Sunt vinovată c-am lăsat să cadă,
Peste cuvinte burnița tristeții
Și-acum îți scriu cu gânduri de zăpadă
Pe care nu le-aud decât poezii.

Motto:

„O singură rugăciune am:
„Doamne, să nu mă lași niciodată să fiu mulțumit cu mine însumi!”

3.9. TĂCERE ÎN FAȚA CUVÂNTULUI

Elevă **BEJENARI VALERIA**,
de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, orașul Soroca
Profesoară îndrumătoare **CRAVEȚ SUZANA**

Somn liniștit

Lasă-mă să adorm cu gândul,
Că te-ai răspândit prin stele,
Să veghezi cum neamul doarme,
Să ne tot păzești de rele.

Ne admiri, tăcând, dar iară,
Ne trimiți din ceruri zboruri
Să simțim a câta oară-
Multe, vii, rănite doruri...

Hai! Răsai din întuneric!
Ș-ocrotește-a noastră țară!
Privește cu duioșie
Cum păstrăm a ta comoară!

Eternitate

Luminând ca o stea seara,
bolta cerească perfecționează
Uimitor, dar el se coboară,
lucind, gândul idealizează.
Cugetă cu iscusință,
apogeul să-și atingă,
Imaginându-și cu dorință
galaxii, prin cuvântul său s-aprindă.
A visat la eternitate,
a și devenit!
Numele său prezintă-
un infinit!

Fiu al faptei

Un fiu al faptei sunteți,
Un fiu și-un patriot,
O rugăciune spusă-n tihnă,
O taină, o veste, un tot...

Sunteți precum o zare
Din negură ivită,
Ce și-a urmat destinul
Și nu s-a dat strivită!

Sunteți martirul slovei,
Căci ați dorit-o pură
Mișcări să n-o defaime
Trecând-o prin a sa gură.

Sunteți altarul slovei,
Mister fermecător,
Istoria prezentă,
Destin, iubire, dor...

Cuvânt de infinit

Mereu vorbind în tăcere,
Ai ajuns a fi printre stele,
Lucind chiar și pe pământ
Cuvântul tău a devenit sfânt.

Ai admirat veșnicia de la sat
De grația luminii n-ai uitat
Ai simțit-o mereu în interior,
Ea oferindu-ți aripi pentru zbor.

Ai cucerit lumi diferite,
Unele ademenitoare, altele risipite,
Dar nu te-ai dezamăgit
Și le-ai inspirat cuvânt de infinit.

Ai spus că paradisul s-a destrămat,
Cerul a rămas fără al îngerilor cântat,
Flacăra flămândă a iadului
Încet înghite lumina raiului.

În amurgul de toamnă
Vorba ta ne-ndeamnă,
Că și cerul se aprinde
De-ale tale strălucitoare cuvinte.

Astăzi, te găsim în eternitate,
Sufletul tău, iubind libertatea,
A tipărit pe istoria neamului,
Măreția și enigma graiului!

Călător prin vise

Deseori îmi vii prin vise
Și-mi destăinuie cele scrise,
Al tău fulgerător gând
Mi-a tulburat lăuntricul cânt.

Aș dormi o zi și-o noapte
Doar s-ascult a tale șoapte,
Despre drumul lung al lui Columb
Ce-a zdrobit frica cea de plumb.

Despre cum își lasă-n urmă zeii
Templele ce-au devenit muzee.
Da, timpul este trecător,
Însă al său ecou e nemuritor!

Îmi rostești despre grația femeii
Ai cărei suflet e greu să-l cutreieri.
O asemeni cu o melodioasă vioară
Care, tăcând, devine a ta lăcrimioară.

Te-aș visa în continuitate,
Să nu se termine această noapte!
Să-mi inspiri în suflet lumină
Din a ta cuvânare senină!

Motto:
„Iubind, ne-ncredințăm că suntem.”
Lucian Blaga

3.10. DOR DE EA, CORABIA EMISFEREI NORDICE

Elevă DUMITRU IULIA
Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” - București
Profesor îndrumător: prof. dr. ZAHARIA DANIELA.

DOR DE EA

Arșița sufletelor noastre urcă din Sahara.
Au căzut și zăpezile neașteptate peste ele.
Prima dezlănțuire a sufletului,
o magnitudine de impulsuri...

Ea se duce... călătorește, iubește,
dar se întoarce mereu la țarm,
mereu la același vechi, statornic și iubit
ponton.
El stă, așteaptă, călătorește cu gândul...
o așteaptă doar.
Se va întoarce mereu,
cu comori, cu urme și răni,
cu vise spulberate, cu adevăruri uitate.
El, în dragostea lui, o primește,
o iubește și o mângâie.
Astfel, sufletul își dezlănțuie simțirile,
formând funii de legătură
între el și mare,
funii rezistente furtunilor, durerilor și altor
iubiri...
Așa e marea - iubită de țarm,
cu arșițele și zăpezile ei africane.

CORABIA EMISFEREI NORDICE

Timpul, marele croitor,
ne orânduiește fiecăruia hainele -
acelea croite din clipe creponate,
pe care uităm să le mai analizăm.

Îmi deschid fermoarul infinit de mulțumiri
și caut în buzunarul sufletului
firimituri pierdute, de iubire ...
petale creponate de amintiri mă invadează
și văd acele mâneci recunoscătoare
care m-au îmbrățișat mereu.
Străbat tivul vârstei și ajung
la cotorul vieții în carouri...

Stau la un capăt al unui meridian mobil.
Tu stai pe o aureolă boreală, la un pol.
Doar gândurile migrează între noi
ca un vârtej sclipitor
ce poate fi zărit de la Ecuator
și din alte galaxii.

Chiar acum îți trimit în dar
o corabie cu pânzele sufletului ei umflate
de dor,
și-n ea - un înger cu o carte în mână...

Era cartea nașterii noastre împreună

Motto:
„...Nu mai calcă pe pământ/
cine calcă-n suferință./
Ea schimbă la față argila, o schimbă în duh....”
(Lucian Blaga)

3.11. JERTFĂ CĂTRE SOARE

Elevă **GHIȘA ȘTEFANIA-MARIA**,
de la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia
Profesoară îndrumătoare **BUSUIOC CARMEN**

Jertfă către Soare

În zadar îți cauți umbra!
Nici eu nu mai știu în ce catren,
printre ziduri mute, am jertfit
o pată de culoare.

Din sângele tău și-au luat seva
toate metaforele care
încearcă să prefacă
realitatea în etern.

Am jertfit umbră,
căci doar umbră-am cunoscut
și-am măsurat-o în silabe.

Nu te puteam cuprinde pe tine,
căci în suflet nu purtam soare!

Soarele era sus, pe cer, iar eu încercam
să-l recreez în mine, prin poezie.

Cercetând necuprinsul

Nemărginirea cerului se vede atât de
bine de pe pământ,
încât nu ai mai vrea să ai aripi,
ci doar să privești în jur, pe câmpul
nesfârșit,

să te îneci și să te înalți
prin durere și al său cânt,
căci doar tu,
doar tu
poți să cânti,
și să spui înaltului: sunt!

Aici, jos, nu-i doar zbor, nici viață sau
visare,
nu e numai crezare,
E și altceva,
E aproape Tot...

Întrebarea

Trăiam într-o pădure în care nu
pătrundea soare,
unde ochii nu aveau de ce să existe,
pentru că nu puteau înțelege nimic,
iar aripile ar fi produs doar un zbor
învălmășit.

Ne-am fi lovit doar cu ele
zadarnic de-ale înaltului zale.

Așa nu știm nici cât de mângâietor
lumina soarelui doare
sau că
ne-ndreptam spre-același sfârșit.
Ai vrea să spui că e mai dulce când
omul nu știe că moare...
Când răspunsurile nu apar,
pentru că nici măcar
nu ne ridicăm fruntea
într-un gest de-ntrebare.

Poate atunci,
chiar prinși într-ale timpului gheare,
pătrunși de-al său venin,
am înțelege măcar că
prin măsurarea clipei sale
i s-a dăruit omului necuprinsa zare,
iar setea de sens își va găsi leac.

În zadar vom mai crede atunci
că-ntr-o iarbă sfântă stă nemurirea
prinsă în veac fără veac.

Motto:

*„Poezia este veșmântul în care ne îmbrăcăm iubirea și moartea”
(L. Blaga)*

3.12. RECULEGERE, MAI LUCIDĂ CA ORICÂND, DE CHIPU-MI

*Elevă **BALAN TATIANA**,
de la IPLT „Ștefan Vodă”, or. Ștefan Vodă,
Îndrumător: profesoară **ȘTEFAN NATALIA***

Reculegere

Cu dor de infinit
am pornit spre est
mi-era uscat de necuprins
dor de gheață de albul neatins
ajungând cu pași repezi întârziați
m-au îmbrățișat copacii
îmbrăcați în negru secătuiți de
plâns și tot învârtindu-se în cercuri
linii am ajuns să văd martirii
mii de păsări inerte
prefăcute-n scrum insecte
iepuri carbonizate din fugă
la doi pași o vulpe -nălucă
toți vrednici ostași de război
stau înșirați ca un gunoi
căci n-au găsit de cuviință
să-i înmormânteze ah turnat-au
peste sufletul meu fierde turbat de
ură amețit cu furie s-au cutremurat
plămânii plini de mânie când
printre carne putrezită și fum
moartea s-a luat la întreceri
dând foc coarnelor de cerb n-o
oprește nimic sfâșiind acerb și -n
vreme ce gura tot mai tare cască
curmând vieți ca într-o falsă ruletă
rusească omenirea cu un rânjet
nebun privește vacarmul ca pe un
tablou de Edward Moon
bătând din toate clopotele
pentru Notre-Dame
la îngenuncherea Siberiei

De chipu-mi

De chipu-mi șters
Nu-ți vei mai anina speranțe
Cu ațe aurii încolățind toată fața.
Ochii mei nu mai sunt leagănul
Sclipirilor tale de profundă filosofie
Și lungă cugetare.
Nu vei mai încerca să pătrunzi
Prin fisurile slăbiciunii față de tine
Către partea mea de infinit.
Genele vor uita ce înseamnă
Să adoarmă sub dulcea greutate
A cuvintelor tale siropoase.
Nu vei mai desena pe piele,
Fiindcă-s tatuată tiranic cu numele tău

—
Fiece milimetru, fiecare por respiră
Doar cu permisiunea ta.
Am pierdut de mult autonomia asupra
Mea.
Am devenit ruina unei cetăți de
necucerit ,
Căci ai înțeles că adevăratul sfârșit e-n
călcâiul minții.
Ai ținut exact acolo,
Ca să cad pradă ochilor
Care mai degrabă sunt călăi,
Ce trec cu ascuțișul
Prin rațiune și sentiment.

Mai lucidă ca oricând

La ceasul când scriu poezii
Mă gândesc la sensul vieții,
Sunt mai lucidă ca oricând ,
Picături de mare pe obrazu-mi curg.
Doamne, Doamne, noi nu trăim,
Nici măcar existăm -
Cu morile de vânt luptăm .
Curge apa, curge la vale,
Sparge bolovani și își face cale,
Pe când noi suntem striviți de nisip .
Obsedați de gândul supremației ,
Cine mai cunoaște mirosul gliei?
Avem de toate
Până peste poate ,
Dar păcat că
În suflet suntem goi
Și ne mănâncă viermele din noi.

3.13. TU EȘTI POETUL...

Elevă MIHAELA LUȚA,
de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ion Creangă” din Soroca
Îndrumător: profesoară FELICIA VOICU

Tu ești poetul...

„Eu nu strivesc corola de minuni a lumii”
Eu doar iubesc să fiu iubit...
Și doar o patimă răsună -
Cu-a lumii taină...

A rătăcit, și-a căutat în necuprinsul
firii:
„Și rând pe rând din învelișul lor de vrajă”
A stins iubiri și patimi nebănuite
O sete de lumină - o sete de tăcere,
Căutând...

O, dragule ! îți adresez această
frământare
Cum tu cu-n farmec expresiv,
M-ai transformat fără sfială-n laitmotiv
„Tendințele ambivalente constituie marea”
Poetul ce tulbură experiențele...

M-ai inspirat să-mi recunosc până și
noroiul,
M-ai inspirat cum nime-n lume cineva
La tine diminețile și serile mi-e gândul.
Tu mi-ai adus căința și iubirea,
„Vei plânge mult ori vei zâmbi? ”

Prezența ta lăuntrică mi-ar fi de-
ajuns
Să simt intrarea ta în sfera mea,
„Căci eu iubesc și ochi și flori și buze”
Iubesc corola de minuni a muzei.

Îndelungat ți-e drumul răposat
Și zeci de mii de pilotine,
Te însoțesc sperând c-ajung la mal
Revolte, urlete, suspine...

Motto:
Viața-o plimbare prin somn.

3.14. NEATINGÂND OMĂTUL... , VĂZDUHU-N ROȘU, SEVRAJUL LUI ADAM

Elevă NEAGU MARINA ANDREEA,
de la Colegiul Național „Ion Neculce” , București
Profesoară îndrumătoare Prof. dr. OLARU CĂTĂLINA

Neatingând omătul...

Și poate crezi că pot să patinez,
Apa s-ating
În suflet focul ți-l sting.
Haos, dezordine, furtuni mă-ncing.
Aleg să te-ating,
Să-ți fiu Eva, să-ți fiu dor,
Un vuiet permergător,
O rază la fereastră,
Un lac cuprins în foc,
Adânc, neatins
Prins în abis.

Dar care noi?
Eu sau tu.
Niciodată eu și tu.
Tu și ea?
Abisul se cuprinde-n voi...
În adâncuri,
În păcate te pierzi...
Te limitezi,
Precum un om...în a lui agonie
Îl privim de sus
Din nori, dintr-un puf delăsător
Prins în degradare.

În puhoaie
Se-adâncesc dorințele
Se dezvăluie ispitele.
Tu ești ea,
Sunteți voi.
Eu sunt eu,
Un porumbel căzător,
Precum o stea sau o dorință
Vreodată neîmplinite.

Văzduhu-n roșu

Era un înger căzut
Cuprins în văzduh,
În flăcări
În văpăi apuse.
Un paradox neînțeleș,
Un pleonasm bine ales,
Două cuvinte alăturate.
Poate sunt muzică
Sau poate o pată...
Pe inimă-mi pictează,
Sufletu-mi veghează,
Noroi, plânsete sau urzici?
O ciumă sau un arici?
O naștere sau o moarte?
Suntem în primordial...
Dar privim departe.
Îmi vezi ochii?
Lacrimi sau doar strălucire?
Poate mai multă iubire
Cuprinsă-ntr-o carte
Uitată-ntr-o vizită
Strivită-n culori,
Spuse de ale tale buze moi...

Sevrajul lui Adam

Abis,
Dor,
Jale
Sau frumos?
Un tumult neîntors?
O piedică lângă un măr...
Roșu, un foc sau un luceafăr?
Mai bine...un lagăr.
Deasupra-i porumbelul surâzând
Dedesubtu-i un ciubăr în vânt
Prins în furtună și-n valuri.
Fulgere sau noi ispite?
În extaz sau în agonie?
Poate cuprinsă-n ale mele dorințe
Prinse-n Adam
Sau ascunse-n sevraj...

Motto:
„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată”
(M. Eminescu)

3.15. DIN DRAGOSTE PENTRU TINE...

Eleva **ROTARU CORINA**,
de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere” s. Racovăț, municipiul Soroca
Îndrumătoare: Prof. **CRAVEȚ SUZANA**

Plouă peste suflet

Plouă lin, o ploaie caldă,
Vântul suflă liniștit.
Sus un vrăbii pe-o creangă,
Ciripind, a adormit.

Băncile în parc sunt goale,
Și aleele-s pustii...
Vântul saltă printre ramuri
Eu te-așteapt, dar Tu nu mai vii.

Felinare-n întuneric,
Bezna nopții o destramă.
Deschizând un drum feeric,
Cu lumina de aramă.

Joacă ploaia liniștită,
În havuzul adormit...
Parcă e o simfonie,
Însă, Tu... n-ai m-ai venit!

Sub umbrela înstelată,
Singur stau și tot aștept...
Vreau să te mai simt odată,
Cum te strâng, la al meu piept!

Un vis din amintiri

Printre stele trece luna,
Singurică la culcare...
Stelele îi țin cununa,
Cu lumini de lumânare.

Și Luceafărul lucește,
Sus în cer ca o icoană,
Și ograda îmi sfîrșește,
TU, lumine de aramă!

Casa-i caldă, bucuroasă,
Dar... cu lacrimi în ferestre,
Răsfoim noi amintirea...
Ca-ntr-o carte cu povești.

Sărbătorile-s trecute,
Clopoței nu se aud.
Tristă a rămas ograda...
Și în beznă s-a pierdut.

Singur stau pe prag în noapte,
Ascult liniștea din sat.
Rece-i pragul sfânt al casei...
Dorul roade neîndurat...

Noaptea-i lungă, dar... se trece,
Cântă cocoșii în zori...
Pe rând casa ne petrece,
Toți suntem noi trecători!

Motto:
” Prezentul tace sau vorbește; numai trecutul cântă.
De aici farmecul amintirii.”

3.16. O RAZĂ DIN TRECUT, MEMORII

Elevă: **CHISTRUGA CĂTĂLINA**,
de la Liceul de Creativitate și Inventică ”Prometeu-prim”, orașul Chișinău
Îndrumătoare: Prof. **BOLOGAN TATIANA**

RUGĂMINTE

Pe când stăteam eu singuratic,
Plângând de dorul meu hieratic,
Îmi amintesc și-acuma bine,
De sufletul ce-mi aparține.

Ce a plecat cândva, deodată,
Făr-a spune totodată,
Ce-o frământă, ce o doare,
Ce o ține-n închisoare.

Am strigat de-atâtea ori,
Să o văd măcar prin nori,
N-am văzut, nici n-am simțit,
Decât o boare l-asfințit.

Plângând acuma ochii verzi,
Ce i-am pierdut printre livezi,
Eu te mai rog odată, Doamne,
Salveaz-un suflet ce nu moare.

SPERAȚA

Ochii ei ce străluceau,
Atât de blând ei licăreau,
Ca un spectru-ntre lumini,
Ca o rază printre spini.

Printre oameni mulți și răi,
Printre case, printr-ai săi,
Se simțea ca o regină,
Fără inimă haină.
Se simțea ca un lăstar,
Ce creștea fără habar.

Nu e rea, dar nici nu-i bună,
Toată lumea ce-o îndrumă,
Îi e teamă, dar nu-i frică,
Zboară ca o rândunică.
Înspre boltă, cât mai sus,
Precum pașnicul Iisus.

A murit în încercare,
Căci speranța vină n-are,
A murit în fața lor,
Într-un zbor ce-i plin de dor.

Motto:
" Poetul. Un donator de sânge la spitalul cuvintelor."
Lucian Blaga.

3.17. MIROSUL DULCE AL VERSULUI, MIROSUL POEZIEI

Elevă: **VERNIGORA ARIADNA**,
de la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Bălți, municipiul Bălți
Profesor-coordonator: **MARANDICI ALA**

Motto :
«Dacă vrei să ajungi la fericire, atunci pune-ți
orice ca țință, numai un singur lucru nu:
fericirea..»
Lucian Blaga

Mirosul dulce al versului

Alunecă pe perișorii senzitivi ai Universului ,
Iar dragostea mă împresoară
În nisipul scurs de clepsidra rară.
Printre picăturile de sânge,
Lacrima de înger
Va ateriza pe slovele unei scrisori
Uitate în sertar,oxidate printre flori
Ale destinului ce revarsă dulcii mei fiori,
Vernigora Ariadna!

Euforia recheamă, apropierea se destramă

Tu ești pata ce zdruncină norii,
Susurul apei recheamă fiorii
Doar pentru a urma rămășița unui vis ,
Iar spinii dragostei incolțesc nestins
Pentru a-mi străpunge pielea cu ghiarele
meschine,
Amintirea-mi ascunde lacrimile profunde.
A-și dori să zbor spre necuprins ,
Dar colacul de salvare destramă cugetul prelins.
Printre slovele tale ,ce renasc odată cu visarea,
Printre presimțirile vibrante și înaintarea către
șoapte,
Într-un paradis pierdut,într-un suflet mut,
Într-o rețezare de aripi și un gust nevrut
De trecut, ce scapără printre stele,atât de mult ...
Și totuși preschimbarea ta
Într-o statuie ,devorarea mea

Nu urcă spre poteca infinită,
Dar străpunge întunecimea,
Separă limita spre nălucirea,
Care nu mai tresare, sub a ta înfiorare,
Care nelimepziță încă, ecoul mi-l topește
Într-o fluiditate deșartă,o simplă joacă murdară
de închipuri tranșante,
O simplă risipă de timp ce nu își mai oprește
Fuiorul tristeții și regăsirilor perplexe,
Zbuciumând momentul,euforia-mi domină
bizarele reflexe,
Ea zdruncină din accelerarea către tine,și se
înalță iarăși,
Pentru că a ta închipuire,să-mi întindă o mână
Din adâncimile cerului,către pământ
Să te inunde ca fluturii pribegi în al meu gând,
Iar spaima cea păgână ,traietorie sufletească
Las-o în paradisul tău,încununează-o cu o slovă
nefirească...
Restabilește liniștea imprimată în floarea
sărutului,
Și evaporă-ți regretele prin forța mutului,
Separă limitele,revino din nou
Și îndreaptă-ți , Blaga ,astru veșnic,cugetarea
îngerească către noi,
Euforia cea eternă să-ți preschimbe dulce slovele
din foi,
Iar lacrima de fericire să-ți inunde obrazul de
timp,
Care tresare sub al vieții ghimp !

Mirosul poeziei

*Motto: " Poetul. Un donator de sânge la spitalul
cuvintelor." Lucian Blaga.*

*Mă plimb în paradisul tău,
Gândul tot farmecă deslușitul zeu,
Frumusețea o destramă prin obsesia mea ,
Tu îți zdruncini visarea ,întruchiparea ta .
Tăcerea e prea asurzitoare ,
Răscolirea timpului,pururea de înfiorare,
Tu în continuare mă stropești
Cu sentimentul fierbinte de dorințe trupești,
Dar cartea deschisă la capitolul ce zbuciumă
mereu,
Lacul cristalin de regăsire și muzeu
Al cugetării infinite către tine .
Fruntea de aur și copleșirea poetică
Străpunge întunecimea bezmetică ,
Cosmosul involburat și gândul vibrant
Mă pierde în ochiul destinului ameliorant.
Tu îmi domini poteca de călăuzire ,
Dar versurile tale încrustate pe vecie ,
Ascund sensul nostalgic,copleșire...
Și până la urmă ,cad în haosul nestins
Mânat de sângele sacrificiului prelins ,
Iar scrisoarea oxidată într-un sertar ,
Urmărește fantomatic al meu gând bizar,
Vocea filosofică răsună printre stele,
Timbrul zboară ca cometa printre ele,
Ochii plâng într-o clepsidră suspendată,
De pârgăhia timpului și versului ameliorată,
Pentru a-ți aduce gândul către noi...
Nesfârșirii tăi,supuși cititori!*

3.18. ILUZIA FERICIRII

*Eleva **CHIȘIU ANTONIA**,
de la Colegiul Economic „Nicolae Titulescu”, Baia Mare, jud. Maramureș,
Prof. coord. **BUCIUMAN LIVIA***

Iluzia fericirii

Neliniștea acumulată
Are la baza o faptă acceptată
De inițiatorul ce a ocupat
Un leagăn ce nu-i era lui dat.

Ești un scamator de vise,
Un creator de zâmbete ucise,
Zdruncinat de probleme și sfâșiat de durere,
Empatic creator, de vise trădător ...

Întunericul taina ți-o păstrează;
Cu ochii închiși, prin beznă cauți lumină,
Nu trebuie să vezi, ci să simți
Patimi fără sfârșit.

Motto:
„Cine crede-n zbor e stăpân peste zare.”
Lucian Blaga

3.19. CÂND TOAMNA ..., RUGĂCIUNE

Profesoară **MIHALTAN MARIA**,
de la Liceul cu Program Sportiv, Alba- Iulia

Când toamna ...

Când toamna ...
crește stavili
în fața soarelui
năvalnic,

Când toamna fură
campului- verdeața ,
pădurii- larma ,
copilului –jocul,
vieții-tinerețea...

Să ne bucuram, totuși,
de răsuflarea ei cu iz de ploi,
de maiestria cu care pictează
padurea tacută,
de liniștea serii timpurii,
de minunea descoperirii
altor taine-n septembrie,
de dorul tăcerilor din suflet,
de frumusețea tinereții târzii!

Rugăciune

Te rog, Doamne-n fapt de seară
Să ne ierți, de Ți-am greșit
Să trimiți a ta iertare
Intr-un nou de argint

Și, te rog sa pui în suflet
Liniștit și blând alint
Să trimiți pe căi te taină
Din adânc de gând, Cuvânt.

Motto:

„Cel mai frumos lucru al Dumnezeirii este
că Dumnezeu se află și în sufletele celor care îl contestă ,
fără ca aceștia să i se poată opune ”

3.20. DEFINIȚIA FEMINITĂȚII ȚĂRII, MOMENT DE PATRIOTISM, SURD ÎN TRECURT, BINECUVÂNTARE

Elev: **RADU LEONTE**,

elev la Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia,

Prof. îndrumător: **DĂNCILĂ TEODORA**

Definiția feminității țării

Femeia a învățat să meargă singură prin
timp.
Călcând strâmb și sângieru ,
A devenit un dresor de calamitate.
M-am întrebat mereu de unde izvorăște
frumusețea ei,
Căci frumusețea atrage invidia,
Iar invidia
Nu este doar o frustrare persistentă,
Ci mai degrabă o demonstrație a ceea
ce-nseamnă frumos;
Făr' cercei și mărgeluțe,
Împrăștiind doar parfumul generațiilor,
Ea își țese-n ie,
Cu degețele prăfuite de surghiun,
Un imn cântat de noi, de descendenți.

Moment de patriotism

Un cuib este uneori un anotimp cu zori
de sticlă.
Păsările îl zgârie până când se
acomodează cu ideea zborului, cu
văzduhul.
Ele își cercetează identitatea în văzduh.
Fiecare fulg devine parte din văzduh,
Însă cuibul este adevărata identitate a
păsării.
Nici o pasăre nu s-a născut în plin zbor
Zborul este de fapt contextul cuibului,
Libertatea înseamnă momentul în care
pasărea se refugiază în cuibul ei,
Dar oare
Care este momentul în care noi, păsările,
ne așternem în libertatea cuibului
nostru?

Surd în trecut

M-am rătăcit într-o peșteră superficial
cunoscută cu obloane de ecou.
Obloanele strigă spre ieșire,
Dar eu sunt prea distras.
Sunt prea distras ca să mă îndrept spre
ecou.
Întunericului în care mintea se afundă
Încearcă să se aprindă fără vreun pic de
lumină, fără vreun pic de auz.
Într-adevăr, ochii au un mare defect.
Ei îți pot arăta doar prezentul.
Auzul este cel care te conectează cu
trecutul neștiut.
Curând voi auzi și eu,
Iar peștera în care voi fi rătăcit nu va
mai avea echivoc
Pentru că va avea lumina strămoșească.

Binecuvântare

Am fost binecuvântat să pot atinge
pământul românesc.
Pământul nu este doar pământ.
Nu este acel pământ din "de când lumea
și pământul" .
Acela nu a fost trecut prin proba
sângelui.
Pământul nostru este viu
Prin simplul fapt că ne supunem lui.
Cu toții ne naștem din lutul strămoșesc
Și sfârșim prin a deveni lut strămoșesc.
Am fost binecuvântat să pot atinge
pământul românesc.

3.21. TOAMNA, DOAR TU..., IUBEȘTE-MA CUM NIMENI NU POATE, ȘI PLÂNGE COPILA, N-AM SĂ TE UIT

*Elevă: ARION DENISA MARIA,
la Școala Gimnazială Berghin
Îndrumătoare: Prof. DRUȚĂ ALINA*

Toamna, doar tu...

Nu știu cum se face, dar toamna mai
mult
Mă prinde un dor nebun după tine,
Scriu tot mai des, și gândul mi-ascult
Și inima-mi spune că ești pentru mine.

O var-a trecut și multe vor trece
La fel le trăiesc, intens și plăcut,
Azi toamnă-i aici și timpu-i mai
Dar mie..., ce crezi? Îmi placi mai mult.

O toamnă și-un dor nebun în inimă-mi
E versul cu care încep să-ți vorbesc,
Am multe cuvinte ce-n suflet la țin.
„Te vreau!” „Te ador!” „Ce mult te
iubesc!”

Iubește-ma cum nimeni nu poate

Alunga-mi durerea, dă-mi mii de fiori.
Și aruncă-mă-n visul tău cu plăceri,
Ca până la cer cu mine să zbori
Să uit tot ce-a fost în ziua de ieri.

Iubește-ma tu cum nimeni nu poate.
Cuprinde-mă-n brațe și țin-mă strâns
Să uit de trecut, să uit chiar de toate,
Căci inima mea prea mult a mai plâns.

Dă-mi clipe frumoase, o toamnă
întreagă,
Dă-mi visele tale, să le-mplinesc!
Zâmbete largi și gura-ți de fragă,
Motivul pentru care din nou vreau să
iubesc!

Și plânge copila

Nu-i nimeni să te vadă când tu plângi,
Iar lacrima pe obraz ți se naște,
Cu-n gest nevinovat vrei s-o alungi
Și tot ce a fost, acum vrei a întoarce.

Și plângi copilă amar la ceas târziu,
Un singur gând îmi pare nu-ți dă pace:
„Aș fi putut aproape să-i mai fiu
Și sufletul...cine să-mi împace!”

Și-ți vine așa a rupe norii,
Iar cerul să-l împarți în două
Să prinzi cu mâna treapta scării
S-ajungi la el în lumea nouă!

Să cazi la pieptul lui deodată,
Cu mâna-n păr să-i te joci
Să-l mai întrebi: Ce mai faci tată?
Și-o lacrimă să-i ștergi de poți!

Să-ți ceri iertare pentru toate,
Că i-ai furat din viață timp
Și nu i-ai fost mereu aproape
Așa cum el și-ar fi dorit.

N-am să te uit

Nu-mi pot lăsa visul deoparte,
Ești ce-mi doresc dintotdeauna.
Privirea ta, dulce-ți soapte
Mă însoțesc de atunci întruna.

Nu pot să uit mi-e greu...să știi,
Chiar de a-și pleca în lumea mare.
Oriunde fug, tu vei veni
Te ți de mine atât de tare!

Și buzele-ți simt mereu...
Și trupul tău îl simt perfect
Mă întreb „De ce nu pot fi eu
Un insensibil mai direct?”

N-am să te uit nicicând să știi...
Rezis cu greu, căci triste-s toate
Mi-e sufletul așa pustiu...
Mai dă-mi, te rog, o zi și-o noapte.

Motto:

“Poezia este casatoria realitatii cu idealul, sufletul poetului.”

Lucian Blaga

3.22. AMINTIRI

Elevă: HAȚEGAN ADINA LAVINIA,
la Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia
Îndrumătoare: Prof. MIHĂLȚAN MARIA

AMINTIRI

Ca o adiere de vară,
Cu o blândă aură
Îmi cântai cântecele
Îmi mângâiai gândurile...
Acum, în singurătate
 Stau pe dealuri întunecate...
Zăpada muribundă
Pare o imensa undă
Încet, mi se-nchid pleoapele
Amurgul colinda, iar, satele.

Cântecul nostru

Asfințitul își face prezența
Ceasul umbrelor apare
Stelele, cavalerii lunii
Clipesc enigmatic pe cer
 Vocile noastre grațios împletite
Toate melodiile șoptite,
astăzi le mai cânt.
Necrezând într-un deznodământ,
noaptea s-a așternut
Întru în casă,
așteptând un nou început...

Secțiunea

TRADUCERI DIN OPERA LUI LUCIAN BLAGA

– elevi și profesori

Motto:

Dragostea pe scurt:

„Ea cântă și eu ascult. Pe buzele ei calde mi se naște sufletul” Lucian Blaga.

4.1. Iubirea în viziunea blagiană

Traduceri în limba engleză

*Autoare: **RODICA CUCU**,
profesor la Liceul Teoretic Rusestii Noi,
c. Ruseștii Noi, raionul Ialoveni*

Iubire

Iubești - când ulciorul de-aramă
se umple pe rând, de la sine
aproape, de flori și de toamnă,
de foc, de-anotimpul din vine.

Iubești - când suavă icoana
ce-ți faci în durere prin veac
o ții înrămată ca-n rana
străvechiului verde copac.

Iubești - când sub timpuri prin sumbre
vâltori, unde nu ajung sorii,
te-avânți să culegi printre umbre
bălaiul surâs al comorii.

Iubești - când simțiri se deșteaptă
că-n lume doar inima este,
că-n drumuri la capăt te-așteaptă
nu moartea, ci altă poveste.

Iubești - când întreaga făptură,
cu schimbul, odihnă, furtună
îți este-n aceeași măsură
și lavă pătrunsă de lună.

Love

You love - when the copper jug
it fills itself in turn
close, of flowers and autumn,
of fire and veins season.

You love - when the suave icon
is doing in pain through the ages
you keep it framed like the wound
of ancient green tree.

You love - under times through the dark
winds, where the suns do not reach,
you rush to gather in the shadows
the white smile of the treasure.

You love - when feelings' awake
in the world where only the heart is,
the roads at the end await you
not death, but another story.

You love - when the whole being,
with the exchange, rest and storm
it is the same to you
and lava penetrated by the moon.

Catrenele dragostei

Dragă-mi este dragostea
bântuită de sprâncene,
de sprâncene pământene,
lungi, pieziș-răsăritene.

Dragă-mi este dragostea,
soarele din an în veac,
dragostea ce poartă-n ea
moarte-ades și-ades un leac.

The love's quatrains

Darling it is my love
haunted by eyebrows,
by earthy eyebrows,
long, eastern-slanting .

Darling it is my love,
the sun from year to year,
the love carries in it
death often and often a cure.

Spune-se că-n holdă coaptă
macul îl dezbraci c-o șoaptă.
Dragă-mi este dragostea
care zice: nu și da.

Dragă-mi este dragostea,
mare face inima,
mare pe cât lumea-zare,
mică pe cât lacrima.

Dragă-mi este dragostea
care face stea și stea
din pământurile noastre -
prin poienile albastre.

Sângele își știe visul.
Dragă-mi este dragostea
cu-nălțimile și-abisul
și cu ce mai are-n ea.

Dragă-mi este dragostea -
locului nu pot s-o țin,
căci frumsețea ei dispare
în frumsețile-i ce vin.

Dragă-mi este dragostea,
dragă uneori furtuna
și-un păcat pe care-l arde
pe la miezul nopții luna.

Din aleanul trupului
sufletul se naște.
Dragă-mi este dragostea
ce de ani mă paște.

Dragostea ne-o țină zeii,
să ne-ncânte funigiei
ca urzeala inului
firele destinului.

It's said at ripe harvest
the pope undresses him like a whisper.
darling it is my love
which says: no and yes.

Darling it is my love,
makes great heart,
great as the world is,
and small as the tear.

Darling it is my love
that makes star and star
from our lands -
through the blue meadows.

Blood knows its dream.
Darling it is my love
with the heights and the abyss
and what's left of it.

Darling it is my love -
I can't hold it on the place,
and her beauty is gone
in the beauties that come.

Darling it is my love,
sometimes I love the storm
and a sin that burns
at midnight the moon.

From the body alliance
the soul is born.
darling it is my love
that for years tracks me.

Love is holded by Gods,
to delight the spiders
like linseed warp
the threads of destiny.

Bibliografie: Autor: Lucian Blaga; Titlu: „Opere”, Volumul I,
Chișinău, Ed. Știința, 1995.

Motto :
„O poezie tradusă trebuie să fie în primul rând poezie
și numai în al doilea rând tradusă.”

4.2. EU NU STRIVESC COROLA DE MINUNI A LUMII, PLUGURI

Traduceri în limba engleză

Autor: **UNGUR ANDREI**
Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București
Îndrumătoare: Prof. Dr. **ZAHARIA DANIELA**

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii
și nu ucid
cu mintea tainele, ce le-ntâlnesc
în calea mea
în flori, în ochi, pe buze ori morminte.
Lumina altora
sugrumă vraja nepătrunsului ascuns
în adâncimi de întuneric,
dar eu,
eu cu lumina mea sporesc a lumii taină -
și-ntocmai cum cu razele ei albe luna
nu micșorează, ci tremurătoare
mărește și mai tare taina nopții,
așa îmbogățesc și eu întunecata zare
cu largi flori de sfânt mister
și tot ce-i neînțeles
se schimbă-n neînțelesuri și mai mari
sub ochii mei-
căci eu iubesc
și flori și ochi și buze și morminte.

Pluguri

Prietene crescut la oraș
fără milă, ca florile în fereastră,
prietene care încă niciodată n-ai vazut
câmp și soare jucând subțiri înfloriți,
vreau să te iau de mână,
vino să-ți arăt brazdele veacului.

Pe dealuri, unde te-ntorci,
cu ciocuri înfipite-n ogor sănătos,
sunt pluguri, pluguri, nenumarate pluguri:
mari păseri negre

I do not crush the world's wonders corolla

I do not Crush the world's wonders corolla
And My mind does not slay
The mysteries I meet
Along my way
In flowers, eyes, on lips or graves.
The glare of others
Strangles the magic of the deep unknown
in depths of darkness,
But i,
I, with my light enhance the mystery of the world
And just as with her white rays the moon
does not diminish, but flatteringly
Keeps magnifying the mystery of the night,
So I, myself, enrich the tarry dark horizons
With overwhelming Thrills of holy mystery
And everything that goes beyond my reason
Shifts into larger secrets under my own eyes-
for I do love
the Flowers and the eyes and lips and graves.

Plows

My friend grown in the city
Without mercy, like the flowers in the window
My friend who has never seen
Field and sun playing under blossomed pears
I want to take your hand
Come, I want to show you the furrows of the
century

On the hills, wherever you turn
With beaks stuck in the healthy field
There are plows, plows, uncountable plows:

ce-au coborât din cer pe pământ.
Ca să nu le sperii -
trebuie să te apropii de ele cântând.

Vino-încet.

Huge black birds
descended from heaven to earth.
To not scare them
You have to approach them singing.

Come slowly.

Translated from Romanian by Ungur Andrei, 11th class, Adventist Theological High School
“Stefan Demetrescu”, Bucharest.

Motto:
Iubirea învinge totul

4.3. IUBIREA, BIOGRAFIE DE LUCIAN BLAGA

Traduceri în limba engleză

Autoare: **ORBU ANA-MARIA**, elevă la IPLT „Ion Creangă” Soroca
Îndrumătoare: Prof. **GRUGINSCHI STELA**

BIOGRAFIE

Unde și când m-am ivit în lumină nu știu,
din umbră mă ispitesc singur să cred
că lumea e o cântare.
Străin zâmbind, vrăjit suind,
în mijlocul ei mă-mplinesc cu mirare.
Câteodată spun vorbe cari nu mă cuprind,
câteodată iubesc lucruri cari nu-mi răspund.
De vânturi și isprăvi visate îmi sunt
ochii plini,
de umblat umblu ca fiecare:
când vinovat pe coperișele iadului,
când fără păcat pe muntele cu crini.

Închis în cercul aceleiași vetre
fac schimb de taine cu strămoșii,
norodul spălat de ape sub pietre.
Seara se-ntâmplă mulcom s-asculț
în mine cum se tot revarsă
poveștile sângelui uitat de mult.
Binecuvânt pânea și luna.
Ziua trăiesc împrăștiat cu furtuna.
Cu cuvinte stinse în gură
am cântat și mai cânt marea trecere,
somnia lumii, îngerii de ceară.
De pe-un umăr pe altul
tăcând îmi trec steaua ca o povară.

de LUCIAN BLAGA

IUBIRE

Iubești - când ulciorul de-aramă
se umple pe rând, de la sine
aproape, de flori și de toamnă,
de foc, de-anotimpul din vine.

Iubești - când suavă icoana
ce-ți faci în durere prin veac

BIOGRAPHY

Where and when I came to light I do not know,
from the shadow I am tempted to believe
that the world is a song.
Strain smiling, spellbound
in the middle of it I am filled with wonder
Sometimes I say words that I don't understand
sometimes I love things that I do not answer
The winds and dreamy dreams are my full eyes,
Walking I walk like everyone else
when guilty on the covers of Hell
when without sin on the mountain with lilies

Closed in the cicle of the same glass
i exchange mysteries with ancestors,
the mud washed by water under stones
In the evening, a lot happens as I listen
to the pouring
stories of long forgotten blood
Blessing the bread and the moon
The day I live scattered by the storm
With words extinguished in his mouth
i sang the passage even more
from one shoulder to the other
I silently pass the star as a burder.

BY LUCIAN BLAGA

LOVE

You love- when the brass jar
it fills in by itself
close by, flowers and autumn
or fire, of season to came

You love- when the icon saunded
what are you doing in pain through the ages

o ții înrămată ca-n rana
străvechiului verde copac.

Iubești - când sub timpuri prin sumbre
vâltori, unde nu ajung sorii,
te-avânți să culegi printre umbre
bălaiul surâs al comorii.

Iubești - când simțiri se deșteaptă
că-n lume doar inima este,
că-n drumuri la capăt te-așteaptă
nu moartea, ci altă poveste.

Iubești - când întreaga făptură,
cu schimbul, odihnă, furtună
îți este-n aceeași măsură
și lavă pătrunsă de lună.

de LUCIAN BLAGA

you keep it framed like a wound of
an old green tree

You love- when under times though the
shadows
values, where the sunsets do not reach
you are about to gather in the shadows
the broom of the treasure

You love- when feelings are awake
as in the world, only the heart is
the rounds are waiting for you at the end
not death, but another story

You love- when whole invoice
in exchange, rest, storm
it is the same to you
and lava penetrated by the moon

BY LUCIAN BLAGA

Motto:

Poetry is a garment in which we clothe our love and death.

4.4. LOVE-THE GUIDING LIGHT OF THE UNIVERSE

Traduceri în limba engleză

Autoare: **DELIA MALCOCI**,

elevă la Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-prim” Orașul Chișinău

Îndrumătoare: Prof. **DOINA GÂLCĂ**

Izvorul Noptii de Lucian Blaga

Frumoaso,
ți-s ochii-așa de negri încât seara
când stau culcat cu capu-n poala ta
îmi pare
că ochii tăi, adâncii, sunt izvorul
din care tainic curge noaptea peste văi
și peste munți și peste seșuri
acoperind pământul
c-o mare de-ntuneric.
Așa-s de negri ochii tăi,
lumina mea.

"The spring of night" By Lucian Blaga

Oh, beautiful,
Your eyes are so dark that in the evening
When I lie my head in your lap
It seems
That your eyes, your deep eyes, are the spring
From which the night mysteriously flows over
glens
And over mountains, and over meadows
Covering the land
With a sea of darkness.
That is how dark your eyes are,
My light.

Bibliografie: Lucian Blaga, "Poezii", editura Minerva, București-1989

Iubire de Lucian Blaga

Iubesti - când ulciorul de-aramă
se umple pe rând, de la sine
aproape, de flori și de toamnă,
de foc, de-anotimpul din vine.

Iubesti - când suavă icoana
ce-ti faci în durere prin veac
o tii înrămată ca-n rana
străvechiului verde copac.

"Love" By Lucian Blaga

You love-when the brass jug bottom
Fills up, successively, almost
By itself, with flowers, and autumn,
And fire, and season you feel in your bones.

You love-when the suave icon
You make from aching in time
Keeping it framed as the wound
Of the ancient green tree.

You love-when sometimes through gloomy

Iubesti - când sub timpuri prin sumbre
vâltori, unde nu ajung sorii,
te-avânti să culegi printre umbre
bălaiul surâs al comorii.

Iubesti - când simtiri se desteptă
că-n lume doar inima este,
că-n drumuri la capăt te-asteaptă
nu moartea, ci altă poveste.

Iubesti - când întreaga făptură,
cu schimbul, odihnă, furtună
îți este-n aceeași măsură
și lavă pătrunsă de lună.

Winds, where the sun does not reach,
You go to collect throughout the shadows
The fair smile of the treasure.

You love-when feelings awake
Because there is only the heart in the world,
And by the end of the road awaits you
Not death, but another, new story.

You love-when the entire being,
Alternating, resting and storm
Becomes to you in the same way
The lava pierced by the moon.

Motto:

“Formula era pentru noi una sacră »

4.5. TRADUCERE DIN « HRONICUL ȘI CÂNTECUL VÂRSTELOR »

Traduceri în limba engleză

Autor: **COSTAN DORIAN**

elev la Școala Gimnazială “Axente Sever”, Aiud

Îndrumătoare: Prof. **IOAN CASANDRA**

1. Cam din același timp mă urmărește și amintirea unei zile când am pus la încercare cerul. Umblând o dată pe ulițacu ochii în sus, am bagat de seamă că cerul venea tot cu mine. Zenitul se mișca din loc - ținându-se neîntrerupt deasupra mea! Era o descoperire cu totul nouă, pe care mă simțeam obligat să o păstrez ca un mare secret în cel mai ascuns ungher al inimii. Începeam să-mi tălmăcesc viitorul pe linia de vis a acestei descoperiri, încât pentru nimic în lume nu m-aș fi încumetat s-o împărtășesc și altora. În fiecare zi puneam zenitul – la încercare, dacă se mai ține pe urmele mele sau nu. Aș fi fost fără îndoială dezamăgit de moarte să fi aflat într-o bună zi că zenitul mă trădează. Și continuam să țin taina sub trei lacăte și șapte peceti. Totuși, odată, în răgazul dintre două jocuri, îi spun lui Adam al Vicii, cât de ales este creștetul meu, sub tăria cerului. Numai decît Adam își ridică și el ochii - și o ia razna. Pe urmă se-ntoarce și-mi zice: “Și cu mine vine cerul!” L-am privit cu un zâmbet de milă, cu îndoială apoi, și pe urmă cu nedumerire. Adam își întărea cele spuse cu un “zău curat”, formula curentă a jurămintelor în sat. “Zău curat – nu minți?” îl mai întreb eu odată, cu toate că știam că orice asemenea întebare era de prisos. “Zău curat – că nu mint” făcu înca o dată Adam c-o hotărâre ce mă rușină. Formula era pentru noi una sacră. Decît sa mai fi putut sta la îndoială. Eram dezolat că nu mă dovedeam a fi singurul ales, dar în aceeași clipă un alt gând mă îndruma către o nouă încercare. “Ascultă, Adam, îi zic eu, tu s-o iei pe uliță în sus, eu o iau pe uliță în jos. Dacă cerul se ține de tine, cum zici, și vine și cu mine, cum zic, atunci crapă și zărim ce-I acolo înăuntru. Poate că o să vedem chiar îngerii...” Și Adam, înduplecat și el de logica mea, ce părea încheată și fără greș, o luă pe uliță în sus, iar eu pe uliță în jos. După ce mântuiră suta de pași, fără de a auzi nici un pocnet de

At that time, the memory of the day when I tested the sky began catching up to me. Walking on the street once, staring upwards, I noticed that the sky was coming with me. The zenith was moving around, keeping up with me at all times. It was an utterly new discovery, which made me feel obliged to keep it as a secret in my heart. I started to plan out my future, so that no one would find about this secret. Everyday I tested the zenith, if it was going to come with me or not. I would've surely been very disappointed if I found out one day that the zenith was failing me. Although, one day, while I was taking a break after playing, I told Vica's Adam my secret and how special I am. Immediately Adam looked up and started walking. He then turned to me and said: “The sky is following me too!”. I looked at him with a grin on my face, doubting it and then I felt bewildered. Adam persisted by saying “By my soul”, the eay of keeping oaths back then in my village. “By your soul - you're not lying?” I asked once again, even though I knew this sort of question is pointless. “By my soul, I'm not lying” Said Adam, which made me feel ashamed. That saying was too important for us to doubt it anymore. I was extremely sad that I was not the chosen one, but at the same time, another thought made me give it another try. “Listen, Adam, I told him, you go that way on the road and I go the other way. If the sky is following you, as you're saying then it will be ripped apart and we'll see what's inside it. Maybe we will see even angels...” Adam, surprised by my way of thinking, which sounded unmistakable, walked down the road and I went the opposite way. After we've walked about one hundred steps, without hearing any loud cracks, we stopped. The sky didn't crack. We came back to one another. “Did the sky follow you?” I asked him, “It did” answered Adam, “It followed me too, I said, but then why did it not get ripped apart?”

grinzi cerești în înalt, ne oprirăm, Tăria albastră nu s-a despicat. Ne-am apropiat iarăși unul de celălalt. “Mergea cerul cu tine? Îl întreb. “Mergea”, zise Adam. “Și cu mine mergea, răspund eu, dar atunci de ce nu crapă în două?”

(Lucian Blaga – Hronicul și cântecul vârstelor)

2. Față de noi, mama se purta într-un fel, și tata într-altul. Nu vorbesc acum despre mama, ca duh al rânduiei, ci despre ea ca o întrupare a duioșiei și a grijei. Tata nu-și da pe față bățile inimii, ce le avea pentru noi. El se păstra la depărtare, într-o atitudine de asprime ce părea domolită numai de-un oareșicare dezisteres. El își întindea veghea asupra noastră prin simpla sa prezență, fără a ne ține cu tot prețul sub uitătură. Eram încă prea mic pentru a-I fi putut părrunde firea și cugetul. Numai târziu putui să află – de la frații mei mai mari și de la alții cari i s-au abătut prin apropiere – că tata era de o exuberanță caldă și de-o volubilitate deosebit de simpatică atunci când se nimerea să se simtă la largul său, între prieteni, ce-i arătau înțelegere. Mai aflu că era un liber-cugetător, deși preot. Nici una, nici cealaltă dintre aceste trăsături nu l-au împiedicat totuși să-și îplinească din plin datoriile față de altar, cădelniță și catapeteasmă. Prestigiul, față de săteni, și l-a sporit și altfel, și mai ales ca mare sfetnic al Lancrămului, în care calitate el dăruia din prinosul minții sale întregului sat. Exemplul său prindea, căci era sugestiv și viu. “Ce face Popa, sau cel cu barbă de argint și cu mintea de aur?” se întrebau țăranii, iscodindu-I cărariile și pașii, și-I urmau pilda. Cum popa își îndruma copiii spre carte, țăranii porniseră a face la fel, fără prea multă șovăire sau sfială. Anevoie se va găsi în tot cuprinsul transilvan un alt sat care să fi azvârlit peste marginile lui, pe podișurile mai înalte ale vieții naționale, un mai mare procent de intelectuali decât Lancrăm. Localnicii erau gospodari strădalnici, dar cam nevoiași. Puținul pământului trebuia compensat prin calitatea muncii, ceea ce a împins pe săteni și spre o producție raționalizată și specializată. Varza deveni, nu prea bănuiesc din care pricină, specialitatea satului. Mi-aduc aminte de-o luncă largă, străbătută de canale, scăpate din râu, acoperită numai cu varză.

(Lucian Blaga – Hronicul și cântecul vârstelor)

With us, my mom talked one way and my dad in another kind of way. I don't mean that my mom was severe, I'm saying she's very nice with us and endearing. My dad didn't show us affection. He kept his distance, with a cold attitude which made him look like he's not interested at all. He watched over us only with his presence, without anything else other than that. I was too young to understand him properly. Only after a while I found out from my older siblings that my dad was a kind person when he was surrounded by people who understood him. I also found out that he was a free thinker, even though he was a pope. Neither of these qualities didn't stop him from fulfilling his duty for the altar. He raised his prestige towards the villagers in another way too, such as being the adviser of Lancrăm, speaking to people from the village. His advice worked great. “How's the pope doing, or the one with the silver beard and golden mind?” the villagers were asking, following his path and his advice. The same way the pope was telling his kids to study more the villagers did too to their kids, without shying away from it. It's hard to find in all of Transilvania another village a higher percent of very intelligent people in comparison with Lancrăm's. the villagers were hard workers, but kind of poor. The small area of land had to be compensated by the quality of it's work, which made the villagers have a rationalized and specialized cultivation. The cabbage, somehow, the speciality of the village. I remember of a broad meadow, with lots of channels coming from a river, filled with cabbage.

4.6. IZVORUL NOPTII / THE SPRING OF DARKNESS, TREI FEȚE/ THREE FACES

Traduceri în limba engleză

*Autoare: BARBUL CORINA,
elevă la Școala Gimnazială Arduș, jud. Maramureș
Îndrumătoare: Prof. CICEU OANA*

Izvorul nopții

de Lucian Blaga

Frumoaso,
ți-s ochii-așa de negri încât seara
când stau culcat cu capu-n poala ta
îmi pare
că ochii tăi, adânci, sunt izvorul
din care tainic curge noaptea peste văi,
și peste munți, și peste șesuri
acoperind pământul
c-o mare de-ntuneric.
Așa-s de negri ochii tăi,
lumina mea.

The Spring of Darkness

My beautiful,
your eyes are that dark that in the evening,
when I lay my head on your lap,
I think
that your deep eyes are the spring
and over mountains and over plains
cover in the earth
with the sea of darkness.
That's how dark are your eyes,
my light.

Trei fețe

de Lucian Blaga

Copilul râde:
„Înțelepciunea și iubirea mea e jocul!”
Tânărul cântă:
„Jocul și-nțelepciunea mea-i iubirea!”
Bătrânul tace:
„Iubirea și jocul meu e-nțelepciunea!”

Three Faces

The child laughs:
"My wisdom and my love is the game!"
The young man sings:
"The game and wisdom is my love!"
The old man stays quiet:
"My love and my game is wisdom!"

Motto:

„Multe lucruri nu le vedem, fiindcă le privim prea de aproape”
Lucian Blaga.

4.7. FILOSOFIA VIETII ÎN OPERA BLAGIANĂ

Traduceri în limba engleză

Autoare: COBANOGLU MELEK,

Elevă la Liceul Teoretic Ruseștii Noi, r. Ialoveni, c. Ruseștii Noi,

Îndrumătoare: Prof. RODICA CUCU

Din cer a venit un cântec de lebădă

Din cer a venit un cântec de lebădă.
Îl aud fecioarele ce umblă cu frumuseți desculțe
peste muguri. Și pretutindeni îl aud eu și tu.
Călugării și-au închis rugăciunile
în pivnițele pământului. Toate-au încetat
murind sub zăvor.
Sângeram din mâni, din cuget și din ochi.
În zadar mai cauți în ce-ai vrea să crezi.
Țărâna e plină de zumzetul tainelor,
dar prea e aproape de călcăie
și prea e departe de frunte.
Am privit, am umblat, și iată cânt:
cui să mă-nchin, la ce să mă-nchin?
Cineva a-nveninat fântânile omului.
Fără să știu mi-am muiat și eu mâinile
în apele lor. Și-acuma strig:
O, nu mai sunt vrednic
Să trăiesc printre pomi și printre pietre.
Lucruri mici,
lucruri mari,
lucruri sălbătice - omorâți-mi inima!

Sufletul satului

Copilo, pune-ți mâinile pe genunchii mei.
Eu cred că veșnicia s-a născut la sat.
Aici orice gând e mai încet,
și inima-ți zvâcnește mai rar,
ca și cum nu ți-ar bate în piept,
ci adânc în pământ undeva.
Aici se vindecă setea de mântuire
și dacă ți-ai sângerat picioarele
te așezi pe un podmol de lut.

From the sky came a swan song

From the sky came a swan song.
Maidens hear it as they walk with beauty
barefoot over buds. And everywhere it is heard
by you and me.
The monks closed their prayers in the cellars of
the earth. They all stopped dying under the
latch.
I was bleeding from my hands, my heart and my
eyes.
In vain you still search what you would like to
believe.
The dust is full of the buzz of mysteries,
but it's too close to the heel
and it's too far from the forehead.
I looked, I walked, and here I am singing:
who to worship, what to worship?
Someone poisoned the wells of man.
Without knowing, I also wet my hands
in their waters. Now they shout:
Oh, I'm no longer worthy
To live among trees and stones.
Small things,
great things,
wild things - kill my heart!

The soul of the village

Child, put your hands on my knees.
I believe eternity was born in the village.
Here whatever thought is much slower,
and the pounding of your heart is rarer,
almost like it wasn't beating in your chest,
but deep down somewhere else.
Here your thirst for salvation is quenched
and if you bleed your feet
you sit on a clay deposit.

Uite, e seară.

Sufletul satului fâlfâie pe lângă noi,
ca un miros sfios de iarbă tăiată,
ca o cădere de fum din streşini de paie,
ca un joc de iezi pe morminte înalte.

Look, its night.

The soul of the village is fluttering beside us,
like a faint smell of cut grass,
like a drop of smoke from the haystacks,
like a game of lambs on high graves.

Motto-ul „Tomorrow Is Another Day!”

4.8. LUMINA (THE LIGHT, By Lucian Blaga)

Traduceri în limba engleză

Autoare: **STOICA ALEXANDRA MARIA**,
elevă la Colegiul Național Ion Neculce București
Îndrumătoare: Prof. **BRÎNDUȘA-ELENA OMELIAN**

Lumina

Lumina ce-o simt
năvălindu-mi în piept când te vad,
oare nu e un strop din lumina
creată în ziua dintâi,
din lumina aceea-nsetată adânc de viață?

Nimicul zăcea-n agonie
când singur plutea-ntuneric și dat-a
un semn Nepătrunsul:
"Să fie lumină! "

O mare
și-un vifor nebun de lumină
<https://Versuri.ro/w/gc17>
facutu-s-a-n clipa:
o sete era de pacate, de-aventuri, de doruri, de
patimi,
o sete de lume și soare.

Dar unde-a pierit orbitoarea
lumină de-atunci - cine știe?

Lumina ce-o simt năvălindu-mi
în piept când te vad - minunato,
e poate ca ultimul strop
din lumina creată în ziua dintâi.

The Light

The light I feel
Caving in beholding you
May it be the dash of light?
Forged in the First Day,
That light desperately craving for breath

Nothingness laying in agony
Soaring alone through darkness
Until the Lord said:
"Shall there be light!"

A sea,
A crazed for light blizzard
Forged thereupon
A thirst of sin, of peril, of longing, of passion
A thirst of life and sun

But when did that long ago blinding light
disappear?
Who may know?

The light I feel, caving in
Beholding you- you marvelous,
It's maybe the very last dash
Of light, forged on the First Day.

4.9. VEI PLÂNGE MULT ORI VEI ZÂMBI? MELANCOLIE

Traduceri în limba engleză

Autoare: **ANDREEA FORNEA**,
elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic "Ion Creangă" din Soroca
Îndrumătoare: Prof. **FELICIA VOICU**

Vei plânge mult ori vei zâmbi?

Eu
nu mă căiesc,
c-am adunat în suflet și noroi-
dar mă gândesc la tine.
Cu gheare de lumină
o dimineată-ți va ucide-odată visul,
că sufletul mi-așa curat,
cum gândul tău îl vrea,
cum inima iubirii tale-l crede.
Vei plânge mult atunci ori vei ierta?
Vei plânge mult ori vei zâmbi
de razele acelei dimineți,
în care eu ți-oi zice fără umbră de căință:
"Nu știi, ca numa-n lacuri cu noroi în fund cresc
nuferi?"

Will you cry or will you smile?

I
don't repent,
that I had gathered in my soul mud—
but I think about you!
With clows full of light
a morning will kill the dream once,
but my soul is so poor,
how your thoughts want,
how your heart believes for love.
Will you cry a lot then or forgive?
Will you cry a lot or smile,
by the rays of that morning,
where I'll say to you without a trace for repentence:
"Don't you know, that only in the lakes with mud
inside, grow lilies"

Melancolie

Un vânt răzleț își șterge lacrimile reci pe geamuri.
Plouă.
Tristeți nedeslușite-mi vin, dar toată durerea,
ce-o simt n-o simt în mine,
în inimă,
în piept,
ci-n picurii de ploaie care curg.
Și altoită pe ființa mea imensa lume
cu toamna și cu seara ei
mă doare ca o rană.
Spre munți trec nori cu ugerile pline.
Și plouă.

Melancholy

A lonely wind is wiping his cold tears on the
windows.
It is raining.
My confusing sadness is coming, but all my pain,
I don't feel it inside me,
in my heart,
in my breast,
but in the raindrops that are blowing.
And put it on my being the whole world
with her autumn and her night
it hearts like a wound.
Clouds are passing through the mountains.
And it is raining.

4.10. IZVORUL NOPTII, VEI PLANGE MULT ORI VEI ZAMBI, AMINTIRE, ANII VIETII

Traduceri în limba engleză

Autoare: **CĂTĂLINA IOPCEA**,
elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic "Ion Creangă" din Soroca
Îndrumătoare: Prof. **LUDMILA ȚURCAN**

„Izvorul nopții” de Lucian Blaga

„Frumoaso,
ti-s ochii asa de negri incat seara
cand stau culcat cu capu-n poala ta
imi pare
ca ochii tai, adanci, sunt izvorul
din care tainic curge noaptea peste vai
si peste munti si peste sesuri
acoperind pamantul
c-o mare de-ntuneric.
Asa-s de negri ochii tai,
lumina mea.”

„Beauty ,
your are so black that in the evening
when I lying in your lap
it seems
like your eyes deep are spring
from which night secretly flows above valleys
and above mountains and above plains
covering the soil
with a sea of darkness.
Your eyes are so black,
my light.”

„Vei plange mult ori vei zambi” de Lucian Blaga

„Eu
nu ma caiesc,
c-am adunat in suflet si noroi-
dar ma gandesc la tine.
Cu gheare de lumina
o dimineata-ti va ucide odata visul,
ca sufletul mi-asa curat,
cum gandul tau il vrea,
cum inima iubirii tale-l crede.
Vei plange mult atunci ori vei zambi
de razele acelei dimineti,
in care eu ti-oi zice fara umbra de cainta:
„Nu stii, ca numa-n lacuri cu noroi in
fund cresc nuferi?”

I
don't repent,
that I collect in the soul and mud-
but i'm thinking about you.
With claws of light
a morning will kill your dream one day,
that my soul is so clean,
as your thinking want,
as your heart of love believe.
Will you cry a lot or will forgive?
Will you cry a lot or will smile
about the rays of that morning,
in which i will say you without a shadow of repent:
„Don't you know, that only deep
In muddy lakes grow water lily?”

„Amintire” de Lucian Blaga

„Unde esti astazi nu stiu.
Vulturii treceau prin Dumnezeu deasupra noastra.
Alunec in amintire, e-asa de mult de-atunci.
Pe culmile vechi unde soarele iese din pamant
privirile tale erau albastre si-nalte de tot.
Zvon legendar se ridica din brazii.
Ochi atotinteligent era iezorul sfant.
In mine se mai vorbești si astazi depre tine.
Din gene, ape moarte mi se preling.
Ar trebui sa tai iarba ,
ar trebui sa tai iarba pe unde-ai trecut.
Cu coasa tagadurei pe umar
in cea din urma tristete ma-nving.”

„I don't know, where you are now...
The Eagles passed though God above us.
Slip in memory, its a lot since then.
On old heights where sun comes out from Earth
your looks were blue and high of all.
Legendary rumor rises from firs.
The all understanding eye was holy lake.
In me it's saying also today about you.
From eyelashes, dead waters flow slowly.
I should cut grass,
I should cut grass where you have passed by
With ungrateful scythe on shoulder
in the last sadness I warm myself.”

Anii vieții

În spațiu tainic, fără mărturie,
mă alegeai cândva făptură vie.
M-au făurit râzând, cântând, părinții.
Ei, țesătorii vieții și ai morții,
mi-au dat ce-ngăduise soarta:
au pus în mine soarele și noaptea,
și mi-au adus un drum în fața porții

"Acesta-i drumul tău, mi-au zis părinții,
pornești din văi s-ajungi în slava minții."
Pe cale-n lumea neagră am plecat.
Umblam, vedeam, dar nu mă încheagam.
Vedeam, umblam, dar încă nu eram.
Prin anul lung, ah lung, de altădat'
de-abia iubirea m-a întemeiat.

Years of life

In the secret space, without testimony,
I have chosen me once a living creature.
They made me laugh, singing, parents. They,
the weavers of life and death, gave me what the
fate had allowed:
They put the sun and night in me,
And they brought me a road in front of the gate.
"This is your way, my parents told me, You
start from the valleys to reach the glory of the
mind."
I went on the way to the black world.
I was walking, I could see, but I wasn't ending.
I could see, I was walking, but I wasn't myself.
Through the long year, a long,
Barely love founded me.

Motto:

Puțini sunt cei care știu, cât de mult ar trebui să știe, ca să știe cât de puțin știu.
(W. Shakespeare)

4.11. MI-AȘTEPT AMURGUL/ I WAITING MY SUNSET SOMN/ SLEEP

Traduceri în limba engleză

Autor: **ROBU CRISTIAN**,
elev la Colegiul Național „Ion Neculce”, București
Îndrumătoare: Prof. dr. **OLARU CĂTĂLINA**

Mi-aștept amurgul

În bolta înstelată-mi scald privirea –
și știu că și eu port
în suflet stele multe, multe
și căi lactee,
minunile-ntunericului.

Dar nu le văd,
am prea mult soare-n mine
de-aceea nu le văd.

Aștept să îmi apună ziua
și zarea mea pleoapa să-și închidă,
mi-aștept amurgul, noaptea și durerea,
să mi se-ntunece tot cerul
și să răsară-n mine stelele,
stelele mele,
pe care încă niciodată
nu le-am văzut.
(volumul „Poemele luminii“, 1919)

I waiting my sunset

In the stared vault I both my sight-
and I know in site
my soul I wear a lot of stars,a lot
and alsow milky ways,
the wonders of the darknes.

But I don't see tham,
have to much sun in site
the way I don't see tham.

Wait my day to down
and my horizon eyelid to close,
I waith my sunset, at night and pain,
my whopule ski to darken
and the stars to rise in side of my,
my stars,
which never a again
I did't so tham.

Somn

Noapte întreagă. Dăntuiesc stele în iarbă.
Se retrag în pădure și-n peșteri potecile,

gornicul nu mai vorbește.
Buhe șure s-așază ca urne pe brazi.
În întunericul fără de martori
se liniștesc păsări, sânge, țară
și aventuri în cari veșnic recazi.
Dăinuie un suflet în adieri,
fără azi,
fără ieri.

Sleep

The wholle night.The stars are dancing in the grass.
They go back in to the forest and in the caves the
pathes,

The thailor doesn't speack.
Plenty of birthes seating like boxes in trees.
In to the darknes with out witnesses
the birdes are colening down,blood,country
And advencers and you always refall.
You feel the soul in the windblods,
with out today,
with out yesterday.

Cu zvonuri surde prin arbori
se ridică veacuri fierbinţi.
În somn sângele meu ca un val
se trage din mine
înapoi în părinţi.

(volumul „Poemele luminii“, 1919)

With deaf rumors threw the arbors
hot times are rising.
In side the sleep my blood pulles
threw to me
backing to my parents.

4.12. VARĂ DE NOIEMBRIE, LUMINA RAIULUI

Traduceri în limba engleză

Autor: **VLAD TĂNASE**,
elev la Instituția Publică Liceul Teoretic "Ion Creangă" din Soroca
Îndrumătoare: Prof. **FELICIA VOICU**

Vară de noiembrie

Iubito-mbogățește-ți cântărețul,
mută-mi cu mâna ta în suflet lacul,
și ce mai vezi, văpaia și înghețul,
dumbrava, cerbii, trestia și veacul.
Cum stăm în fața toamnei, muți,
sporește-mi inima cu-o ardere, cu-n gând.
Solar e tâlcul ce tu știi oricând
atâtor lucruri să-mprumuți.

O, lumea, dacă nu-i o amăgire,
ne este un senin veșmânt.
Că ești cuvânt, că ești pământ,
nu te dezbraci de ea nicicând.
O, lumea e albastră haină,
în care ne cuprindem, strânși în taină,
ca vara sângelui să nu se piardă,
ca vraja basmului mereu să ardă.

Summer of November

Darling, enrich your singer,
Move with your hand the lake in my soul,
And what do you see, the flame and the frost,
The grove, the deer, the reed, and the century.
How we stay in front of the Autumn, speechless,
Increase my heart with a burning, with a thought.
Solar is the significance what do you know anytime
So many things to borrow.

Oh, the world is not an illusion,
It is a clear garment to us.
If you are word, if you are earth,
You never undress
Oh, the world is a blue coat
In which we hug tight secretly,
The blood of the summer not to be lost,
The spell of the fairy tale always to burn.

Lumina Raiului

Spre soare râd!
Eu nu-mi am inima în cap,
nici creieri n-am în inimă.
Sunt beat de lume și-s pagân!
Dar oare ar rodi-n ogorul meu
atâta râs fără de căldura raului?
Și-ar înflori pe buza ta atâta vrajă,
de n-ai fi frământată,
Sfânto,
de voluptatea-ascunsă a păcatului?
Ca un eretic stau pe gânduri și mă-ntreb:
De unde-și are raiul -
lumina? - Știu: Îl luminează iadul
cu flăcările lui!

Light of Heaven

I'm laughing at the sun!
I don't have my heart in my head,
No brain in my heart.
I'm drunk on people and I'm pagan!
But would it really bear in my field
So much laughter without the heat of the evil?
And would it blossom on your lip so much spell,
If you were not worried,
Saint,
By the hidden pleasure of the sin?
I'm thinking and asking myself like a heretic:
Where does the Heaven has its light from?
I know: The hell lights it up with its flames!

Motto:

"De fapt marile pasiuni rămân necunoscute, se consumă în anonimat"

4.13. MELANCHOLY

Traduceri în limba engleză

Autoare: **MARCU PETRA DENISA**,
elevă la Liceul "Corneliu Medrea" Zlatna,
Îndrumătoare: Prof. **RUSAN MIRELA**

Melancolie

de Lucian Blaga

Un vînt răzleț își șterge lacrimile reci
pe geamuri. Plouă.

Tristeți nedeslușite-mi vin, dar toată
durerea,
ce-o simt, n-o simt în mine,
în inimă,
în piept,
ci-n picurii de ploaie, care curg.
Și altoită pe ființa mea imensa lume
cu toamna și cu seara ei
mă doare ca o rană.
Spre munți trec nori cu ugerile pline.
Și plouă.

Melancholy

by Lucian Blaga

A stray wind wipes its cold tears
on windows. It is raining.
Indistinct sadnesses are coming to me, but all
the pain,
which I feel, I do not feel it in myself,
in the heart,
in the chest,
but in the drops of rain, that flow.
And grafted onto my being the huge world
with autumn and with its evening
it hurts me like a wound.
To the mountains are passing clouds with full
udders.
And it is raining.

Eva

de Lucian Blaga

Cînd șarpele întinse Evei mărul, îi vorbi
c-un glas, ce răsuna
de printre frunze ca un clopoțel de-argint.
Dar s-a-ntîmplat că-i mai șopti apoi
și ceva în ureche
încet, nespun de încet,
ceva ce nu se spune în scripturi.

Nici Dumnezeu n-a auzit, ce i-a șoptit
anume,
cu toate că a ascultat și el.
Și Eva n-a voit s-o spună nici lui
Adam.

De-atunci femeia-ascunde sub pleoape-o
taină
și-și mișcă geana parc-ar zice
că ea știe ceva,

Eve

by Lucian Blaga

When the serpent offered Eve the apple, he talked
to her
with a voice, that was echoing
from among the leaves like a silver bell.
But it happened that he whispered
something into her ear
slowly, extremely slowly,
something that is not mentioned in the scripture.

God Himself didn't hear, what he whispered
although He had listened.
And Eve did not want to tell that to
Adam either.

Since then the woman hides under her eyelids a
secret
and she's moving her eyelashes like she seems to
say

ce noi nu știm,
ce nimenea nu știe,
nici Dumnezeu chiar.

that she knows something,
that we don't know,
that no one knows,
not even God.

Izvorul nopții

de Lucian Blaga

Frumoaso,
ți-s ochii așa de negri încât seara
când stau culcat cu capu-n poala ta
îmi pare,
că ochii tăi adâncii, sunt izvorul
din care tainic curge noaptea peste văi
și peste munți și peste șesuri,
acoperind pământul
c-o mare de-ntuneric.
Așa-s de negri ochii tăi
lumina mea.

The spring of the night

by Lucian Blaga

My precious,
your eyes are so dark that in the evening
when I lay down my head on your lap
it seems like,
your eyes, so deep and profound, are the spring
from which secretly the water flows at night
over valleys
and over mountains and over lowlands,
covering the earth
like a dark sea.
That's how dark your eyes are
my light.

Bibliografie:

BLAGA, Lucian. Poezii: București: Minerva, 1986

4.14. VISATORUL

Traduceri în limba engleză

Autor: **MĂRGINEAN DENNIS**
Elev la Școala Gimnazială Berghin
Îndrumătoare: Prof. **DRUȚĂ ALINA**

Amurg de toamnă

de Lucian Blaga

Din vârful de munți amurgul suflă
cu buze roșii
în spuza unor nori
și-atâta
jăratul ascuns
sub valul lor subțire de cenușă.

O rază
ce vine goană din apus
și-adună aripile și se lasă tremurând
pe-o frunză:
dar prea e grea povara -
și frunza cade.

O, sufletul!
Să mi-l ascund mai bine-n piept
și mai adânc,
să nu-l ajungă nici o rază de lumină:
s-ar prăbuși.

E toamnă.

Twilight of autumn

by Lucian Blaga

From the top mountain the twilight
blowing
with red lips
clouds in ashes
and - so much
embers is hidden
under their thin veil of ash.

A ray
comes chasing the sunset
and gathering wings and left shivering
on a leaf:
but it's too heavy the burden
and the leaf falls.

O soul!
Let me hide it better in my chest
deeper,
not to get one ray of light:
would collapse.

It's autumn.

Volumul de poezii „Pașii profetului”, publicată în anul 1921
Lucian Blaga, Poezii vol. I-II, Editura Albatros, 1980, București;

Visătorul

de Lucian Blaga

Spânzurat de aer printre ramuri
se frământă în mătasa-i
un păianjen.
Raza lunii
l-a trezit din somn
Ce se zbate? A visat că
Raza lunii-i fir de-al lui și
cearc-acuma să se urce
până-n ceruri, sus pe-o rază.

The dreamer

by Lucian Blaga

Hanging in the air between branches
treads in his nest
a spider.
The moonbeam
Woke him up
But why is he struggling? He dreamed that
The moonbeam is his thread and
Trying – now to climb
Up to the skies, high, on a beam.

Se tot zbate îndrăzneţul
Şi s-azvârle.
Şi mi-e teamă
c-o să cadă – visătorul.

And he is struggling, the little brave
And he is fighting.
And I'm afraid
That he'll fall - the dreamer

Volumul de poezii „Poemele luminii”, publicată în anul 1919
Lucian Blaga, Poezii vol. I-II, Editura Albatros, 1980, Bucureşti;

Motto:

„Cine crede-n zbor e stăpân peste zare.” Lucian Blaga

4.15 LEGENDĂ, UMBLĂM PE CÂMP FĂRĂ POPAS, PĂMÂNTUL

Traduceri în limba franceză

Autoare: Prof. **MIHALTAN MARIA**
la Liceul cu Program Sportiv, Alba-Iulia

Legendă

Strălucitoare-n poarta raiului
sta Eva.
Privea cum ranele amurgului se vindeau pe
bolți
și visătoare
mușca din mărul,
ce i l-a-ntins ispita șarpelui.
Fără de veste
un sâmbure-i ajunse între dinți din fructul
blestemat.
Pe gânduri dusă Eva îl suflă în vânt,
iar sâmburele se pierdu-n țărână, unde încolți.
Un măr crescă acolo-și alții îl urmăre
prin lungul șir de veacuri.
Și trunchiul aspru și vânos al unuia din ei
a fost acela
din care fariseii meșteri
cioplră crucea lui Iisus.
Oh sâmburele negru aruncat în vânt
de dinții albi ai Evei.

Légende

Étincelante, Ève s'asseyait
dans la porte d'eden,
Elle regardait comme les blessures du crépuscule
se guérissaient sur la voûte
et rêveuse
mordait la pomme,
offerte comme tentation par le serpent.
Soudain
un pépin du fruit maudit s'accrocha à ses dents.
Plongée dans ses pensées, Ève le souffla dans le
vent
et le pépin se perdit en poussière, où il germa.
Là, un pommier poussa- et les autres le suivirent
tout au long des siècles.
Et le tronc rêche et dur à la peine de l'un de
ces arbres
a été celui-là,
dont les pharisiens artisans
ciselèrent la croix de Jésus.
Oh le noir pépin jeté au vent
par les blanches dents d'Ève.

Umbălăm pe câmp fără popas

Umbălăm pe câmp fără popas
sub zodii prin târziul ceas.
Hotare, veac, țărâm s-au șters.
Mai suntem noi și-un univers.
Pierdem în noapte, rând pe rând,
tot ce sub noi era pământ.
Și mergem iar în gând, la pas.
Un cer deasupra ne-a rămas.
Vreo stea când cade din țării,
fără să vrei, spre ea te ții
și poala-ți potrivești, s-o prinzi.
Lucirea numai i-o cuprinzi.

On flâne sur le champ sans repos

On flâne dans le champ sans repos
sous les signes à travers l'heure tardive.
Frontières, éternité, pays supprimés.
On reste encore nous et l'univers.
On perd, tour à tour, en nuit
tout qui était terre dessous.
Et on marche à pas, par nos pensées.
Au-dessus un ciel reste pour nous.
Une étoile, qui tombe de l'immensité
sans y pensant, t'attire, vers elle
Et l'on tend les bras pour la rattraper
Mais son éclat on ne le comprend jamais..

Și cumpănim ce e, ce-a fost.
Noroc înalt, pornit cu rost,
ne-ntâmpină de sus prin vânt,
să nu ne-ajungă-n văi nicicând.

Et en pensant au présent, au passé.
Haute chance commencée pour un but
Fait le vent nous donner la bienvenue,
Pour qu'il ne nous atteigne jamais.

PĂMÂNTUL

Pe spate ne-am întins în iarbă: tu și eu.
Văzduh topit ca ceara-n arșița de soare
curgea de-a lungul peste miriști ca un râu.
Tăcere-apăsătoare stăpânea pământul
și-o întrebare mi-a căzut în suflet până-n
fund.
N-avea să-mi spună
nimic pământul? Tot pământu-acesta
neîndurător de larg și-ucigător de mut,
nimic?
Ca să-l aud mai bine mi-am lipit
de glee urechea — îndoelnic și supus —
și pe sub glee ți-am auzit
a inimei bătaie zgomotoasă.
Pământul răspundea.

LA TERRE

On s'est allongés sur l'herbe : toi et moi.
L'air fondait comme la cire au feu du soleil
s'écoulait tel un fleuve à travers les champs.
Un silence pesant s'était emparé de la terre.
Une question m'est tombée alors au tréfonds
de mon âme.
La terre n'avait-elle donc rien
à me dire ? Toute cette terre
d'un impitoyable horizon infini, d'une
silence assassine ,
rien ?
Afin de mieux l'entendre j'ai collé
mon oreille à la surface de la terre —
incertain et soumis —
et sous les sillons j'ai entendu
les battements tumultueux de ton cœur.
La terre répondait.

Motto: La natura mon premier amour

4.16. MAIS, OÙ SONT LES MONTAGUES?

Traduceri în limba franceză

*Autoare: Prof. TOMPA ANA MARIA,
de la Liceul Tehnologic Telciu, județul Bistrița-Năsăud*

Dar munții - unde-s?

Din strașina curat-a veșniciei
cad clipele ca picurii de ploaie.
Ascult și sufletul îmi zice:

Eu am crescut hrănit de taina lumii
și drumul meu îl ține soarta-n palme,
nemărginirea sărutatu-m-a pe frunte
și-n pieptu-mi larg
credința mea o sorb puternică din soare.

Din strașina curat-a veșniciei
cad clipele ca picurii de ploaie.
Ascult și sufletul se-ntreabă:

Dar munții - unde-s? Munții
pe cari să-i mut din cale cu credința mea?

Nu-i văd,
îi vreau, îi strig și - nu-s!

Mais, où sont les montagnes?

Les instants tombent comme les gouttes de pluie
dans la gouttière propre de l'éternité
J'écoute et mon âme me dit.

J'ai grandi, nourri par le mystère du monde
et mon chemin se trouve dans les mains du
destin,

L'immensité m'avait baisé sur ma front
et dans ma poitrine large
ma conviction puissante, je l'aspire du soleil.

Les instants tombent comme les gouttes de la
pluie, dans la gouttière propre de l'éternité.
J'écoute et mon âme se demande:

Mais, les montagnes, où sont-ils?

Les montagnes que je peux les déplacer de mon
chemin

avec ma foi.

Je ne les vois pas, je les veux, je les appelle et ils
ne
sont pas!

Motto:

„Dumnezeu e necesar de aceea trebuie să existe.” (Dostoievski- „Demonii”)

4.17. IUBIRE, PORTRET

Traduceri în limba franceză

Autoare: Prof. **PETROVAN ELENA ANAMARIA**,
de la Școala Gimnazială „Nicodim Ganea” Bistra
Comuna Bistra, județul Alba

Iubire

Iubești- când ulciorul de-aramă
se umple pe rând, de la sine
aproape, de flori și de toamnă,
de foc, de-anotimpul din vine.

Iubești- când suavă icoana,
ce-ți faci, în durere prin veac
o ții înrămată, ca-n rana
străvechiului verde copac.

Iubești- când sub timpuri prin sumbre
vâltori, unde nu ajung sorii,
te-avânți să culegi prin umbre
bălaiul surâs al comorii.

Iubești- când simțiri se deșteaptă
că-n lume doar inima este,
că-n drumuri la capăt te-așteaptă
nu moartea, ci altă poveste.

Iubești-când întreaga făptură
cu schimbul, odihnă, furtună
îți este- n aceeași măsură,
și lavă pătrunsă de lună.

Portret

Aramă grea ca vinul-părul,
sprâncenele ușor piezișe,
o cută, vertical pe frunte,
vădind trecutul de răstřiște.

Uneori mărunți, suflet de vară

Amour

On aime- quand le pichet en laiton
se remplit tour à tour, de sa propre volonté
tout proche, avec des fleurs et de l'automne
de feu, de la saison d'interiorité.

On aime- quand la suave icône sûre,
faite en douleur à travers les âges
tu la gardes encadrée, comme dans la blessure
de l'ancien arbre vert et sage.

On aime- quand sous les temps à travers des
sombres
ténébres, où le soleil n'atteint pas,
on s'élance à ramasser parmi les ombres
le blond sourire du trésor las.

On aime- quand les sentiments réalisent, mon
frère,
que dans le monde le coeur est l'unique
territoire,
et qu'au bout des chemins nous espère
au lieu de la mort, une autre histoire.

On aime- quand ton être entier et dur
avec l'échange, le repos, la tempête
est dans la même mesure,
lave pénétrée par la lune complète.

Portrait

Laiton lourd comme le vin- les cheveux
les sourcils aisément en biais,
un pli, verticalement sur le front,
en prouvant le passé inquiet.

De petites épaules, l'âme d'été

în bluza verde albăstrie,
ce sub solarele incendii
a devenit stins-cenuşie.

Ținut e totul sub surdină,
inelul doar clipește, când
frământă atâtea-n încăperea
unei simțiri și-a unui gând.

Îți zboară-n mână porumbelul,
ți se supune duh și-argilă.
Culorile îți stau în slujbă,
carmin și scrum de clorofilă.

Și mie-mi stau la îndemână
în grâu și-n cer, în foc depline,
să te redau pe altă treaptă,
pe-accea ce ți se cuvine.

Culori am pentru ce se vede
și pentru ce mai e veșmânt.
Culorile le iau din apă,
din dulci otrăvuri și din vânt.

Doar pentru cele ce-s adaos
venind din sfânta ta planetă,
culori eu n-am în graiul lumii
și nici uleiuri pe paletă.

dans le chemisier bleu-vert,
qui sous les incendies du soleil
est devenu gris divers.

Tout est gardé en sourdine,
l`anneau ne fait que briller, quand ton esprit
est mis à la torture dans la pièce divine
d`un sentiment et d`une pensée.

Le pigeon vole sur ta main,
l`esprit et l`argile y sont serviles.
Les couleurs sont à ton service,
carmin et cendre de chlorophylle.

Et c`est au bout de mes doigts
en blé et en ciel, en feu pleines,
te redonner sur une autre étape,
sur celle qui doit être la tienne.

Les couleurs, je les ai pour mon visible
et pour ce qui est mon vêtement.
Les couleurs, je les prends de l`eau,
de doux poisons et du vent.

Seulement pour ce qui est supplément
en venant de ta sainte planète,
je ne connais ni couleur nommée
ni des huiles sur la palette.

Bibliografie: Lucian Blaga- „Mirabila sămânță”, Ed. pt. Literatură, Buc., 1968;

Motto:

„Lectura este singura care deține amplexarea misterului
în expresivitatea existențială umană”

4.18. BIOGRAPHIE, MÉMOIRE, NOUS ET LA TERRE, LA SOURCE DE LA NUIT

Traduceri în limba franceză

Autoare: **BURLACU FELICIA**,
elevă la IPLT „Constantin Stere”, or. Soroca
Îndrumătoare: Prof. **FLOREA ALIONA**

Biografie

Unde și când m-am ivit în lumină nu știu,
din umbră mă ispitesc singur să cred
că lumea e o cântare.
Străin zâmbind, vrăjit suind,
în mijlocul ei mă-implinesc cu mirare.
Câteodată spun vorbe cari nu mă cuprind,
câteodată iubesc lucruri cari nu-mi răspund.
De vânturi și isprăvi visate îmi sunt ochii plini,
de umblat umblu ca fiecare:
când vinovat pe coperișele iadului,
când fără păcat pe muntele cu crini.
Închis în cerul aceleiași vetre
fac schimb de taine cu strămoșii,
norodul spălat de ape subț pietre.
Seara se-ntâmplă mulcom s-ascult
în mine cum se tot revarsă
poveștile sângelui uitat de mult.
Binecuvânt pânea și luna.
Ziua trăiesc împrăștiat cu furtuna.

Cu cuvinte stinse în gură
am cântat și mai cânt marea trecere,
somnul lumii, îngerii de ceară.
De pe-un umăr pe altul
tăcând îmi trec steaua ca o povară.

Biographie

En quel lieu ni en quel temps je parus à la lumière,
je ne sais,
seul dans l'ombre je me convaincs de croire
que le monde est un chant.
Je m'y accomplis étonné
un sourire étranger aux lèvres, en une ascension
magique.
Parfois je prononce des mots qui ne sont pas les
miens,
parfois j'aime des choses qui ne me répondent pas.
Mes yeux sont pleins de vents et de prouesses
rêvées.
Je marche comme tout le monde:
tantôt pécheur sur les toits de l'enfer,
tantôt innocent sur les mots où croissent les lys.
Enfermé dans le cercle du même foyer
j'échange des secrets avec les aïeux,
peuple sous les pierres par les eaux purifié.
Le soir il m'arrive paisible d'écouter en moi
l'ininterrompu débordement
des contes d'un sang depuis longtemps oublié.
Je bénis le pain et la lune.
Le jour je vis ballotté par la tempête. La bouche
emplie de mots éteints
j'ai chanté et je chante encore le grand passage,
Le sommeil du monde, les anges de cire.
Sans rien dire je fais passer d'une épaule sur l'autre
Mon étoile comme un fardeau.

Amintire

Unde ești astăzi nu știu.
Vulturii treceau prin Dumnezeu deasupra noastră.
Alunec în amintire, e-așa de mult de-atunci.
Pe culmile vechi unde soarele iese din pământ
privirile tale erau albastre și-nalte de tot.
Zvon legendar se ridică din brazi.
<https://Versuri.ro/w/kd17>
Ochi atotîntelegător era iezerul sfânt.
În mine se mai vorbește și astăzi despre tine.
Din gene, ape moarte mi se preling.
Ar trebui să tai iarba,
ar trebui să tai iarba pe unde-ai trecut.
Cu coasa tăgăduirei pe umăr
în cea din urmă tristețe mă-ncing.

Noi și pământul

Atâtea stele cad în noaptea asta.
Demonul nopții ține parcă-n mîni pământul
și suflă peste-o iască
năprasnic să-l aprindă.
În noaptea asta-n care cad
atâtea stele, tânărul său trup
de vrăjitoare-mi arde-n brațe
ca-n flăcările unui rug.
Nebun,
ca niște limbi de foc eu brațele-mi întind,
<https://Versuri.ro/w/nc17>
ca să-ți topesc zăpada umerilor goi,
și ca să-ți sorb, flămînd să-ți mistui
puterea, sângele, mândria, primăvara, totul.
În zori când ziua va aprinde noaptea,
Când scrumul nopții o să piara dus
de-un vînt spre-apus,
în zori de zi aș vrea să fim și noi
cenușa,
noi și - pământul.

Mémoire

Où es-tu aujourd'hui, je ne le sais pas.
Autrefois des aigles au-dessus de nous
traversaient Dieu.
Je glisse dans la mémoire, tout cela est si
loin!
Sur la vieille terre où le soleil sort,
tes regards étaient bleus et montaient très
haut.
Comme une légende une rumeur de légende
s'élevait des arbres.
Le sac sacré était l'oeil qui savait tout.
Au fond de moi aujourd'hui encore on parle
de toi,
En moi des eaux s'écoulaient ma mort.
Je devrais couper l'herbe,
Je devrais couper l'herbe que tu as été
la faux du reniement sur mon épaule
Et la dernière tristesse me saisit.

Nous et la Terre

Tant d'étoiles tombent ce soir.
Le démon de la nuit tient la terre entre ses
mains
et souffle des boules de flammes sur la Terre,
violentes, brûlantes.
Ce soir, alors que tant d'étoiles tombent,
votre corps de jeune sorcière
brûle dans mes bras
comme s'il était entre des flammes ardentes.

Dans la folie,
Je tends mes bras comme des pinces,
faire fondre la neige de vos épaules nues
et boire, de dévorer goulûment,
votre force, le sang, la fierté, votre
printemps, tout.

À l'aube quand le jour déclenche la nuit,
lorsque les cendres de la nuit sont parties,
emportées
par le vent à l'ouest;
À l'aube, nous souhaitons également être
seulement des cendres, nous et la Terre.

Izvorul nopții
de Lucian Blaga

Frumoaso,
ți-s ochii așa de negri încât seara
când stau culcat cu capu-n poala ta
îmi pare,
că ochii tăi adâncii, sunt izvorul
din care tainic curge noaptea peste văi
și peste munți și peste șesuri,
acoperind pământul
c-o mare de-ntuneric.
Așa-s de negri ochii tăi
lumina mea.

La source de la nuit

Ma belle,
Tes yeux sont si noirs que le soir
lorsque je suis étendu la tête posée sur tes
genoux
il me semble
que tes yeux profonds sont la source
d'où s'écoule mystérieusement la nuit par-
dessus vallées,
monts et plaines,
recouvrant la terre entière
d'une mer obscure.
Si noirs sont tes yeux,
ma lumière.

Motto:

Orice simplitate este o complexitate rezolvată. - Constantin Brâncuși

4.19. LA MĂNĂSTIRE/AU COUVENT, PRIETENILOR MEI/ Á MES AMIS

Traduceri în limba franceză

Autoare: **STOICA MIHAELA**,
elevă la Colegiul Național „Ion Neculce”, București
Îndrumătoare: Prof. dr. **OLARU CĂTĂLINA**

La mănăstire

De trei zile luna crește ca un fagure
de miere într-un stup.

La mănăstire vine-o babă. Zice:
„Stareț purtător de bolți cerești,
să faci o rugăciune
de ieșirea sufletului din trup.“

„Pentru cine?“

„Pentru mine.“

Luna - s-a coborât pe-o biblie
și de pe file
privește înapoi la chipul ei spre cer.

Cu miros de ger în lună vine un bătrân.
Îi sunt obraji zdrențuiți
Întocmai ca un prapur vechi:
„Părinte bun, ți-aduc o pâine și un strop
de vin, ca să se roage la altar blândețea ta.“
„Pentru cine?“

„Pentru turma de oițe.“

Într-un târziu o fată. Stele care cad
sau poate-un vânt de toamnă-ar ști să spună
c-a fost frumoasă fată mai demult.

Zice:

„Să ții o liturghie, stareț sfânt.“

„Pentru cine?“

„Pentru - gândul meu.“

Luna s-a ngrădit c-un curcubeu.

Au couvent

Depuis trois jours la lune pousse comme un
rayon

de miel dans une ruche.

Au couvent, une vieille femme arrive. Elle dit:
“Abbé porteur de voûtes célestes,
fais une prière
pour la sortie de petit âme du corps.”

“Pour qui?”

“Pour moi.”

La lune- est descendue sur la Bible
et assise sur ses feuilles
regarde en arrière à son propre visage vers le
ciel.

En sentant à gel en laine un vieil homme arrive.
Ses joues sont déchirés
comme un vieux coiffe:

“Bon père, je t'apporte un pain et une goutte
de vin, afin que ta douceur prie à l'autel.”

“Pour qui?”

“Pour le troupeau de petits moutons.”

Plus tard, une jeune fille. Les étoiles qui
tombent

ou peut-être un vent d'automne pourrait dire
si la fille était belle autrefois.”

Elle dit:

“Fais une liturgie, saint abbé.”

“Pour qui?”

“Pour- ma pensée.”

La lune s'est enclose par un arc-en-ciel.

(<http://www.aboutromania.com/blaga48.html>)

Prietenilor mei

Veniți după mine, tovarăși! E toamnă,
se coace
pelinul în boabe de struguri
și-n gușe de viperi veninul.
C-un chiot vreau astăzi să-nchin
în cinstea sălbatecii mele minuni, care pleacă
lăsându-mă singur,
cu plânsul,
cu voi
și cu toamna.
Veniți mai aproape! - și cel care are
urechi de-auzit să audă:
durerile nu sunt adânci decât atunci când
râd.
Să râdă deci astăzi în mine
amarul
și-n hohote mari să-și arunce pocalul în nori!
Veniți lângă mine, tovarăși, să bem!
Ha, ha! Ce licărește-așa straniu pe cer?
E cornul de lună?
Nu, nu! E un ciob dintr-o cupă de aur,
ce-am spart-o de boltă
cu brațul de fier.
Sunt beat și aș vrea să dărm tot ce-i vis,
ce e templu și-altar.
Veniți lângă mine, tovarăși! Ca mâne-o să
mor,
dar vă las moștenire,
superbul meu craniu, din care să beți
pelin
când vi-e dor de vieță,
și-otravă
când vreți să-mi urmați! - Veniți după mine,
tovarăși!

À mes amis

Venez après moi mes camarades! C'est l'automne
l'absinthe
cuit dans les grains de raisins
et le venin dans les jabots de vipères.
Par un cri je veux trinquer ce jour-ci
à l'honneur de ma merveille sauvage, qui part
en me quittant tout seul
avec les larmes,
avec vous,
et avec l'automne.
Venez plus proche!- et celui qui a
des oreilles pour entendre, qu'il entend:
les douleurs ne sont pas profondes jusqu'au moment
où elles rient.
Alors qu'il rit en moi aujourd'hui
l'amère
et en grands éclats de rire qu'il jette le gobelet en
nuages!
Venez près de moi, mes camarades, buvons!
Ha, ha! Qu'est-ce qu'il brille ainsi d'étrange sur le
ciel?
C'est la corne de lune?
Non, non! C'est un débris d'une coupe d'or
que j'ai cassé en touchant la voûte
avec mon bras de fer.
Je suis ivre et je voudrais abattre tous les rêves,
tous les temples et tous les autels!
Venez près de moi, mes camarades! Je mourrai
demain,
mais je vous laisse comme héritage,
mon crâne magnifique, d'où vous pouvez boire
de l'absinthe
quand la vie vous manque,
et du poison
quand vous voulez me suivre! Venez après moi mes
camarades!

Moto: Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

4.20. CHÊNE VERT

Traducere în limba franceză

*Autoare: MAN BIANCA, elevă la
Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia
Îndrumătoare: Prof. ONIȚĂ VIORICA*

Gorunul

În limpezi depărtări aud din pieptul unui turn
cum bate ca o inimă un clopot
și-n zvonuri dulci
îmi pare
că stropi de liniște îmi curg prin vine, nu de
sânge.

Gorunule din margine de codru,
de ce mă-nvinge
cu aripi moi atâta pace
când zac în umbra ta
și mă dezmișcă cu frunza-ți jucăușă?

O, cine știe? - Poate că
din trunchiul tău îmi vor ciopli
nu peste mult sicriul,
și liniștea
ce voi gusta-o între scândurile lui
o simt pesemne de acum:
o simt cum frunza ta mi-o picură în suflet -
și mut
ascult cum crește-n trupul tău sicriul,
sicriul meu,
cu fiecare clipă care trece,
gorunule din margine de codru.

Vreau sa joc

O, vreau să joc, cum niciodată n-am jucat!
Să nu se simtă Dumnezeu
în mine
un rob în temniță - încătușat.
Pământule, dă-mi aripi:
săgeată vreau să fiu, să spintec
nemărginirea,
să nu mai văd în preajmă decât cer,
deasupra cer,
și cer sub mine -

Chêne vert

Dans les lointains limpides j'entends
une cloche de la poitrine d'une tour
qui bat comme un coeur
et dans des doux bruits
il me semble
que des gouttes de silence coulent dans mes
veines, pas de sang.

Chêne vert, du bord de la forêt,
pourquoi avec des ailes molles
triomphe sur moi tant de paix
quand je reste à l'ombre de ta feuille
et tu me frotte avec ta feuille espiègle?

Oh, qui sait? Peut-être
De ton tronc on me fera
Bientôt, le cercueil,
Et la silence que j'y goûterai
Je la sens peut-être dès maintenant:
Je la sens comme ta feuille la fait couler dans
mon âme-
Et muet
J'écoute comme mon cercueil grandit dans
ton corps,
Mon cercueil,
À chaque instant qui passe,
Chêne vert, du bord de la forêt.

Je veux jouer

Je veux jouer, comme je n'ai jamais joué!
que Dieu ne se sent pas en moi
un esclave en prison, menotté.
Terre, donne-moi des ailes:
flèche, je veux être, pour percer
l'infini
que je ne vois plus autour de moi que du ciel,
du ciel au-dessus,
et du ciel sous moi-
et éclairé par des vagues de lumière

şi-aprins în valuri de lumină
să joc
străfulgerat de-avânturi nemaipomenite
ca să răsuflă liber Dumnezeu în mine,
să nu cîrtească:
"Sunt rob în temniţă!

jouer
étincelant des élans inouïs
que Dieu respire librement en moi
qu'il ne grogne pas:
"Je suis esclave en prison!"

4.21. IUBIRE, CATRENELE DRAGOSTEI

Traduceri în limba franceză

Autoare: **ANDREEA CALDĂRI**,
elevă la Instituția Publică Liceul Teoretic "Ion Creangă" din Soroca
Îndrumătoare: prof. **ANA IURCEAC**

Iubire

Iubești - când ulciorul de-aramă
se umple pe rând, de la sine
aproape, de flori și de toamnă,
de foc, de-anotimpul din vine.

Iubești - când suavă icoana
ce-ți faci în durere prin veac
o ții înrămată ca-n rana
străvechiului verde copac.

Iubești - când sub timpuri prin sumbre
vâltori, unde nu ajung sorii,
te-avânți să culegi printre umbre
bălaiul surâs al comorii.

Iubești - când simțiri se deșteaptă
că-n lume doar inima este,
că-n drumuri la capăt te-așteaptă
nu moartea, ci altă poveste.

Iubești - când întreaga făptură,
cu schimbul, odihnă, furtună
îți este-n aceeași măsură
și lavă pătrunsă de lună.

Catrenele dragostei

Dragă-mi este dragostea
bîntuită de sprîncene,
de sprîncene pămîntene,
lungi, pieziș-răsăritene.

Dragă-mi este dragostea,
soarele din an în veac,
dragostea ce poartă-n ea

L' amour

Tu aimes quand la cruche en cuivre,
elle se remplit a son tour
proche, des fleurs et de l' automne,
du feu, de la saison de veines.

Tu aimes quand la douce icône
que tu fais en douleur à travers le siècle,
tu la gardes encadrée comme une blessure
l' ancien arbre vert.

Tu aimes quand sous les temps par les tempêtes
sombres,
où il n' y a pas de soleil,
tu te jettes cueillir
le clair sourire du trésor.

Tu aimes quand les sentiments s' éveillent
que dans le monde il y a seulement le coeur,
qu' au bout du chemin, pas la mort,
t' attends mais une autre conte.

Tu aimes quand toute la créature
avec échange, repos, tempête
c'est dans la même mesure
lave pénétrée par la lune.

Quatrains d' amour

L' amour m' est cher
hanté par les sourcils,
les sourcils terrestres,
longs, avachis - orientales.

L' amour m' est cher,
le soleil d' année en siècle,
l' amour qu' elle porte en elle

moarte-ades și-ades un leac.

Spune-se că-n holdă coaptă
macul îl dezbraci c-o șoaptă.
Dragă-mi este dragostea
care zice: nu și da.

Dragă-mi este dragostea,
mare face inima,
mare pe cât lumea-zare,
mică pe cât lacrima.

Dragă-mi este dragostea
care face stea și stea
din pământurile noastre -
prin poienile albastre.

Sîngele își știe visul.
Dragă-mi este dragostea
cu-nălțimile și-abisul
și cu ce mai are-n ea.

Dragă-mi este dragostea -
locului nu pot s-o țin,
căci frumsețea ei dispare
în frumsețile-i ce vin.

Dragă-mi este dragostea,
dragă uneori furtuna
și-un păcat pe care-l arde
pe la miezul nopții luna.

Din aleanul trupului
sufletul se naște.
Dragă-mi este dragostea
ce de ani mă paște.

Dragostea ne-o țină zeii,
să ne-ncînte funigiei
ca urzeala inului
firele destinului.

la mort - souvent et souvent en remède.

On dit qu' en moisson mûre
le coquelicot tu le deshabilles à l' aide d' un
murmure.
L' amour m' est cher
qui dit: non et oui.

L' amour m' est cher,
qui fait grandir le coeur,
grand comme tout le monde à l' horizon,
petit comme la larme.

L' amour m' est cher
qui fait l' étoile et étoile
des nos terres
par les prairies bleus.

Le sang connaît son rêve,
L' amour m' est cher
avec les hanteurs et l' abîme
et avec ce qu' il a encore.

L' amour m' est cher ----
je ne peux pas le retenir,
car sa beauté disparaît
dans les beautés qui viennent.

L' amour m' est cher,
il chérie parfois l' orage
et un péche que la lune
brule à minuit.

De la souffrances du corps
l' âme est née.
L' amour m' est cher
au fil des années me couvre.

Que le Dieux nous tiennent l' amour,
que les araignées nous ravissent
comme la chaîne de lin
les fils du destin.

*Motto: " Viața mea!
O clipă de-ar fi fost să ție,
am întrerupt cu ea
o veșnicie."
(Lucian Blaga)*

4.22. JE N'ÉCRASE PAS LE MIRACLE DU MONDE, LE PRINTEMPS

Traduceri în limba franceză

*Autoare: **BĂBAN ADINA**,
elevă Colegiul Național „Mihai Eminescu” Baia Mare, Județul Maramureș
Îndrumătoare: Prof. **SALNICEAN CRINA***

Je n'écrase pas le miracle du monde

Lucian Blaga

Je n'écrase pas le miracle du monde
et je ne tue pas
avec la raison les mystères, que je trouve
sur mon chemin
dans les fleurs, dans les yeux, sur les lèvres ou les tombes.
La lumière des autres
étouffe le mystère de l'impénétrable caché
au fond des ténèbres,
mais moi,
avec ma lumière, j'augmente le mystère du monde -
et si la lune avec ses rayons blancs
ne diminue pas, mais tremblante,
elle augmente encore plus le mystère de la nuit,
ainsi j'enrichis la nuit sombre
avec de larges tremblements de mystère sacré
et tout ce qui est incompréhensible
change en plus grands incompris
sous mes yeux-
parce que j'aime
également des fleurs, des yeux, des lèvres et des tombes.

Le printemps

Lucian Blaga

Savoir. Aimer.
Une fois de plus, encore et encore,
savoir signifie l'hiver,
aimer c'est le printemps.

Aimer - ça vient
très loin de moi.
Aimer - ça vient
très loin de toi.

Savoir. Aimer.
Quelle est la voie, qu'est-ce qui te pousse?
Savoir - qu'est-ce que cela signifie?
Aimer - pourquoi as-tu peur
parmi les fleurs et dans la grande herbe?

Parmi les fleurs et dans la grande herbe,
passion sans péché
nous renverse à l'infini,
avec rumeurs et ardeur
d'abeilles réincarnées.

Une fois de plus, encore et encore,
aimer c'est le printemps.

Motto: Je ne piétine pas la corolle de merveilles du monde
Motto: „, Poezia este cea mai antică artă a spiritului omenesc.”
Grigore Alexandrescu

4.23. JE NE PIÉTINE PAS LA COROLLE DE MERVEILLES DU MONDE

Traduceri în limba franceză

Autoare: **CEBAN MIHAELA**,
:elevă la IPLT „Constantin Stere”, or .Soroca
Îndrumătoare: Prof. **FLOREA ALIONA**

Je ne piétine pas la corolle de merveilles du monde

Je ne piétine pas la corolle de merveilles du monde
et je n'assassine
de mes raisonnements les mystères que je croise
sur ma route,
dans les fleurs, dans les yeux, sur les lèvres ou sur les tombes.
La lumière des autres
étouffe le charme impénétrable qui se cache
au profond des ténèbres,
mais moi,
moi avec ma lumière j'amplifie le mystère du monde —
comme les rayons blancs de la lune
n'éteignent point mais au contraire
avivent l'obscur frémissement de la nuit,
de même j'enrichis moi aussi l'horizon ténébreux
des vastes frissons du saint mystère
et tout l'incompris
devient incompréhension plus grande encore
sous mes yeux —
car j'aime
les fleurs, les yeux, les lèvres et les tombes“.

LA LUMIÈRE

La lumière que je sens
envahir mon cœur en te voyant,
ne serait-elle point une goutte de cette lumière
qui fut créée au jour premier,
de cette lumière tant et tant assoiffée de vie ?
Le néant gisait à l'agonie
lorsque, solitaire flottant par les ténèbres, l'Insondable
fit un signe :
« Que la lumière soit ! »

Et un océan
une folle tempête de lumière
dans l'instant fut :
il faisait soif de péchés, de désirs, d'élans, de passions,
soif de monde et de soleil.
Mais où donc s'est perdue l'aveuglante
lumière d'alors — qui le sait ?
La lumière que je sens envahir
mon cœur en te voyant — ô ma merveille,
est peut-être l'ultime goutte
de cette lumière qui fut créée au jour premier.

JE VEUX DANSER !

O, je veux danser comme jamais n'ai dansé !
Que Dieu ne soit point
en moi
comme esclave en prison — enchaîné.
Terre, donne-moi des ailes
et je serai flèche fendant
l'infini,
autour de moi ne verrai plus que le ciel,
ciel au-dessus,
et au-dessous ciel —
et flambant dans des flots de lumière
je danserai
traversé d'élans fulgurants
afin que Dieu respire en moi librement
et que cesse sa plainte :
« Je suis un esclave en prison ! »

Motto:

„Dorul este un organ de cunoaștere a infinitului”

4.24. VARA

Traduceri în limba franceză

Autoare: TEODORA MARIN,
elevă la Colegiul Național Pedagogic „Constantin Brătescu”, Constanța
Îndrumătoare : prof. MARIANA DEACU

Vara de Lucian Blaga

La orizont-departe-fulgere fără glas
zvâcnesc din când în când
ca niște lungi picioare de păianjen-smulse
din trupul care le purta.

Dogoare.

Pamantu-ntreg e numai lan de grau
și cântec de lacuste.

În soare, spicele își țin la sân grăunțele
ca niste prunci ce sug.
Iar timpul își întinde leneș clipele
și ațipește între flori de mac.
La ureche-i țărăie un geier.

L' été

À l'horizon, au loin, sans voix la foudre
S'agitent de temps en temps
Comme les jambes longues araignée arrachés
Du corps qui les portait.

Chaleur.

Les terres entièrement est que du blé
Et de la chanson des sauterelles.

Dans le soleil les épis ont le blé
Comme les bébés qui sucent.
Et pendant ses moments paresseux étirement
Et engourdit entre les fleurs de pavot.
Dans l'oreille criaille des criquets.

2. Dorul

de Lucian Blaga

Setos îți beau mireasma și-ți
cuprind obraji
cu palmele-amândoua, cum cuprinzi
în suflet o minune.
Ne arde-aproprierea, ochi în ochi cum
stăm.
Și totuși tu-mi șoptești: "Mi-așa de dor
de tine!"
Așa de tainic tu mi-o spui și dornic,
parc-aș fi

Le désir

Avide je bois ton parfum et je prends ton visage
Entre mes mains comme on serre
En son âme un miracle.
Si proche l'un de l'autre, tes yeux dans mes yeux, que
c'en est brûlure.
Et pourtant tu murmures à mon oreille que je te
manque.
Mystérieuse et hantée de désir tu m'appelles comme
si je vivais
Exilé sur une autre planète.

pribeag pe-un alt pământ.

Femeie,
ce mare porți în inimă și cine ești?
Mai cântă-mi înc-o dată dorul tău,
să te ascult
și clipele să-mi pară niște muguri plini,
din care înfloresc aievea- veșnicii.

Femme,
Quelle mer portes-tu dans le cœur et qui es-tu ?
Ô, que s'élève encore une fois le chant de ton désir,
J'écouterai ta voix
Et chaque instant sera comme un bourgeon gonflé
Où fleurit en vérité – l'éternité.

Motto:

*Après avoir découvert que la vie n'a aucun sens, il ne nous reste rien d'autre à faire que
de lui donner un sens*

4.25. LE CHÊNE ROUVRE, LA TERRE, BIOGRAPHIE

Traduceri în limba franceză

*Autoare: MUȘCINSCHI NICOLETA,
elevă la IPLT „Constantin Stere”, or. Soroca,
Îndrumătoare: Prof. FLOREA ALIONA*

Le Chêne rouvre

Dans des distances claires j'entends du coffre d'une tour
comment une cloche souffle comme un cœur
et dans de douces rumeurs
Je pense
des gouttes de silence me traversent, pas du sang.

Chêne rouvre du bord de la forêt,
pourquoi il me bat
avec des ailes douces tellement de paix
quand je suis dans ton ombre
et tu me frotte avec ta feuille espiègle?

Oh, qui sait? - Peut-être
de ton tronc ils me couperont
pas trop de cercueil,
et silence
que vais-je goûter entre ses planches
Je le sens en ce moment:
Je le sens quand ta feuille coule dans mon âme -
et muet
écoutez comment le cercueil grandit dans votre corps,
mon cercueil,
à chaque instant qui passe,
Chêne rouvre du bord de la forêt.

La terre

Nous sommes allongés sur le dos dans l'herbe: vous et moi.
Ciel fondue comme la cire dans la brûlure du soleil
coulait le long des pailles comme une rivière.
Un silence pressant régnait sur la terre
et une question m'est venue à l'esprit.

Il ne voulait pas me le dire

Rien, la terre? Encore cette terre
impitoyablement écarquillés et muets,
rien?

Pour mieux l'entendre j'ai collé
l'oreille au pays - douteuse et soumise -
et sous le pays je t'ai entendu
du cœur qui bat.

La terre répondait.

Biographie

Où et quand je suis apparu, je ne sais pas,
à l'ombre je suis tenté de croire
que le monde est une chanson.
Alien souriant, sorcier soupirant,
au milieu, je suis émerveillé.
Parfois je dis des mots qui ne m'incluent pas,
parfois j'aime des choses auxquelles je ne réponds pas.
Je rêve de vents et de fins
les yeux pleins,
accessible à pied comme chacun:
coupable sur les toits de l'enfer,
quand sans péché sur la montagne avec des lys.
Fermé dans le cercle du même verre
ils échangent des mystères avec leurs ancêtres,
la boue lavée par l'eau sous les pierres.
Le soir ça arrive quand j'écoute
en moi comment ça continue de couler
histoires de sang depuis longtemps oubliées.
Bénis la lune et la lune.
Le jour où je vis éparpillé par la tempête.

Avec des mots éteints dans sa bouche
J'ai aussi chanté le grand passage,
le sommeil du monde, les anges de cire.
D'une épaule à l'autre
silencieusement je passe mon étoile comme un fardeau.

Motto:

„Cărțile sunt unelte de trăit, instrumente existențiale”- G. Liiceanu

4.26. CÂNTECUL SOMNULUI, POEZIA

Traduceri în limba franceză

Autoare: **RĂȘTEIU DANA ANTONIA**

elevă la Școala Gimnazială „Nicodim Ganea” Bistra, jud. Alba

Îndrumătoare: Prof. **PETROVAN ELENA ANAMARIA**

Cântecul somnului

Plăcut e somnul lângă o apă ce curge,
lângă apa care vede totul, dar amintiri nu are.
Plăcut e somnul în care
uiți de tine ca de-un cuvânt.
Somnul e umbra pe care
viitorul nostru mormânt
peste noi o aruncă, în spațiul mut.
Plăcut e somnul, plăcut.

Le chant du sommeil

Comme c'est beau le sommeil auprès d'une
eau qui coule
auprès de l'eau qui tout voit, mais n'a aucun
souvenir.
Comme c'est beau le sommeil
où tu oublies de toi comme d'un mot sans
pareil.
Le sommeil c'est l'ombre que
notre prochaine tombe
jette sur nous, dans l'espace silencieux.
Comme c'est beau le sommeil, comme c'est
beau!

Poezia

Un fulger nu trăiește
singur, în lumina sa,
decât o clipă, cât îi ține
drumul din nor până-n copacul
dorit, cu care se unește.
Și poezia este-așa.
Singură-n lumina sa
ea ține pe cât ține:
din nour până la copac,
de la mine până la tine.

La poésie

Un éclair ne vit pas
seul, dans sa lumière,
qu'un moment, où dure
sa route du nuage jusqu'à l'arbre
désiré, avec lequel il s'unit comme ça.
Avec la poésie c'est la même histoire.
Seule dans sa propre lumière
elle dure autant que dure:
du nuage jusqu'à l'arbre,
de chez moi, jusque chez toi, o âme pur.

Bibliografie: Lucian Blaga- „Mirabila sămânță”, Ed. pt. Literatură, Buc., 1968;

Motto :
„Arta e o chemare la care raspund cei mai multi nechemati”.
Lucian Blaga

4.27. IN NOAPTE UNDEVA MAI E, PĂMÂNTUL

Traduceri în limba franceză

Autoare: **HÎRCEAGĂ MIRUNA**,
Elevă la Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia, jud. Alba
Îndrumătoare: Prof. **MIHĂLȚAN MARIA**

In noapte undeva mai e

În noapte undeva mai e
tot ce-a fost și nu mai e,
ce s-a mutat, ce s-a pierdut
din timpul viu în timpul mut.
În Hades e - tot ce-a trecut
Din aheronticul ținut
vin toate amintirile.
În Hades e - tot ce-a trecut
prierii și iubirile.

Dans la nuit quelque part il y a

Dans la nuit quelque part il y a
Tout ce qui était et ce n'est plus
Ce qui a bougé, ce qui est perdu
Du temps vivant, au temps silencieux
En Hades, tout s'est passé
De l'anherontic pays
Tout les souvenirs viennent
En Hades c'est tout qui est parti
Prières et amours.

PĂMÂNTUL

Pe spate ne-am întins în iarbă: tu și eu.
Văzduh topit ca ceara-n arșița de soare
curgea de-a lungul peste miriști ca un râu.
Tăcere-apăsătoare stăpânea pământul
și-o întrebare mi-a căzut în suflet până-n
fund.
N-avea să-mi spună
nimic pământul? Tot pământu-acesta
neîndurător de larg și-ucigător de mut,
nimic?
Ca să-l aud mai bine mi-am lipit
de glee urechea — îndoienic și supus —
și pe sub glee ți-am auzit
a inimei bătaie zgomotoasă.
Pământul răspundea.

LA TERRE

On s'est allongés sur l'herbe : toi et moi.
L'air fondait comme la cire au feu du soleil
s'écoulait tel un fleuve à travers les champs.
Un silence pesant s'était emparé de la terre.
Une question m'est tombée alors au tréfonds de
mon âme.
La terre n'avait-elle donc rien
à me dire ? Toute cette terre
d'un impitoyable horizon infini, d'une silence
assassine ,
rien ?
Afin de mieux l'entendre j'ai collé
mon oreille à la surface de la terre — incertain
et soumis —
et sous les sillons j'ai entendu
les battements tumultueux de ton cœur.
La terre répondait.

Motto:
„Drumul poetului e mereu către izvoare.”
Lucian Blaga

4.28. CATRENELE FETEI FRUMOASE, IZVORUL NOPTII

Traduceri în limba rusă

Autor: **OSIP BENIAMIN**,
Elev la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București
Îndrumătoare: Prof. dr. **ZAHARIA DANIELA**

Catrenele fetei frumoase

I
Deoarece soarele nu poate să apună
fără de a-și întoarce privirea după
fecioarele
cetății, mă-ntreb:
de ce-as fi altfel decât soarele?

II
O fată frumoasă e
O fereastră deschisă spre paradis.
Mai verosimil decât adevărul
e câteodată un vis.

III
O fată frumoasă e
lutul ce-și umple tiparele,
deșăvârșindu-se pe-o treaptă
unde poveștile așteaptă.

IV
Ce umbră curată
aruncă-n lumină o fată!
E aproape ca nimicul,
singurul lucru fără de pată.

V
O fată frumoasă e
a traiului ceriște,
cerul cerului,
podoabă inelului.

VI
Frumsețe din frumsețe te-ai ivit
întruchipată fără veste,
cum "într-o mie și una de nopti"
povestea naște din poveste.

Четверостишие о красивой девушке

Потому что солнце не может зайти,
Не обратив внимание на дев крепости,
Спрашиваю:
Почему я должен отличаться от него?

Красивая девушка
Окно, открытое в рай.
Правдивее чем правда,
Иногда как сон.

Красивая девушка
Глина, которая заполняет узоры,
Дойдя до совершенства,
Где начинается сказка.

Какой чистый оттенок
Бросает девушка в свет!
Это почти как ничего,
Единственная вещь без пятна.

Красивая девушка
Необходимость жизни,
Небо небес,
Орнамент кольца.

Красотой из красоты ты явилась
Неожиданное воплощение,
Как "за тысячу и одну ночь"
История рождается из истории

VII

O fată frumoasă e
o închipuire ca fumul,
de ale cărei tălpi, când umblă,
s-ar atârna țărna și drumul.

VIII

O fată frumoasă e
mirajul din zariste,
aurul graiului,
lacrima raiului.

IX

O fată frumoasă e
cum ne-o arată soarele:
pe cale veche o minune nouă,
curcubeul ce sare din rouă.

X

Tu, fată frumoasă, vei rămânea
tărâmului nostru o prelungire
de vis, iar printre legende
singura adevărată amintire.

Izvorul nopții

Frumoaso,
ți-s ochii-așa de negri încât seara
când stau culcat cu capu-n poala ta
îmi pare
că ochii tăi, adânci, sunt izvorul
din care tainic curge noaptea peste văi
și peste munți și peste seșuri
acoperind pământul
c-o mare de-ntuneric.
Așa-s de negri ochii tăi,
lumina mea.

Красивая девушка
Как образ из дыма,
Стопы которого, когда идет,
Тревожат пыль на дороге.

Красивая девушка
Мираж из рассвета,
Золото речи,
Слеза райская.

Красивая девушка
Как нам показывает солнце:
Старым способом новое чудо,
Радуга, которая рвется из росы.

Ты, красивой девушкой, останешься
Продолжением нашей земли
Мечтой, и среди легенд
Единственным настоящим
воспоминанием.

Ночной ручей

Красавица,
Твой глаза такие черные,
Как лежу головой на твоих коленях
Мне кажется
Что твой глаза, глубоко, являются
источником
Из которого таино течет ночь по
долинам
И над горами и над ручьями
Покрывая землю
Морям тьмы
Такие черные твой глаза,
Мои свет.

Motto:
„Limba este întâiul mare poem al unui popor.”
Lucian Blaga

4.29. PLUGURI, MELANCOLIE

Traduceri în limba rusă

Autor: **MOLDOVEAN ARTUR**,
Elev la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București
Îndrumătoare: Prof. dr. **ZAHARIA DANIELA**

Melancolie

Un vânt răzleț își șterge lacrimile reci pe
geamuri.
Plouă.
Tristeți nedeslușite-mi vin, dar toată
durerea,
ce-o simt n-o simt în mine,
în inimă,
în piept,
<https://Versuri.ro/w/0d17>
ci-n picurii de ploaie care curg.
Și altoită pe ființa mea imensa lume
cu toamna și cu seara ei
mă doare ca o rană.
Spre munți trec nori cu ugerile pline.
Și plouă.

Pluguri

Prietene crescut la oraș
fără milă, ca florile în fereastră,
prieten care încă niciodată n-ai văzut
câmp și soare jucând subțiri înfloriți,
vreau să te iau de mână,
vino să-ți arăt brazdele veacului.

Pe dealuri, unde te-ntorci,
cu ciocuri înfipite-n ogor sănătos,
sunt pluguri, pluguri, nenumarate
pluguri:
mari păseri negre
ce-au coborât din cer pe pământ.
Ca să nu le sperii -
trebuie să te apropii de ele cântând.

Vino-încet.

Меланколия

Один бездомный ветер вытирает
свои холодные слезы на окнах.
Дождь.
Приходят ко мне неясная печаль, но
вся боль,
которая я чувствую не чувствую в
меня,
в сердце,
в грудь,
но чувствую её в капли дождя
которые текут.
И привитый но моего существо
огромный мир
с весной и вечера
мне болит как одна рана.
В горы проходят тучи с полными
вымя.
И дождь.

Плуги

Мой друг который вырос в городе
без жалости, как цветы в окне,
мой друг который никогда не видел
поле и солнце которые играют под
цветущие груши,
хочу взять тебя за руку,
прийти покажу тебя броды века.

На холмы, где ты вернулся,
с ткнутой клыки в здоровый поле,
есть плуги, плуги, бесчисленные
плуги:
большие черные птицы
которые спустились с небес на землю.
Чтобы их не пугать -
надо приближаться к ним с пением.

Прийти медленно.

*Motto: "drumurile, ce rămân în noi,
ne duc și ele, fără număr, undeva»*

4.30. INSCRIȚIE

Autoare: **BUDAI BIANCA**,
elevă la Școala Gimnazială "Axente Sever", Aiud
Îndrumătoare : Prof. **IOAN CASANDRA**

Inscripție

din vol. „Vârsta de fier” de Lucian
Blaga

Drumurile, pe cari nu le umblăm,
drumurile, ce rămân în noi,
ne duc și ele, fără număr, undeva.

Cuvintele, pe care nu le rostim,
cuvintele, ce rămân în noi,
descoperă și ele, fără margini, făptura.

Luptele, ce nu le dăm,
luptele, ce rămân în noi
ne lărgesc și ele în taină **patria**.

Sămânța, pe care n-o dăruim,
sămânța, ce rămâne în noi,
multiplică și ea fără capăt viața.
Moartea de care nu murim,
moartea ce rămâne în noi,
ne adâncește și ea tăcerea.
Și pretutindeni prin toate
își pune temei **poezia**.

Poeții

din vol. „Corăbii de cenușă” de Lucian Blaga

Nu vă mirați. Poeții, toți poeții sunt
un singur, ne-mpărțit, neîntrerupt popor.
Vorbind, sunt muți. Prin evii, ce se nasc și mor,
cântând, ei mai slujesc un grai pierdut de mult.

Adânc, prin semințiile ce-apar și-apun,
pe drumul inimii mereu ei vin și trec.
Prin sunet și cuvânt s-ar despărți, se-ntrec.
Își sunt asemenea prin ceea ce nu spun.

Ei tac ca roua. Ca sămânța. Ca un dor.
Ca apele ei tac, ce umblă subțor,

Inscription

from „The iron age” by Lucian
Blaga

The roads, on which we don't wander,
the roads which remain in us
will also carry us, countless, somewhere.
The words, which we don't utter
the words that remain in us
also discover, without margins, the being.
The battles we don't fight
the battles that remain in us
also enlarge, with misterz, our countrz.
The seed, which we don't give,
the seed that remains in us
also multiplies, without an end, the life.
The death, from which we don't die,
the death that remains in us
also deepens our silence.
And everywhere, through everything,
poetry sets its foundation.

The poets

from „Ships with ash” by Lucian Blaga

Don't be surprised. Poets, all poets, are
one single, undivided, uninterrupted people.
On talking they are mute. Through eons,
which are born and die,
singing, they also serve a long lost voice.

Deep, through tribes, which rise and set,
on the heart's path they always come and go.
They would separate through sound and word,
they compete.
They are alike by what they don't say.

și-apoi sub cântecul privighitorilor
izvor se fac în rariște, izvor sonor.

They are quiet like dew. Like seed. Like a
longing.

Like waters they are quiet, which are walking
underground,
amd then, beneath the nightingales' song
they become a source in the clearage, a singing
source.

Secțiunea

PREMII

– elevi și profesori

5.1. ANEXA 1

Concursul „*Laudă semințelor, celor de față și-n veci tuturor!*”, EDIȚIA a XV- a, 2020,

PREMIILE **la etapa județeană Alba**

N r. cr t.	Premii acordate la secțiunea: eseu, critică și istorie literară	Premiu
1.	Profesoară MARINCAȘ MARINELA ADRIANA , de la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia	I profesor
2.	Elevă LAZĂR MARIA DENISA , de la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia Profesoară coordonatoare MARINCAȘ MARINELA ADRIANA	I elev
3.	Elevă BALEA ALEXIA NATALIA , de la Liceul cu Program Sportiv, Alba-Iulia, Profesoară coordonatoare MIHALȚAN MARIA	II elev
	Premii acordate la secțiunea: creație literară	
1.	Profesoară IOAN CASANDRA , de la Școala Gimnazială “Axente Sever”, Aiud	I profesor
2.	Profesoară MIHALȚAN MARIA , de la Liceul cu Program Sportiv, Alba- Iulia	II profesor
3.	Elevă GHIȘA ȘTEFANIA-MARIA , de la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia Profesoară îndrumătoare BUSUIOC CARMEN	I elev
4.	Elev RADU LEONTE , de la Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia Profesoară îndrumătoare DĂNCILĂ TEODORA	II elev
5.	Elevă ARION DENISA MARIA , de la Școala Gimnazială Berghin Profesoară îndrumătoare DRUȚĂ ALINA	III elev
6.	Elevă HĂTEGAN ADINA LAVINIA , de la Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia Profesoară îndrumătoare MIHĂLȚAN MARIA	PS elev
	Premii acordate la secțiunea: traduceri în limba engleză	
1.	Elev COSTAN DORIAN , de la Școala Gimnazială “Axente Sever” Aiud Profesoară îndrumătoare IOAN CASANDRA	I elev
2.	Elevă MARCU PETRA DENISA , de la Liceul “Corneliu Medrea” Zlatna, Profesoară îndrumătoare RUSAN MIRELA	II elev
3.	Elev MĂRGINEAN DENNIS , de la Școala Gimnazială Berghin Profesoară îndrumătoare DRUȚĂ ALINA	III elev
4.	Elevă BUDAI BIANCA , de la Școala Gimnazială “Axente Sever” Aiud Profesoară îndrumătoare IOAN CASANDRA	PS elev
	Premii acordate la secțiunea: traduceri în limba franceză	

1.	Profesor MIHĂLȚAN MARIA , de la Liceul cu Program Sportiv, Alba- Iulia	I profesor
2.	Profesor PETROVAN ELENA ANAMARIA de la Școala Gimnazială „Nicodim Ganea” Bistra, Comuna Bistra, jud. Alba	II profesor
3.	Elevă MAN BIANCA , de la Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia Profesoară îndrumătoare ONIȚĂ VIORICA	I elev
4.	Elevă RÂȘTEIU DANA ANTONIA , de la Școala Gimnazială „Nicodim Ganea” Bistra Profesoară îndrumătoare PETROVAN ELENA ANAMARIA	II elev
5.	Elevă HÎRCEAGĂ MIRUNA , de la Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia Profesoară îndrumătoare MIHĂLȚAN MARIA	III elev
	Premii acordate la secțiunea: arte plastice	
1.	Elevă PETRUȚA CRISTIANA- IOANA , de la Colegiul Național “I. M. Clain” Blaj Profesoară îndrumătoare CARMEN SIMU	I elev
2.	Elev IVAN MARIUS IOAN , de la Liceul „Corneliu Medrea” Zlatna Profesoara îndrumătoare RUSAN MIRELA	II elev
3.	Elev OLAR VLAD , de la Colegiul Național Militar „Mihai Viteazul” Alba Iulia Profesoară îndrumătoare DÂNCILĂ TEODORA	III elev
4.	Elev POPA LUCA , de la Școala Gimnazială “Axente Sever”, Aiud Profesoară îndrumătoare IOAN CASANDRA	PS elev
5.	Elevă ISPAS MEDA ANAMARIA , de la Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia, Profesoară îndrumătoare MIHĂLȚAN MARIA	PS elev
6.	Elevă SEVESTREAN ANDREEA DACIANA , de la Școala Gimnazială Berghin Profesoară îndrumătoare DRUȚĂ ALINA	PS elev
7.	Elev POPA LUCA , de la Școala Gimnazială “Axente Sever”, Aiud Profesoară îndrumătoare IOAN CASANDRA	PS elev

PS - Premiu Special

5.2. ANEXA 2

Concursul „*Laudă semințelor, celor de față și-n veci tuturor!*”, *EDIȚIA a XV- a, 2020*,
ETAPA NAȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ

PREMIILE,

acordate la secțiunea: **eseu, critică și istorie literară**

Nr. crt.	Premii acordate la ETAPA NAȚIONALĂ	Premiu
1.	Profesoară MARINCAȘ MARINELA ADRIANA , de la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia, jud. Alba, România	I profesor
2.	Profesor PĂDURARI VICTORIA Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, s. Sudarca, r-nul Dondușeni, Republica Moldova	I profesor
3.	Profesoară MARIANA DEACU , de la Colegiul Național Pedagogic „Constantin Brătescu”, Constanța, jud. Constanța, România	II profesor
4.	Profesoară ZDRAGUȘ VITALIA , de la Liceul Teoretic Ștefănești, s. Ștefănești, r-nul Florești, Republica Moldova	II profesor
5.	Elevă VALERIA ROMAȘCAN , de la Instituția Publică Liceul Teoretic “Ion Creangă” din Soroca, Republica Moldova Profesoară coordonatoare FELICIA VOICU	I elev
6.	Elevă BUHA ALEXANDRA-MARIA , de la Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu” București, România Profesoară îndrumătoare GEORGESCU DELIA-MONICA	I elev
7.	Elevă VERNIGORA ARIADNA , de la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Bălți, mun. Bălți, Republica Moldova Profesoară coordonatoare MARANDICI ALA	II elev
8.	Elev MIRON VASILE , de la Colegiul Național „Ștefan cel Mare”, Târgu-Neamț, Jud. Neamț, România Profesoară îndrumătoare MATEI RAMONA	II elev
9.	Elevă LAZĂR MARIA DENISA , de la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia, jud. Alba, România Profesoară îndrumătoare MARINCAȘ MARINELA ADRIANA	III elev
10.	Elevă GROSU IRINA , de la Liceul Teoretic Ștefănești, s. Ștefănești, r-nul Florești, Republica Moldova Profesoară coordonatoare BALAN PARASCOVIA	III elev
11.	Elevă MOROȘAN ANGELINA , de la Colegiul Național Sfântul Sava București, România Profesoară îndrumătoare PORUMBEL ANDREEA	PS elev
12.	Elevă FRANDEȘ ANCA-VASILICA , de la Liceul Tehnologic „Lucian Blaga” Reghin, jud. Mureș, România Profesoară îndrumătoare POP NATALIA	PS elev
13.	Elevă GUȚU ROXANA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, orașul Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare CRAVEȚ SUZANA	PS elev

14.	Elevă ELISABETA ȘERBAN , de la Liceul Teoretic „Traian” din Constanța, jud. Constanța, România Profesoară îndrumătoare dr. CRISTINA-MARIA IVAN	PS elev
15.	Elev MĂCEȘ ANDREI , Colegiul Național Pedagogic „Constantin Brătescu”, Constanța, România Profesoară îndrumătoare MARIANA DEACU	PS elev
Premii acordate la ETAPA INTERNAȚIONALĂ		
1.	Profesor MARINCAȘ MARINELA ADRIANA , de la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia, jud. Alba, România	I profesor
2.	Profesor PĂDURARI VICTORIA , de la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, s. Sudarca, r-nul Dondușeni, Republica Moldova	II profesor
3.	Elevă BUHA ALEXANDRA-MARIA , de la Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu” București, România Profesoară îndrumătoare GEORGESCU DELIA-MONICA	I elev
4.	Elevă VALERIA ROMAȘCAN , de la Instituția Publică Liceul Teoretic “Ion Creangă” din Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare FELICIA VOICU	II elev

PS – Premiu special

Concursul „**Laudă semințelor, celor de față și-n veci tuturor!**”, **EDIȚIA a XV- a, 2020**,
ETAPA NAȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ

PREMIILE,
 acordate la secțiunea: **creație literară**

Nr. crt.	Premii acordate la ETAPA NAȚIONALĂ	Premiu
1.	Profesoară IOAN CASANDRA , de la Școala Gimnazială „Axente Sever”, Aiud, jud. Alba, România	I profesor
2.	Profesoară RUSU- BUCICO VERONICA , de la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Bălți, municipiul Bălți, Republica Moldova	I profesor
3.	Profesoară STANCU TANIA MIHAELA , de la Școala Gimnazială Nr. 39, București, România	II profesor
4.	Profesoară BEJENARI VITORICA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ion Creangă”, or. Soroca, Republica Moldova	II. profesor
5.	Profesoară dr. ZAHARIA DANIELA , de la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” – București, București, România	III profesor
6.	Profesoară ENEA GELA , de la Liceul de Arte "Marin Sorescu" Craiova,	PS profesor

	<i>Județul Dolj, România</i>	
7.	<i>Profesoară DAN ELENA, de la Școala Gimnazială Romuli, Năsăud, Județ Bistrița –Năsăud, România</i>	PS profesor
8.	<i>Profesoară SĂLNICEAN CRINA, de la Colegiul Național „Mihai Eminescu” Lăpușel, județul Maramureș, România</i>	PS profesor
9.	<i>Elevă BEJENARI VALERIA, de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, orașul Soroca, Republica Moldova</i> <i>Profesoară îndrumătoare CRAVEȚ SUZANA</i>	I elev
10.	<i>Elevă DUMITRU IULIA, de la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București, București, România</i> <i>Profesoară îndrumătoare prof. dr. ZAHARIA DANIELA</i>	I elev
11.	<i>Elevă GHIȘA ȘTEFANIA-MARIA, de la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia</i> <i>Profesoară îndrumătoare BUSUIOC CARMEN</i>	II elev
12.	<i>Elevă BALAN TATIANA, de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ștefan Vodă”, or. Ștefan Vodă, Republica Moldova</i> <i>Profesoară îndrumătoare ȘTEFAN NATALIA</i>	II. elev
13.	<i>Elevă MIHAELA LUȚA, de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ion Creangă” din Soroca, Republica Moldova</i> <i>Profesoară îndrumătoare FELICIA VOICU</i>	III elev
14.	<i>Elevă NEAGU MARINA ANDREEA, de la Colegiul Național „Ion Neculce”, București, România</i> <i>Profesoară îndrumătoare Prof. dr. OLARU CĂTĂLINA</i>	III elev
15.	<i>Elevă ROTARU CORINA, de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere” s. Racovăț, municipiul Soroca, Republica Moldova</i> <i>Profesoară îndrumătoare CRAVEȚ SUZANA</i>	PS elev
16.	<i>Elevă CHISTRUGA CĂTĂLINA, de la Liceul de Creativitate și Inventică ”Prometeu-prim”, orașul Chișinău, Republica Moldova</i> <i>Profesoară îndrumătoare BOLOGAN TATIANA</i>	PS elev
17.	<i>Elevă VERNIGORA ARIADNA, de la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Bălți, m. Bălți, Republica Moldova,</i> <i>Profesoară îndrumătoare MARANDICI ALA</i>	PS elev
18.	<i>Elevă CHIȘIU ANTONIA, de la Colegiul Economic „Nicolae Titulescu”, Baia Mare, jud. Maramureș, România</i> <i>Profesoară îndrumătoare BUCIUMAN LIVIA</i>	PS elev
	Premii acordate la ETAPA INTERNAȚIONALĂ	
1.	<i>Profesoară IOAN CASANDRA, de la Școala Gimnazială „Axente Sever”, Aiud, jud. Alba, România</i>	I profesor
2.	<i>Profesoară RUSU- BUCICO VERONICA, de la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” Bălți, municipiul Bălți, Republica Moldova</i>	II profesor
3.	<i>Elevă DUMITRU IULIA, de la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București, București, România</i> <i>Profesoară îndrumătoare prof. dr. ZAHARIA DANIELA</i>	I elev
4.	<i>Elevă BEJENARI VALERIA, de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, orașul Soroca, Republica Moldova</i> <i>Profesoară îndrumătoare CRAVEȚ SUZANA</i>	II elev

PS – Premiu special

Concursul „**Laudă semințelor, celor de față și-n veci tuturor!**”, EDIȚIA a XV- a, 2020,
ETAPA NAȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ

PREMIILE,

acordate la secțiunea: **traduceri**

Nr. crt.	Premii acordate la ETAPA NAȚIONALĂ	Premiu
	Premii acordate la: Traduceri în limba engleză	
1.	Prof. RODICA CUCU , de la Liceul Teoretic Rusestii Noi, c. Ruseștii Noi, r. Ialoveni, Republica Moldova.	I prof.
2.	Elev UNGUR ANDREI , de la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București, România Profesoară îndrumătoare prof. dr. ZAHARIA DANIELA	I elev
3.	Elevă ORBU ANA-MARIA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ion Creangă” Soroca, or. Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare GRUGINSCHI STELA	I elev
4.	Elevă DELIA MALCOCI , de la Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-prim”, Orașul Chișinău, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare DOINA GÂLCĂ	II elev
5.	Elev COSTAN DORIAN , de la Școala Gimnazială “Axente Sever”, Aiud, jud. Alba, România Profesoară îndrumătoare IOAN CASANDRA	II elev
6.	Elevă BARBUL CORINA , de la Școala Gimnazială Ardușat, jud. Maramureș, România Profesoară îndrumătoare CICEU OANA	III elev
7.	Elevă COBANOGLU MELEK de la Liceul Teoretic Rusestii Noi, c. Ruseștii Noi, r. Ialoveni, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare RODICA CUCU	III elev
8.	Elevă STOICA ALEXANDRA MARIA , de la Colegiul National „Ion Neculce” București, România Profesoară îndrumătoare BRÎNDUȘA-ELENA OMELIAN	PS elev
9.	Elevă ANDREEA FORNEA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic “Ion Creangă” Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare FELICIA VOICU	PS elev
10.	Elevă CĂTĂLINA IOPCEA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic “Ion Creangă” Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare LUDMILA ȚURCAN	PS elev
1.	Elev ROBU CRISTIAN , de la Colegiul Național „Ion Neculce”, București, România Profesoară îndrumătoare Prof. dr. OLARU CĂTĂLINA	PS elev
2.	Elev VLAD TÂNASE , de la Instituția Publică Liceul Teoretic “Ion Creangă” din Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare FELICIA VOICU	PS elev

	Premii acordate la: <i>Traduceri în limba franceză</i>	
1.	Profesoară MIHĂLȚAN MARIA , de la Liceul cu Program Sportiv, Alba- Iulia, jud. Alba, România	I profesor
2.	Profesoară TOMPA ANA MARIA , de la Liceul Tehnologic Telciu, Loc Năsăud, jud. Bistrița-Năsăud, România	II profesor
3.	Elevă BURLACU FELICIA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, or.Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare FLOREA ALIONA	I eleva
4.	Elevă STOICA MIHAELA , de la Colegiul Național „Ion Neculce” , București, România Profesoară îndrumătoare Prof. dr. OLARU CĂTĂLINA	I eleva
5.	Elevă MAN BIANCA , de la Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia Profesoară îndrumătoare ONIȚĂ VIORICA	II elevă
6.	Elevă ANDREEA CALDĂRI , de la Instituția Publică Liceul Teoretic “Ion Creangă” din Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare ANA IURCEAC	II elevă
7.	Elevă BĂBAN ADINA , de la Colegiul Național „Mihai Eminescu” Baia Mare, jud. Maramureș, România Profesoară îndrumătoare SALNICEAN CRINA	III elevă
8.	Elevă CEBAN MIHAELA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, or.Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare FLOREA ALIONA	III elevă
9.	Elevă TEODORA MARIN , de la Colegiul Național Pedagogic „Constantin Brătescu”, Constanța, România Profesoară îndrumătoare MARIANA DEACU	PS elevă
10.	Elevă MUȘCINSCHI NICOLETA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, or.Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare FLOREA ALIONA	PS elevă
	Premii acordate la: <i>Traduceri în limba rusă</i>	
1.	Elev OSIP BENIAMIN , de la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București, România Profesoară îndrumătoare Prof. dr. ZAHARIA DANIELA	I elev
2.	Elev MOLDOVEAN ARTUR , de la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București, România Profesoară îndrumătoare Prof. dr. ZAHARIA DANIELA	II elev
	Premii acordate la ETAPA INTERNAȚIONALĂ	
	Premii acordate la: <i>Traduceri în limba engleză</i>	
1.	Prof. RODICA CUCU , de la Liceul Teoretic Rusestii Noi, c. Ruseștii Noi, r. Ialoveni, Republica Moldova.	I prof.
2.	Elev UNGUR ANDREI , de la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București, România Profesoară îndrumătoare prof. dr. ZAHARIA DANIELA	Ielev

3.	Elevă ORBU ANA-MARIA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ion Creangă” Soroca, or. Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare GRUGINSCHI STELA	II elev
	Premii acordate la: <i>Traduceri în limba franceză</i>	
1.	Profesoară MIHĂLȚAN MARIA , de la Liceul cu Program Sportiv, Alba- Iulia, România	I profesor
2.	Elevă BURLACU FELICIA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, or. Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare FLOREA ALIONA	I eleva
3.	Elevă STOICA MIHAELA , de la Colegiul Național „Ion Neculce” , București, România Profesoară îndrumătoare Prof. dr. OLARU CĂTĂLINA	II eleva
	Premii acordate la: <i>Traduceri în limba rusă</i>	
1.	Elev OSIP BENIAMIN , de la Liceul Teologic Adventist „Ștefan Demetrescu” București, România Profesoară îndrumătoare Prof. dr. ZAHARIA DANIELA	I elev

PS – Premiu special

Concursul „*Laudă semințelor, celor de față și-n veci tuturor!*”, EDIȚIA a XV- a, 2020,
ETAPA NAȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ

PREMIILE,
 acordate la secțiunea: **arte plastice**

Nr. crt.	Premii acordate la ETAPA NAȚIONALĂ	Premiu
1.	Prof. înv. primar ANDREICA ILEANA , de la Școala Profesională Dumbrăvița, Șișești, jud. Maramureș, România	I prof
2.	Elev COSTIUC IGOR , de la Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă”, mun. Bălți, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare MOLODIUC ELENA	I elev
3.	Elevă STOICA NICOLE ANASTASIA , de la Colegiul Național „Iulia Hașdeu” București, România Profesoară îndrumătoare VÂJOAICA ANDREEA	I elev
4.	Elevă PETRUȚA CRISTIANA- IOANA , de la Colegiul Național „I. M. Clain” Blaj, jud. Alba, România Profesor îndrumător CARMEN SIMU	II elev
5.	Elevă DORMENCO LIDIA , de la Liceul de Creativitate și Inventică ”Prometeu-Prim”, orașul Chișinău, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare BOLOGAN TATIANA	II elev
6.	Elevă ORBU ANA-MARIA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Ion Creangă” Soroca, orașul Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare GRUJONTSCHI STELA	III elev

7.	Elevă GROSU IRINA , de la Liceul Teoretic Ștefănești, r-nu-l Florești, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare PARASCOVIA BALAN	III elev
8.	Elevă COSMINA MARIA , de la Liceul Teoretic „Mircea Eliade” - Școala Gimnazială Nr.1 Lupeni, jud. Hunedoara, România Îndrumător: bibliotecar BLĂJAN GIANINA-KARINA	III elev
9.	Elev MIRON PAUL DANIEL , de la Liceul Teoretic Sanitar Bistrița jud. Bistrița-Năsăud, România Profesoară îndrumătoare BLAGA CORNELIA	PS elev
10.	Elevă GROZAVU CORNELIA , de la Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă”, mun. Bălți, R Moldova Profesoară îndrumătoare MOLODIUC ELENA	PS elev
11.	Elevă BEJENARI VALERIA , de la Instituția Publică Liceul Teoretic „Constantin Stere”, orașul Soroca, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare CRAVEȚ SUZANA	PS elev
12.	Elevă TURCU SARA , de la Colegiul Național „ Ion Neculce” București, România Profesor îndrumător Prof. dr. TUDORICĂ AURELIAN	PSelev
13.	Elevă CAUNI MIRIAM , de la Colegiul Național „Mihai Eminescu” Baia Mare, jud. Maramureș, România Profesoară îndrumătoare SĂLNICEAN CRINA-VERONICA	PS elev
14.	Elevă IONELA CAZAC , de la Instituția Publică Liceul Teoretic “Ion Creangă” din Soroca, Republica Moldova Profesor îndrumător FELICIA PÎNZARI	PS elev
Premii acordate la ETAPA INTERNAȚIONALĂ		
1.	Prof. înv. primar ANDREICA ILEANA , de la Școala Profesională Dumbrăvița, Șișești, jud. Maramureș, România	Iprof
2.	Elev COSTIUC IGOR , de la Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă”, mun. Bălți, Republica Moldova Profesoară îndrumătoare MOLODIUC ELENA	I elev
3.	Elevă STOICA NICOLE ANASTASIA , de la Colegiul Național „Iulia Hașdeu” București, România Profesoară îndrumătoare VÂJOAICA ANDREEA	I elev

PS – Premiu special

Publicația „LAUDĂ SEMINȚELOR ...” se adresează deopotrivă elevilor și cadrelor didactice, precum și tuturor iubitorilor de cultură.

Încadrată în seria publicațiilor Editurii UNIVERSUL ȘCOLII a Casei Corpului Didactic Alba, publică creațiile elevilor și cadrelor didactice – creații din domeniul cultural-artistic, literatură, arte vizuale prezentate în cadrul Proiectului educativ „LAUDĂ SEMINȚELOR, CELOR DE FAȚĂ ȘI-N VECI TUTUROR!”.

Proiectului educativ are următoarea tematică grupată pe secțiunile:
- eseuri, critică și istorie literară; cercetare științifică pe tema operei, activității de diplomat în slujba României Mari și vieții lui Lucian Blaga;
- creații literare (o lucrare va conține minim 3 poezii maxim 5 poezii);

- traduceri (în limbile stabilite prin regulament pentru anul respectiv) din opera lui Lucian Blaga;
- arte plastice - creații: desen grafică, pictură etc. ce immortalizează aspecte din opera lui Lucian Blaga;
- informare-documentare (cercetare științifică numai pentru elevi).

Proiectul cuprinde mai multe etape succesive într-o competiție de selecție a celor mai bune lucrări ale elevilor și cadrelor didactice pe un areal local, apoi județean, național și internațional (școală, județ, național și internațional).

La etapa pe școală poate participa orice elev sau cadru didactic, din școlile din țară. Un concurent poate participa la oricâte secțiuni dorește, dar cu o singură lucrare la o secțiune.

La etapa pe județ, participă lucrările trimise de școli la casele corpului didactic din județe; lucrări care au câștigat secțiunile de la etapa pe școală (câte o lucrare pentru fiecare secțiune), separat pentru elevi și separat pentru cadre didactice (adică maximum 9 lucrări dintr-o școală).

Etapa națională, cuprinde lucrările trimise de județe la Casa Corpului Didactic Alba; lucrări care au câștigat la secțiunile de la faza pe județ (câte o lucrare pentru fiecare secțiune), separat pentru elevi și separat pentru cadre didactice (maximum 9 lucrări dintr-un județ).

Etapa internațională, cuprinde lucrările trimise din străinătate la Casa Corpului Didactic Alba și lucrările care au câștigat la secțiunile de la faza națională (câte o lucrare pentru fiecare secțiune), separat pentru elevi și separat pentru cadre didactice (maximum 9 lucrări din România).

Evaluarea lucrărilor este realizată de către comisiile de specialitate numite de Inspectoratul Școlar Județean Alba.

Casa Corpului Didactic Alba asigură managementul concursului.

*Editura UNIVERSUL ȘCOLII
Alba Iulia, Str. G. Bethlen nr. 7, Cod 510009
Tel. 0258/826147, Fax. 0258/833101
Web: www.ccdab.ro,
E-mail: ccdab@yahoo.com*

<http://www.ccdab.ro/Editura/editura.html>